

26-29

Fjár- og
stöðréttir 2016

36-37

Úlfaldar – skip
eyðimerkurinnar

38-39

Bruggsmiðjan
Kaldi á
Árskógssandi
10 ára

Bændablaðið

17. tölublað 2016 • Fimmtudagur 8. september • Blað nr. 474 • 22. árg. • Upplag 32.000

Fjársafn Gísla Magnússonar, bónda á Staðarbakka í Miðfirði, rekið í heimahagana í einstaklega fallegu sólsetri laugardaginn 3. september.

Mynd / Ólöf Hermannsdóttir.

Umhverfisvísitala Yale-háskóla (EPI) metur hvernig þjóðir heims standa sig gagnvart náttúrunni:

Ísland er númer tvö í röðinni

— Komum fast á hæla Finna en Norðurlandþjóðir raða sér í fjögur efstu sætin, nema Norðmenn sem lenda í 17. sæti

Ísland er önnur umhverfisvænsta þjóð í heimi samkvæmt Yale-vísitölu (Yale's Environmental Performance Index (EPI) fyrir árið 2016. Samkvæmt þeirri vísitölu er Finnland númer 1, Ísland númer 2, Svíþjóð númer 3, Danmörk númer 4 og Slóvenía númer 5.

Það sem dregur okkur niður fyrir Finna í þessari vísitölu eru slakari loftgæði. Væntanlega má þar kenna um svifryki af hálendi landsins sem stafar m.a. af jarðvegsfoki og eld-fjallaösku.

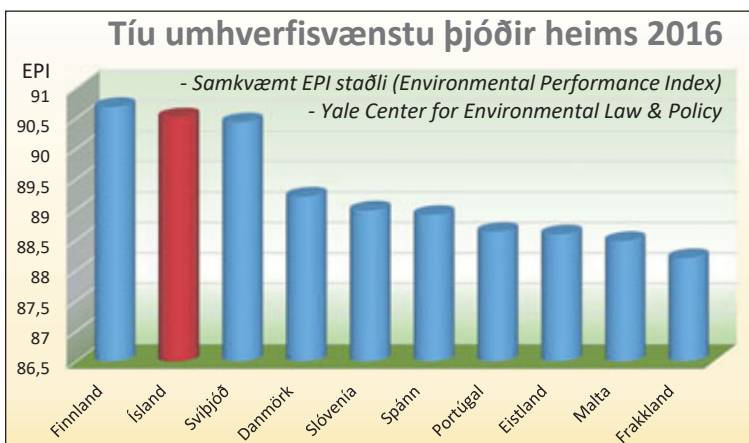
Það vekur nokkra athygli að Noregur skuli ekki einu sinni komast á lista yfir tíu efstu þjóðirnar þar sem landið lendir í 17. sæti. Er Noregur þar langt á eftir Danmörku vegna mikillar kolefnismengunar. Olíuðnaðurinn spilar eflaust töluverða rullu en einnig er tekið fram að það sé líka vegna „slæmra vinnu-

bragða í landbúnaði“. Væntanlega má þá ýmislegt segja um landbúnað í þeim löndum sem á eftir koma.

Efstu löndin í þessari EPI-vísitölu eru næst því að geta talist kolefnis-hlutlaus.

Tilbúið köfnunarefni stór áhrifavaldur í náttúrunni

Köfnunarefnisnotkun sem áburður á tún og akra skiptir líka miklu máli í þessu samhengi að mati vísindamanna Yale-háskóla. Köfnunarefni er nauðsynlegur þáttur í allri ræktun. Jurtir vinna það úr andrúmsloftinu, en hægt er að auðvelda þeim ferlið með tilbúnu köfnunarefni. Ofnotkun köfnunarefnis leiðir hins vegar oft bæði til mengunar andrúmslofts og grunnvatns. Aðeins 20% þjóða heims mæta kröfum um að fylgjast með skilvirkri notkun köfnunarefnis samkvæmt úttektinni. Er þetta mælt

sem köfnunarefnis-skilvirkni, eða „Nitrogen Use Efficiency (NUE)“.

Alvarlegar afleiðingar af ofnotkun köfnunarefnis

Í skýrslu Yale-háskóla kemur fram

að stóraukin notkun köfnunarefnis og þrautpíning á jarðvegi sé að hafa alvarlegar afleiðingar. Það leiði m.a. til mengunar jarðvegs og neysluvatns og versnandi heilsu fólks. Þar er m.a. um að ræða aukna tíðni asma, ofnæmi af ýmsum toga

og blóðsjúkdóma. Þá leiði þessi mengun oft til súrefnisþurrðar í vatni og ozon-myndunar við jörðu (Ground-level ozone) sem aftur leiði til útrýmingar dýrategunda. Þá verði til súrt regn vegna köfnunarefnissambanda sem fari út í andrúmsloftið og allt ýti þetta undir loftslagsbreytingar.

Kostnaður talinn á við tvöfaldan ávinning bænda

Kostnaðurinn vegna margbreytilegra áhrifa sem köfnunarefnismengunin hefur í löndum Evrópusambandsins er talinn vera á bilinu 70 til 320 milljarða evra á ári. Það er meira en tvöföld sú upphæð sem bændur í ESB-löndunum ávinna sér í tekjuauka fyrir þá auknu framleiðslu sem fæst af köfnunarefnisnotkuninni. /HKr: – Sjá fréttaskýringu á bls. 20

Fréttir

Guðbjörg Jónsdóttir.

Mynd / TB

Innleiðing félagsgjalda: Guðbjörg ráðin til verkefnisins

Guðbjörg Jónsdóttir, fyrrverandi bóndi á Læk í Flóahreppi, hefur verið ráðin tímabundið hjá Bændasamtökunum sem verkefnastjóri við innleiðingu félagsgjalda, sem eiga að koma í stað tekna af búnaðargjaldi.

Fyrir liggur frumvarp þess efnis að búnaðargjaldið verði afnumið og má gera ráð fyrir því að þessar breytingar geti átt sér stað frá og með árinu 2017. Þá tekur við nýr veruleiki í hagsmunagæslu fyrir bændur. Nokkrar grundvallar-breytingar hafa verið gerðar á samþykktum Bændasamtökanna þar sem meðal annars er gefinn er kostur á beinni félagsaðild og ákvæði þar sem áhugafólk um landbúnað gefin kostur á á gerast aukafélagar gegn vægu gjaldi.

Guðbjörg er búsett á Selfossi og stundar fjarnám í viðskiptafræði við Háskólann á Akureyri. Hún ætti að vera flestum kunnug enda hefur hún gengt mörgum trúnaðarstörfum fyrir bændur í gegnum árin sat meðal annars í stjórn Bændasamtakanna frá 2013-2014 og var búnaðarþingsfulltrúi fyrir sunnlenska bændur um árabíl. Þá sat hún í fyrstu stjórn RML þar sem hún vann meðal annars að mótun og stofnum þess fyrirtækis. Hún var stjórnarformaður BSSL frá 2008-2014 og starfaði fyrir félag kúabænda á suðurlandi, sat þar í stjórn og fulltrúaráði.

Óánægja hjá BSV með afurðaverð

Á stjórnarfundum Búnaðarsamtaka Vesturlands 29. ágúst sl. samþykkti stjórnin eftirfarandi ályktun:

Stjórn Búnaðarsamtaka Vesturlands lýsir yfir vonbrigðum með framkomnar verðskrár frá sláturleyfishöfum fyrir sauðfjárafurðir nú í haust, þar sem boðaðar eru umtalsverðar verðlækkanir. Búnaðarsamtök Vesturlands styður sauðfjárbændur og samtök þeirra í baráttu þeirra við að fá þessum verðlækkunum hnekk og skorar stjórn Búnaðarsamtaka Vesturlands á sláturleyfishafa að endurskoða verðskrár sínar.

Tollasamningur Íslands og Evrópusambandsins til meðferðar á Alþingi:

Bí mótmælir rangfærslum um kjötinnflutning frá meirihluta utanríkismálanefndar

Meirihluti utanríkismálanefndar Alþingis skilaði af sér álit í síðustu viku um tillögur til þingsályktunar um staðfestingu samnings Íslands og Evrópusambandsins. Þar kemur fram mjög sérstök sýn nefndarmeirihlutans á hag heimila varðandi kjötinnflutning til Íslands.

Í greinargerð nefndarinnar er m.a. að finna eftirfarandi málsgrein: „Samkvæmt samræmdum reglum er óheimilt að nota sýklalyf í fóður dýra og bannað að nota sýklalyf til vaxtarauka eða til að fyrirbyggja sjúkdóma. Þrátt fyrir þetta fékk nefndin upplýsingar um að sýklalyfjaónæmi hefði greinst talsvert oftast víða í Evrópu en hér á landi og að ástandið væri talsvert verra í sunnanverðri Evrópu. Einnig kom fram að innflutningur á alifuglum og svínakjöti hingað til lands væri að mestu frá öðrum norrænum löndum en staðan hvað varðar sýklalyfjaónæmi þar væri svipuð og hér á landi.“

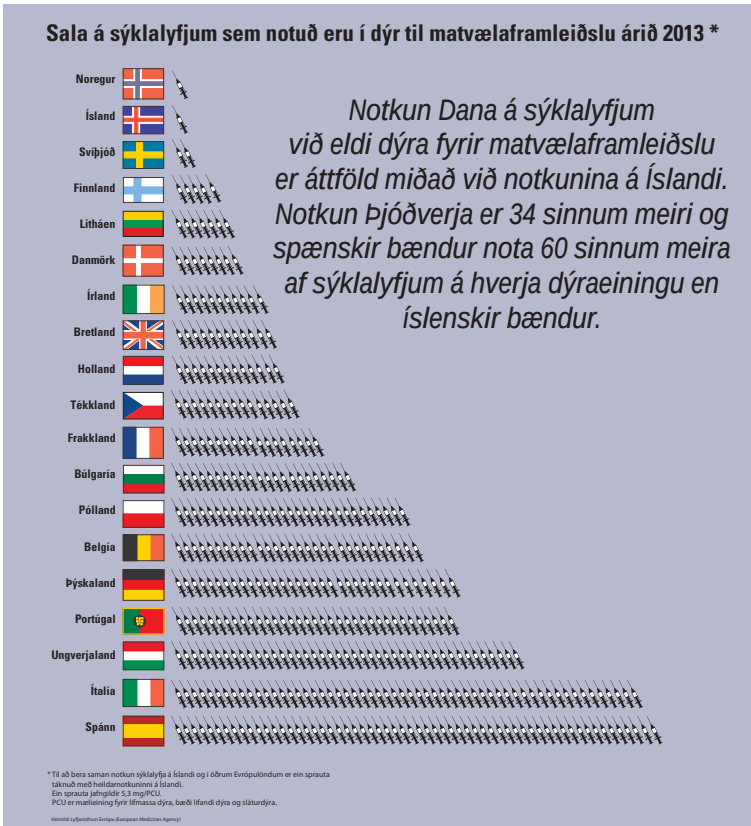
Hafa þessi orð vakið athygli þar sem þau stangast við opinber gögn um innflutning og gögn Eurostat um sýklalyfjanotkun í Evrópu.

Athugasemd frá Bændasamtökunum

Bændasamtök Íslands gerðu athugasemd við málflutning meirihluta utanríkisnefndar. Þar segir:

„Árið 2015 voru flutt inn 559 tonn af svínakjöti í tollflokki 0203. Af því kom 241 tonn frá Danmörku, eða 43%. Þá komu 150 tonn frá Spáni, eða 26% og 114 tonn frá Þýskalandi, eða 20%. Afgangurinn kom frá Hollandi, Póllandi og Litháen. Af kjúklingakjöti (tegundinni Gallus domesticus), tollflokkur 0207, voru flutt inn 796 tonn. Af því komu 482 tonn frá Þýskalandi, eða 61% og 203 tonn frá Danmörku, eða 25%. Afgangurinn kom frá Litháen, Hollandi, Frakklandi og Lettlandi.

Enginn innflutningur er frá öðrum Norðurlöndum en Danmörku. Við þetta má bæta sem dæmi að MRSA hefur ekki greinst á Íslandi fram að þessu en greindist á 2/3 danskra svínabúa árið 2014. Við beinum því vinsamlega til nefndarinnar að taka þessar athugasemdir til umfjöllunar.“

Með margfalda sýklalyfjanotkun á við Ísland

Sýklalyfjanotkun danskra bænda er áttföld á við Ísland og Þjóðverjar nota 34 sinnum hærra hlutfall af sýklalyfjum en íslenskir bændur og Spánverjar eru með 60 sinnum meira. Í ofnaálag hefur verið bent á að kjúklingakjöt sem flutt er hingað frá Danmörku sé í mörgum tilfellum alls ekki upprunnið í Danmörku. Nær ómögulegt sé því að vita við hvaða aðstæður þeir kjúklingar hafa verið aldir.

Samkvæmt The Statistics Portal fluttu Danir inn mikið af fersku og kældu kjúklingakjöti til vinnslu á árunum 2007 til 2015. Í tölum DANMAP innihélt nær 50% af kjúklingakjöti í Danmörku svokölluðu ESSL (extended-spectrum beta-lactamases) árið 2012 og fór vaxandi. Þetta er ensím sem framleitt er af bakteríum og veldur þoli gegn sýklalyfjum sem notuð eru til að eiga við sýkingar í fólki. Hlutfall ESSL í innfluttu kjúklingakjöti þar í landi var þá mjög svipað.

EFSA, sem gerir m.a.

áhættumatsgreiningar fyrir framkvæmdastjórn Evrópusambandsins, segir í skýrslu að campylobakterían sé algengasta bakterían sem berist í fólk úr fæðunni. Innan ESB-ríkjanna séu greind 190.000 tilfelli um sýkingar af þessum bakteríum á ári. Áætlað er að árlegur kostnaður heilbrigðiskerfis sambandsins vegna slíkra sýkinga sé 2,4 milljarðar evra. Frá þessu er greint í ársskýrslu a.v.e.c. og ASBL sem er samstarfsvettvangur kjúklinga-afurðastöðva og sölufyrirtækja í ESB-ríkjunum.

Smit á kamfílólbakteríum er mjög oft rakið til kjúklinga í Evrópu, en slíkt smit er fátítt úr íslenskum kjúklingum. Samt er notkun sýklalyfja í íslenskum landbúnaði sáralítill.

Skýringin á góðri stöðu í kjúklingarækt á Íslandi er aðferðafræðin og hreinlætið við ræktunina sem aðrar þjóðir líta til með öfundaraugum. Hafa breskir bændur m.a. komið hingað til lands að kynna sér árangursríkar ræktunar- aðferðir íslenskra kjúklingabænda.

/HKr.

Atvinnuveganefnd Alþingis hefur fjallað um breytingatillögur á búvörusamningnum:

Leggja ekki til efnislegar breytingar á búvörusamningnum

Atvinnuveganefnd Alþingis mun ekki gera efnislegar breytingar á búvörusamningnum eftir að hafa fjallað um breytingatillögur minnihlutans sem komu fram við umræður á þingi.

Atvinnuveganefnd Alþingis kom saman fyrr í vikunni eftir umræður um búvörusamningana á þingi. Á fundinum var meðal annars fjallað um þrjár tillögur stjórnarandstöðunnar vegna samninganna. Í fyrsta lagi tillögu um niðurfellingu beingreiðslna ef bændur væru staðnir að slæmri meðferða á dýrum og hvernig hægt er að koma henni fyrir innan ramma samninganna. Í öðru lagi tillögu Vinstri grænna um umhverfismat vegna landnýtingar sem undanfara nýrra búvörusamninga. Í þriðja lagi breytingu á tollalögum sem þarf að gera samhliða nýjum búvörulögum. Meirihluti nefndarinnar tók að hluta

undir sjónarmið sem koma fram í tillögu VG og nefndin bætir við í sína greinargerð að horfa skuli til þeirra atriða sem felast í umhverfismati áætlana í endurskoðunarvinnu við samninganna.

Heimild til að fella niður greiðslur vegna dýraníðs

Haraldur Benediktsson, þingmaður Sjálfstæðisflokksins og annar varaformaður atvinnumálanefndar, sagði eftir fundinn að á honum hefði verið farið yfir málin.

„Niðurstaða nefndarinnar er að við munum ekki koma með neinar efnislegar breytingar á búvörusamningnum milli umræðna.

Líkt og við boðuðum við atkvæðagreiðslu um búvörusamninga þá tókum við til umræðu heimild Matvælastofnunar að fella niður greiðslur vegna búvörufram-

Haraldur Benediktsson.

leiðslu, hafi farið fram vörslu-svipting. Þetta ákvæði kemur til viðbótar þeim úrræðum sem stofnunin hefur. Auðvitað er það svo að Matvælastofnun hefur íþyngjandi úrræði, svo sem sektarúrræði sem geta í raun náð sömu áhrifum. En

Leyft í útlöndum en ekki á Íslandi

Notkun sýklalyfja í landbúnaði víða erlendis er ekki síst til að örva vöxt. Slík notkun þekkist ekki á Íslandi. Læknar hafa varað alvarlega við mikilli sýklalyfjanotkun sem veldur því að bakteríur verða smám saman ónæmar fyrir sýklalyfjum. Er það þegar farið að valda miklum vanda við meðhöndlun sýkinga í fólki. Af þeim sökum látast nú tugir þúsunda sjúklinga á hverju ári á evrópskum og bandarískum sjúkrahúsum. Er þetta lítið mjög alvarlegum augum, ekki síst af sérfræðingum á Landspítala Íslands.

Matvæli þvegin með klór og öðrum efnum

Þó reynt hafi verið að bregðast við vanda vegna bakteríuflóru í kjúklingum í Evrópu með sýklalyfjum, þá er greinilegt að það dugir ekki til. Þar sem sýklalyf eru líka notuð sem vaxtarhvat, þá hefur það leitt til þess að bakteríur verða ónæmar fyrir lyfjunum. Dæmin þekkja menn m.a. frá Danmörku. Reyna menn því að beita efnafræðinni eins og kostur er. Það leiðir aftur á móti til margvíslegrar efnamengunar kjötsins sem evrópsku neytendasamtökin BEUC hafa harðlega mótmælt.

Í Bandaríkjunum er það orðið viðtekin venja að þvo kjúklingaskrokkanu upp úr klór. Þetta hefur m.a. orðið ásteytingarsteinn í viðræðum um fríverslunarsamning TTIP (Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership) milli Bandaríkjanna og ESB. Fleiri baktériudrepandi efni hafa einnig verið notuð til að þvo kjúklingaskrokka og annað kjöt eins og peroxyacetic syra (PAA). Einstakar ríkisstjórnir innan ESB hafa lýst andstöðu við að sambandið skilgreini sérstaka heimild um hvaða efni megja nota og hver ekki. Erfitt getur líka verið að fylgjast með slíku, ekki síst fyrir neytendur. Ekkert kemur t.d. fram um það á umbúðunum hvort innfluttur kjúklingurinn, annað kjöt eða grænmeti hefur verið meðhöndlað með klór eða öðrum baktériudrepandi efnum fyrir pökku.

/HKr.

Endurbætur á tollalögum

„Við fjölluðum einnig um endurbætur á tollalögnum til að skýra þau. Samkvæmt heimild í tollalögum frá 2003 mætti ætla að það væri heimilt að flytja inn kjöt til vinnslu og flytja það síðan út aftur. Það ákvæði var búið til í flýti á sínum tíma þegar til stóð að starfrækja hreindýrakjötsvinnslu á Húsavík með kjöti frá Grænlandi sem síðan átti að fara áfram á aðra markaði, en hefur aldrei verið notað. Auk annarra lagfæringa sem nauðsynlegt er að gera.“

/VH

MÆNISGLUGGAR

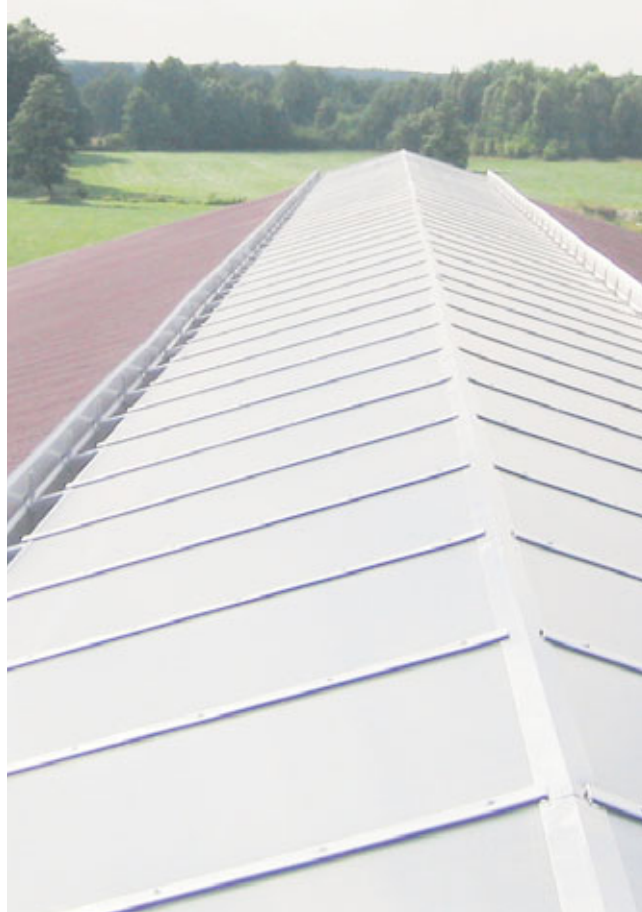

NÁTTÚRULEGT LJÓS OG GÓÐ LOFTRÆSTING ER ÖLLUM DÝRUM NAUÐSYNLEG.

JFC mænisgluggar eru hannaðir til að sameina þetta tvennt. Gluggarnir eru sérsmíðaðir í þeim stærðum sem henta best fyrir hvert gripahús.

Hönnun burðargrindarinnar sem er úr áli tekur mið af hámröskun ljósflæðis í gegnum gagnsætt óbrjótanlegt plast án þess að það komi niður á styrkleika gluggans.

Stillanleg spjöld á báðum hliðum gluggans gefur möguleika á að stýra loftflæði að vild í gegnum gripahúsið.

40 ÁRA REYNSLA

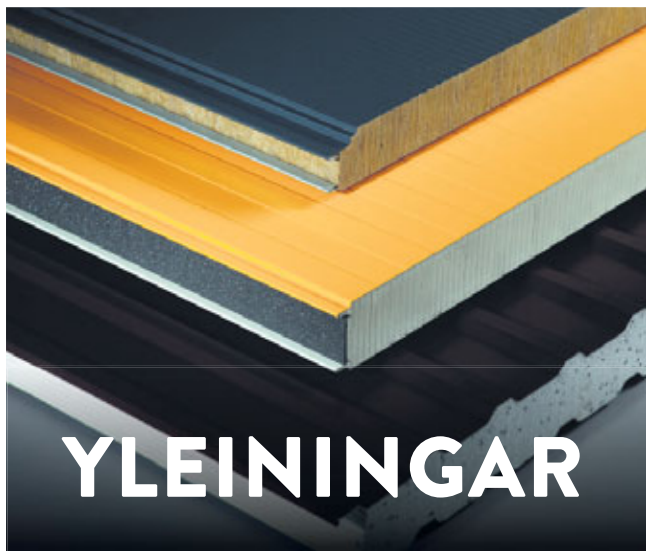
FJÓSA-INNRÉTTINGAR

50 ÁRA REYNSLA

GÓLF Í GRIPAHÚS

YLEININGAR

BALEX METAL

YLEININGAR ERU LÉTTAR STÁLKLÆDDAR SAMLOKUEININGAR SEM FÁST MEÐ ÞÉTTIFRAUÐS- EÐA STEINULLARKJARNA.

Einingarnar eru sterkar og burðarmiklar og fást með mismunandi yfirborði og litum að eigin vali. Helstu kostir þess að nota samlokueiningar er auðveld og fljót uppsetning, auðveld þrif, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir.

Yleiningar henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjálklæðningum.

BALEX yleiningar eru framleiddar undir ströngu eftirliti samkvæmt viðurkenndum evrópskum stöðlum.

HÁPRÝSTIDÆLA
2 CAR, 110 bör,
360 l/klst., 1,4 kW
22.795 kr.
59680123

HÁPRÝSTIDÆLA
K 3, 20-120 bör,
380 l/klst., 1,6 kW
34.995 kr.
59680100

KÄRCHER FÆST Í BYKO

HÁPRÝSTIDÆLA
K 4 compact, 20-130 bör,
420 l/klst., 1,8 kW
42.495 kr.
59680410

HÁPRÝSTIDÆLA
K 5, 20-145 bör,
500 l/klst., 2,1 kW
78.995 kr.
59681120

SÉRFRÆÐINGARNIR OKKAR

Við liðsinnum þér!

ÁSDÍS HRÖNN HILMARSDÓTTIR
Selfoss 480-4600 / 821-4043

HALLDÓR TH. W. KRISTINSSON
Höfuðborgarsv. 515-4187 / 821-4186

ELMAR SIGURGEIRSSON
Akureyri 460-4800 / 821-4059

byko.is

BONDI@BYKO.IS

BYKO

GERUM ÞETTA SAMAN

Fréttir

Forstjóri SS segir sláturhúsin vera í taprekstri: Verðlækkun til bænda dugi ekki til að stöðva tapið

Í nýju fréttabréfi SS fjallar Steindór Skúlason, forstjóri Sláturfélags Suðurlands, um landbúnað á Íslandi, búvörusamninginn og afurðaverð til bænda. Þar segir hann meðal annars:

„Hefðbundinn landbúnaður byggir tilvist sína á stuðningi sem afmarkaður er í búvörusamningi auk innflutningsverndar. Fyrir liggur að útlagður kostnaður ríkisins við búvörusamning er um 14 milljarðar á ári og innflutningsvernd hefur verið metin á um 6 milljarða.

Í umfjöllun Steindórs segir að kostnaður ríkisins af búvörusamningi sé um 1,7% af ríkisútgjöldum sem er mikil lækkun frá liðinni tíð. Sem dæmi má nefna að árið 2000 var kostnaður ríkisins um 2,8% af ríkisútgjöldum.

Verðlækkun til bænda dugar ekki

Steindór segir að verðlækkun til bænda dugi ekki til að stöðva taprekstur af slátrun og sölu kindakjöts. Það er eðlilegt að spyrja sig hvert þetta muni leiða. Tap hefur þann leiðinlega eiginleika að hverfa ekki. Einhver borgar tapið að lokum. Tapþol fyrirtækja, sem eru verulega háð slátrun og sölu kindakjöts, er orðið mjög lítið og næsta víst að eitt eða fleiri sláturhús hætta slátrun á næsta ári. Hver ætlar að taka við þessari slátrun þegar tap er á hverju kíló og ekki fyrirséð að það sé að fara að breytast?

Verðlagning haustsins

Sláturleyfishafar hafa birt verðskrár haustsins sem í öllum tilfellum lækka frá fyrra ári. Bændur eru eðlilega ósáttir og gagnrýna verðið. Málefnaleg umræða er mikilvæg og að leita lausna til lengri tíma lítið. Varast ber villandi eða ranga framsetningu upplýsinga sem afvegaleiðir umræðuna. Er ekki til gagns og getur jafnvel skapað óvild aðila sem efla þarf gott samstarf við. Samkvæmt nýjustu skýrslu frá MAST til loka júlí þá var samdráttur í sölu innanlands á 12 mánaða tímabili 0,7%. Það er því ekki rétt að sala hafi aukist. Vextir hafa vissulega lækkað en 0,5% lækkun vaxta vegur ekki þungt.

Erlendar hækkanir vega ekki upp styrkingu krónunnar

Því hefur verið haldið fram að verð erlendis fari hækkandi. Íslenska krónan hefur styrkst um nálægt 10% (gengi evru) frá síðasta hausti og um 25% gagnvart bresku pundi. Í flestum tilfellum er verð erlendis óbreytt í erlendri mynt og í þeim tilfellum sem verð hefur hækkað dugar það ekki til að mæta styrkingu krónunnar. Í viðbót við það sem hér er nefnt þá er hrun á gærumarkaði og mikil lækkun á afurðum eins og görnunum. Útflutningur á kjöti og aukaafurðum mun því skila mun lægri tekjum í íslenskum krónum en fyrra ár.

Tap á slátrun í fyrra

Árið 2015 var tap á slátrun og sölu kindakjöts hátt í 100 krónur á kílóíð. Af því sem áður er nefnt er ljóst að afkoma þessa árs verður mjög slæm. Fyrirtæki hafa mismunandi efnahagslegan styrk og þar með tapþol. SS hefur sem betur fer tekið farsælar ákvarðanir á liðnum árum og sauðfjárslátrun vegur ekki lengur jafn þungt í rekstri félagsins og áður var. Félagið getur því leyft sér til skemmri tíma að ganga skemur í verðlækkun en sumir aðrir sláturleyfishafar þurfa að gera.

Röng framsetning á tölum

Landssamtök sauðfjárþænda birtu á

Steindór Skúlason.

heimasíðu sinni útreikninga á hlut bænda í smásöluverði. Reiknað var út frá bændaverði og smásöluverði á hrygg og læri. Þessi framsetning er augljóslega röng. Ef sama aðferð væri notuð á sagaðan frampart úr búð eða slög mætti segja að hlutur bænda væri nálægt 100% eða jafnvel meira í sölu þessara afurða.

Ef reikna á hlut bænda af smásöluverði þá verður að reikna skrokkinn allan í réttum hlutföllum. Annað eru blekkingar sem afvegaleiða umræðuna auk þess sem bændur gefa höggstað á sér.

Ekki rétt að ásaka smásöluna

Margsinnis hefur komið fram að forsvarsmenn bænda telja smásöluna sökudólg í málinu og að smásalan skammti sér óeðlilega háa álagningu og lækki verð á kjöti. Það er sjálf-sagt að ræða og skoða verðmyndun vara en rétt skal vera rétt og þetta er ekki rétt.

Verslanir geta ekki tekið sér neinar verðlækkanir heldur eru það sölu-aðilar sem bjóða verð niður þegar offramboð er á markaði. Öllu skiptir því að jafnvægi ríki. Bændur þurfa á góðu samstarfi við smásala að halda. Ómakleg gagnrýni er til tjóns og getur ýtt undir áhuga verslana á auknum innflutningi landbúnaðarvara.

Hvað er fram undan?

En hvers vegna er svo komið fyrir sauðfjárþændum og sláturleyfishöf-um?

Það er hægt að tala um lækkun á verði afurða, kostnaðarhækkanir vegna kjarasamninga, styrkingu íslensku krónunnar o.s.frv. Allt eru þetta staðreyndir en hin raunverulega ástæða og sú sem mestu skiptir er önnur.

Í búvörusamningi í ársbyrjun 2007 var sú afdrifarika breyting gerð að útflutningsskylda kindakjöts féll niður! Útflutningsskyldan var undanþága frá samkeppnislögum sem gerði kleift að jafna ábyrgð og kostnaði við útflutning milli bænda og milli sláturleyfishafa. Þessi undanþága er ekki lengur til staðar og ólöglegt að hafa nokkurt samráð eða samstarf um það magn sem flutt er úr landi.

Vandinn í hnotskurn

„Það liggur í augum uppi að þegar flytja þarf út yfir 30% af framleiðslunni og verð erlendis er mun lægra en innanlands þá verður alltaf söluþrýstingur innanlands. Með öðrum orðum svokallaður kaupendamarkaður. Sláturleyfishafar bjóða hver niður fyrir öðrum til að þurfa að flytja minna út á lágu verði. Þetta er hin raunverulega ástæða stöðunnar sem nú er uppi.

Ef ekki tekst að finna slíkan markað blasir ekki annað við en vinna að því að minnka framleiðslu á kindakjöti. Sláturleyfishafar ráða með góðu móti við að koma 1.200 –1.500 tonn á viðunandi verði úr landi en ekki 3.500 tonn,“ segir Steinþór í fréttabréfi SS. /VH

Verði kindakjötsframleiðslan sú sama og í fyrra má gera ráð fyrir 600 milljóna króna tekjulækkun hjá sauðfjárþændum. Mynd / Odd Stefán

Formaður LS segir afurðastöðvar vanmáttugar gagnvart versluninni: Tekjulækkun sauðfjárþænda talin í hundruðum milljóna króna

Sauðfjárþændur um allt land hafa lýst yfir sárum vonbrigðum með skilaverðið í ár. Útlit er fyrir verulega tekjulækkun hjá þændum en bágri stöðu sláturhúsa, birgðastöðu, styrkingu krónunnar og verðfalli á erlendum mörkuðum er meðal annars kennt um.

Formaður Landssamtaka sauðfjárþænda hefur hvatt bændur til að mótmæla kröftuglega því framtíð sveitanna sé að veði. Á meðan bændur fá lægra verð fyrir sínar afurðir eykst arður verslunarfyrirtækjanna.

Nú hafa allir sláturleyfishafar birt verðskrár sínar en meðaltalslækkun á dilkakjöti nemur tæpum 10%. Verðlækkun á fullorðnu fé er ennþá meiri, eða tæp 34%. Verði þetta hin endanlega niðurstaða þýðir þetta tæplega 600 milljóna króna tekjulækkun sauðfjárþænda miðað við að framleiðsla verði sú sama og í fyrra. Alls 522,8 m. kr. vegna lambakjöts og 68,8 m. kr. vegna annars sauðfjár (alls 591,6 m. kr.). Ljóstíra í myrkrinu er að vonir bænda standa til þess að aukinn fallþungi í kjölfar afburðagóðs sumars um nær allt land vegi upp á móti lágu skilaverði.

Sauðfjárþændur hvattir til að láta í sér heyra

Þórarinn Ingi Pétursson, formaður Landssamtaka sauðfjárþænda, brýndi stéttarsystkin sín í bréfi á vefnum saudfe.is þriðjudaginn 6. sept. Þar segir Þórarinn ótækt að erfiðleikum á mörkuðum fyrir hliðarafurðir og óhagstæðri gengisþróun sé velt yfir á bændur eins og raunin sé. Verðtöflur haustsins hjá sláturleyfishöfum séu ekki í neinu

Þórarinn Ingi Pétursson, formaður LS, segir verslunina beita fákeppnisaðstöðu sinni til að halda niðri verði til bænda um leið og hún skammtar sér hagnað að vild. Mynd / TB

samræmi við útgefið viðmiðunarverð Landssamtaka sauðfjárþænda. Hann segir verð á lambakjöti ekki hafa fylgt verðlagsþróun í landinu á undanförunum árum og að milliliðir taki allt of stóran hlut af endanlegu útsöluverði.

Verslunin skammtar sér hagnað að vild

Þórarinn segir að verðlækkun til bænda lýsi í senn uppgjöf og vanmætti afurðastöðvanna gagnvart smásöluversluninni í landinu.

„Verslunin beitir fákeppnisaðstöðu sinni til að halda niðri verði til bænda um leið og hún skammtar sér hagnað að vild. Hætt er við því að lækkunin til bænda skili engu öðru en auknum arði til fákeppnisfyrirtækjanna,“ segir í bréfi Þórarins til sauðfjárþænda sem heldur því fram

að verði sé að taka 600 milljónir króna beint úr launaumslagi bænda.

„Við þetta verður ekki unað og Landssamtök sauðfjárþænda hafa mótmælt þessu harðlega. Um leið hafa samtökin róið að því öllum árum í samvinnu við Bændasamtök Íslands og fleiri að finna leiðir til að sporna við þessari hættulegu þróun.“

Formaðurinn hvetur bændur til að halda fundi sem víðast um landið og láta í sér heyra eins og sauðfjárþændur í Vestur-Húnavatnssýslu gerðu sunnudaginn 4. sept. „Ég hvet bændur jafnframt til að taka upp símann og upplýsa bæði stjórnarmenn afurðastöðva og alþingismenn um þá grafalvarlegu stöðu sem uppi er,“ segir Þórarinn Ingi Pétursson en í bréflokk sendir hann sauðfjárþændum baráttuveðjur því framtíð íslenskra sveita sé að veði. /TB

Yfirlit um verðlista sláturhúsanna - haustslátrun 2015 og 2016

		Verð áður kr/kg	Verður kr/kg	Lækkun kr/kg	Hlutfallsleg Lækkun
Sláturleyfishafi					
Landið allt	Lamb	597	538	59	-9,7%
Landið allt	Annað sauðfé	174	115	59	-33,7%
Norðlenska	Lamb	599	535	64	-10,7%
Norðlenska	Annað sauðfé	174	109	65	-37,0%
Sláturfélag A-Hún. - SAH	Lamb	597	518	79	-13,2%
Sláturfélag A-Hún. - SAH	Annað sauðfé	174	113	61	-35,0%
Sláturfélag Vopnf. - SV	Lamb	598	521	77	-12,9%
Sláturfélag Vopnf. - SV	Annað sauðfé	174	115	59	-33,5%
Fjallalamb	Lamb	593	530	63	-10,7%
Fjallalamb	Annað sauðfé	180	119	61	-34,1%
Sláturfélag Suðurl. - SS	Lamb	598	566	32	-5,3%
Sláturfélag Suðurl. - SS	Annað sauðfé	173	130	43	-25,0%
Skagf. og V- Hún - KS og SKVH	Lamb	596	541	55	-9,2%
Skagf. og V- Hún - KS og SKVH	Annað sauðfé	174	116	58	-33,4%

Íslenskt kjarnfóður í öll mál

Kjarnfóðrið frá Líflandi er íslensk framleiðsla

- Úrvals hráefni og aðföng.
 - Framleiðsla samkvæmt ströngum gæðakröfum.
 - Tæknivædd og nútímaleg fóðurverksmiðja.
 - Vörupróun í samstarfi við Trouw Nutrition í Hollandi.
-
- Kjarnfóðurtegundir fyrir allar aðstæður.
 - Heysýnataka og fóðurráðgjöf með NutriOpt.
 - Persónuleg og lausnamiðuð þjónusta.
 - Skilvirk fóðurdreifing um allt land.

Allar nánari upplýsingar hjá söluráðgjöfum Líflands

Sala og ráðgjöf | www.lifland.is | Reykjavík | Akureyri | Borgarnes | Blönduós | Hvalsvellur
Sími 540 1100 | lifland@lifland.is | Lynghálsi | Óseyri | Borgarbraut | Efstubraut | Stórólfsvelli

LÍFLAND

Bændablaðið

– Málgagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – **Sími:** 563 0339 – **Rekstur og markaðsmál:** Tjörvi Bjarnason tjorvi@bondi.is – **Blaðamenn:** Margrét Þ. Þórsdóttir mth@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilmundur Hansen vilmundur@bondi.is – **Auglýsingastjóri:** Ásgerður María Hólmbergsdóttir amh@bondi.is – **Sími:** 563 0303 – **Netfang auglýsinga:** augl@bondi.is – **Vefsíða blaðsins:** www.bbl.is – **Netfang blaðsins:** (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Prentsnið – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: sjá forsiðu – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Rafpeningarugl

Samkvæmt 5. grein laga um Seðlabanka Íslands hefur hann einkarétt til þess að gefa út peningaseðla og láta slá og gefa út mynt eða annan gjaldmiðil sem geti gengið manna á milli í stað peningaseðla eða löglegrar myntar. Seðlar og mynt sem Seðlabankinn gefur út skulu vera lögeyrir til allra greiðslna með fullu ákvæðisverði.

Það er einmitt það – en af hverju í ósköpunum er ekki farið eftir þessum lögum? Staðan á Íslandi í dag er þannig að Seðlabankinn stendur einungis á bak við um 5% af því peningamagni sem er í umferð. Einkabankar sem nú eru reyndar flestir komnir í eigu ríkisins, sjá um útgáfu á um 95% peningamagnsins í formi rafrænnar krónu. Samt stendur það skýrt í lögum um Seðlabankann, að hann hefur „einkarétt“ til þess að gefa út peningaseðla og láta slá og gefa út mynt „eða annan gjaldmiðil sem geti gengið manna á milli í stað peningaseðla eða löglegrar myntar“. Undir þetta ákvæði hlýtur rafmynt bankanna að falla. Þá er spurningin; hver afsalaði Seðlabankanum einkarétti sínum til útgáfu á gjaldmiðli í stað peningaseðla eða löglegrar myntar?

Það þarf engan snilling til að átta sig á að það er ekki hægt að búa til verðmæti úr engu. Allt sem er búið til úr engu er einfaldlega plat. Þetta vita leikskólabörn, en þeir sem hafa haldið um valdatauma á Íslandi í fjölda ára hafa hins vegar reynt að telja fullorðnum almenningi trú um að hinn einfaldi sannleikur leikskólabarnanna sé rangur. Það sem meira er, stjórnmálamönnum og stjórnendum fjármálakerfisins hefur orðið býsna vel ágentt við að snúa þessum leikskólasannleik á haus. Þeir fengu almenning m.a. til að spila með ímyndað fjármagn í formi rafeindapeninga í aðdraganda hrunsins. Rafræna peninga sem gefnir voru út af bönkunum en engin innistæða var fyrir.

Bankarnir bjuggu einfaldlega til tölur í tölvu og lánuðu viðskiptavinum sínum án þess að eiga raunverulega nokkurn tímann þann pening sem þeir sögðust vera að lána. Síðan voru búnir til skuldbréf sem greiða átti einhvern tíma í framtíðinni og þau bréf voru látin standa í bönkunum til að tryggja peningana sem búnir voru til úr engu. Þetta eru bréfin sem mynduðu rosalega jákvæða eiginfjárstöðu bankanna. Sem sagt allt í plati. Þetta gat aldrei endað með öðru en efnahagshruni.

Drullan í einni drulluköku leikskólabarns hafði meira raunvirði en allar gervifjárfúlgurnar sem allir íslensku bankarnir til samans bjuggu til. Drullan var nefnilega áþreifanleg stærð sem hægt var að nota, en rafeindapeningarnir voru það aldrei og eru það heldur ekki í dag.

Á meðan höldum við fullorðna fólkið ótrauð áfram sama feigðarflaninu. Spilum plat-matador með platpeningum. Allt er þetta í boði bankakerfisins sem tekur síðan okurvexti af rafkrónum sem þeir bjuggu sjálfir til úr engu. Svo borga bankarnir risabónusa sem eru blóðpeningar úr eignamyndun sem almenningur var að reyna að búa til upp í rafeindaskuldir við sömu fjármálastofnanir.

Þetta kerfi er dæmt til að hrynja með reglulegu millibili eins og sagan sýnir. Þegar venjulegt fólk annar ekki lengur að skaffa raunverðmæti til að tryggja platpeninga bankanna, þá hrynur kerfið. Rafeindakrónumarnar hafa þá engan bakstuðning nema í pappírnum inn í framtíðina sem eru heldur ekki ávísun á nein raunverðmæti. Niðurstaðan verður hrun bankakerfisins. Þetta er eins öruggt og að nótt fylgir degi.

Þetta þyrfti þó ekkert að vera svona, sennilega myndum við sleppa þokkalega frá þessu ef það yrði einfaldlega farið að 5. grein laga nr. 36 um Seðlabanka Íslands sem tók gildi 23. maí 2001. /HKr.

Sindri Sigurgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
sindri@bondi.is

Alþingi hefur samþykkt frumvarp um búvörusaminga við 2. umræðu. Við afgreiðslu málsins frá atvinnuveganefnd stóð stjórnarmeirihlutinn einn að álit meirihlutans en stjórnarandstöðupingmenn í nefndinni skiluðu hver sínu álit og breytingatillögum. Við atkvæðagreiðsluna þann 1. september sl. voru breytingatillögur meirihlutans samþykktar en tillögur minnihlutanna felldar. Stjórnarandstaðan greiddi þó ekki atkvæði gegn samningnum sjálfum en sat hjá.

Jafnframt hefur meirihluti utanríkis-málanefndar afgreitt þingsályktunartillögu um tollasamning Íslands og ESB. Meirihlutinn leggur til að samningurinn verði samþykktur. VG skilar eitt minnihlutaáliti og vill vísa samningnum til ríkisstjórnarinnar.

Leitt að ekki náðist breiðari samstaða

Það eru vonbrigði að ekki tókst að afgreiða búvörusamningana í atvinnuveganefnd með breiðari samstöðu. Það er búið að fara mjög ítarlega yfir málið og koma til móts við margar athugasemdir og því er það afar leitt að þingmenn stjórnarandstöðunnar í nefndinni treystu sér ekki til að standa að afgreiðslu málsins.

Ýmislegt sem meirihluti nefndarinnar hefur skerpt á og lagað er ágætt, en annað er síðra. Fagna ber sérstaklega áherslum nefndarinnar á upplýsingagjöf til neytenda og upprunamerkingar. Það hefur sýnt sig í könnunum að 8 af hverjum 10 Íslendingum finnst þessi atriði skipta miklu máli.

Meirihlutinn lagði upp með að fyrstu þrjú ár samninganna yrðu staðfest og mörkuð framtíðarsýn til tíu ára. Í okkar huga er verið að marka ramma til 10 ára. Endurskoðunin 2019 er í samræmi við samninginn og því eðlilegt að setjast við samningaborðið aftur þá. Það stóð alltaf til, sem og árið 2023.

Meirihlutinn leggur til nýja aðferð við mótun landbúnaðarstefnunnar. Myndaður verði samráðsvettvangur stjórnvalda, bænda, neytenda, afurðastöðva, launþega og atvinnulífs um landbúnaðarstefnuna, en endanleg samningagerð áfram milli bænda og ríkisins. Dregin eru fram níu tölusett markmið sem fara á yfir við endur-

skoðunina 2019. Þau er hægt að taka undir. Þar er m.a. fjallað um aukna upplýsingagjöf eins og áður er getið, umhverfismál, afkomu bænda, greiningu á sérstöðu íslensks landbúnaðar og fleira. Bændur vænta uppbyggilegra umræðna um þau á hinum nýja samráðsvettvangi. Við væntum þess jafnframt að þeir sem koma að því borði hafi það að markmiði að efla íslenskan landbúnað til framtíðar lítið.

Í álit meirihlutans eru birtar tillögur tollahóps landbúnaðarráðherra sem hann skipaði til að meta áhrif tollasamnings sem stjórnvöld gerðu við ESB í september 2015 sem og nýrra krafna um aðbúnað dýra. Starfshópurinn gerði sameiginlegar tillögur um aðgerðir. Meirihlutinn treysti sér þó ekki til að styðja þær nema að hluta. Það eru mikil vonbrigði. Tillögur hópsins voru sanngjarnar og bændur telja að þær þurfi að komast í framkvæmd, enda hefur tollasamningurinn veruleg áhrif á rekstrarumhverfi landbúnaðarins.

Tollkvóta á osti úthlutað með hlutkesti

Lagt er til að tollkvóta fyrir upprunamerktan ost frá ESB verði úthlutað með hlutkesti og geti enginn einn fengið meira en 15% kvótans, en ekki verði greitt fyrir hann. Þetta hámark verður vonandi til að sporna við þeirri fákeppni sem er staðreynd á íslenskum smásölumarkaði. Bændur gagnrýna þó harðlega að lagt sé til að framangreindur tollkvóti sé opnaður að fullu af Íslands hálfu strax á fyrsta ári, en ekki í áföngum eins og samið var um. Hér er tekin einhliða ákvörðun án þess að nokkuð komi á móti af hálfu ESB. Opnun á tollkvóta fyrir skyr inn á markað ESB verður ekki flýtt. Þarna er hagsmunum Íslands fórnað fyrir hagsmuni heildsala.

Dregið er úr fyrirhugaðri leiðréttingu á tollum mjólkurvara sem samið var um. Það er gert með því að miða við gengisþróun í stað verðlagsþróunar. Tollarnir taka síðan árlegri breytingu í samræmi við gengisþróun.

Meirihluti nefndarinnar leggur til að öllum ákvæðum um nýtt fyrirkomulag um verðlagningu á mjólk verði frestað. Eldra verðlagningarfyrirkomulag mjólkur er látið haldast óbreytt fram yfir endurskoðun og ákvæði um nýtt fyrirkomulag felld úr frumvarpinu. Þetta er veruleg breyting, en skiljanleg þar sem að meiri tíma þarf til undirbúnings. Þessi tillaga heggur mjög nærri samningstextanum sjálfum, einkum þar sem ákvæðin eru ekki látin standa í frumvarpinu

án þess að taka gildi, heldur felld út.

Þá er lagt til að MS verði skylt að selja öðrum vinnsluaðilum allt að 20% af innlagðri mjólk hverju sinni á heildsöluverði. Það snertir ekki samningstextann og verður vonandi til að hvetja til enn fjölbreyttara vöruframboðs úr innlendri framleiðslu. Gert er jafnframt ráð fyrir því að minni úrvinnslufyrirtæki fái áheyrnarfulltrúa í verðlagsnefnd.

Jafnframt er lagt til í álitinu að ákvæði um niðurfellingu greiðslumarks falli niður þar til að lokinni endurskoðun. Það verður að setja alvarlegan fyrirvara við það gagnvart samningstextanum. Betra hefði verið að fresta gildistöku ákvæðisins og nefndinni var ítrekað bent á það.

Öflugur markaðsstarfi haldið áfram

Meirihlutinn lagði til að ýmis atriði sauðfjársamningsins verði skoðuð sérstaklega við útfærslu þeirra, m.a. staða nýliða, svæðisbundinn stuðningur og fleira. Það eru allt ábendingar sem eðlilegt er að fara vel yfir. Nauðsynlegt er að vinna áfram af krafti að því öflugum markaðsstarfi sem hafið er gagnvart erlendum ferðamönnum og kröfuhörðum mörkuðum í útlöndum til að ná markmiðum samningsins um afurðaverðshækkun. Staða sauðfjárræktarinnar er hins vegar mjög alvarleg nú í haust eins og nánar kemur fram annars staðar í blaðinu. Ræða verður þá stöðu út frá gildandi sauðfjársamningi, en ekki þeim sem ekki hefur tekið gildi.

Það er mikilvægt að málið verði klárað. Allar atvinnugreinar þurfa að búa við stöðugleika svo þær geti sótt fram og brugðist við nýjum aðstæðum. Bændur standa frammi fyrir miklum áskorunum, bæði vegna aukins innflutnings og líka vegna aukinnar áherslu bænda á að bæta allan aðbúnað húsdýra. Til þess að hægt sé að mæta þeim þarf að eyða óvissu. Þá skiptir líka máli að við förum inn í nýja gerð búvörusamninga en byggjum ekki áfram á grunni samninga sem gerðir voru fyrir meira en áratug eins og sumir hafa lagt til. Lengstu gildandi samningar hafa gilt lítt breyttir í 15 ár í lok þessa árs. Tímarnir hafa breyst og bændur þurfa að geta brugðist við nýjum tímum.

Atvinnuveganefnd tók málið aftur til skoðunar á milli 2. og 3. umræðu. Þegar þetta er skrifað er ekki ljóst hvort hún mun leggja til enn frekari breytingar. Mestu máli skiptir nú að ljúka málinu svo hægt sé að fara að undirbúa gildistöku á fullum krafti.

Ísland er land pitt

Einhyrningur er lítið og um 750 metra hátt fjall innst í Fljótshlíð í Rangárþingi, á milli Tindfjalla og brúarinnar yfir Markarfljót. Hægt er að aka að fjallinu um Emstruleið. Eins og nafnið bendir til er hann hyrndur og brattur en þó manngengur. Á Einhyrningsflötum er leitarskáli Fljótshlíðinga. Þar er talið að bær Sighvats rauða hafi staðið, en hann nam land ofan Deildarar á Einhyrningsmörk og byggði bæ sinn Bólstað, samkvæmt Landnámu. Þar sáust merki um búsetu til skamms tíma. Hér er horft á fjallið til suðurs og er Eyjafjallajökull í baksýn.

Mynd / HKr.

Líf og starf

Jarðgryfjur votheys – hlaðnar súrheystóttir

Votheysgerð var fyrst kynnt Íslendingum fyrir 140 árum. Frumkunnáttan barst frá Noregi. Það var Sveinn Sveinsson búfræðingur, er síðar varð fyrsti skóla-stjóri Hvanneyrarskóla, sem kynnst hafði verkunaraðferðinni í námi sínu við Búnaðarskólann á Steini á Hörðalandi og lýsti henni í grein í tímaritinu Andvara árið 1876.

Í Noregi var súrheyið, eins og það var jafnan kallað á þeim árum, m.a. verkað í steinmúr-uðum þróm (silo, surhøkjælder), sennilega að erlendum fyrirmyndum. Hérlandis var ekki um auðugan garð að gresja hvað snerti bygging-arefni. Fyrstu íslensku gryfjurnar sem sögur fara af voru jarðgryfjur, gjarnan nefndar súr-heystóttir, grafnar í hóla eða hauga. Í þéttum og föstum jarðvegi hafa þetta án efa getað orðið hinar ágætustu súrheysgeymslur.

En svo mun það hafa úðkast að hlaða gryfju-veggina að innan með torfi. Þannig gat fengist mjög þétt, slétt og áferðarfalllegt yfirborð sem einnig stuðlaði að því að heystæðan seig hindr-analítið og án þess að spilla gryfjuveggjunum. Fyrstu jarðgryfjurnar voru kantaðar en brátt mun hringformið hafa orðið alsiða.

Með þessum pistli vildi ég í fyrsta lagi vekja athygli á þessum löngu horfna verkhætti bænda og í öðru lagi leita eftir heimildum, frásögnum, sögum eða áþreifanlegum leifum af þessum mannvirkjum.

Ég man tvær jarðgryfjur (tóttir) fyrir vothey á æskubýli mínu, Kirkjubóli í Dýrafirði, hvar af önnur var nær árlega í notkun fram á miðjan sjötta áratug síðustu aldar en í henni var verkað vothey handa kúnum til gjafar á útmánuðum. Sú var hringlaga; hlaðin að innan með torfi, líklega fast að 3 m í þvermál og nærri tvær mannhæðir á dýpt, með svo sem 0,6–0,8 m háum vegg ofanjarðar en á honum hvíldi lítið eitt hallandi þakið – járnslégið. Það var fjarlægt að mestu við hirðingu/fyllingu gryfjunnar. Hin gryfjan hefur sennilega verið ögn minni en sömu megingerðar, aflögð fyrir mitt minni.

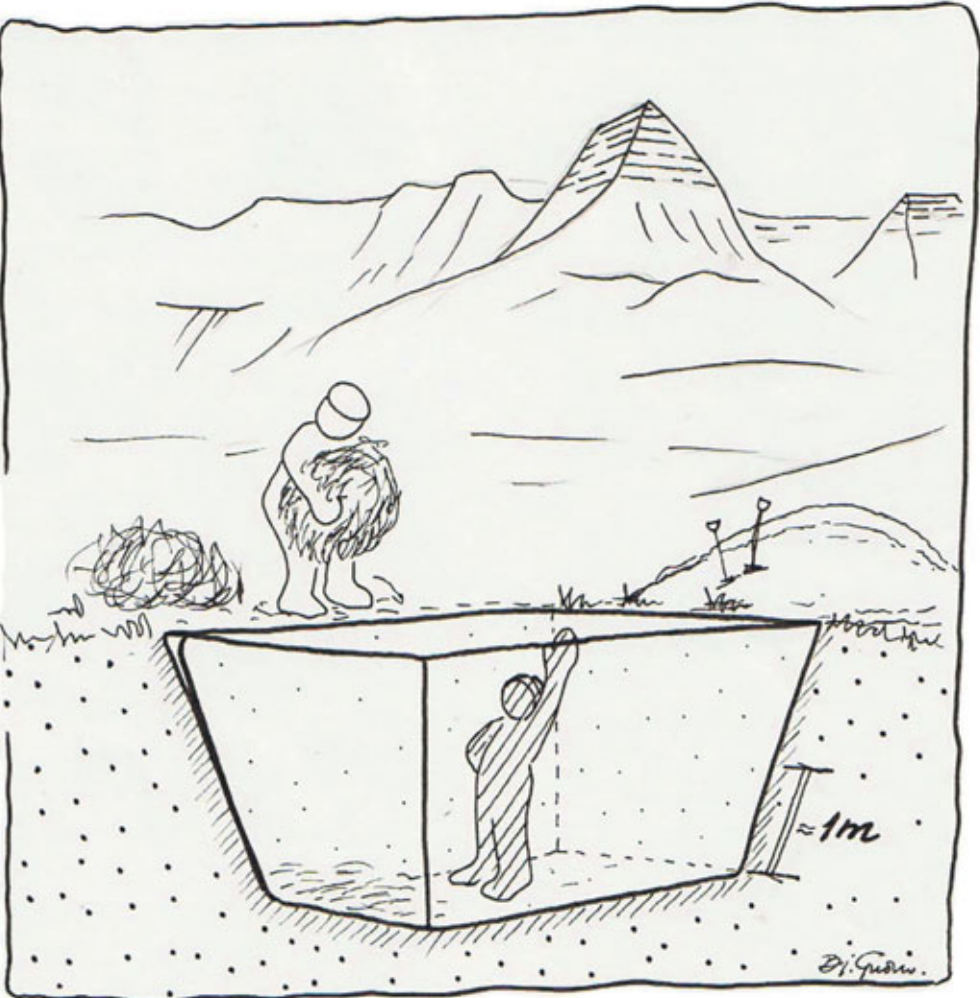
Mér var sagt að fyrir verkum við gerð og hleðslu gryfjanna hefði staðið Gunnar Guðmundsson, þá ungur bóndi á næsta bæ, Hofi í Kirkjubólsdal; líklega á þriðja eða fjórða áratug aldarinnar. Gunnar mun hafa hlaðið fleiri jarðgryfjur þar í sveit og með sínum hætti lagt sig eftir þessum verkháttum, en Gunnar var framsækinn bóndi og hugmyndaríkur.

Það heyrir svo til þessarar sögu að á seinni hluta síðustu aldar gripu stöku bændur til votverkunar heys í jarðgryfjum sem neyðar-lausnar í óþurrkasumrum. Dæmi voru um að ruddar væru gryfjur með ýtu (skurðgryfjur) og nýslegnu heyi dengt í þær og það verkað þar með dágóðum árangri. Slíkar votheystóttir urðu þá bráðabirgðalausnir, notaðar aðeins í eitt ár eða svo.

Jæja, en þá er það erindi mitt við lesendur Bændablaðsins:

1. Man einhver eftir torfhlöðnum votheys-geymslum – súrheystóttum – eins og að framan er lýst, gerð þeirra eða notkun?

2. Veit einhver til þess að enn standi einhvers

Myndin er dregin eftir lýsingu Björns Bjarnarsonar búfræðings af „súrheyskjallara“ sem hann kvaðst hafa gert „... í gömlum, grónum öskuhaugi“ á Mið-Fossum í Andakíl síðsumars árið 1881.

Teikning / BG

Hirt í vestfirska torfhlaðna votheystótt um miðja síðustu öld.

Teikning / BG

staðar leifar af torfhlöðnum súrheystótt-um, leifar sem hann kann þá frá að segja?

3. Sé svo væri ég ákaflega þakklátur fyrir ábendingar, frásagnir, myndir eða aðra

miðlun og/eða skráningu fróðleiks um þennan þátt íslenskrar búaðmenningar.

Bjarni Guðmundsson
Landbúnaðarsafni Íslands
bjarnig@lbhi.is

Um nýliðna helgi fór fram þriðji sláttur þetta sumarið á fjölæru rýgresi á bænum Ytri-Tjörnum í Eyjafirði. Ljóst er því að sumarveðrið hefur verið hagfellt til ræktunar hjá bændum í Eyjafirði eins og víðar um land þetta árið.

Mynd / Baldur Helgi Benjamínsson

MÆLT AF MUNNI FRAM

161

Lesendum til huggunar get ég upplýst, að með þessum visum **Péturs læknis Péturssonar** lýkur efni frá hagyrðingakvöldi Karla-kórs Eyjafjarðar sem flutt var sl. vetur. Nokkur þrýstingur er enda orðinn frá öðru aðsendu efni sem mun sykrað inn þegar stundir líða. Þó skal áréttað hér enn og aftur, að gaman væri ef einhverjir fleiri en þessir sem mest skreyta þessa þætti sendu efni til birtingar. Það myndi vissulega skreyta verulega og auka fjölbreytni þáttarins. En fram skal haldið með efni frá Péttri. Stjórnandinn, **Birgir Sveinbjörnsson**, spyr doktorinn hvert hlutskipti hann kysi sér gæfist honum kostur á að endurfæðast til nýs lífs?:

*Messugjörðin mitt er yndi,
þar mun ég vera einna bestur.
Vel mér henta vísast myndi
að vera latur sóknarprestur.*

Þegar **Péttri** er svo falið að tilnefna einn af hagyrðingum kvöldsins til að dæma í næstu fegurðarsamkeppni um Ungfrú Ísland, þá vefst slíkt ekki fyrir honum:

*Þetta er afar auðveld leit
og ekki í verki tjóns von,
því engan betri í það veit
en Árna Geirhjört Jónsson.*

*Kvennahóp ef kemst hann í
hvergi undan hrekur.
Dómum réttum ræður því
reynsla bæði og smekkur.*

Hvað þykir svo **Péttri** um þann geysilega ferðamannafjölda sem nú streymir til lands-ins?:

*Af þeim stafar auðsæld nokkur,
þótt að þeim gera þurfi leit,
og drulli síðan yfir okkur
aðallega í Mývatnssveit.*

Þó að **Jóhannesi** væri sérstaklega falið af stjórnanda að lýsa ástandi einkamála í Þistilfirði, þá sá Pétur ástæðu til að blanda sér í þær yrkingar:

*Um stóðlíf Jóa merlar minning björt,
og menn og graddar kunna vel sitt fag.
Þistilfjarðar vegur eykst nú ört,
því Annþór hann var sýknaður í dag.*

Um sölumannshæfileika **Árna Geirhjartar** orti **Pétur**:

*Yfirgefa okkur varð
og eftir skildi frúna.
Síginn fisk með siginn larð
selur Árni núna.*

Líkt og **Hjálmar**, þá spurði **Birgir Pétur** hvert af læknisafrekum hans lifði helst í minningunni?:

*Af einurð reyndi ég öll mín verk að gera,
en aðframkominn gerist senn af striti.
Mitt allra mesta afrek tel ég vera,
að engan hef ég drepið svo ég viti.*

Komið hefur til tals að gefa út bók með ljóðum sem hagyrðingarnir hafa ort um söngstjóra Karla-kórs Eyjafjarðar, **Pétu Björk**. Innlegg **Péturs** var svona:

*Við upphitun kórsins á kostum hún fer
og karlanna hryggðarmynd skreytir.
Í munngælukennslunni mögnuð hún er
og margfaldri útgeislun beitir.*

Hvort kýst þú þér, **Pétur**, hlutskipti **Hillary Clinton** eða **Donalds Trump**?:

*Dónann ætti að drífa á grill,
þá djöfuls íhaldsbullu.
En römm það væri raun ef Bill
riði mér að fullu.*

Brátt lýkur vetri. Hver verða eftirmæli þessa vetrar?:

*Verður nú á vetri hlé,
vona glæðist eldur.
Eftir honum síst ég sé
og Sigmundi ekki heldur.*

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggð1@gmail.com

Fréttir

Sveppasmit í kornakri, brúnir flekkir í akrinum. Blöðin á bygginu á innfelldu mynni eru smituð af augnblett. Myndir / Guðmundur H. Gunnarsson

Útlit fyrir þokkalega korn-uppskeru norðan heiða

— Samt töluvert um sveppasmitaða akra

Útlit er fyrir að kornuppskera norðan heiða verði ágæt nú í haust. Sigurgeir Hreinsson, framkvæmdastjóri Búnaðarsambands Eyjafjarðar, segir að enn sem komið er séu fáir byrjaðir að slá en líklegt að bændur hefjist handa á næstu dögum.

„Í heildina lítur vel út með uppskeru á korni hér um slóðir,“ segir hann.

Sigurgeir segir að bændur hafi í fyrrihaust fengið mikinn skell þegar svo til allt korn eyðilagðist á einni frostnóttu í lok ágúst. Það áfall hafi gert að verkum að þeir hafi heldur dregið saman í kornræktinni, einhverjir alveg hætt að reyna fyrir sér með kornið og aðrir dregið saman, tekið minna land undir þess konar ræktun en áður. „Þessi eina frostnótt í fyrri hafði þær afleiðingar að korn eyðilagðist meira og minna hér um slóðir. Það sat í mönnum sem drógu

margir hverjir úr ræktuninni,“ segir Sigurgeir.

Nú háttar svo til að þroski er kominn í kornið og frostnætur valda því ekki skaða í líkingu við þann sem varð í fyrrihaust. „Við erum hólpin hvað það varðar og útlitið í heildina er bara ágætt, uppskera getur orðið með þokkalegu móti,“ segir Sigurgeir.

Guðmundur H. Gunnarsson, jarðræktarráðunatur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, segir að nokkuð sé um sveppasmit í eldri kornörkum í Eyjafirði. Hann hafi þó ekki haft færi á að skoða mikið af kornörkum undanfarið, en sér virðist sem sú sé raunin. Hann segir sveppasmit draga úr kornfyllingu eða geti stöðvað hana, þ.e. flutning á næringarefnum frá blöðum og stráí upp í axið, og þannig haft veruleg áhrif á uppskeru og gæði kornsins. /MPÞ

Lækkun á verði til bænda fyrir sláturfé: Sársaukafullar en nauðsynlegar aðgerði að mati Norðlenska

Frá því afurðastöðvar fóru að birta verðskrár fyrir sauðfjárinlegg á komandi sláturtíð hafa verið nokkuð fjörlegar umræður um hvað veldur þeirri stöðu sem framleiðsla og sala á lambakjöti er í.

Ágúst Torfi Hauksson, framkvæmdastjóri Norðlenska, segir að staðan sé sú að verulegt tap hafi verið á slátrun og vinnslu þeirra sauðfjárafurða sem féllu til í sláturtíðinni 2015 og fjárhagsleg staða fyrirtækjanna margra hverra býður ekki upp á áframhaldandi taprekstur, því verði að grípa til aðgerða.

„Í tilfelli Norðlenska þá er það svo að sú lækkun sem kynnt hefur verið á innkaupsverði dugar ekki til að rétta af stöðuna. Auk lækkunarinnar þarf að sækja hækkanir á vöruverði út á markaðinn og leita enn frekari leiða til hagræðingar í rekstri fyrirtækisins,“ segir hann.

Miklar lækkunar - má kalla hrun

Ágúst Torfi segir að við núverandi framleiðslu og innanlands-sölu lambakjöts þurfi að flytja um þriðjung þess kjöts sem framleitt er út. „Þetta gerir það að verkum að afkoma bænda og afurðastöðva er mjög viðkvæm fyrir þróun á erlendum mörkuðum. Afkoma útflutnings hefur ekki verið ásættanleg og valda þar bæði verðlækkunar á erlendum mörkuðum sem og styrking íslensku krónunnar.

Lækkanir hafa verið sérstaklega miklar í aukaafurðum af sauðfé og raunar svo miklar að kalla má hrun.

Aukaafurðir eins og garnir og vambir standa nú varla undir söfnunar- og hreinsunarkostnaði og gærur undir söltun og flutning ef þær seljast yfir höfuð. Auk þessa eru enn til í landinu umtalsverðar birgðir af gærum frá fyrri árum óseldar.“

Verð á kjöti á mörgum erlendum mörkuðum hefur að auki verið að lækka sem eykur á vandann.

„Við þessar aðstæður er nauðsynlegt að grípa til aðgerða. Þær eru í þessu tilfelli því miður sársaukafullar en vandinn verður einungis stærri ef ekki er brugðist við honum strax,“ segir Ágúst Torfi, og væntir þess að gott sumar og vænir dilkar mildi áhrif lækkunarinnar á rekstur sauðfjárbúa. /MPÞ

Sumarið var garðyrkjubændum hagstætt.

Sumarið var garðyrkjubændum gott

— Uppskeyra með mesta móti eftir hagstætt veðurfar

„Það er óhætt að segja að á sunnanverðu landinu hafi þetta verið eitt besta sumar í manna minnum,“ segir Helgi Jóhannesson, garðyrkjuráðunatur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins.

Uppskeyra er með besta móti eftir hagstætt sumar og nú er að sjá hvernig haustið leikur landsmenn, haustrigningar sem algengar eru í fjórðungnum hafa á stundum gert grænmetisbændum lífið leitt.

Engin vorhret eða önnur áföll

Helgi segir að allt hafi fram til þessa fallið með grænmetisbændum á Suðurlandi, þar sem stærstur hluti ræktunarinnar fer fram.

„Vorið kom á réttum tíma og sumarið sem á eftir fór var hlýtt og raki nánast eftir þörfum. Að þessu sinni þurftum við ekki að glíma við vorhret eða önnur áföll. Almenn var veðurfar í meðallagi í öllum landslutum,“ segir hann.

Þær tegundir sem hafa skamma viðdöl á markaði, eins og blómkál og spergilkál, uxu að sögn Helga nánast of hratt, framboð dreifðist

Þótt ylræktin njóti skjóls fyrir veðri og vindum, þá getur sólríkt sumar sparað mikla orku.

því á fáar vikur. „Það sem menn ætluðu sér að uppskeyra í september kom allt upp í ágúst,“ segir Helgi.

Haustveðrið ræður miklu um framhaldið

Það grænmeti sem ræktað er til geymslu, eins og til að mynda gulrófur, hvít- og rauðkál, kínakál, gullrætur og kartöflur, er enn í ökrum, en væntanleg uppskeyra fer í hús á næstu vikum.

„Það lítur allt út fyrir að sú vara

verði góð og í miklu magni, þannig að miklar annir eru framundan að ná uppskeyrunni í hús.

Það ræðst svo af veðri næstu daga og vikur hvernig gengur að uppskeyra. Miklar haustrigningar hafa oft gert grænmetisbændum lífið leitt, tafið fyrir og jafnvel skemmt uppskeyru. Þannig að það má orða það svo að ekki sé sopið kálið þótt í ausuna sé komið. Hins vegar er staðan þannig að verði haustið gott þurfa grænmetisbændur alls ekki að kvarta,“ segir Helgi. /MPÞ

Einn stærsti markaður með mjólkurkvóta frá upphafi fór fram 1. sept.:

Greiðslumark á mjólk í 240 og hækkaði um 14,3%

— Í boði voru nær 1,9 milljónir lítra en óskað var eftir tæplega 2,5 milljónum lítra

Matvælastofnun bærust 76 gild tilboð um kaup og sölu á tilboðsmarkaði með greiðslumark mjólkur þann 1. september 2016. Markaðurinn að þessu sinni var með þeim stærstu frá upphafi markaðar fyrir greiðslumark mjólkur.

Kveðið er á tilboðsmarkað með greiðslumark mjólkur í reglugerð um markaðsfyrirkomulag við aðilaskipti að greiðslumarki mjólkur á lögbýlum nr. 190/2011 með síðari breytingum. Aðeins var hægt að bjóða til sölu ónotað greiðslumark mjólkur á tilboðsmarkaðnum að þessu sinni.

Við opnun tilboða um kaup og sölu á greiðslumarki mjólkur þann 1. september 2016 hefur komið fram jafnvægisverð á markaði krónur 240 kr. fyrir hvern lítra mjólkur. Þetta er 30 króna hækkun á jafnvægisverði, eða 14,3%, frá síðasta tilboðsmarkaði sem haldinn var 1. apríl sl. en þá var jafnvægisverðið 210 kr. fyrir hvern lítra mjólkur.

- Fjöldi gildra tilboða um sölu á greiðslumarki mjólkur voru 38

(samanbórið við 13 á markaði 1. apríl 2016).

- Fjöldi gildra tilboða um kaup voru 38 (samanbórið við 15 á markaði 1. apríl 2016).
- Greiðslumark sem boðið var fram (sölutilboð) voru alls 1.877.244 lítrar (samanbórið við 804.676 lítrar á markaði 1. apríl 2016).
- Greiðslumark sem óskað var eftir (kauputilboð) voru 2.452.800 lítrar (samanbórið við 1.485.000 lítrar sem óskað var

eftir á markaði 1. apríl 2016).

- Greiðslumark sem viðskipti ná til eftir opnun tilboða (jafnvægismark) voru 1.624.408 lítrar á andvirði 389.857.920 kr. (samanbórið við 724.676 lítrar á markaði 1. apríl 2016).
 - Kauphlutfall viðskipta er 90,58% (á markaði 1. apríl 2016 var kauphlutfallið 92,91%).
- Þeir sem lögðu inn tilboð um sölu á greiðslumarki á verði 240,- kr./l. eða lægra selja nú greiðslumark sitt.

Krydd fyrir VEGAN matreiðslu

Fiesta de Mexico hentar frábærlega á allt grænmeti.

Arabískar nætur er sjö kryddablandan ættuð frá Líbanon. Líbanir nota það mest í grænmetisrétti.

Reykt paprika býtur aðeins en er góð í marga grænmetisrétti.

Eðalsteik og grillblandan er góð fyrir tofusteikina.

Fiskikrydd er frábært í grænmetisúpur og grænmetisrétti.

Lamb Islandia og Kalkúnakryddið er frábært á alla kartöflurétti og á kjúklingabauna rétti.

Benda skal á að öll stök krydd henta í VEGAN matreiðslu s.s. origano, basilikum, steinselja og fleiri. Töfrakryddið og ítalskt panini henta ekki í VEGAN matreiðslu því þau innihalda ostaduft.

Kryddin frá okkur eru ómissandi í eldhúsið hjá ykkur

Öflugur samstarfsaðili í landbúnaði

Hjá Landsbankanum starfar hópur sérfræðinga með mikla reynslu sem aðstoðar þig við að hrinda hugmyndum í framkvæmd. Við tökum virkan þátt í uppbyggingu í landbúnaði og erum traustur bakhjarl og samstarfsaðili.

Fréttir

Hrútagagnsnefndina skipa Ingibjörg Hanna Sigurðardóttir, afgreiðslustjóri Lyfju á Þórshöfn og rekstraraðili Hnitbjarga, Sigurður Þór Guðmundsson, bóndi og oddviti Svalbarðshrepps, Silja Jóhannsdóttir, verkefnastjóri í Rauфарhöfn og framtíðin og Öxarfjörður í sókn og Baldur Stefánsson stórbóndi.

Hrútagagnurinn haldinn í 10. sinn á Raufarhöfn

Hrútagagnurinn verður haldinn í tíunda sinn laugardaginn 1. október næstkomandi á Raufarhöfn. Sérstök hrútagagnsnefnd er þegar komin á fullt við undirbúning dagsins, en í henni eru Raufarhöfnarbúar sem og ungir bændur úr nágrennasveitum þorpsins.

Raufarhöfn er í Norður-Þingeyjarsýslu sem er hreint svæði og má því ekki flytja fé inn á svæðið. Hins vegar hefur sala lífgimbra og hrúta verið nokkuð sterk af svæðinu enda mikið kapp lagt á flotta hrúta. Hrútagagnurinn er hugsaður sem eins konar uppskeruhátíð bænda, þeim og búaliði er hóað saman

og verslað með hrúta. Í ár verður Logi Bergmann kynnir og skemmt-anastjóri enda þaulvanur sveitinni.

Á staðnum verða alls konar upp-ákomur og allar í sveitapema. Ull metin og spunnin, þuklað á hrútu-um og keppt í stígvélakasti en það ku aðeins vera fyrir þaulvana stígvélasérfræðinga. Þá verður einnig kvöldskemmtun með afar orðheppnum hagyrðingum og almennt gleði.

Þeir sem vilja fylgjast með dag-skránni er bent á facebook.com/hrutagagnurinn eða raufarhofn.is, þá er einnig hægt að fá upplýsingar í netfanginu hrutagagnurinn@gmail.com. Eins má hringja í einhvern af hinum hressu nefndarmeðlimum.

Húnavatnshreppur:

Sauðfjárbændum verði tryggt viðunandi verð

Sveitarstjórn Húnavatnshrepps lýsir yfir þungum áhyggjum vegna boðaðra lækkana á afurðaverði til sauðfjárbænda í komandi sláturtíð.

Í ályktun sem sveitarstjórn samþykkti á fundi sínum í liðinni viku segir að gangi þau áform eftir muni afleiðingarnar verða ófyrirsjáanlegar og mikið högg fyrir sveitir landsins. Sveitarstjórn skorar á alla hlutaðeigandi að leita allra leiða til að tryggja sauðfjárbændum ásætlanlegt verð fyrir afurðir sínar og koma í veg fyrir hrun sauðfjárræktar í landinu.

Tekjutap upp á allt að 650 milljónir

Í ályktuninni segir að ef boðaðar verðlækkningar gangi eftir og 10–12% verðlækkun verði hjá öllum sláturleyfishöfum þá megi ætla að tekjutap sauðfjárræktarinnar í landinu verði á bilinu 600–650 milljónir króna, en það samsvari því að um 70 þúsund lömb drepist úti í haganum. Því sé hætt við að margir bændur muni að óbreyttu bregða búi, ekki síst yngstu bændumir, sem muni valda starfsgreininni miklum skaða um ókomna tíð.

Húnavatnshreppur:

Átelur harðlega lokun neyðarbrautar

Sveitarstjórn Húnavatnshrepps átelur harðlega lokun suð-vestur flugbrautar Reykjavíkurflugvallar sem kölluð er neyðarbraut.

Í ályktun sem Magnús Sigurðsson lagði fram á sveitarstjórnarfundinum í síðustu viku og samþykkt var samhljóða af sveitarstjórn segir að Reykjavíkurborg, sem er höfuðborg landsins, sýni mikið metnaðar- og ábyrgðarleysi gagnvart landsbyggðarfólki í neyðartilfellum sjúkraflugs.

Ákvörðun borgarstjórnar Reykjavíkur um lokun neyðarbrautar

í Vatnsmýrinni hefur verið mótmælt víða og sérstaklega af íbúum landsbyggðarinnar. Bent hefur verið á að lending á neyðarbrautinni svokölluðu, sem er NA/SV flugbrautin á Reykjavíkurflugvelli, hafi skipt sköpum varðandi sjúkraflug utan af landi og oft í erfiðum tilfellum þar sem um líf og dauða sé að tefla.

Ákvörðunin skerði þannig þjónustu við íbúa landsins en Reykjavíkurflugvöllur hefur ávallt gegnt mikilvægu hlutverki í samgöngumálum þjóðarinnar. /MÞÞ

Úr sláturhúsi SAH á Blönduósi.

Mynd / HKr.

Ósanngjarnt að velta hækkunum alfarið yfir á bændur

„Sala á díllakjöti á innanlandsmarkaði hefur gengið vel síðustu misserin og birgðastaða hjá sláturleyfishöfum nú í upphafi sláturtíðar er ekki óeðlilega mikil. Einnig hefur komið fram í skoðanakönnunum að íslenskir neytendur eru mjög jákvæðir gagnvart íslenskri landbúnaðarframleiðslu. Má því ætla að möguleikar séu til hækkana til smásöluæðila. Það verður því að teljast ósanngjarni að velta kostnaðarhækkunum hjá sláturleyfishöfum alfarið yfir á bændur sem eru fyrir ein tekjulægsta starfsgrein landsins,“ segir í ályktun sveitarstjórnar Húnavatnshrepps. /MÞÞ

Pétur Kári frá Rútsstöðum hafði gaman af því að fylgjast með því sem fram fór í Þverárreitt.

Myndir / MBÞ

Réttað í Þverárreitt í Eyjafjarðarsveit:

Smalamennska og réttarstörf gengu vel í blíðskaparveðri

„Smalamennska gekk mjög vel og hið sama má segja um réttarstörf-in, allt gekk eins og í sögu,“ segir Ingólfur Jóhannesson gangnaforingi, en réttað var í Þverárreitt síðastliðinn sunnudag. Um liðna helgi voru fyrstu réttir haustsins hér og hvar um landið. Víða verður réttað um komandi helgi.

Ingólfur hefur tekið þátt í smalamennsku og réttarstörfum í Þverárreitt í 35 ár og tók við hinum virðulega titli, gangnaforingi, af föður sínum. Veðrið var með besta móti um síðustu helgi og segir Ingólfur að huga hafi þurft að því að skepnun, bæði kindum og hrossum, liði vel í hitanum. Því hafi ekki verið farið of hratt yfir. Skilja þurfti eftir 6 kindur, þær höfðu komið sér í sjálfheldu og verða sóttar síðar.

Nýr skáli bætir aðstöðu

Fé hefur fækkað í Staðarbyggðinni, þeim hluta Eyjafjarðarsveitar sem tilheyrir Þverárreitt. Ingólfur segir fá

Réttarstörf gengu mjög vel, enda lék veðrið við menn og skepnur.

bú eingöngu stunda sauðfjárbúskap, en margir kúabændur á svæðinu haldi nokkrar kindur með sér til skemmtunar, eða sem tómstundagaman.

Fyrir fjórum árum var nýjum skála komið fyrir í almenningi, við Hafragilsá fremri, og er hann hinn besti dvalarstaður að sögn Ingólfs og mikil viðbrigði frá því hann fyrst fór í smalamennsku, en þá höfðu menn lúinn steinvegg til að halla sér upp að með morgunkaffið. Gist var í skálanum um helgina og komið með fé niður í byggð um morguninn. Skállinn er einnig nýttur sem slysavarnaskýli.

Ekki skítverk

Mikið til sama fólkið sér um smalamennsku en nýliðar bætast alltaf í hópinn og taka við keflinu af sér eldra fólki er fram líða stundir.

„Það getur auðvitað víða verið erfitt að fá fólk í þetta starf, en okkur hefur gengið þokkalega að manna göngur. Við reynum að hafa það sjónarmið í öndvegi að þetta sé ekki eitthvert skítverk, heldur geti menn auðveldlega haft af því gaman þótt vitanlega geti þetta á köflum verið erfitt,“ segir Ingólfur.

„Féð kom vænt af fjalli, það hefur haft það alveg prýðilegt í sumar, enda tíðarfar almennt gott,“ segir Ingólfur. /MÞÞ

„Féð kom vænt af fjalli, það hefur haft það alveg prýðilegt í sumar, enda tíðarfar almennt gott.“

Nýliðun í mjólkurframleiðslu

Matvælastofnun auglýsir eftir umsækjendum um framlög vegna stuðnings við nýliðun í mjólkurframleiðslu samkvæmt verklagsreglum í VIÐ-AUKA V, (verklagsreglur um stuðning við nýliðun í mjólkurframleiðslu) í reglugerð nr. 1220/2015 um greiðslumark mjólkur á lögbýlum og greiðslur til bænda verðlagsárið 2016, með síðari breytingum. Þeir sem hafa hug á að sækja um eru hvattir til að kynna sér áður nefndar verklagsreglur. Umsóknarfrestur er til 15. október næstkomandi.

Nánari upplýsingar veitir skrifstofa búnaðarmála Matvælastofnunar, Bændahöllinni v. Hagatorg, síma 530 4800.

Netfang: mast@mast.is.

Hyundai 290 LC-7

2006 árg, 10.300 vst
Vökvahraðtengi, 1 skófla

Yanmar C80

beltavagn með skóflu
Burðargeta 800, 170 vst
Upplýsingar í síma 660-6051

Yanmar V8

2016 árg, 4,35 tonn
Gaflar og opnanleg skófla
Upplýsingar í síma 660-6051

Liebherr L507 Speeder

2005 árg, 5.400 vst
Nýleg dekk, hraðtengi, gaflar
og ný skófla
Upplýsingar í síma 660-6051

Hamm HD10 VV valtari

2014 árg, 88 vst
Upplýsingar í síma 660-6051

Liebherr A900 hjólagrafa

2007 árg, Engcon EC20 rótortilt
3 skóflur
Upplýsingar í síma 660-6051

Weber jarðvegsþjöppur og

hoppa til á lager
Upplýsingar í síma 660-6051

Tsurumi dælur í miklu úrvali

Upplýsingar í síma 660-6050

Allu flokkurnarskóflur

Upplýsingar í síma 660-6051

Uppl. í síma 660-6051.

MERKÚR
merkur.is

Aukabúnaður á mynd: Framlyfta og framaflúrtak

DEUTZ-FAHR Agrotron 6150.4 C-Shift - sívinsæl og klassísk dráttarvél

Helsti búnaður:

4 stokka, 4 lítra DEUTZ mótur	120 L/mín Load Sensing vökvadæla
153 hö, 605 Nm	Power Beyond vökvatengi
C-SHIFT rafskipting, 6 gírar, 4 milligírar	Rúmgott og glæsilegt hús með loftkælingu
Sjálfskiptimöguleikar	Farpegasæti og drykkjakælir
Skriðgír	4 hraða aflúrtak (540/540e/1000/1000e)
Aðgerðaminni	Lyftigeta á afturbeisli: 9.200 kg.
Fjaðrandi framhásing og fjaðrandi hús	Dekkjastærð: 540/65R24 að framan, 600/65R38 að aftan.
50 km/klst aksturshraði	
Stoll FZ45 ámokstursterki með dempara, vökvaskóflulás, 3 sviði og 2,40 m Heavy Duty Skóflu.	

Eigum til afgreiðslu strax DEUTZ-FAHR Agrotron 6150.4 C-Shift á sérstöku tilboðsverði.

Bændur hafið samband sem fyrst til að tryggja ykkur vél á þessu hagstæða verði.
Aðeins örfáar vélar í boði.

Þ Ó R H

REYKJAVÍK:
Krókháls 16
Sími 568-1500

AKUREYRI:
Lónsbakka
Sími 568-1555

Vefsíða:
www.thor.is

Fréttir

Lítið miðar með hjúkrunarheimili á Hornafirði: Bygging HSSA á dagskrá í 15 ár en ekkert orðið úr framkvæmdum

Illa hefur gengið að ná eyrum ráðamanna vegna byggingar og endurbóta á hjúkrunarheimili HSSA, Heilbrigðisstofnunar Suðausturlands á Hornafirði, að því er fram kemur í bókun bæjarráðs.

Lagt er til í bókun að heilbrigðis- og öldrunarnefnd setji fjármagn í teikningar og að send verði inn umsókn í Framkvæmdasjóð aldraðra í næstu úthlutun ásamt teikningum og ítarlegri kostnaðaráætlun. Jafnframt verði leitað leiða til að tryggja mótframlag frá ríkissjóði.

Fjallað var um byggingu nýs hjúkrunarheimilis á fundi bæjarráðs á dögunum en slík bygging hefur verið á dagskrá síðustu 15 ár. Þegar byggingu núverandi hluta hjúkrunarheimilisins lauk var það 1. áfangi byggingarinnar. Óskuðu fulltrúar ríkis eftir að byggingu 2. áfanga yrði seinkað vegna stöðu í efnahagsmálum á þeim tíma. Í það minnsta einu sinni hefur staðið til að taka fyrstu skóflustungu að 2. áfanga. Staðan er sú núna að matsalur hjúkrunarheimilisins átti upphaflega að vera gangur og eldhúsið bítubúr.

Uppfylla ekki viðmiðunarreglur

Alls eru 24 hjúkrunarrými á núver-

andi heimili, 22 þeirra eru 20 fm tvíbýli án salerna.

Sameiginleg salerni eru frammi á gangi. „Það er alveg ljóst að engin rými á hjúkrunarheimilinu uppfylla viðmiðunarreglur velferðarráðuneytisins hvað aðbúnað varðar. Það er mjög brýnt að hafist verði handa að nýju á byggingu 2. áfanga. Það hlé sem gert var árið 1996 ætti að vera orðið nægilega langt til að ríkið sjái sér fært að koma að málinu að nýju og klára þá byggingu sem hafist var handa við árið 1990,“ segir í bókun bæjarráðs Sveitarfélagsins Hornafjarðar.

Fundað verði sem fyrst

Fól bæjarráð bæjarstjóra og framkvæmdastjóra heilbrigðisstofnunar HSU Hornafirði, að fara yfir eldri gögn málsins og leita til arkitekta með að uppfæra teikningar í samræmi við gildandi reglugerðir og viðmiðunarreglur. Einnig var bæjarstjóra falið að óska eftir fundi með heilbrigðisráðherra og stjórn Framkvæmdasjóðs aldraðra. Loks segir í bókun að fundir þessir þurfi að eiga sér stað sem fyrst svo mögulegt verði að gera viðeigandi ráðstafanir í tengslum við fjárhagsáætlun sveitarfélagsins. /MPÞ

Góðvinir Kristnesspítala.

Kristnesspítali fær flatskjái

Hollvinasamtök Sjúkrahússins á Akureyri (SAK) hafa gefið Kristnesspítala veglega gjöf, 9 fullkomna flatskjái, sem settir verða upp á setustofum spítalans sem og inn á nokkur herbergi.

Eining-Iðja og Félag málm-iðnaðarmanna styrktu verkefnið veglega og einnig útveg-aði Ormsson tækin með góðum afslætti og studdi þannig við verkefnið. Það er einlæg von stjórnar

Hollvinasamtakanna að gjöfin nýttist skjólstaðingum spítalans sem allra best.

Markmið Hollvinasamtaka SAK er að styðja við og styrkja starfsemi Sjúkrahússins á Akureyri. Skal það gert með því að vekja athygli á og hvetja til eflingar starfseminnar á opinberum vettvangi í samræði við yfirstjórn sjúkrahússins og eins með öflun fjár til styrktar starfseminni. /MPÞ

Samlokueiningar til sölu

Til sölu lítilega útlitsgallaðar samlokueiningar, einangraðar með 18 cm Urethan. Tilvaldar til að klæða skemmu eða kæli/frystigeymslu. Mál pr. eining, lengd allt að 11,7 m breidd 1,1 m. Upplýsingar veitir Karl sími 896 0555

Stólpi Gámar

Klettagörðum 5 - 104 Reykjavík - Sími 568 0100

Það er einfaldlega ekki hægt að keppa við vörur sem bera engar upprunamerkingar og eru framleiddar í verksmiðjum erlendis, segir Páll Kr. Pálsson, framkvæmdastjóri Glófa/VARMA. Myndir / MÞÞ

Glófi/VARMA hefur flutt alla framleiðslu sína til Reykjavíkur:

Erfitt að keppa við erlendar vörur án upprunamerkinga

— Kaupendum talin trú um að innflutt ullar- og skinnavara sé íslensk

„Margítrekaðar tilraunir okkar undanfarin þrjú ár í því skyni að fá stjórnvöld til að gera eitthvað í málinu skiluðu engum árangri, á okkur var ekki hlustað. Að okkar mati hafa íslensk stjórnvöld algerlega brugðist í þessu máli og bera því mikla ábyrgð á að við neyddumst til að hætta starfsemi okkar á Akureyri, en við það töpuðust 10 störf í bænum,“ segir Páll Kr. Pálsson, framkvæmdastjóri VARMA/Glófa ehf.

Fyrr í sumar var starfsemi félagsins í höfuðstað Norðurlands hætt og sú framleiðsla sem heldur áfram, af því sem þar var framleitt, flutt í verksmiðju félagsins í Reykjavík. Ástæðan er sú að hingað til lands er heimilt að flytja inn ullar- og skinnavörur án upprunamerkinga og hefur innflutningur á slíkum varningi aukist til muna hin síðari ár.

Kaupendum er að sögn Páls með merkingum talin trú um að erlend innflutt ullar- og skinnavara sé íslensk, „og með þeim hætti er verið að svindla á neytendum með stuðningi stjórnvalda,“ segir hann.

Stöðugt færri fyrirtæki í ullar- og skinnaiðnaði á Íslandi

Glófi ehf. er stærsti framleiðandi ullarvöru úr íslensku vélþrjónabandi og framleiðir undir vörumerkinu VARMA. Fyrirtækið var stofnað á Akureyri árið 1982 og hefur í 20 ár verið leiðandi í þróun og framleiðslu á þrjónaðri smávöru hér á landi. Félagið er nú í eigu Páls og Helgu Lísu Þórðardóttur, eiginkonu hans.

Páll segir að fyrirtækjum í ullar-iðnaði hafi fækkað umtalsvert hér á landi á síðustu 25 árum, fyrst um 1990 vegna breyttra viðhorfa neytenda til hráefnisins, flísefni hafi þá tekið æ stærri snið af kökunni á kostnað ullar. Síðustu 5 árin hafi síðan innflutningur á innfluttum ullar- og skinnavörum aukist verulega, enda engar upprunamerkingakvaðir á þessum innflutningi og innfluttu vörurnar merktar eins og þær séu íslenskar, auk þess sem það sé erfitt að keppa við ódýrt vinnuafli í láglaunalöndum.

Tækifæri fyrir hendi og þau þarf að nýta

Glófi framleiðir allar sínar vörur hér á landi, alls yfir 80 vörutegundir, undir eigin vörumerki, VARMA, og tugi vörutegunda undir vörumerkjum annarra. Helstu vöru-

Úr framleiðslu Glófa/VARMA í Reykjavík.

flokkar eru húfur, hárbönd, treflar, sjöl, vettlingar, peysur, slár, sokkar, ullarteppi og mökkavörur úr íslensku lambskinni. Íslendingar og erlendir ferðamenn eru enn sem komið er helstu viðskiptavinir fyrirtækisins, en einnig er vaxandi útflutningur, einkum til Þýskalands og Norðurlanda.

Samkeppni er hörð á markaði ytra, enginn skortur er á ull á erlendum mörkuðum, en frá Ástralíu og Nýja-Sjálandi kemur gríðarlegt magn af merinó-ull sem gjarnan er unnin í Asíu og flutt á markaði í Evrópu. Dýrari ull, kasmír-, angóra- og alpaca-ull eru einnig þekktari en íslenska ullin.

„Það þýðir þó ekki að tækifæri séu ekki fyrir hendi, við vitum af því að markaður erlendis fyrir ull er stór og virkur. Það kostar hins vegar mikla fjármuni að ná árangri í útflutningi og á meðan stjórnvöld vinna gegn innlendri framleiðslu er erfitt að nýta þessi tækifæri,“ segir Páll.

Engin viðbrögð

Páll segir að hin síðari ár hafi mjög fært í vöxt að keppinautar fyrirtækisins flytji inn smávöru úr ull sem og mökkavörur, einkum frá Asíu, sömu vörur og voru að miklu leyti framleiddar á Akureyri.

„Það eru ekki neinar kvaðir hér á landi varðandi uppruna- eða innihaldsmerkingar á innfluttum ullar- og skinnavörum. Okkar keppinautar merkja sína vöru með þeim hætti að neytendur hafa á tilfinningunni að varan og hráefnið sé íslenskt. Við höfum um þriggja ára skeið ýtt reglulega við löggjafanum og bent á þetta, en enginn vilji virðist vera til að gera eitthvað í málinu. Það var því ekki um annað að ræða fyrir okkur en hagræða í okkar rekstri með

þeim hætti að flytja framleiðsluna undir eitt þak í Reykjavík og hætta starfseminni á Akureyri,“ segir Páll.

Hann kveðst alls yfir 20 sinnum á síðustu þremur árum hafa vakið athygli stjórnssýslunnar á óréttlæti í merkingarmálum innfluttra ullar- og skinnavara fyrir innlenda framleiðendur en ekkert hafi gerst í málinu.

Grafið undan íslenskri framleiðslu

„Við teljum það langt í frá réttmætt gagnvart neytendum að fyrirtæki komist upp með að láta líta svo út að vörur sem sannaðlega eru framleiddar í útlöndum úr erlendu hráefni séu íslenskar. Það ætti að mínu mati að vera kappsmál fyrir stjórnvöld að efla innlenda framleiðslu á tímum þegar samkeppni eykst, en ekki að grafa undan henni líkt og sjá má í okkar tilvik,“ segir Páll.

Hann bendir á að ekkert sé því til fyrirstöðu að flytja inn og láta framleiða vörur sínar erlendis, en það sé sanngirnismál að þeir sem kjósi að hafa þann háttinn á merki sínar vörur á réttan hátt, úr hvaða hráefni og hvaðan þær komi. Með því að láta slíkt ógert nýti þeir þann meðbyr fyrir íslenskri framleiðslu sem sannarlega sé fyrir hendi um þessar mundir, þar sem fjölmargir erlendir ferðamenn sem og Íslendingar vilja gjarnan kaupa ullar- og skinnavörur sem framleiddar eru á Íslandi.

Svindlað á neytendum og stjórnvöld bregðast ekki við

„Okkur finnst að með núverandi fyrirkomulagi í merkingarmálum sé verið að svindla á neytendum án þess að stjórnvöld geri neitt í málinu. Það er einfaldlega ekki hægt að keppa við vörur sem bera engar upprunamerkingar og eru framleiddar í verksmiðjum erlendis.

Launakostnaður og ýmis opinber gjöld, tryggingargjald, lífeyrisframlag vinnuveitenda og fleira sem tína má til er margfalt herra hér á landi og óvíða er fjármagnskostnaður jafn hár og á Íslandi. Við þetta má svo bæta að tollar og gjöld af innflutningi, m.a. af ullar- og skinnavörum sem framleiddar eru úr erlendum hráefnum í Asíu, hafa verið felld niður. Í þessari stöðu var okkur nauðugur sá kostur að grípa til allra tiltækra ráða í því skyni að lækka kostnað í okkar framleiðslu og einn þáttur í því ferli var að færa alla okkar framleiðslu á einn stað,“ segir Páll. /MPÞ

VARMA

The Warmth of Iceland

Varma ullarvörur - Íslensk framleiðsla

WWW.VARMA.IS

Hafðu gaman í vinnunni!

BANDSLÍPIVÉL 100X1220

Vönduð einfasa bandslípivél á standi fyrir 100x1220 slípiband. Vél sem hentar á verkstæðið eða í bílskúrin. Spenna: 220 Volt. Slípiband: 100x1220mm. Mótör: 1,5 KW. Þyngd: 44 kg. Vörunn.: 7-LU203250105.

Verð: 96.000 kr.

Eigum einnig til á lager Bandslípivél með 75x2000mm slípibandi.

LEGUPRESSA MW30FH

Vönduð legupressa á gólf pressar 30 T. Þyngd: 112 Kg. Vörunn.: 7-LU236770301.

Verð: 162.000 kr.

BANDSÖG MBH-225

Luna	Nr.	MBH 225
Bandsagarblað	MM	2480x27x0,9
Blað hraði	M/min	40/80
Gráðustillingar		0° -45° -60°
Skrúfstykki		Handvirk
Niðurfærsla		Sjálfvirk
Mótör	V	400 3-fasar
Mótör	W	1100
Þyngd	Kg	200

Vörunn.: 7-LU200970309

Verð: 390.000 kr.

BANDSÖG MBH-255 PLUS 400

Luna	Nr.	MBH 255 PLUS
Bandsagarblað	MM	2750x27x0,9
Blað hraði	M/min	35/70
Gráðustillingar		45° 0° -45° -60°
Skrúfstykki		Handvirk
Niðurfærsla		Sjálfvirk
Mótör	V	400 3-fasar
Mótör	W	1500
Þyngd	Kg	390

Glussadrifin niðurfærsla. Vörunn.: 7-LU200970404

Verð: 699.000 kr.

STANDBORVÉL 16DDB

Mótör: 230V 0,55Kw. Snúningshraði: 210-2580 r/min. Patróna: 3-16 mm B16. Könn: MK2. Þyngd: 53 kg. Vörunn.: 7-LU237360102.

Verð: 56.000 kr.

STANDBORVÉL 16DDF

Mótör: 230V 0,55Kw. Snúningshraði: 210-2580 r/min. Patróna: 3-16 mm B16. Könn: MK2. Þyngd: 60 kg. Vörunn.: 7-LU237360201.

Verð: 65.000 kr.

BANDSÖG STH 01

Volt	Volt	1PH 115/230
Motor	kW	1,3
Tíðni	hZ	35/70
Blað	mm	1440x13x0,65

Vönduð og meðfærileg bandsög til að saga rör og prófil. Sögin er með stillanlegan hraða og er einfasa og sagar í 0°-45° og 60°. Vörunn.: 7-STHAAU60000.

Verð: 99.000 kr.

BANDSÖG STH 02

Volt	Volt	1PH 115/230
Motor	kW	1,8 - 2,0
Tíðni	hZ	50/60
Blað	mm	1735x13x0,65

Vönduð og meðfærileg bandsög til að saga rör og prófil. Sögin er með stillanlegan hraða og er einfasa og sagar í 0°-45° og 60°. Vörunn.: 7-STHAAU70000.

Verð: 139.000 kr.

Fréttir

Járnhestarnir taka sig vel út á Hellu og vísa leiðina að Gaddstaðafliótum. Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson

Járnhestar á Hellu

Nýlega var afhjúpað skemmtilegt listaverk á Hellu af íslenska hestinum sem stendur í róði við innganginn að Gaddstaðafliótum. Um er að ræða hesta í fullri stærð á tölti-brokki-stökki-skeiði sem fylkja liði við þjóðveginn og vísa brautina niður á svæði hestamanna.

Myndirnar eru úr þykku jární með fallegum náttúrulegum blæ og eru þegar farnar að vekja mikla athygli vegfarenda. „Hugmyndina að þessu verki eiga feðginir Anna Guðrún Jónsdóttir og Jón Ingi Guðmundsson á Hellu og hrintu þau hugmyndinni í framkvæmd í samstarfi við sveitarfélagið Rangárfing ytra. Fyrirmyndin að þessum fallegu

hestum er fengin frá tengdaföður Önnu Guðrúnar, kennaranum og listamanninum Alberti Jóhannssyni í Skógum, en Anna Guðrún stækkaði myndirnar upp og stílfærði. Það var síðan Heiðar Jónsson frá Raufarfelli sem skar hestana út í stálsmiðju og starfsmenn vélsmiðjunnar Magna sem útfærðu undirstöður í samráði við Bjarna Jón Matthíasson og hans menn hjá framkvæmdasviði Rangárfings ytra, og því vel heppnað og margþætt samstarf Rangæinga hér á ferðinni en verkefnið hlaut sérstakan styrk úr Uppbyggingasjóði Suðurlands,“ segir Ágúst Sigurðsson sveitarstjóri.

/MHH

Hjarta úr bleikum heyrúllum

Þórir Tryggvason, flugmaður og formaður Flugklúbbs Selfoss, tók þessa skemmtilegu mynd á dögnum þegar hann flaug yfir Holt og Landsveit.

Myndin er af nokkrum bleikum

heyrúllum sem mynda hjarta á túni á bæ rétt austan við Laugaland. Líklega er þetta á túni við bæinn Bjálmholt. Þarna hafa bændur brugðið á leik með rúllurnar en engum sögum fer af tilefninu.

/MHH

B&B Guesthouse

Á leiðinni til útlanda?

Innifalið í verði er gisting, morgunverður, keyrsla í flug, geymsla á bíl og skil á bíl við flugstöð við heimkomu

2 manna herbergi

10.500 kr

Hringbraut 92, í miðbæ Keflavíkur 867-4434 & 421-8989
www.bbguesthouse.is

VENOL MOTOR OIL

- Þýsk smuróla fyrir flestar tegundir dráttarvéla
- Hagkvæmur kostur í landbúnaði
- Fáanleg í 1L, 4L, 20L, 60L og 208L

Þjónustusími: 444 3100

pantanir@skeljungur.is

Sænska fyrirtækið Tannak í tilraunum með staðsetningarbúnað á kindum: Fylgst með ferðum kindanna á Sölvabakka

Fyrirtækið Tannak í Svíþjóð fór af stað með smá tilraunaverkefni með staðsetningarbúnað á kindum frá bænum Sölvabakka í Blönduósbæ í þeim tilgangi að fylgjast með ferðum þeirra.

Settar voru hálsólar með staðsetningarbúnaði á 100 ær. Ólarnar eru með sólarrafhlöðum og senda þær frá sér útvarpsmerki einu sinni í klukkustund sem gefur til kynna staðsetningu þeirra.

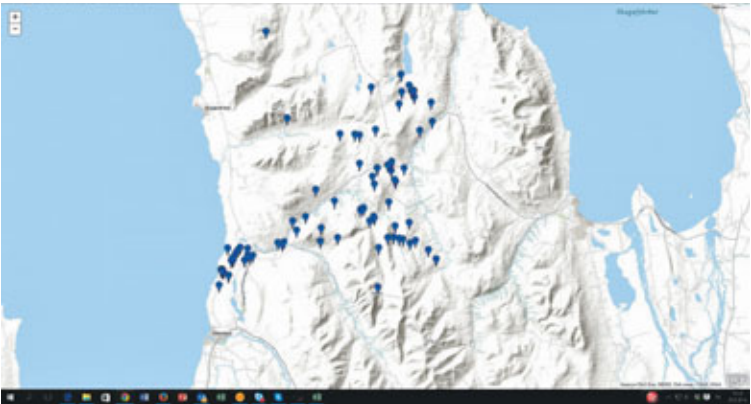
Fjögur möstur fyrir móttakara

Fjögur möstur voru sett upp til að nema merkin. Höfuðmatrið, sem staðsett er á Hvammshlíðarfjalli, sendir síðan upplýsingar gegnum gsm-símkerfið inn í gagnagrunn sem ábúendur á Sölvabakka hafa aðgang að á netinu.

Notað á hreindýr

Hægt er að sjá hvar ærnar voru síðast þegar merki var sent og einnig er hægt að skoða hvar þær hafa gengið undanfarnar vikur. Sams konar búnaður er talsvert notaður á hreindýr í norðanverðri Svíþjóð, Noregi og eflaust í Finnlandi líka til að fylgjast með ferðum þeirra.

Fyrirtækið Tannak í Svíþjóð útvegaði bæði hálsólar og möstur. Björgunarfélagið Blanda á Blönduósi tók að sér að setja möstrin upp í samstarfi við Tannak. Frá þessu er grein

Myndirnar sýna dreifingu ánnu 29. ágúst sl.

Ferill forystuærinnar Flóru undanfarnar vikur.

á vefnum huni.is. Hægt er að fara inn á heimasíðu Tannak á www.tannak.is se til að fræðast betur um fyrirtækið.

/MÞÞ

Það færir í vöxt að erlendir ferðamenn nýti sér minni húsbíla, svonefnda campera, á ferðum sínum um landið. Þeir eru á ferðinni allan ársins hring. Flestir fara að settum reglum og nýta sér tjaldsvæði að sumarlagi, en mörg dæmi eru þess að bílunum sé lagt þar sem ekki er til þess heimild. Það er til að mynda algeng sjón að morgni dags að sjá bíla af þessu tagi á útsýnisstað gegnt Akureyri.

Mynd / Halldór Arnibjarnarson

Veruleg aukning í útleigu minni húsbíla – Ferðamálastofa leitar eftir aðilum sem veita þjónustu að vetrinum

Veruleg aukning hefur orðið hér á landi í útleigu minni húsbíla, svonefndra „campera“, undanfarnin misseri og hefur leigutímabil slíkra bíla lengst þannig að búast má við að sjá bíla af því tagi á ferðinni allan ársins hring. Ferðamálastofa safnar nú saman upplýsingum um þá sem starfa við ferðaþjónustu og eru tilbúnir að veita farþegum þessara bíla þjónustu yfir vetrartímabilið.

Elías Bj. Gíslason, forstöðumaður á gæða- og þróunarsviði Ferðamálastofu, segir að nú, um leið og leitað er upplýsinga um þá sem vilja þjónusta ferðamenn sem kjósa þennan ferðamáta yfir veturinn, sé einnig óskað eftir upplýsingum frá bílaleigum um hversu margir bílar þessarar gerðar séu á ferðinni til að átta sig á umfanginu.

„Við merkjum það hin síðari misseri að margir eru á ferðinni á öllum tímum ársins á svona bílum, sem ef til vill má kalla „tjald á hjólum“. Í þessum bílum er hægt að sofa og flestir hafa einhvers konar eldunargræjur meðferðis en í þeim er ekki salerni eða tenging fyrir raf-

magn. Þetta er tiltölulega nýtt hér á landi en við merkjum verulega aukningu hvað þennan ferðamáta varðar undanfarnin misseri,“ segir Elías.

Ný náttúruverndarlög

Ný náttúruverndarlög tóku gildi síðastliðið haust og er sérstaklega tekið fram í 22. grein að utan þéttbýlis skuli leita leyfis landeigenda eða annars rétthafa ef nota eigi tjaldvagn, fellihýsi, hjólhýsi, húsbíla eða annan sambærilegan búnað utan skipulagðra tjaldsvæða. Í lögreglusamþykktum margra sveitarfélaga er einnig að finna ákvæði þar sem slíkt bann er fyrir hendi.

Tækifæri fyrir ferðaþjónustuaðila

„Lögreglusamþykktir sveitarfélaga eru misjafnar, í sumum þeirra er ekki tekið á þessu en í öðrum er það gert, m.a. í slíkri samþykkt fyrir Akureyrarkaupstað. Þrátt fyrir það hafa menn í vaxandi mæli tekið eftir bílum af þessu tagi á bílaplönunum hér og hvar sem kannski er skiljanlegt þar sem bann við því að leggja utan

þéttbýlis er til þess að gera nýlegt. Ferðamálastofa er nú að óska eftir upplýsingum um þá rekstraraðila vítt og breitt um landið sem eru tilbúnir að leyfa þessum aðilum að hafa næturdvöl fyrir utan hjá sér frá hausti og fram á vor þegar flest tjaldsvæði eru lokað. Aðilar í ferðaþjónustu getu þarna eygt tækifæri með því að bjóða þá ferðamenn sem nýta þessa bíla til ferðalaga að vetrarlagi velkomna,“ segir Elías.

Góð viðbrögð

Hann segir að viðbrögð hafi verið góð og þó nokkrir aðilar hafi haft samband við Ferðamálastofu og lýst yfir áhuga á að bjóða þessa þjónustu yfir vetrartímabilið. „Við áætluð að nokkur hundruð bíla af þessu tagi séu í leigu utan háannar og því gefist ferðaþjónustuaðilum færi á að verða sér úti um töluverðar viðbótartekjur með því að þjónusta þá,“ segir Elías. Ferðamálastofa mun gefa út rafhænan grunn yfir þá sem taka við bílunum yfir veturinn, eða frá miðjum september og fram í miðjan maí.

/MÞÞ

JEPPADEKK

DEEGAN | **MTZ** | **BAJA CLAW**

MICKEY THOMPSON

jeppadekkin hafa sannað sig á Íslandi

M/T merkið er þekkt um allan heim sem hágæða jeppadekk og felgur.

Stærðir 32" - 54"

Ice-track ehf. Sími 773 4334

netfang: mtdekk@mtdekk.is / www.mtdekk.is

Bændablaðið
ER MEST LESNA
BLAÐIÐ Á
LANDSBYGGÐINNI

HVAR AUGLÝSIR ÞÚ?

LESTUR ÞEIMNAVAKA Á LANDSBYGGÐINNI

Bændablaðið

Bændablaðið
Kemur næst út

22. sept.

CLARVISTA STURTUGLER FYRIR VANDLÁTA

Smíðjuvegi 7
200 Kópavogi
Sími: 54 54 300
ispan@ispan.is
ispan.is

GLER OG SPEGLAR

SUMARTILBOÐ

Á GESTAHÚSUM OG GARÐHÚSUM

www.volundarhus.is

70 mm bjálki / Tvöföld notun

50% afsláttur af flutningi á **GARÐHÚSUM** og **GESTAHÚSUM** á allar þjónustu-
stöðvar Flytjanda.

GESTAHÚS og GARÐHÚS sérhönnuð fyrir *íslenskar aðstæður*

Sjá fleiri **GESTAHÚS** og **GARÐHÚS** á tilboði á heimasíðunni **volundarhus.is**

VERÐTILBOÐ - GESTAHÚS 25 m²
með 9 m² yfirbyggðri verönd

kr. 1.699.900,- án fylgihluta.
kr. 1.999.900,- með fylgihlutum og byggingarnefndar teiknisetti.

Grunnmynd og nánari upplýsingar á heimasíðu **volundarhus.is**

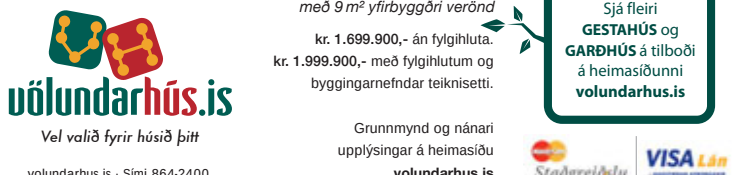
TILBOÐ - GARÐHÚS 4,4m²
kr. 169.900,- án fylgihluta
kr. 199.900,- m/fylgihlutum

34 mm bjálki / Tvöföld notun

TILBOÐ - GARÐHÚS 4,7m²
m/opnanlegum glugga
kr. 189.900,- án fylgihluta
kr. 219.900,- m/fylgihlutum

34 mm bjálki / Tvöföld notun

ATH! 34 mm bjálki / Tvöföld notun
TILBOÐ - GARÐHÚS 9,7m²
kr. 299.900,- án fylgihluta
kr. 359.900,- m/fylgihlutum

Getum við orðið að liði? - Við seljum m.a. þvottavélar • þurrkara • strauvélar

Frábærar vélar fyrir m.a. þvottahús, hótél og gistiheimili

Eigum hágæða þýskt hótellín

DANUBE

Kirkjustétt 2-6 • 113 Reykjavík • Símar 892 8925 og 567 4577
Netfang: icefakta@icefakta.is • www.icefakta.is

FRUM - www.frum.is

iceFAKTA ehf.

ÖFLUGUR VINNUFÉLAGI

TRX 500FA

- Honda 5-speed DCT sjálfskipting og ESP rafmagnsskipting
- Rafstýrt aflstýri „Powersteering“
- Sjálfstæð afturfjöðrun með 216mm stillanlegri dempun
- AP Suretrac™ mismunadrif sem tryggir léttari eiginleika og minni snúningsráðius
- TraxLok® 2/4WD drif.

KR. 1.766.000 án vsk
kr. 2.190.000 með vsk

www.honda.is

BERNHARD

Vatnagörlum 24 - 26 • Reykjavík • Sími 520 1100 • www.bernhard.is

Erum með fullkomið þjónustu-verkstæði fyrir öll Honda fjórhjól

IÐNAÐARHURÐIR BÍLSKÚRSHURÐIR

- Íslensk framleiðsla, smíði og samsetning.
- Allar hurðir smíðaðar samkvæmt máli.
- Áratuga reynsla starfsmanna í hurðum.
- Hágæða hráefni.
- Þolir íslenskt veðurfar.
- Sér meðhöndlaðar brautir gegn ryði og álagi.
- Stuttur afgreiðslutími.

IS HURÐIR

IS Hurðir | Sími 564 0013 | www.ishurdir.is | ishurdir@ishurdir.is

STEKKUR

Smátröll og uggafólk

Hjaltlandseyjar eru klasi á annað hundrað eyja mitt á milli Skotlands og Færeyja, um fimmtán eyjar eru í byggð. Höfuðborgin Leirvík er á stærstu eyjunni sem heitir Meginlandið.

Leirvík er á stærð við Hafnarfjörð, á sömu breiddargráðu og Bergen og eilítið norðar en syðsti oddi Grænlands. Samkvæmt gamalli gelískri þjóðsögu eru eyjarnar tennur dreka sem svipar til Miðgarðsorms, nema hvað hann missir annað slagið tennur sem verða að dröngum eða eyjum í hafinu. Veturnir eru langir og dimmir en sumrin stutt og næturnar bjartar. Lítill sem enginn trjágróður er á Hjaltlandseyjum en mikið um sjófugl.

Eyjarnar eru vogskornar og hvergi hægt að komast lengra frá sjó en rúman kílómetra. Eyjaskeggjar hafa lengi litið svo á að þeir séu sjálfstætt ríki og fyrir um hundrað árum var þar lítið svo á að þrjú öfl væru öðrum æðri í heiminum, frímúrarar, djöfullinn og lögfræðingar, í þessari röð.

Ekki er vítað fyrir víst hverrar þjóðar fólkið var sem byggði eyjarnar fyrst en almennt er talið að það hafi verið Piktar. Frumbyggjarnir skildu eftir sig mikið af minjum sem reistar voru á fyrstu öld eftir Krist.

Minjarnar eru virki sem nefnast „broch“ á frummálinu og eru eins konar Stonehenge norðursins og hafa að öllum líkindum verið til þess gerð að verja eyjarnar. Enginn veit hvernig menn fóru að því að reisa virkisturnana sem eru gerðir úr risastórum steinum.

Landslag og veðurfar á Hjaltlandseyjum eru kjörlendi fyrir sögur um verur sem búa í sjónum, til dæmis var heill hópur af risum og tröllum rekinn út í sjó af öðrum tröllum. Þessar verur kallast sætröll og búa allt í kringum eyjarnar. Lítið er vítað um sætröllin annað en þau voru rekin af landi vegna þess að þau voru klunnaleg og uppvöðslusöm. Sætröllin afla sér viðurværis með því að stela fiski af önglum fiskimanna.

Tröll og risar á Hjaltlandseyjum hafa minnkað í gegnum tíðina. Upphaflega komu stór tröll frá Noregi en þau hafa dregist saman til að passa betur í landslag eyjanna. Tröllin eru hálfgerðir tröllingar í dag og hafa smám saman runnið saman við aðrar verur eins og haugbúa og litla fólkið sem býr í hólum, rústum og gömlum virkjum víðs vegar um eyjarnar.

Tröllingar eru heillaðir af tónlist og dansi og kemur fyrir að þeir ginni til sín góða hljóðfæraleikara, einkum fíðluleikara, úr mannheimum og haldi þeim hjá sér í langan tíma. Þegar mönnum er sleppt aftur eru þeir leystir út með gjöfum en hafa ekki hugmynd um hvað þeir hafa verið lengi í álögum.

Margar þjóðsögur fjalla um svo kallað uggafólk. Uggafólkið er í mannsmynd en getur brugðið sér í selslíki og er sagt vera dökkt yfirlitum og fallett ásyndar. Uggafólkið er með fingerða ugga sem það sveipar um sig þannig að það lítur út fyrir að vera klætt í fót. Það er sagt vera mjög fiskið, rammgöldrótt og hafa vald yfir veðri og vindum. Elstu nornir eyjanna eru sagðar vera af ugga-fólkskyni. Á Hjaltlandseyjum er því trú að móðir hafsins haldi verndarhendi yfir sjómönnum og að lítil tröll hjálpi bændum við bústörfin. /VH

Jón Þór Marinósson bústjóri með foreldrum sínum og eigendum eldishússins, Margréti Magnúsdóttur og Marinó Tryggvasyni. Á innfelldu myndinni eru kálfar sem settir eru í stíur vikugamlir og fara þaðan í næstu stíur þremur mánuðum síðar.

Gestkvæmt í nýju nautaeldishúsi í Hvítanesi

Nýtt sérhannað og glæsilegt nautaeldishús var tekið í notkun hjá Marinó Tryggvasyni og Margréti Magnúsdóttur á bænum Hvítanesi í Hvalfjarðarsveit á dögunum.

„Reynslan fyrstu vikunnar er fyllilega í samræmi við væntingar. Húsið er vel hannað, þægilegt að vinna í, bjart og góð vistarvera fyrir gripina. Við erum afskaplega ánægð með framkvæmdina að öllu leyti,“ segir Marinó.

Húsið var til sýnis almenningi laugardaginn 27. ágúst og ekki skorti áhugann. Á fjórða hundrað manns komu á þeim þremur klukkustundum sem kynningin varði og hrifning gestanna leyndi sér ekki. Fjöldinn var langt umfram það sem heimafólk bjóst við og stemning mikil.

List- og ljósmyndasýningar voru bónusvinningar gestanna. Anna G. Torfadóttir grafíklistamaður sýndi verk sín í nautastíum sem ekki höfðu verið teknar í gagnið og Lilja Guðrún Eypórsdóttir, bóndi á Vestra-Reyni, sýndi ljósmyndir meðfram fóðurgangi.

Síðast en ekki síst var þarna matvælamarkaður. Komufólk gat tekið með sér steik til helgarinnar og fleira góðmeti: Kjöt af fyrstu nautunum sem vörðu síðustu ævidögum sínum í nýja eldishúsinu fyrir slátrun, grænmeti, kæfu og egg.

Pláss fyrir 150 gripi

Eldishúsið er 560 fermetrar að gólfleti og hannað með stíum sem hæfa hverju æviskeiði íbúanna, allt

Matvælamarkaður í Hvítanesi. Ásta María Marinósdóttir afgreiðir viðskiptavin. Fjær sést Jóhann Þór Jónsson selja nautakjöt úr kælikistu.

Einar K. Guðfinnsson, forseti Alþingis, skoðaði húsið og heilsaði upp á Lilju Guðrúnu Eypórsdóttur, bónda og ljósmyndara á Vestra-Reyni.

Naut éta kleinur! Það gátu börn og fullorðnir sannreynt í Hvítanesi.

frá nýbornum kálfum til fullvaxta nauta. Húsið rúmar allt að 150 gripi og nautin eru flutt þaðan til slátrunar 18–20 mánaða gömul.

Hannað af Unnsteini Snorrasyni og Landstólpa

Jón Þór, sonur Margrétar og Marinós, er bústjóri

í Hvítanesi. Hann er nýtskrifaður búfræðingur frá Hvanneyri. Frumhugmynd að sérhönnuðu nautaeldishúsi átti Unnsteinn Snorri Snorrason byggingatæknifræðingur í framhaldi af spjalli þeirra Jóns Þórs um málið. Landstólpi útfærði síðan hugmyndina og fullhannaði bygginguna, að hluta til í samstarfi við Eflu verkfræðistofu.

Smellinn á Akranesi, dótturfélag BM Vallár, sá um að steypa upp kjallarann en húsið sjálft, steypitir

bitar í stíum og allar innréttingar eru frá Landstólpa. Meitillinn á Grundartanga annaðist raflagnir.

Landstólpi reisti húsið og Marinó segir það hafa verið upplifun út af fyrir sig að fylgjast með starfsmönnum fyrirtækisins á vettvangi.

„Landstólpamenn ganga afar skipulega og flumlaust til verks, greinilega þrautreyndir í því sem þeir gera og virðast hreinlega hugsa eins og einn maður! Framkvæmdahraðinn var mikill,

Stíur fyrir nýborna kálfa eru næst á myndinni til vinstri en til hægri eru stíur sem kálfarnir eru fluttir í vikugamlir.

eiginlega var það lyginni líkast á köflum.

Þarna sannaðist líka að tíminn er peningar. Við byrjuðum að grafa

fyrir grunninum skömmu fyrir jól, tókum fyrstu nautin í hús núna í ágústbyrjun og sendum í sláturhús tveimur vikum síðar.“ /ARH/HK

CLAAS Uniwrap 455 rúllusamstæða, árgerð 2011, notkun 24000, verð án vsk. 5.900.000 kr.

Lely sláttuvélasett, árgerð 2008, vinnslubreidd 8,9 m, verð án vsk. 1950.000 kr.

CLAAS Disco 3450 sláttuvél, árg. 2015, vbr. 3,4 m, 1000 sn., Verð án vsk. 1.190.000 kr.

Welger RP 220 Profi rúllusamstæða, árg. 2004, notkun 22.000, Verð án vsk. 3.300.000 kr.

CLAAS Arion 430, árg. 2011, notkun 4400 vstd., Verð án vsk. 7.600.000 kr.

Pöttinger TOP 881A, árg. 2014, verð án vsk. 1.950.000

JCB 4CX Super traktorsgrafa, árg. 2005. Notkun 5.500 vstd, verð án vsk. 5.300.000

Cat 444E traktorsgrafa, árg. 2007. Notkun 6.400 vstd, verð án vsk. 6.000.000

Vélfang – Gylfaflöt 32 – Reykjavík
Sími 580-8200 og 840-0827
www.velfang.is

Frí ráðgjöf landslagsarkitekta*

Nýttu þér ráðgjöf landslagsarkitekta okkar. Þeir aðstoða þig við efnisval og hjálpa þér að útfæra hugmyndir þínar um fallegan garð.

* Gildir út október.

Bókaðu tíma í síma 412 5050

bmvala.is

BM-VALLÁ

Skógareldar í Indónesíu:

Kóreskur framleiðandi pálmaolíu dæmdur fyrir íkveikjur

Kóreski ólífuolíuframleiðandinn Korindo er í djúpum skít eftir að myndband sem sýnir starfsmenn fyrirtækisins leggja eld að stórum svæðum í frumskógum í Indónesíu var sett á netið. Ástæða íkveikjanna var að ryðja land til ræktunar á ólífupálmum til framleiðslu á ólífuolíu.

Í framhaldi af birtingu myndbandsins hafa margir af stærstu kaupendum ólífuolíu í heiminum hætt viðskiptum við Korindo enda ekki lengur stætt á því vegna vaxandi

andúðar á skógareyðingu í tengslum við ræktun á ólífupálma.

Til að bæta gráu ofan á svart eru á svæðunum sem eldurinn var lagður að síðustu búsvæði ákveðinna tegunda paradísarfugla og sjaldgæfrar tegundar trjákungúra.

Auk þess sem fjölda annarra sjaldgæfra dýrategunda er að finna í skógunum.

Drónar í upplýsingaöflun

Myndefni myndbandsins var safn-

Eldsmatur í skógunum er mikil og yfirleitt lítið hægt að gera til að stöðva þá.

að af meðlimum umhverfisverndarsamtaka sem kalla sig Mighty á jörðu niðri með hjálp GPS-staðsetningartækja og með drónum úr lofti og sýnir starfsmenn Korindo bera eld að mörgum stöðum í skógum Indónesíu. Lög í Indónesíu leggja blátt bann við að kveikt sé í náttúrlegum skógum til að ryðja þá til ræktunar.

Grunsemdir um endurtekið atferli

Í kjölfar birtingar myndbandsins hafa komið upp grunsemdir um að fyrirtækið hafi stundað svipaða iðju um langan tíma því kortlagning á skógarældum í Indónesíu sýna að slíkir eldar eru grunsamlega algangir á svæðum þar sem Korindo er með starfsemi.

Talsmaður Korindo hafnar ásökunum alfarið og segir fyrirtækið í einu og öllu hafa farið eftir lögum og að umhverfisstefna þess sé skýr.

Árstími skógarelda

Skógareldar í Suðaustur-Asíu eru algengir á þurrtímum á haustin og eftir að þeir kvikna geta þeir logað á gríðarstórum svæðum í marga mánuði eða fram á næsta regntímabil. Eldsmatur í skógunum er mikill og yfirleitt lítið hægt að gera til að stöðva þá.

Fjöldi sjaldgæfra dýrategunda er í hættu vegna skógareldanna.

Síðasta ár geisðu skógareldar í Suðaustur-Asíu og aðallega í Indónesíu í marga mánuði. Reykjakófið frá eldunum var gríðarlegt og olli mikilli mengun í landinu og nærliggjandi löndum. Ástandið var svo slæmt í Singapúr og í höfuðborg Malasíu, Kuala Lumpur, um tíma að skyggni var ekki nema nokkrir metrar, fólki ráðlagt að vera með öndunargrímur og skólum og flugvöllum var lokað.

Koltvísýringslosun frá eldunum var meiri en öll losun Bretlandseyja á síðasta ári og er talið að mengun frá eldunum hafi valdið ótímabærum dauða hátt í hundrað þúsund manns.

Skógareldarnir í Indónesíu á síðasta ári eru sagðir vera þeir verstu í sögu landsins og með verstu skógarældum sögunnar enda brunnu tugþúsundir hektarar af náttúrlegum frumskógum. */VH*

RAFBYLGJUMÆLINGAR OG VARNIR!

Kem á staðinn og framkvæmi fyrstu mælingu ókeypis.

Upplýsingar gefur
Garðar Bergendal
í síma 892 3341

Leitið upplýsinga á www.gardar.info

Garðar byrjaði að mæla rafbylgjur úr jörðu og rafbylgjur sem kom úr tenglum, tölvum, gsm sínum og ljósum. Allar þessar bylgjur hafa áhrif á fólk og skepnur og geta valdið ýmsum kvillum, svo sem:

- Mígreni
- Höfuðverk
- Svefntruflunum
- Vöðvabólgu
- Exemi
- Þurrk í húð vegna tölvu
- Fótverkjum
- Júgurbólgu
- Myglusvepp
- Skepnudauða
- Fósturskaða í dýrum

Lamba- og ærdauði gæti verið út af rafmagni
Verð á ferðinni á Norðurlandi og Austurlandi næstu daga

Nokkrar

Húseiningar til sölu

Einingarnar skapa ýmsa möguleika

Tvær einingar og gangur samtals 92 fm.
Verð aðeins kr. 2.950.000 + vsk

CONSTRUCTION AND DEVELOPMENT

Upplýsingar á www.sandfellehf.is
og í síma 822 7303

Bændur taki þátt í mótun framtíðarsýnar RML

RML hvetur bændur til að taka þátt í að marka framtíðarsýn RML. Núna í vikunni opnaðist könnun inni á Bændatorginu fyrir bændur að taka þátt í.

Þessi könnun er liður í stefnumótunarvinnu Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins sem hófst með umræðum inni á Búnaðarþingi í vor. RML er, eins og bændur vita, í eigu þeirra sjálfra sem dótturfélag Bændasamtaka Íslands.

Núna eru liðin rúm þrjú ár síðan RML varð til með sameiningu ráðgjafarþjónustu búnaðarsambandanna um allt land og Bændasamtaka Íslands. Við stofnun voru sett fram markmið fyrirtækisins og ákveðið skipurit sem unnið hefur verið eftir allar götur síðan. Forsöguna og markmiðin er hægt að kynna sér á heimasíðu RML (www.rml.is).

Síðasta vetur ákvað stjórn RML að tímabært væri að fara yfir þetta

skipulag og vinna markvissa stefnumótun fyrirtækisins til að tryggja að starfsemin sé í samræmi við óskir og kröfur bænda til fyrirtækisins og ráðgjafar í landbúnaði. Fyrsta skrefið í stefnumótuninni var að leggja fyrir búnaðarþing spurningar og umræðupunkta sem unnið var með í öllum nefndum

þingsins. Þar á eftir var unnið með sambærilegar spurningar og umræðupunkta inni á starfsdögum RML þar sem allir starfsmenn tóku þátt. Í bæði skiptin var unnið með kosti og galla starfsmennar eins og hún er núna og reynt að ná fram framtíðarsýn bæði bænda og starfsfólks RML.

Næsta skref í þessari vinnu er í framkvæmd núna en það er spurningakönnun sem lögð er fyrir bændur, allir bændur sem eru með aðgang að Bændatorginu hafa möguleika á að taka þátt og þar með að taka þátt í stefnumótun RML. Það tekur ekki langan tíma að svara og hvetjum við því alla til að gefa sér smá stund, fara inn á bændatorgið og svara könnuninni. Niðurstöðurnar er ekki hægt að rekja til einstakra svarenda og munu niðurstöðurnar svo nýtast áfram inn í stefnumótunarvinnu stjórnar RML í haust og vetur. Lítið rödd ykkar heyrast, takið þátt.

**STEYPUSTYRKJARJÁRN,
LYKKJUR OG JÁRNAMOTTUR**

STJÖRNUBLIKK
TATNARASAR • ALMENN BLAÐLÖG • KEMASTÁL • BÚGASAR
HAFNARSTÍGGI • LÖG • ELMONT • KOSTGJÖR • KLÁRNINGAR

Snögg og góð þjónusta!

Smiðjuvegi 2 • 200 Kópavogur • Sími 577 1200 • Fax 577 1201 • info@stjornublikk.is • www.stjornublikk.is

**DEKKJASALA
AKUREYRAR**

Úrval hjólarða á betra verði

**Fólksbíla-, traktora-, vinnuvéla-, vagna-,
jeppa-, og vörubíladekk í úrvali.**

Handverkfæri

20%
**afsláttur af öllum dekkjum
til 30. september 2016**

Beinn innflutningur til Akureyrar **MOTUL**
Ármann sími 896 8462 og Tryggvi 896 4124 **Smurþjónusta**

**DEKKJASALA
AKUREYRAR (Jason ehf.)**

**Hjólarðapjónusta - Smurþjónusta -
Þrif á bílum - vönduð handverkfæri og fl.
Njarðarnesi 1 sími 460 4350**

**BÍLSKÚRA- OG
IÐNAÐARHURÐIR**

**Smíðum sérlega vandaðar
bílskúrs- og iðnaðarhurðir eftir málum**

Þær eru léttar og auðveldar í notkun.
Einangrun er á öllum köntum. Fáanlegar í mörgum stærðum og gerðum,
með eða án glugga. Einnig fáanlegar með mótordrifi

Vagnar & þjónusta ehf
Tunguháls 10, 110 Reykjavík
Sími: 567-3440, www.vagnar.is

Er þetta ekki flott?

Til sölu hinar sérstöku súlu-Blæaspir, 2-3 m háar. 30 ára reynsla af þeim hér á landi. Þurfa lítið rými og henta vel sem stakstæð tré.

Einnig hengibirki og vörtubirki frá N-Noregi og ýmsar aðrar öðruvísi plöntur. Alaska aspir 2-3 m (Sælandsaspir, keisaraaspir og iðun). Íslenskt birki 2-3 m.

Nú er góður tími til að planta. Grænt-Land Sími: 860-5570

Tilboð!

Birkitré 2-3 m. á hæð.
Tilboðsverð v. magnkaup,
10 stk., 20 stk., 30 stk. eða fleiri

Grænt Land ehf. - Flúðum
Uppl. í síma 860-5570

Tilboð!

HÖFÐINGJATRÉ aspir 3-5 m til að setja
við heimreiðar og brjóta vindstrengi við
hús. Takmarkað magn, gott verð.

Grænt Land ehf. - Flúðum
Uppl. í síma 860-5570

Betra Púst
Sími: 555 70 70

VIÐ NOTUM FLUID FILM

PÚSTVIÐGERÐIR
SÉRSMÍÐI F. ALLAR GERÐIR BÍLA
[ÞJÓNUSTA FYRIR BREYTTA JEPPA, VÖRUBÍLA OG RÚTUR]

Skógarhlíð 10, 105 Reykjavík • betrapust@gmail.com • www.betrapust.is

Helstu sölustaðir á Fluid Film:

Frábær á leður - Unninn úr ull (lanolin)
Frýs ekki og er frábært í læsingar og lása
Smyr og þornar ekki upp og leiðir ekki rafmagn
Stoppar tæringu (ryð) og kemur í veg fyrir ryðmyndun

HÁGÆÐA SMUREFNI

fluidfilm@fluidfilm.is • www.fluidfilm.is

AB varahlutir, Funahöfða 9, Reykjavík
AB varahlutir, Fagradalsbraut 25, Egilsstöðum
AB varahlutir, Gagnheiði 34, Selfossi
Barki, Nýbýlavegi 22, Kópavogi
Betra Púst, Skógarhlíð 10, Reykjavík
Brynja, Laugavegi 29, Reykjavík
Bú Aðföng, Stórolfsvelli, Hvolsvöllur
Bymos, Háholt 14, Mosfellsbær
Ellingsen, Fiskilóð 1, Reykjavík
ET Verslun, Klettagarðar 11, Reykjavík
Fálkinn hf, Dalvegi 10-14, Kópavogi
Gluggar og Garðhús, Smiðsbúð 10, Garðabæ
JHM Sport, Stórhöfða 35, Reykjavík
J.S Ljósasmiðjan, Skemmuvegi 34, Kópavogi
Jói Byssusmiður, Dalbraut 1, Reykjavík
Jötunn vélar, Austurvegi 69, Selfossi
Jötunn vélar, Lönsbakka, 601 Akureyri
Kaupfélag Borgfirðinga, Egilsholti 1, Borgarnesi
Lásapjónustan, Grensásvegur 16, Reykjavík
Láshúsið, Bildshöfða 16, Reykjavík
Ryðlausnir, Heiðargerði 13, Vogar
Smiðjan verslun, Sindragötu 12c, Ísafirði
Smurstöðin, Fosshálsi 1, Reykjavík
Smurstöðin Garðabæ, Litlatún 1, Garðabæ
Stálstjörnur, Fjarðargata 1, Seyðisfirði
Tækniþjónusta bifreiða, Hjallahraun 4, Hafnarfirði
Verslun Líflands, Efstubraut 1, Blönduósi
Verkfærasalan, Siðumúla 11, Reykjavík
Vesturröst, Laugavegi 178, Reykjavík
Vökvatengi, Fitjabraut 2, Reykjanesbæ

Fréttaskýring

Umhverfisvísitala Yale-háskóla metur stöðu þjóða gagnvart náttúrunni:

Ísland er í öðru sæti á heimsvísu

— Skorum hæst á eftir Finnum en Norðurlandþjóðir raða sér í fjögur efstu sætin nema Noregur sem er í 17. sæti

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Ísland er önnur umhverfisvænsta þjóð í heimi samkvæmt Yale vísitölu (Yale's Environmental Performance Index (EPI)). Samkvæmt þeirri vísitölu er Finnland númer 1, Ísland númer 2, Svíþjóð númer 3, Danmörk númer 4 og Noregur er númer 17 á heimsvísu. Það sem dregur okkur niður fyrir Finna í þessari vísitölu eru loftgæði og svifryksmengun.

Fyrirnefnd lönd eru næst því að geta talist kolvetnishlutlaus. Athygli vekur að Noregur lendir í 17. sæti og er langt á eftir Danmörku vegna mikillar kolefnismengunar. Olíuðnaðurinn spilar eflaust töluverða rullu en einnig er tekið fram að það sé líka vegna „slæmra vinnubragða í landbúnaði“. Væntanlega má þá ýmislegt segja um landbúnað í þeim löndum sem á eftir koma.

Kallað eftir vistvænni landbúnaði

Það eru ekki síst bændur sem eru með lífræna ræktun sem hafa kallað eftir vistvænni hugsun og vistvænum vinnuvélum. Þar ættu íslenskir bændur að vera vel heima með alla sína umhverfisvænu framleiðslu, hreint vatn og með alla þessa vistvænu orku sem að mestu er unnin úr endurnýjanlegum orkulindum. Þar er þó einn hængur á sem er dísilolían á dráttarvélarnar.

Ekki hefur gengið sérlega vel að leysa dísilknúna dráttarvélarnar af hólmi með vistvænum vélum. Að vísu hafa bændur eins og Ólafur Eggertsson á Þorvaldseyri verið að prófa sig áfram með eigið lífrænt eldsneyti úr repjuolíu, en mikið lengra nær það varla.

Íblöndun metanóls í eldsneyti á Íslandi eða íblöndun á innfluttu etanóli og metanóli getur varla talist sérlega vistvæn leið. Bæði er innflutta íblöndunarefnið mjög dýrt auk þess sem kolefnissporið af slíkum flutningum yfir hafið verður seint talið vistvænt. Til að minnka kolefnissporið að einhverju marki yrði þá að framleiða eldsneytið að öllu leyti úr lífmassa hérlandis eða skipta um orkumiðil og fara annaðhvort í íslenskt lífgas, vetni eða raforku. Slíkar dráttarvélur eru bara alls ekki auðfundnar.

Tilbúið köfnunarefni stór áhrifaaldur í náttúrunni

Það er þó fleira en eldsneyti á vélar sem skiptir þar máli. Köfnunarefnisnotkun sem áburður á tún og akra skiptir líka miklu máli. Köfnunarefni er nauðsynlegur þáttur í allri ræktun. Jurtir vinna það úr andrúmsloftinu, en hægt er að auðvelda þeim ferlið með tilbúnu köfnunarefni. Ofnotkun köfnunarefnis leiðir

hins vegar oft bæði til mengunar andrúmslofts og grunnvatns.

Aðeins 20% þjóða heims mæta kröfum um að fylgjast með skilvirkri notkun köfnunarefnis samkvæmt úttekt Yale-háskóla. Er þetta mælt sem köfnunarefnis skilvirkni, eða „Nitrogen Use Efficiency (NUE)“. Til eru mælitæki til að fylgjast með þessu jafnvægi í jarðvegi. Ekki er talið líklegt að köfnunarefni sé mikið ofnotað á Íslandi og sjálfsgætt er mikill kostnaður af slíkrri notkun þar helstí hemillinn.

Kröfur um aukna massaframleiðslu geta haft neikvæð áhrif

Kröfurnar um að skaffa fæðu fyrir ört vaxandi fólksfjölda í heiminum, ýtir undir lausnir sem geta reynst hættulegar. Þar er m.a. um að ræða ofnotkun á lífrænum og kemískum áburði til að hámarka uppskeruna. Samkvæmt skilgreiningu í Yeal vísitölunni er hámarks skilvirkni köfnunarefnis (NUE) skilgreind sem 100%. Er reyndar talið náttúrulega ómögulegt að ná svo mikilli skilvirkni. Eðlilegra er talið að skilgreina góða nýtingu sem 70–80% skilvirkni.

Í ESB-löndunum og Bandaríkjunum er skilvirknin talin vera nokkuð góð, eða 75%, 60% í Kína og öðrum Asíulöndum, en 70% í öðrum löndum. Það vantar sem sagt um 30–40% upp á að hámarksskilvirkni sé náð. Það getur þýtt að víða sé um ofnotkun að ræða sem ekki skilar sér í samsvarandi auknum afkastri.

Þótt NUE skilvirkni sé víða innan þess sem menn hafa talið ásættanleg skilgreind mörk, þá er vítað að skilvirknin er víða alls ekki nógu

góð. Það hefur m.a. leitt til köfnunarefnismengunar í ám og vötnum að því er segir í skýrslunni. Skiptir þar m.a. miklu máli hvenær á vaxtartíma plantanna köfnunarefninu er dreift. Þá er uppi ágreiningur um áreiðanleika skilvirknimælinga m.a. af hálfu OECD og Eurostat. Er því talin full þörf á að betrubæta upplýsingaöflunina og hefur OECD m.a. gefið út handbók í því augnamiði „OECD's handbook on nutrient budgets“.

Dauðasvæðið

Greinileg merki um sóðaskap í ofnotkun köfnunarefnis, eyðingu skóga og mengun jarðvegs og grunnvatns er m.a. sögð vera að finna við Mexíkóflóa og við Chesapeake Flóa. Er þar talað um dauðasvæðið (The dead zone). Þar hefur ofnotkun áburðar mengað grunnvatnið ískuggilega mikið og leitt til mikils vaxtar þörunga í vötnum og sjó sem geta kæft lífríkið.

Græna byltingin og 100 milljón tonn af köfnunarefni

Notkun tilbúins áburðar fór að aukast mikið um miðja síðustu öld í kjölfar „Grænu byltingarinnar“ sem svo var nefnd. Með henni varð gríðarleg framleiðsluaukning í landbúnaði um allan heim. Með því að nota efnahvata og vinna köfnunarefni í áburð úr andrúmsloftinu var ýtt undir þessa þróun og notkunin jókst út alla síðustu öld. Í dag eru framleidd yfir 100 milljón tonn af köfnunarefnisáburði á hverju ári.

Aukin afkastageta í landbúnaði hefur vissulega leitt til þess að færri svelta en ella, en það hefur líka haft sín neikvæðu áhrif. Það hefur m.a. ýtt undir fólksfjölgun og

fólksflutninga úr sveitum í borgir í stærðarskala sem engan óraði fyrir. Þá er síaukið land tekið undir ræktun og skógum eytt í stórum stíl. Í dag er talið að landbúnaður sé stundaður á um helmingi alls nýtanlegs lands á jörðinni.

Alvarlegar afleiðingar af ofnotkun köfnunarefnis

Í skýrslu Yale-háskóla kemur fram að stórauðin notkun köfnunarefnis og þrautpíning á jarðvegi sé að hafa alvarlegar afleiðingar. Það leiði m.a. til mengunar jarðvegs og neysluvatns og versnandi heilsu fólks. Þá leiði þessi mengun oft til súrefnisþurrðar í vatni og ozon-myndunar við jörðu (Ground-level ozone) sem aftur leiði til útrýmingar dýrategunda. Þá verði til súrt regn vegna köfnunarefnissambanda sem fari út í andrúmsloftið og allt ýti þetta undir loftslagsbreytingar.

Þá segir að ozon við jörðu geti haft margvísleg heilsufarsleg áhrif á fólk. Þar er m.a. um að ræða aukna tíðni asma, ofnæmi af ýmsum toga og blóðsjúkdóma. Þá leiði aukning á nitrati í drykkjarvatni til aukinnar hættu á krónískum sjúkdómum og krabbameini. Eins standi níturoxíð mengun úr áburði fyrir um 7% af gróðurhúsagasmengun af manna-völdum á heimsvísu.

Kostnaður talinn á við tvöfaldan ávinning bændu

Kostnaðurinn vegna margbreytilegra áhrifa sem köfnunarefnismengunin hefur í löndum Evrópusambandsins er talinn kosta á bilinu 70 til 320 milljarða evra á ári. Það er meira en tvöföld sú upphæð sem bændur í ESB löndunum ávinna sér í tekju-

auka fyrir aukna framleiðslu vegna köfnunarefnisnotkunar.

Húsdýraeldi hefur líka áhrif

Eldi nautgripa, sauðfjár og annarra húsdýra er talið hafa umtalsverð áhrif á hversu mikið köfnunarefni sleppur út í náttúruna. Um 80% þeirrar uppskeru sem fæst með aukinni notkun köfnunarefnis er notuð sem fóður fyrir eldisdýr. Áætlað er að dýraeldi m.a. vegna kjöttframleiðslu muni tvöfalda fram til 2030 á heimsvísu. Ekki hefur tekist að mæla nákvæmlega hversu mikil köfnunarefnisáhrifin eru af dýraeldinu fyrir náttúruna. Þá er enginn opinber gagnagrunnur til sem mælir köfnunarefnisáhrif af ræktun dýra. Þó er unnið að þróun skilvirknismats köfnunarefnis til notkunar á heimsvísu á vegum Matvæla- og landbúnaðarstofnunar sameinuðu þjóðanna (FAO). Með því á að reyna að meta flæði köfnunarefnis í gegnum landbúnaðargeirann.

Skógareyðingin er geigvænleg

Einn angi enn sem hefur veruleg áhrif á jafnvægið í náttúrunni er svo skógur og skógrækt. Þar hefur vissulega orðið jákvæður viðsnúningur á Íslandi.

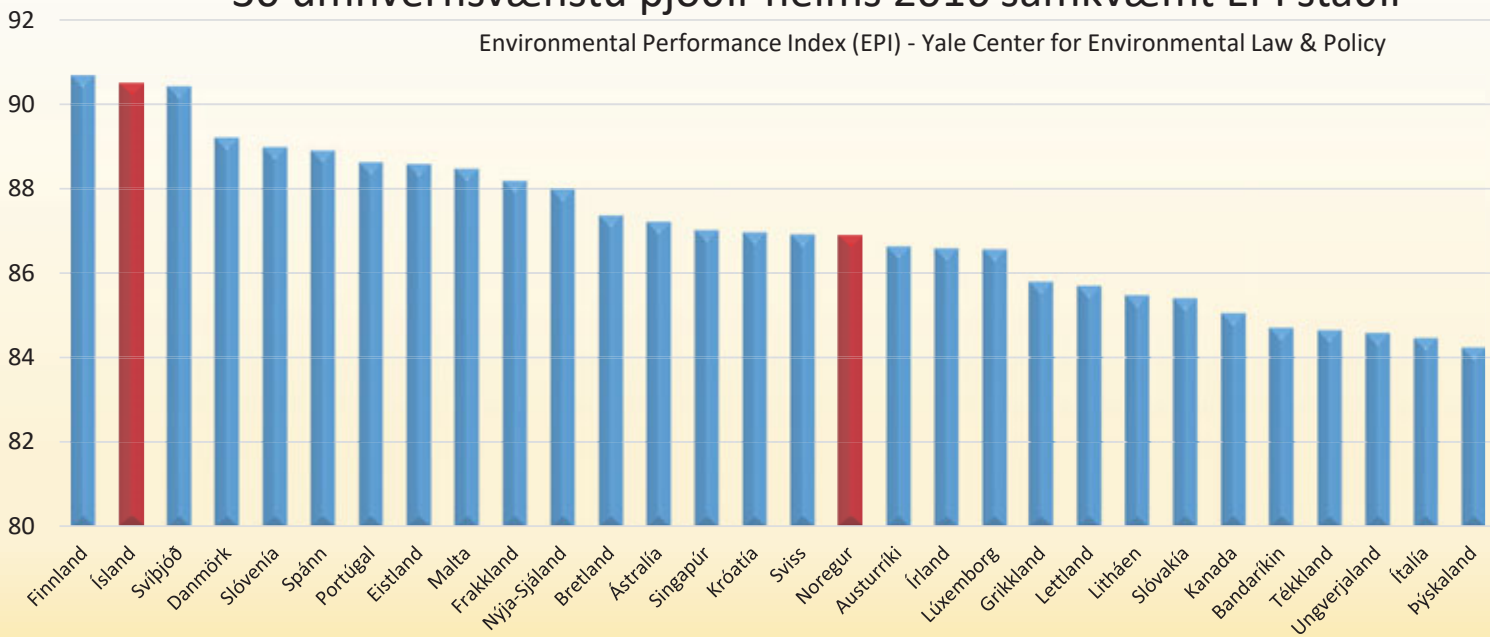
Áætlað er að um 30,6% af öllu landi heims sé þakið skógi. Ekki er vítað hvort einhver hefur arkað um og talið öll þau tré en í skýrslu Yale-háskóla eru þau áætluð vera þrjár milljónir talsins (3.000.000.000.000.000.000) og fer fækkandi. Þar af eru um 93% náttúrulegir skógar og hin 7% pantaðir skógar.

Ýmislegt ógnar skóginum, eins og umsvif manna, timburvinnsla og auknið pláss sem tekið er undir akra. Af þessum sökum hafa tapast að meðaltali um 180.749 ferkílómetrar af skógum á hverju ári síðan árið 2000. Það samsvarar 18,1 milljón hektara. Hraði skógareyðingar jókst um 19% á árunum 2012 til 2014 samanborið við árin 2009 til 2011.

Samkvæmt mati um skógareyðingu hefur tapast um og yfir 30% skóglendis á sumum svæðum frá árinu 2000. Er þetta mat byggt á háskerpulofmtmyndum Matt Hansen og félaga hjá háskólanum í Maryland. Verst er ástandið í Brasilíu, Indónesíu, á svæðum við Mekong-fljótið í Asíu á Gran Chao svæðinu, Kongó og fleiri svæðum í Vestur-Afríku.

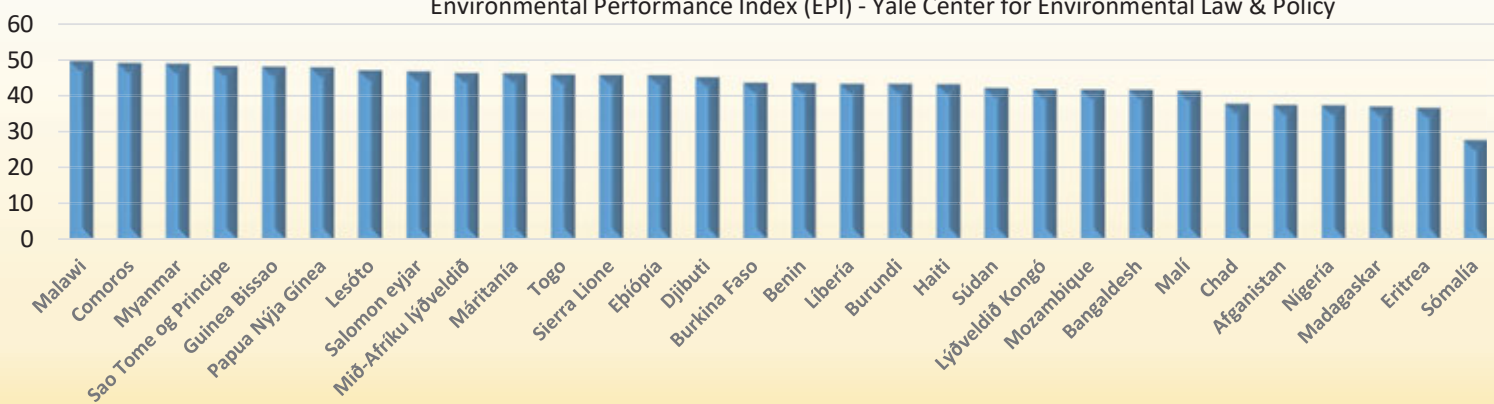
30 umhverfisvænstu þjóðir heims 2016 samkvæmt EPI staðli

Environmental Performance Index (EPI) - Yale Center for Environmental Law & Policy

30 minnst umhverfisvænu þjóðir heims 2016 samkvæmt EPI staðli

Environmental Performance Index (EPI) - Yale Center for Environmental Law & Policy

New Holland gerir tilraunir með vistvænar dráttarvélar:

NH² – fyrsta vetnisknúna dráttarvélin

— Sögð auðveldari í notkun en hefðbundnar vélar og með færri hluti sem geta bilað — Bjóða einnig upp á gasknúna dráttarvél

Vistvænar dráttarvélar eiga í hugum flestra nokkuð langt í land. Rafdrifnar vélar eru enn ekki inni í myndinni sökum þess gríðarlega þunga sem fælist í rafhlöðum með nægilega drægni. Aftur á móti kunna vetnisknúna dráttarvélar með rafmótorum að vera svarið sem beðið er eftir.

Þótt hægt virðist miða hefur ýmislegt verið í gangi hjá dráttarvélarframleiðendum. Þannig hefur CLAAS verið að gera sínar hefðbundnu dísilknúna vélar stöðugt umhverfisvænni. Dráttarvélaframleiðandinn John Deere setti á markað 2013 sína fyrstu tvinn-dísil hjólskófluna (sem minnkaði notkun á dísilolíu um 25%. Þá setti fyrirtækið sér það markmið að draga úr mengun frá sínum vélum um 15% á árunum frá 2012 til 2018. Nær allir dráttarvélarframleiðendur sem eru með tæki sín á íslenskum markaði hafa reynt að koma með vistvænni vélar sem standast IV mengunarstaðal ESB. Einnig má nefna tegundir sem ekki hafa sést á Íslandi eins og Idorsky í Bandaríkjunum sem kynnti rafknúna dráttarvél af minni gerðinni í mars á þessu ári. Það er Idvorsky Electric Tractor, sem er 20 kW.

Fyrsta vetnisdráttarvél heimsins

Dráttarvélaframleiðandinn New Holland hefur verið að gera athyglisverðar tilraunir og búið til fyrstu vetnisknúna dráttarvél í heimi. Í grunninn er byggt á New Holland T6000 og er vetnisvélina kölluð NH². Vetnið er ekki notað beint til að knýja sprengihreyfil, heldur efnahverfil sem framleiðir raforku fyrir rafmótora sem knýja vélina áfram. Þetta er í raun sama aðferð og Mercedes Benz hefur unnið að þróun á og hefur m.a. verið notuð í nokkrum strætisvögnum á Íslandi á liðnum árum.

New Holland vélin er þó ekki bara hugmynd, heldur er búið að framleiða fullkomlega starfhæfa vistvæna dráttarvél sem gefur engan mengandi útblástur. Eigi að síður er ekki búist við að vélar af þessari gerð fari mikið í sölu, allavega ekki í bráð.

Vetni gæti verið góður kostur fyrir íslenska bændur

Eldsneytið á vélarnar, vetnið, er hæglega hægt að framleiða á bóndaþæjunum sjálfum með rafgreiningu á vatni. Þarna geta íslenskir bændur haft verulegt forskot yfir kollega sína í Evrópu. Víða eru þokkalegir virkjanlegir bæjarlækir á íslenskum býlum. Rafmagn frá þeim má hæglega nýta til að framleiða vetni.

Vetnisknúinn með rafmótor og stiglausri CVT-skiptingu

Vélina sem New Holland hefur kynnt til sögunnar heitir New Holland NH2 og er með rafmót-

New Holland NH² vetnisknúna dráttarvélin er byggð á grunni New Holland T6000 vélarinnar rétt eins og metangasknúna vélina frá fyrirtækinu.

or sem skila 75 kílówöttum sem samsvara 106 hestöflum. Mótorinn fær raforku frá efnahverfli og skilar orkunni í stiglausra CVT sjálf-skiptingu og þaðan út í hjól. Með slíkri skiptingu næst lágmarks orkutap. Slíkar skiptingar byggja á hugmyndinni um kónískt stálreimardrif sem hollenski bílaframleiðandinn DAF kynnti fyrst árið 1958.

Fjölmargir framleiðendur hafa reynt slíkar skiptingar, fyrst Volvo með kaupum á DAF og síðan fjöldi annarra bílaframleiðenda. Ein þróaðasta gerð CVT stiglausra skiptinga er að finna í nýjustu gerðum Subaru. Þar er í stað stálreimar, sem átti það til að slúðra í miklu frosti, komið belti úr stálkeðju. Á kónunum sem beltið leikur á eru síðan rifflur þannig að viðbragðið er með ólíkindum gott.

Mengunarlaus og færri hlutir sem geta bilað

Vetnisdráttarvél New Holland er sem fyrr segir byggð á T6000 vélinni. Henni er þó gjörbreytt og var reynt að hafa vélina eins léttbyggða og kostur er til að spara

færri hlutum sem geta bilað en hefðbundnar dráttarvélar. Þá er búið að skipta vökvakerfinu út fyrir rafdrifin kerfi og allur tengibúnaður vélarinnar, eins og sáningarvélar, áburðardreifingar og fleira er rafdrifinn. Einn stærsti kosturinn við þessa vél er að enginn mengandi útblástur er frá henni, heldur einungis smávægileg vatnsgufa sem verður til við efnahvörfin.

Sérfræðingar New Holland telja að rafknúin dráttarvél með vetnis efnahvarfa geti gengið upp tæknilega og fjárhagslega.

Líka með gasknúna dráttarvél

New Holland kynntu reyndar í sumar aðra dráttarvél sem þeir kalla umhverfisvæna. Hún er þó ekki mengunarlaus, en gengur fyrir metangasi. Þessi vél heitir New Holland T6.180 og er önnur frumgerð af því tæki. Er hún sögð spara um 20% í eldsneytiskostnaði og menga 80% minna en hefðbundnar dísilknúna dráttarvélar að því er fram kemur á vefsíðu AgriLand á Írlandi. Vélina stenst því vel markmið um að draga úr mengun í Evrópu um 20% fyrir árið 2020. Þá á að vera hægt að mæta enn frekari mengunarkröfum með því að nota gas sem framleitt er úr lífmassa. Í sumum tilvikum geta bændur því nýtt eigin eldsneytisframleiðslu á slíkar vélar sem talið er geta aukið sparnað þeirra vegna eldsneytisnotkunar enn frekar, eða um allt að 40%. Um leið verða þeir síður háðir kaupum á utanaðkomandi orku, þ.e. þeir verða sjálfbærari.

New Holland T6.180 er nokkuð stór dráttarvél með 175 hestaflo mótora sem hannaður er af FPT Industrial. Togkrafturinn í vélinni er góður eða 740 Newtonmetrar (Nm torque). Vélina er með níu gaskúta sem rúma 300 lítra af gasi, eða 52 kg. Það á að duga til að knýja vélina í um hálfan dag á fullum afköstum. /HKr.

orku. Tæknimenn New Holland lögðu upp með að skoða hvað bóndinn væri helst að sækjast eftir. Hann þyrfti jú vistvæna dráttarvél með sem fæstum hlutum sem geta bilað. Einnig að eldsneytiskost-

aður og annar kostnaður við vélina sé sem lægstur.

Í New Holland NH2 er búið að fjarlægja hefðbundinn sprengihreyfil og sömuleiðis er olíutankinn. Einnig er hún einfaldari og með

STRÚKTÚR

SKJÓL FYRIR VETURINN - ÞAÐ ER ENN TÍMI TIL STEFNU
HAFÐU SAMBAND OG VIÐ FINNUM LAUSNINA SAMAN
Yleiningar - Límtré - Stálgrindarhús

| Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |

| Þverholti 2 | 270 Mosfellsbæ | Sími: 860 0264 & 696 0008 |

Þessi New Holland T6.180 dráttarvél gengur fyrir metangasi.

Aðgerðaáætlun um notkun plöntuvarnarefna 2016 til 2031:

Notkun á plöntuverndarvörum á Íslandi lítil

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið hefur gefið út aðgerðaáætlun um notkun varnarefna til ársins 2031. Áætluninni er ætlað að ýta undir þróun nýrra varna í plöntuvernd og innleiða aðferðir sem ekki byggja á notkun efna, í því skyni að draga úr notkun þeirra við matvælaframleiðslu.

Í áætluninni koma fram mælanleg markmið, upplýsingar um notkun varnarefna og tímaáætlun, aðgerðir og stefnumörkun. Þar segir að markmiðið sé að draga markvisst úr notkun varnarefna og stuðla að sjálfbærri notkun þeirra í því skyni að draga úr áhættu fyrir heilsu og umhverfið.

Lítill notkun miðað við önnur lönd

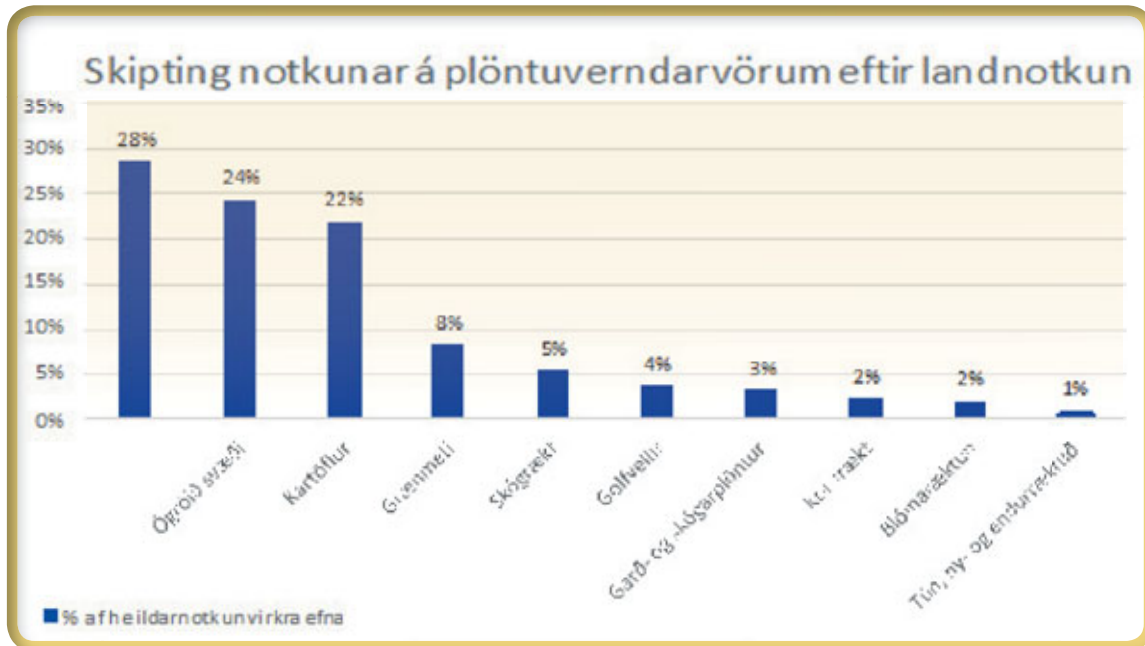
Samkvæmt því sem segir í áætluninni er notkun á plöntuverndarvörum á Íslandi lítil miðað við það sem gerist í þeim löndum sem við berum okkur oftast saman við þrátt fyrir nauðsyn þeirra í mörgum tilfellum. Þar segir einnig að eðlilegt aðgengi að plöntuvarnarefnum sé beinlínis nauðsynlegt til þess að ákveðnar greinar framleiðslu þrífist hér á landi og séu samkeppnishæfar.

Sé skoðað hvernig notkunin skiptist hér á landi eftir flokkum af plöntuverndarvörum kemur í ljós að langsamlega mest er notað af illgresiseyðum eða um 86%. Notkun á skordýra- og sveppaeyðum er svipuð, 6% og 7%, en stýriefni reka svo lestina með minna en 1% af notkuninni.

Um 33% af plöntuverndarvörum eru notaðar við framleiðslu á matjurtum eða fódri. Þar er kartöfluræktun efst á blaði með um 22% af heildarnotkuninni sem skiptist þannig að 85% er notkun á illgresiseyðum og 15% á sveppaeyðum.

Plöntuverndarvara í landbúnaði

Í skýrslunni segir um notkun plöntuvarnarefna í landbúnaði að ræktun útmatjurtur hafi dregist saman undanfarin ár og gæti það falið í sér samdrátt í notkun á plöntuverndarvörum. Ekki er fyrir séð að notkun illgresiseyða muni aukast í þessari ræktun í framtíðinni. Í ylræktun matjurtur er notkun plöntu-

verndarvara afar lítil og þá aðallega sveppaeyðar. Sömuleiðis er notkun á líffræðilegum vörum vaxandi við ylræktun blóma.

Í grænófóður- og túnrækt er afar lítið notað af plöntuverndarvörum og ekki útlit fyrir aukningu. Þar sem kornrækt hefur verið stunduð lengi er farið að bera á auknum illgresisvandamálum sem gæti þýtt að grípa þurfi í auknum mæli til illgresiseyða í þeirri ræktun á næstu árum. Þá hefur borið eitthvað á sveppasjúkdómum í korni sem kann að hafa í för með sér aukningu í notkun sveppaeyða.

Notkun eftir ræktun

Um 33% af plöntuverndarvör-

um eru notaðar við framleiðslu á matjurtum eða fódri. Þar er kartöfluræktun efst á blaði með um 22% af heildarnotkuninni sem skiptist þannig að 85% er notkun á illgresiseyðum og 15% á sveppaeyðum.

Um 8% af heildarnotkun plöntuverndarvara á sér stað í ræktun á matjurtum, bæði útiræktun á káli, gulrófum, gulrótum og fleiri tegundum og ylræktun á til dæmis tómötum, gúrku, papriku, salati og berjum. Notkunin skiptist þannig að mest er notað af illgresiseyðum, 48%, næstmest af skordýraeyðum, 40%, og þá einkum gegn kálmaðki, þar á eftir koma sveppaeyðar, 11% og stýriefni reka lestina með 1%.

Notkun á plöntuverndarvörum í korn- og túnrækt telst vera afar lítil eða samtals um 3% af heildinni og skiptist þannig að notkun illgresiseyða er 84% og sveppaeyða 16%.

Vegagerðin, landgræðslan og golfvelli

Vegagerðin notar illgresiseyða til eyðingar á gróðri meðfram vegum og ekki er fyrir séð að henni verði hætt í nánustu framtíð. Nú stendur yfir þróunarverkefni í samstarfi Vegagerðarinnar og Reykjavíkurborgar þar sem prófað er að nota heitt vatn til þess að drepa illgresi.

Notkun Landgræðslu ríkisins á plöntuverndarvörum er lítil þótt hún noti eitthvað af illgresiseyðum til eyðingar á lúpínu og við fræræktun. Landgræðslan ríkisins kemur að allnokkrum verkefnum varðandi heftingu á útbreiðslu ágengra tegunda, einkum lúpínu. Þar hefur það sýnt sig að sláttur gefur jafngóða raun og notkun illgresiseyða og því engin ástæða til að mæla með notkun þeirra.

Notkun plöntuverndarvara í skógrækt er nær eingöngu bundin við nýskógrækt þar sem mikil samkeppni er við gras og þá er fyrst og fremst um að ræða illgresiseyða.

Heildarflatarmál golfvalla er rúmir 1.100 hektarar og þar fer fram þaulræktun á grastegundum með miklum kröfum til útlits og áferðar gróðursins. Sveppasjúkdómar eru algengir í grösum og geta haft mikil neikvæð áhrif á yfirborð íþróttavalla. Þar af leiðandi er notkun sveppalyfja á golfvöllum hérlandis nokkur. Eftir sem áður er notkun illgresiseyða stærstur hluti notkunar plöntuverndarvara á völlum en auk þess eru notuð stýriefni til þess að móta vaxtarlag grassins.

Garðaúðun

Ekki liggja fyrir upplýsingar um sölu á plöntuverndarvörum til aðila sem stunda garðaúðun en í áætluninni er reynt að áætla notkunina út frá líkani um notkun plöntuverndarvara eftir landnotkun gæti hún numið um 80 kíló af virku efni á ári, sem er um 2,5% af heildarnotkun í landinu.

Markmið í aðgerðaáætlun

Markmið aðgerðaáætlunarinnar í notkun á plöntuvarnarefnum 2016 til 2031 eru sett fram í eftirfarandi liðum:

- Að Umhverfisstofnun uppfæri fyrir lok árs 2017 og viðhaldi gögnum um markaðssetningu og notkun plöntuverndarvara hér á landi í því skyni að ætíð liggi fyrir bestu fánlegar upplýsingar um stöðu mála hvað þetta varðar.

- Að unnið verði áfram markvisst að því að taka upp varnaðgerðir gegn skaðvöldum í landbúnaði og garðyrkju sem ekki byggjast á notkun efna, þar á meðal að notast við samþættar varnir í baráttu við skaðvalda.

- Að varnarefnaleifar í matjurtum og fódri sem framleidd eru hér á landi mælist ekki yfir hámarks-gildi oftast en tvisvar á ári að jafnaði.

- Að áfram verði skimað fyrir öllum virkum efnum í þeim plöntuverndarvörum sem hafa markaðsleyfi til notkunar í ræktun matjurtur og fódurs hér á landi í reglulegu eftirliti með varnarefnaleifum.

- Að allur búnaður til dreifingar á plöntuverndarvörum hafi verið skráður, skoðaður og staðist kröfur í samræmi við ákvæði í reglugerð nr. 980/2015 fyrir 31. desember 2021.

- Að plöntuverndarvörur til almennrar notkunar hafi undirgengist viðeigandi áhættumat og markaðsleyfi fyrir þeim veitt á grundvelli þess með þeim árangri að dregið er úr áhættu fyrir heilsu og umhverfi vegna notkunar almennings á plöntuverndarvörum. Þessu markmiði verði náð fyrir 31. desember 2025.

- Að áfram verði boðið upp á grunnþjálfun til að öðlast þekkingu á meðferð plöntuverndarvara og frá og með árinu 2017 verði boðið upp á viðbót-þjálfun til að auka við grunnþjálfunina á öllu tímabilinu.

- Að dregið verði úr notkun plöntuverndarvara í þéttbýli, meðfram vegum og í öðru manngerðu umhverfi, sem og í aðgerðum gegn ágengum tegundum, með því að taka upp aðferðir sem ekki byggjast á notkun efna. Umhverfisstofnun vinni í samráði við Vegagerðina, Landgræðslu ríkisins og Samband íslenskra sveitarfélaga áætlun fyrir lok árs 2019 hvernig ná megji þessu markmiði.

- Að dregið sé úr losun á plöntuverndarvörum út í vatnavistkerfið með því að viðhafa verndarbelti þegar þeim er dreift nálægt yfirborðsvatni. Leiðbeiningum þessa efnis verði komið inn í Starfsreglur um góða búskaparhætti fyrir lok árs 2019.

- Að halda áfram að vakta vatnavistkerfið í því augnamiði að ganga úr skugga um að þar séu ekki til staðar varnarefnaleifar.

Aðdragandi áætlunarinnar

Áætlunin byggir á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2009/128/EB frá 21. október 2009 um aðgerðaramma Bandalagsins til að ná fram sjálfbærri notkun varnarefna.

Umhverfisstofnun vann drög að aðgerðaáætluninni og hafði við gerð hennar samráð við Matvælastofnun, Landgræðslu ríkisins, Skógrækt ríkisins, Bændasamtök Íslands og Samband íslenskra sveitarfélaga. Þá leitaði stofnunin eftir upplýsingum frá Vinnueftirliti ríkisins, Matvælastofnun, Landgræðslu ríkisins, Suðurlandsskógum, Sambandi garðyrkjubænda, Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, Vegagerðinni, Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Samtökum íslenskra golf- og íþróttavallastarfs-manna, Vatnajökulsþjóðgarði og Þjóðgarðinum á Þingvöllum. /VH

VERKFÆRA SALAN

Þessi frábæra kjötsög með hakkavél frá Dinamix er komin aftur

Ryðfrítt vinnsluborð og bandsagarblað
Vinnsluhæð 240 mm
Vinnslubreidd 250 mm
Færanlegt vinnsluborð 470x600 mm
Hakkavél: Já
Mótor: 550 wött
Hæð: 1470 mm
Þyngd: 58 kg

Verð aðeins kr. 79.000

Síðumúla 11 - 108 Reykjavík - Sími 568 6899
Póstfang: vfs@vfs.is - Netsíða: www.vfs.is

Vantar nýja lykla?

Smiðum og forritum langflestar gerðir billykla

- Húslýklar
- Láshús og fylgihlutir
- Lyklakerfi
- Peningaskápar
- Silindrar
- Hurðapumpur

Neyðarþjónustan

Skútvogi 11 • www.neyd.is • s: 510 8888
Ópið alla virka daga 8-18 laugardaga 10-14

Bændablaðið
Kemur næst út

22.
september

Belgagri

Twenty-One flugnaeitur

Einstök formúla flugnaeiturs fyrir bændur í kvikfjárrækt.

- Asameþifos er hraðvirkasta efnið á markaðnum
- Eina fáanlega flugnaeitrið sem má bæði úða og pensla
- Virkni í allt að 12 vikur
- Laðar skordýr að með ferómóni og löðunarefni
- Eina fáanlega efnið sem drepur við inntöku og snertingu

Sölustaðir:
Bústólpi
Fóðurblandan
Jötunn
Kaupfélag Borgfirðinga
Kaupfélag Vestur-Húnavetninga
Verslunin Eyri
Vélavall

Streymi heildverslun ehf. | Goðanesi 4 | Akureyri
Sími: 588 2544 | streymi@streymi.is | streymi.is

STAHL Crane Systems **kranar & taliur**

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna

ÍSFELL
www.isfell.is

Ísfell ehf. • Óseyrarbraut 28 • 220 Hafnarfjörður • Sími 5 200 500 • isfell@isfell.is

Smur og Ryðvarnarefni
Breitt notkunar svið!
Veðrunarverndun á vélar
Sudusprey - Ryðlosandi
Snitti og boróla
Gegn rakavandamálum í rafmagni
Vottað til notkunar í matvælaíðnaði

NSF

Sölustaðir á www.prolan.is/solustadir • S: 7700950

Sígildir klossar Ábyrgjumst gæði

praxis
... þegar þú vilt þægindi

Teg. 25090
Litir: Svart/Hvitt/Blátt
Str. 36-42
Verð 14.990

Teg. 25340
Litir: Svartur
Str. 36-42
Verð 10.500

TILBOÐ 19.900

3ja laga Softshell fyrir dömur og herra í 5 litum
Verð 21.900

25290 - Parma
Litir: Svart, hvítt, blátt og rautt
Str. 36-42
Verð 12.600

10% staðgreiðsluafsláttur af öllum skóm

Teg. 00045
Litir: Hvítt
Str. 35-42
Verð 13.900

Teg. 51143
Litir: Hvítt/Svart
Str. 35-46
Verð 16.900

Bonito ehf. | Faxafen 10 | 108 Reykjavík | Sími 568 2878
Ópið mán. og mið. 11-17, þri. og fim. 11-15, fös. 11-14, lokað laugardaga.

Deerhunter
SKOTVEIÐIFATNAÐUR

TILBOÐ

Avanti Camo
Léttur og mjúkur jakki góður í alla skotveiði góð hetta og vasi á baki 2 renndir vasar aðframan Vatns og vindheldur
Kr. 14,990

Avanti max 4
Léttur og mjúkar Vind og vatnsheldar góðar í skotveiðina 2 vasar Rennilás og smella
Kr. 8,300

Avanti Fleece
hlýr og léttur jakki vatnsfráhrindandi efni 100% polyester fleece 2 ytri vasar með rennilás 2 innri vasar
Kr. 7,900

Vesturröst

Sérverslun veiðimanna - Laugaveg 178 - sími: 551 6770 - www.vesturrost.is

Vogue
fyrir heimilið

bíður uppá alhliðalausn fyrir hótélherbergið eða gistiheimilið.

Vogue
FYRIR HEIMILIÐ

Síðumúla 30 - Reykjavík | Sími 533 3500
Hofsbot 4 - Akureyri | Sími 462 3504

Kolturseyjarfjölskyldan hafði ástæðu til að gleðjast á Landsmóti. Frá vinstri; Berglind Inga Árnadóttir, Hrafnís Katla Elíasdóttir, Elías Þórhallsson, Hnit frá Koltursey, Sara Sigurbjörnsdóttir, Garún frá Koltursey, Þórhallur D. Pétursson, Jörð frá Koltursey, Pétur Jónsson og Þórhildur Þórhallsdóttir. Mynd / GHP

Hrossaræktarbúið Koltursey er farsælt þrátt fyrir stutta ræktunarsögu:

Byggja á traustum grunnni

Ungt hrossaræktaríbú, Koltursey, vakti verðskuldaða athygli á Landsmóti hestamanna í sumar. Þrjár hryssur frá búinu röðuðu sér í verðlaunasæti kynbóta-hryssna meðan þrjú keppnishross tóku þátt í gæðingakeppni mótsins. Að ræktuninni stendur fjölskylda sem sameinast kringum aðaláhugamál sitt.

Þótt ræktunarsaga Kolturseyjar sé aðeins tólf ára gömul er búið nú þegar orðið farsælt. Frá árinu 2011 hafa 12 hryssur frá Koltursey hlotið fyrstu verðlaun fyrir dómi og árið 2012 var Hnit, þá fjögurra vetra, í 4. sæti á Landsmótinu í Reykjavík. Staka, undan Sölku frá Sauðárkróki og Stíganda frá Leysingjastöðum, hefur vakið athygli á sýningum og í keppni og Stingur frá Koltursey hefur verið að gera góða hluti með Hrafnísi Kötlu Elíasdóttur í yngri flokkum í keppni.

Reyndar er skjótur árangur þess

Jörð, sem sigraði í flokki 6 vetra hryssna, hlaut 8,78 fyrir kosti, þar af einkunnina 9 fyrir tölt, vilja og geðslag, fet og fegurð í reið. Knapi er Daníel Jónsson. Mynd / Marius Mackenzie

Hnit var í 3. sæti í elsta flokki hryssna. Hún hlaut m.a. 9 fyrir tölt, brokk, vilja og geðslag og fegurð í reið. Knapi er Daníel Jónsson. Mynd / Marius Mackenzie

Garún var önnur í flokki 5 vetra hryssna. Hún hlaut 9 fyrir tölt, stökk og vilja og geðslag. Sýnandi er Sara Sigurbjörnsdóttir sem stefnir með hryssuna í keppni. Mynd / Marius Mackenzie

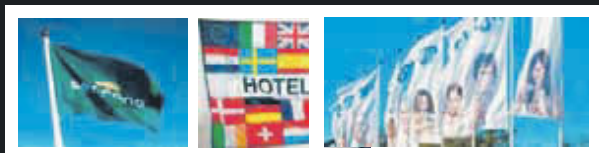
ekki tilviljun háð, en stofnhryssur búsins, þær Kjarnorka, Flugá og Salka koma allar úr ræktun Sveins Guðmundssonar á Sauðárkróki. „Við njótum góðs af ótrúlegri hrossarækt og eigum allt okkar að þakka góðu ræktunarstarfi á Sauðárkróki. Við keyptum þessar hryssur af þeim, þá 5 og 6 vetra, og teljum þær okkar stærsta lán. Við værum ekki í þessu án þessara hrossa og hrossaræktenda,“ segir Elías Þórhallsson, sem ásamt systur sinni, Þórhildi Þórhallsdóttur, og fjölskyldum þeirra standa að baki hrossaræktarbúinu Koltursey.

Hrossaræktin var smá í sniðum í fyrstu, þeim fæddist framan af aðeins eitt sameiginlegt folald á ári undan Kjarnorku en fljótlega fór hvor fjölskylda fyrir sig að halda fleiri hryssum, þar á meðal Flugu, sem Þórhildur og Pétur höfðu keypt eftir kynnin af Kjarnorku, og Sölku sem Elías og Berglind höfðu fest kaup á. Fleiri hryssur bættust fljótlega í hópinn hjá hvorri fjölskyldu og á undanförunum tveimur árum hefur ræktunin veldisvaxið.

„Þannig er að fyrsta stofnhryssan, Kjarnorka, hefur eingöngu gefið hryssur og er enn að, því hún eignaðist sína elleftu hryssu í sumar. Afkvæmin hennar eru svo góð að við tímum ekki að selja og þær fyrstu eru þegar komnar í ræktun,“

segir Þórhildur hlæjandi en í ár fæddust hátt í 20 folöld búinu.

Umfang ræktunarinnar er orðið svo mikið að fjölskyldan ákvað að tvískipta henni. Ræktun Elíasar og Berglindar Ingu Árnadóttur er staðsett í Mosfellsbæ en Þórhallur,

fánar

fyrirtækjafánar • hátíðarfánar
þjóðfánar • borðfánar • bannerar

MERKIS
UMHVERFISMERKINGAR

MENN
SKILTAGERÐ

www.merkismenn

544 2030

Stingur og Hrafnís Katla hafa staðið sig vel í keppni í yngri flokkum. Mynd / Berglind Inga

sonur Þórhildar og Péturs Jónssonar, hefur tekið við kefli foreldra sinna og ræktar Kolturseyjarhross í Koltursey í Landeyjum ásamt sambýliskonu sinni, Söru Sigurbjörnsdóttur. Enn rækta báðar fjölskyldur undir sama nafni, enda byggir ræktunarhópurinn að hluta til á sömu stofnhryssum.

Hryssuljómar á Landsmóti

Árangur búins á Landsmóti í ár er eftirtektarverður. Hryssan Jörð frá Koltursey, sem er undan Flugu frá Sauðárkróki og Öðni frá Eystra-Fróðholti, sigraði flokk 6 vetra hryssna með 8,67 í aðaleinkunn. Jörð er fyrsta afkvæmi Flugu sem kemur til dóms og eru ræktendurnir því að vonum spenntir að fylgjast með fleirum vaxa úr grasi. „Hún virðist ætla að verða sterk ræktunarhryssa og við erum að fá afskaplega falleg afkvæmi undan henni,“ segir Þórhallur.

Þá voru tvær dætur Kjarnorku í verðlaunasæti í flokkum sínum. Hnit frá Koltursey undan Stála frá Kjarri, var í 3. sæti í elsta flokki hryssna með 8,53 í aðaleinkunn. Garún frá Koltursey undan Dug frá Þúfu í Landeyjum var í 2. sæti í flokki 5 vetra hryssna með 8,41 í aðaleinkunn. Þótt ólíkar séu segir Þórhallur þær hafa svipað geðslag. „Þær eru rosalega yfirvegaðar og rólegar týpur, kjarkmiklar og ekki hræddar við neitt.“ Alls hafa sjö afkvæmi Kjarnorku komið til kynbótadóms, sex þeirra hafa hlotið fyrstu verðlaun og sú sjöunda er rétt undir áttunni.

Auk þess komu Kolturseyjahross við sögu í gæðingakeppninni. Klemma tók þátt í A-flokki og Staka í B-flokki, undir stjórn Elíasar. Klemma og Staka eru báðar undan Sölku frá Sauðárkróki Þá tók dóttir Elíasar, Hrafnís Katla, þátt í unglingaflokki á Sting frá Koltursey.

Yfirvegað geðslag er eiginleiki sem hrossaræktendurnir vilja að hrossin frá Koltursey standi fyrir. „Við höfum leynt og ljóst hugað mikið að geðslagi þegar við þörum hryssurnar,“ segir Þórhallur. „Við viljum að hrossin séu mannelsk og komi fljótt til. Við tamningu vil ég ekki þurfa að sækja eiginleikana, heldur að þeir komi frá þeim,“ segir Elías. Þá bætir Þórhallur við að mikilvægt sé að hver sem er geti sest á bak hrossunum og notið þeirra.

Nú verður selt

Val á stóðhestum fyrir hryssurnar er, að sögn ræktendanna, efni í fjölmarga fjölskyldufundi árið um kring. Þórhallur og Elías segjast skoða mikið ættir hrossanna, og kjósa fremur langræktaða hesta. „Ég er ofsalega hrifinn af Ófeigi frá Flugumýri og finnst betra að hafa hann einhvers staðar í ættum. Markmiðið er alltaf að rækta reist og sjálfbærandi hross,“ segir Þórhallur og bætir við að mikilvægt sé að bygging hestsins sé þannig að hún auðveldi hestinum að bera sig.

Elías segist frekar nota alhlíðahesta en klárhesta. „Ég vel hesta með stórt og mikið skref og ég horfi alltaf fyrst og fremst á frábært tólt og að hestarnir séu heilsteyptir, gang-

skil séu góð og að þeir séu jafnvígir á öllum gangi. Einnig viljum við að þeir séu loftháir og framfallegir.“

Til að ræktunin vaxi ekki um of hefur fjölskyldan loks tekið ákvörðun um að selja hross. „Sara er sú eina í fjölskyldunni með peningavit og hefur lengi hvatt okkur til að selja,“ segir Þórhildur. „Hnit yrði okkur til sóma hvar sem er og mun færa hverjum sem er góð hross. Við viljum því að einhver annar fái að njóta hennar og þessarar ættar,“ bætir hún við. Garún mun heldur ekki vera sett í ræktun enn um sinn, Sara hefur sett blátt bann á slíkt. „Garún er mikill gæðingur og sérlega skemmtilegt að þjálfa hana svo mig langar að halda áfram með hana

og njóta hennar svolítið lengur,“ segir Sara.

Samspil og samstarf

Svo skjóttur og góður árangur í ræktun segir Elías orsakast af góðu samstarfi, bæði innan fjölskyldunnar sem og við þá sem koma að uppbyggingu hrossanna. „Árangurinn byggir á fleiru en að búa til flott folald. Það þarf að ala það, temja og þjálfa, allt þarf að haldast í hendur. Þar að auki er mikilvægt að hafa með sér góða samstarfsmenn til að vinna úr því sem maður hefur og ég nefni Daníel Jónsson í því samhengi sem hefur staðið sig frábærlega við að sýna fyrir okkur,“ segir Elías.

Pétur segir vangaveltur og þau fjölmörgu verkefni sem fylgja ræktuninni sameina fjölskylduna og geri hana nánari fyrir vikið. „Við höfum í nógu að snúast allt árið um kring. Það er aldrei leiðinlegt hjá okkur og við eigum aldrei í vandræðum með umræðuefni.“

„Í hestamennsku og ræktun geta allir í fjölskyldunni fundið eitthvað sem þeir hafa gaman af og átt hlutdeild í enda sameinar þetta sport kynslóðirnar og skapar dýrmætar samverustundir,“ bætir Þórhildur við. Innt eftir því hvort þau mæli með hrossaræktun sem sameiginlegu fjölskylduáhugamáli svarar Elías: „Já, ef þú vilt vera hamingjusamur og fátækur.“

VELJUM ÍSLENSKT

VERNDADU BÆINN ÞINN

MEÐ HÁGÆÐA MÁLNINGU FRÁ SLIPPFÉLAGINU

VIÐAR

Hágæða viðarvörn frá Slippfélaginu.

Fáanleg í PALLAOLÍU, TRÉVÖRN, GRUNNMÁLNINGU, HÁLFBEKJANDI og BEKJANDI viðarvörn.

Litirnir eru fjölmargir og einnig hægt að fá þá sérblandaða hjá okkur.

VITRETEX

Hágæða útimálning á stein frá Slippfélaginu.

Inniheldur hágæða 100% hreint akrýlbíndiefni sem gerir málninguna afburða veðurþolna og litheldna.

Einnig hreinsar hún sig sérlega vel og safnar ekki í sig óhreinindum. Er létt í vinnslu og þekur vel.

HJÖRVI

Hágæða þakmálning frá Slippfélaginu.

HJÖRVI er ætlaður á galvanhúðað járn, litaðar járnklæðningar, ál og aðra léttmálma.

HJÖRVI er auðunninn, fljótþornandi og heldur lit og glans sérlega vel.

Veldu íslenska háþróaða og hágæða málningu frá Slippfélaginu á bæinn þinn.

Komdu til okkar eða hringdu í síma 588 8000 og fagmenn aðstoða þig!

Slippfélagið

Málningarverksmiðja

Borgartúni 22 og Dugguvogi 4, Reykjavík, S: 588 8000 • Dalshrauni 11, Hafnarfirði, S: 588 8000

Gleráreyrum 2, Akureyri, S: 461 2760 • Opið: 8-18 virka daga og 10-14 laugardaga • slippfelagid.is

Eldsmatur í skógunum er mikill og yfirleitt lítið hægt að gera til að stöðva þá.
Myndir / Pétur Halldórsson

Malbikaður skógarstígur í Kristnesskógi

— Mikilvæg aðstaða til endurhæfingar og útivistar

Nýr malbikaður stígur, um 330 metra langur, hefur verið tekinn í notkun í Kristnesskógi. Umhverfis- og auðlindaráðuneytið veitti styrki til framkvæmdanna á þessu ári og því síðasta.

Stígurinn verður kærkominn fyrir alla gesti skógarins en þwó ekki síst fólki sem nýtur aðhlynnningar og endurhæfingar á Kristnesspítala þar sem er bæði endurhæfingardeild og öldrunarlækningsdeild.

Styrkir veittir til verksins

Sjálfsbjörg á Akureyri sótti á sínum tíma í samvinnu við Skógrækt ríkisins um styrk til umhverfis- og auðlindaráðuneytis til að leggja stíg fyrir hreyfihamlaða í Kristnesskógi. Í byrjun síðasta árs veitti ráðuneytið 1,4 milljónir króna úr verkefnasjóði sínum á sviði umhverfis- og auðlindamála. Framkvæmdasjóður ferðamannastaða lagði að auki til hálfa milljón króna úr sérstakri fjárveitingu fyrir árið 2015. Þessi framlög nægðu til að hefja mætti verkið en í vor bættist við annar styrkur frá umhverfis- og auðlindaráðuneytinu, 2,4 milljónir, sem nægði til að ljúka við stíginn. Styrkir til verkefnisins nema samtals 4,3 milljónum króna.

Um hönnun stígsins sá Ingvar Ívarsson, landslagsarkitekt hjá Landslagi ehf. á Akureyri, en Túnþökusala Kristins tók að sér framkvæmdina. Verkið hófst á liðnu hausti en stígurinn var malbikaður á liðnu sumri.

Haft er eftir Rúnari Ísleifssyni, skógarverði á Norðurlandi, á vef skógræktarinnar að sá hluti Kristnesskógar sem stígurinn ligg-

ur um sé að mestu leyti gróður-settur á árunum um og upp úr 1950. Helstu trjátegundir á svæðinu eru birki, sitkagreni og síberíulærki en tegundirnar eru talsvert fleiri sem ber fyrir augu og fjölbreyttur gróður í skógarbotni.

Gróður hefur jákvæð áhrif

Sjúkrahúsið á Akureyri rekur tvær deildir á Kristnesi, öldrunardeild og endurhæfingardeild, þar er góð aðstaða, m.a. þjálfunarsundlaug. Skógurinn veitir einnig tækifæri til þjálfunar og auknir möguleikar eru til þess með tilkomu nýja stígsins.

Ingvar Þóroddsson, yfirlæknir endurhæfingardeildarinnar, segir á vef skógræktarinnar að stígurinn muni breyta miklu fyrir báðar deildir spítalans. Þarna komist fólk á hjólastólum eða með göngugrindur auðveldlega út í heilnæmt umhverfi skógarins. Fjölmargar rannsóknir hafi sýnt fram á jákvæð áhrif gróðurs, ekki síst skóga, á líðan fólks. Ingvar telur að með tilkomu þessa stígs verði komin aðstaða við Kristnesspítala sem sé einstök við sjúkrahús á Íslandi og til eftirbreytni. Hann tekur þó skýrt fram að þessi stígur sé ekki fyrir spítalann einan. Hann verði opinn öllum og allir velkomnir að nota hann, enda er Kristnesskógur þjóðskógur. /MPÞ

Stóðréttir haustið 2016

Fyrstu stóðréttir á þessu hausti voru í Miðfjarðarrétt í Miðfirði laugardaginn 3. september.

Mikill áhugi er fyrir stóðréttum ekki síður en fjárréttum, ekki síst á meðal ferðamanna.

Bændablaðinu hefur borist fjöldi fyrirspurna um réttirnar í haust. Hér er listi yfir stóðréttirnar sem

að þessu sinni eru 19 talsins. Ekki voru þó fyrirbyggjandi upplýsingar um þær allar þegar blaðið fór í prentun. Samkvæmt þeim upplýsingum sem blaðið hefur fengið eru síðustu stóðréttir haustsins þann 3. október í Flókadalarrétt, Tungurétt, Víðidalstungurétt og í Þverárrétt.

Listi yfir fjárréttir er á blaðsíðum

28 og 29 ásamt korti sem sýnir staðsetningu réttanna.

Fyrirvari er gerður á að einhverjar villur kunni að hafa slæðst inn og verður þá reynt að bæta úr því í næsta blaði eftir því sem kostur er. Sömuleiðis eru ábendingar vel þegnar ef einhverjar réttir hafa orðið útundan í upptalningu blaðsins.

Auðkúlurétt við Svinavatn, A.-Hún.	laugardaginn 24. sept. kl. 11.00	Skarðarétt í Gönguskörðum, Skag.	laugardaginn 17. sept.
Árhólarétt í Unadal, Skag.	föstudaginn 23. sept.	Skrapatungurétt í A.-Hún.	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00
Deildardalsrétt í Deildardal, Skag.	föstudaginn 23. sept.	Staðarrétt í Skagafirði.	laugardaginn 17. sept.
Flókadalarrétt, Fljótum, Skag.	laugardaginn 1. okt.	Tungurétt í Svarfaðardal, Eyf.	laugardaginn 1. okt. kl. 13.00
Hlíðarrétt við Bólstaðarhlíð, A.-Hún.	sunnudaginn 18. sept. kl. 16.00	Unadalarrétt í Unadal við Hofsó, Skag.	föstudaginn 23. sept.
Laufskálarrétt í Hjaltadal, Skag.	laugardaginn 24. sept. kl. 13.00	Undirfellsrétt í Vatnsdal, A.-Hún.	laugardaginn 24. sept. kl. 9.00
Melgerðismelarrétt í Eyjafjarðarsveit	laugardaginn 1. okt. kl. 13.00	Víðidalstungurétt í Víðidal, V.-Hún.	laugardaginn 1. okt. kl. 10.00
Miðfjarðarrétt í Miðfirði, V.-Hún. ✓	laugardaginn 3. sept. kl. 9.00	Þverárrétt í Vesturhópi, V.-Hún.	laugardaginn 24. sept.
Selnesrétt á Skaga, Skag.	laugardaginn 17. sept.	Þverárrétt ytri, Eyjafjarðarsveit	laugardaginn 1. okt. kl. 10.00
Silfrastaðarétt í Blönduhlíð, Skag.	sunnudaginn 11. sept. um kl. 15		

Husqvarna – Steinsagir, kjarnaborvélar, gólf- og vegsagir

HUSQVARNA FS 400 LV
Sögunardýpt 16,5 sm

HUSQVARNA K 760
Sögunardýpt 12,5 sm

HUSQVARNA K 3600 MK II
Sögunardýpt 27 sm

HUSQVARNA K 2500
Sögunardýpt 14,5 sm

HUSQVARNA DM 230
Bordýpt 15 sm

HUSQVARNA
Steinsagarblöð og kjarnaborar

ALLT FYRIR ATVINNUMANNINN

LAMB

Snjallsímaforritið

Skoðaðu og skráðu upplýsingar um þína gripi og sendu beint í fjárvís úr snjalltækinu.

Gripaleit

Burðarskráning

Þungaskráning

Réttir

Örmerkjalesara
stuðningur
(Svarti - Sauðurinn)

Gögn frá Fjárvís

Hægt er að nota LAMB án nettengingar. LAMB geymir upplýsingar sem skráðar eru. Upplýsingar uppfærast í Fjárvís þegar skráningaraðili kemst í netsamband og velur að uppfæra.

Fleiri en einn notandi geta notað LAMB á rauntíma óháð hvort notendur séu tengdir netinu en notandinn ákveður svo sjálfur hvenær og hvað skal uppfært í fjárvís frá snjallforritinu.

Upplýsingar:

www.lamb.rusticity.is
info@rusticity.is

Bændablaðið Smáauglýsingar **56-30-300**
Dreift í 32 þúsund eintökum á 395 dreifingarstaði

Er ekki hugsanlegt að þig vanti aðstoð við hin ýmsu verk?

Til dæmis mjaltir, afleysingar, mokstur, fjárrag, hænsnatinslu, þrif og bón á bílum og vélum, smölun, slátrun og svo mætti lengi telja.

Nemendur á öðru ári í búfræðideild Landbúnaðarháskóla Íslands taka nú að sér hverskyns verkefni til fjáröflunnar útskriftarferðar sinnar á komandi ári. Erum með reynslubolta í flestum verkum.

Ítarlegri upplýsingar veita
Harpa Björk: 894-1011
Sigríður Linda: 771-3341
bufraedi@gmail.com

Geymið auglýsinguna því við verðum til taks í allan vetur.

SKESSUHÖRN 2016

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið bjorgvin@eignatorg.is

Eignatorg

Skipholt 50b, 105 Reykjavík

Sæti og varahlutir í

- Lyftara
- Vinnuvélar
- Vörubíla
- Báta

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

FJÁRFLUTNINGAKERRUR TIL AFGREIÐSLU STRAX

Hyrjarhöfði 8 110 Reykjavík - sími: **577-1090** - netfang: sala@vikurvagnar.is - www.vikurvagnar.is

TA 510 KERRA - GRIPAFLUTNINGAKERRA
KERRA MEÐ MILLIGÓLFI - HVOR HÆÐ 4,32X1,75M
MILLIGÓLF ER HÆGT AÐ FJARLÆGA,
NÝTIST ÞANNIG FYRIR HESTA
VERÐ: 1.595.000 +VSK

Q6E OFF ROAD KERRA
AFTAN Í FJÓRHJÓL OG SEXHJÓL
Á FLOTDEKKJUM OG FJÖÐRUM
VERÐ: 290.000 +VSK

Nýtt á bændatorgi

Spurningakönnun vegna stefnumótunar RML. Hvetjum bændur til þess að taka þátt í að marka framtíðarsýn RML.

Stjórn RML

Suðvesturland

Fossvallarétt við Lækjarbotna (Rvk/Kóp)	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00
Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	sunnudaginn 18. sept. kl. 13.00
Kjósarétt í Kjós	sunnudaginn 18. sept. kl. 15.00. Seinni réttir sun. 9. okt. kl. 15.00
Krýsuvíkurrétt v. Suðurstrandarveg, Gullbr.	laugardaginn 24. sept. kl. 13.00
Þörkötlustaðarétt í Grindavík	laugardaginn 17. sept. kl. 14.00

Vesturland

Arnarhólsrétt í Helgafellssveit	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00
Bláfeldarrétt í Staðarsveit, Snæf.	laugardaginn 24. sept.
Brekkurétt í Norðarárdal, Mýr.	sunnudaginn 18. sept. kl. 10.00, seinni réttir sun. 2. okt.
Brekkurétt í Saurbæ, Dal.	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00, seinni réttir sun. 2. okt. kl. 13.00

Fellsendarétt á Miðdölum, Dal.	sunnudaginn 18. sept. kl. 14.00, seinni réttir sun. 2. okt. kl. 14.00
--------------------------------	---

Flekkudalsrétt á Fellsströnd, Dal.	laugardaginn 17. sept., seinni réttir lau. 1. okt.
------------------------------------	--

Fljótstungurétt á Hvítársíðu, Mýr.	laugardaginn 10. sept. og sun. 11. sept., seinni réttir lau. 24. sept.
------------------------------------	--

Fróðarrétt í Fróðárhreppi	laugardaginn 17. sept.
---------------------------	------------------------

Gillastaðarétt í Laxárdal, Dal.	sunnudaginn 18. sept. kl. 12.00, seinni réttir sun. 2. okt. kl. 16.00
---------------------------------	---

Grafarrétt í Breiðuvík, Snæf.	laugardaginn 24. sept.
-------------------------------	------------------------

Grimsstaðarétt á Mýrum, Mýr.	þriðjudaginn 20. sept., seinni réttir mán. 3. okt.
------------------------------	--

Hamrar í Grundarfirði	laugardaginn 17. sept., seinni réttir lau. 1. okt.
-----------------------	--

Hellnarétt í Breiðuvík, Snæf.	laugardaginn 17. sept.
-------------------------------	------------------------

Hitardalsrétt í Hitardal, Mýr.	mánudaginn 19. sept., seinni réttir sun. 2. okt.
--------------------------------	--

Hornsrétt í Skorradal, Borg.	sunnudaginn 11. sept. kl. 10, seinni réttir laugardaginn 24. sept.
------------------------------	--

Hólmarétt í Hörðudal, Dalabyggð	sunnudaginn 25. sept. kl. 10.00, seinni réttir sun. 2. okt. kl. 10.00
---------------------------------	---

Kaldárbrakkarétt í Kolb., Hnappadalssýslu	sunnudaginn 11. sept.
---	-----------------------

Kirkjufellsrétt í Haukadal, Dal.	laugardaginn 17. sept. um kl. 16
----------------------------------	----------------------------------

Klofningsrétt í Beruvík, Snæf.	laugardaginn 24. sept.
--------------------------------	------------------------

Langholtsrétt í Eyja- og Miklaholtshr.	mánudaginn 19. sept. kl. 16.00, seinni réttir lau. 1. okt.
--	--

Ljárskógarétt í Laxárdal, Dal.	laugardaginn 10. sept.
--------------------------------	------------------------

Mýrar í Grundarfirði	laugardaginn 17. sept., seinni réttir lau. 1. okt.
----------------------	--

Mýrdalsrétt í Hnappadal	þriðjudaginn 20. sept., seinni réttir sun. 9. okt.
-------------------------	--

Nesmelsrétt í Hvítársíðu, Mýr.	laugardaginn 10. sept.
--------------------------------	------------------------

Núparétt í Melasveit, Borg.	sunnudaginn 11. sept. kl. 13.00, seinni réttir lau. 25. sept.
-----------------------------	---

Oddsstaðarétt í Lundarreykjadal, Borg.	miðvikudaginn 14. sept., seinni réttir sun. 2. okt.
--	---

Ólafsvíkurrétt í Ólafsvík, Snæf.	laugardaginn 17. sept.
----------------------------------	------------------------

Ósrétt á Skógarströnd, Dal.	föstudaginn 30. sept. kl. 10.00
-----------------------------	---------------------------------

Rauðsgilsrétt í Hálsasveit, Borg.	sunnudaginn 18. sept., seinni réttir sun. 2. okt.
-----------------------------------	---

Reynisrétt undir Akrafjalli, Borg.	laugardaginn 17. sept., seinni réttir 24. sept.
------------------------------------	---

Skarðsrétt á Skarðsströnd, Dal.	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00, seinni réttir sun. 2. okt. kl. 14.00
---------------------------------	---

Skerðingsstaðarétt í Hvammsveit, Dal.	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00, seinni réttir sun. 2. okt. kl. 13.00
---------------------------------------	---

Svarthamarsrétt á Hvalfj.str., Borg.	sunnudaginn 18. sept. kl. 10, seinni réttir sun. 2. okt.
--------------------------------------	--

Svignaskarðsrétt, Svignaskarði, Mýr.	mánudaginn 19. sept., seinni réttir mán. 3. okt.
--------------------------------------	--

Tungurétt á Fellsströnd, Dal.	laugardaginn 10. sept., seinni réttir föstudaginn 16. sept.
-------------------------------	---

Vörðufellsrétt á Skógarströnd, Dal.	laugardaginn 17. sept.
-------------------------------------	------------------------

Þverárrétt Eyja- og Miklaholtshr, Snæf.	sunnudaginn 18. sept. kl. 10.30, seinni réttir lau. 1. okt. um kl. 16.
---	--

Þverárrétt í Þverárhlið, Mýr.	mánudaginn 19. sept. kl. 7.00 og mán. 26. sept. kl. 10.00
-------------------------------	---

Þæfusteinsrétt á Hellissandi/Rífi, Snæf.	laugardaginn 17. sept.
--	------------------------

Ölkeldurétt í Staðarsveit, Snæf.	laugardaginn 24. sept.
----------------------------------	------------------------

Vestfirðir

Arnardalsrétt í Arnardal í Skutulsfirði	laugardagurinn 24. sept.
Broddanes, Strand.	sunnudaginn 18. sept. kl. 16.00
Eyrrarétt á Eyri í Kollafirði, Reykhólahrepp, A-Barð.	laugardaginn 10. sept.
Grundarrétt í Reykhólahreppi, A-Barð.	föstudaginn 16. sept.
Hjarðardalsrétt í Hjarðardal í Dýrafirði	laugardaginn 24. sept. og sun. 25. sept.

Hraunsrétt við Hraun í Hnífsdal í Skutulsfirði	laugardagurinn 24. sept.
--	--------------------------

Innri-Múlarétt á Barðaströnd, V.-Barð.	sunnudaginn 25. sept.
--	-----------------------

Kinnarstaðarétt í Reykhólahr., A-Barð.	sunnudaginn 18. sept.
--	-----------------------

Kirkjubólssrétt í Steingrímsfirði, Strand.	sunnudaginn 18. sept. kl. 14.00
--	---------------------------------

Kirkjubólssrétt við Kirkjuból í Engidal í Skutulsfirði	laugardagurinn 24. sept.
--	--------------------------

Kjósarétt í Árneshreppi, Strand.	laugardaginn 24. sept.
----------------------------------	------------------------

Króksfjarðarnesrétt í Reykhólasv., A-Barð.	laugardaginn 17. sept.
--	------------------------

Melarétt í Árneshreppi, Strand.	laugardaginn 17. sept.
---------------------------------	------------------------

Skarðsrétt í Bjarnarfirði, Strand.	laugardaginn 17. sept. um kl. 14.00
------------------------------------	-------------------------------------

Skeljavíkurrétt í Steingrímsfirði, Strand.	föstudaginn 9. sept. kl. 16.00
--	--------------------------------

Staðarrétt í Steingrímsfirði, Strand.	sunnudaginn 11. sept. kl. 14.00
---------------------------------------	---------------------------------

Syðridalsrétt í Bolungarvík	laugardaginn 17. sept.
-----------------------------	------------------------

Taðarrétt við Tröð í Bjarnardal í Öndarfirði	laugardaginn 24. sept. um kl. 16.00
--	-------------------------------------

Norðvesturland

Auðkúlurétt við Svínavatn, A.-Hún.	laugardaginn 10. sept. kl. 8.00
------------------------------------	---------------------------------

Beinakeldurétt, A-Hún.	þriðjudaginn 13. sept. kl. 9.00
------------------------	---------------------------------

Fossárrétt í A-Hún.	laugardaginn 10. sept., -seinni réttir lau. 17. sept.
---------------------	---

Hamarsrétt á Vatnsnesi, V.-Hún.	laugardaginn 10. sept.
---------------------------------	------------------------

Hlíðarrétt við Bólstaðarhlíð, A.-Hún.	laugardaginn 10. sept. kl. 16.00
---------------------------------------	----------------------------------

Hrútatungurétt í Hrútafirði, V.-Hún. ✓	laugardaginn 3. sept. kl. 9.00
--	--------------------------------

Hvalsárrétt í Hrútafirði, Strand.	laugardaginn 17. sept.
-----------------------------------	------------------------

Miðfjarðarétt í Miðfirði, V.-Hún. ✓	laugardaginn 3. sept.
-------------------------------------	-----------------------

Kjalarlandsrétt, A-Hún.	laugardaginn 10. sept., seinni réttir lau. 17. sept.
-------------------------	--

Rugludalsrétt í Blöndudal, A-Hún. ✓	laugardaginn 3. sept. kl. 16.00
-------------------------------------	---------------------------------

Skrapatungurétt í Laxárdal, A.-Hún.	sunnudaginn 11. sept. kl. 10.00
-------------------------------------	---------------------------------

Stafnsrétt í Svartárdal, A.-Hún.	laugardaginn 10. sept. kl. 16.00
----------------------------------	----------------------------------

Sveinsstaðarétt, A-Hún.	sunnudaginn 11. sept. kl. 10.00
-------------------------	---------------------------------

Undirfellsrétt í Vatnsdal, A.-Hún.	laugardaginn 10. sept. kl. 12.00
------------------------------------	----------------------------------

Valdarásrétt í Fitjárdal, V.-Hún.	föstudaginn 9. sept. kl. 9.00
-----------------------------------	-------------------------------

Viðidalstungurétt í Viðidal, V.-Hún.	laugardaginn 10. sept. kl. 10.00
--------------------------------------	----------------------------------

Þverárrétt í Vesturhópi, V.-Hún.	laugardaginn 10. sept.
----------------------------------	------------------------

Mið-Norðurland

Akureyrarrétt við Hrappstaði, Eyf.	laugardaginn 10. sept.
------------------------------------	------------------------

Árskógsrétt á Árskógsströnd, Eyf.	laugardaginn 10. sept. Hefst á bilinu kl. 12.00-13.00
-----------------------------------	---

Dalvíkurrétt, Dalvík	laugardaginn 24. sept. og sun. 25. sept.
----------------------	--

Deildardalsrétt í Deildardal, Skag.	laugardaginn 10. sept.
-------------------------------------	------------------------

Flókadalssrétt í Fljótum, Skag.	laugardaginn 10. sept.
---------------------------------	------------------------

Héðinsfjarðarétt í Héðinsfirði	föstudaginn 16. sept. kl. 14.00
--------------------------------	---------------------------------

Hlíðarrétt í Skagafirði	sunnudaginn 18. sept.
-------------------------	-----------------------

Hofsrétt í Skagafirði	laugardaginn 17. sept.
-----------------------	------------------------

Holtsrétt í Fljótum, Skag.	laugardaginn 10. sept.
----------------------------	------------------------

Hraunarétt í Fljótum, Skag.	fimmtudaginn 8. sept.
-----------------------------	-----------------------

Hraungerðisrétt í Eyjafjarðarsveit ✓	laugardaginn 3. sept.
--------------------------------------	-----------------------

Kleifnarétt í Fljótum, Skag.	sunnudaginn 18. sept.
------------------------------	-----------------------

Laufskálarétt í Hjaltadal, Skagafirði	sunnudaginn 11. sept. kl. 10.00
---------------------------------------	---------------------------------

Mælifellsrétt í Skagafirði	sunnudaginn 11. sept.
----------------------------	-----------------------

Möðruvallarétt í Eyjafjarðarsveit ✓	sunnudaginn 4. sept.
-------------------------------------	----------------------

Ósbrekkurétt í Ólafsfirði	föstudaginn 16. sept. kl. 13.00 og fim. 22. sept. kl. 14.00
---------------------------	---

Reistarárrétt í Hörgársveit, Eyf.	laugardaginn 10. sept.
-----------------------------------	------------------------

Reykjarétt í Ólafsfirði	mið. 21. sept. kl. 14.00 og fim. 22. sept. kl. 14.00
-------------------------	--

Sauðárkróksrétt, Skagafirði	laugardaginn 10. sept.
-----------------------------	------------------------

Selnesrétt á Skaga, Skag.	laugardaginn 10. sept.
---------------------------	------------------------

Sigluðjörðarétt í Siglufirði	laugardaginn 17. sept. kl. 14.00
------------------------------	----------------------------------

Silfrastaðarétt í Blönduhlíð, Skag.	mánudaginn 12. sept
-------------------------------------	---------------------

Skarðarétt í Gönguskörðum, Skag.	laugardaginn 10. sept.
----------------------------------	------------------------

Skálárrétt í Hrolleifsdal, Skag	laugardaginn 10. sept.
---------------------------------	------------------------

Staðarbrakkarétt í Hörgárdal, Eyf.	föstudaginn 9. sept. kl. 10.00
------------------------------------	--------------------------------

Staðarrétt í Skagafirði	sunnudaginn 11. sept.
-------------------------	-----------------------

Stíflurétt í Fljótum, Skag.	föstudaginn 9. sept.
-----------------------------	----------------------

Tungurétt í Svarfaðardal	sunnudaginn 11. sept. kl. 13.00
--------------------------	---------------------------------

Unadalsrétt í Unadal við Hofsós, Skag.	laugardaginn 10. sept.
--	------------------------

Vatnsendarétt, Eyf.	sunnudaginn 11. sept.
---------------------	-----------------------

Þorvaldsdalsrétt í Hörgársveit, Eyf.	laugardaginn 10. sept.
--------------------------------------	------------------------

Þórustaðarétt á Moldhaugnahálsi, Eyf.	laugardaginn 10. sept.
---------------------------------------	------------------------

Þverárrétt í Öxnadal, Eyf.	mánudaginn 12. sept
----------------------------	---------------------

Þverárrétt ytri, Eyjafjarðarsveit	sunnudaginn 4. sept. kl. 10.00
-----------------------------------	--------------------------------

Helstu réttir í Landnámi Ingólfs Arnarsonar

Brúsastaðarétt í Þingvallasveit	sunnudaginn 18. sept. kl. 17.00
---------------------------------	---------------------------------

Fossvallarétt við Lækjarbotna	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00
-------------------------------	---------------------------------

Heiðarbæjarrétt í Þingvallasveit	laugardaginn 17. sept. kl. 15.00
----------------------------------	----------------------------------

Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	sunnudaginn 18. sept. kl. 13.00
------------------------------	---------------------------------

Húsmúlarétt við Kolviðarhól	laugardaginn 17. sept. kl. 14.00
-----------------------------	----------------------------------

Kjósarétt í Kjós	sunnudaginn 18. sept. kl. 15.00. Seinni réttir sun. 9. okt. kl. 15.00
------------------	---

Krýsuvíkurrétt v. Suðurstrandarveg, Gullbr.	laugardaginn 24. sept. kl. 13.00
---	----------------------------------

Selflatarétt í Grafningi	mánudaginn 19. sept. kl. 10.00
--------------------------	--------------------------------

Selvogsrétt í Selvogi, Árn.	sunnudaginn 18. sept. kl. 9.00
-----------------------------	--------------------------------

Þörkötlustaðarétt í Grindavík	laugardaginn 17. sept. kl. 14.00
-------------------------------	----------------------------------

Ölfusrétt í Reykjadal, Ölfusi	sunnudaginn 18. sept. kl. 16.00
-------------------------------	---------------------------------

Samkvæmt fjallskilasambýkkt fyrir Landnám Ingólfs Arnarsonar nr. 733/2012 eru seinni leitir tveim vikum síðar og er því rétt að aftur í flestum framangreindum réttum dagana 1.–3. október. Hafa skal í huga að tíma­setningar leita og rétta geta breyst, einkum vegna veðurs.

Bændablaðið | Fimmtudagur 8. september 2016

Fjárréttir haustið 2016

Bændablaðið birtir nú sem endranær yfirlit um fjár- og stóð-réttir.

Listinn er unninn með þeim hætti að leitað er til sveitarfélaga um upplýsingar. Ferðamálafulltrúar komu til aðstoðar á sumum stöðum og víða hafa bændur og ráðunautar lagt hönd á plóginn. Á nokkrum stöð-um eru gloppur í listanum þar sem umbeðnar upplýsingar hafa ekki borist frá heimamönnum.

Á listanum er að finna upplýsingar um réttardaga og sumum tilvikum tíma­setningar. Víða eru fyrri og seinni réttir og eru dagsetningar tilteknar í listanum þar sem við á.

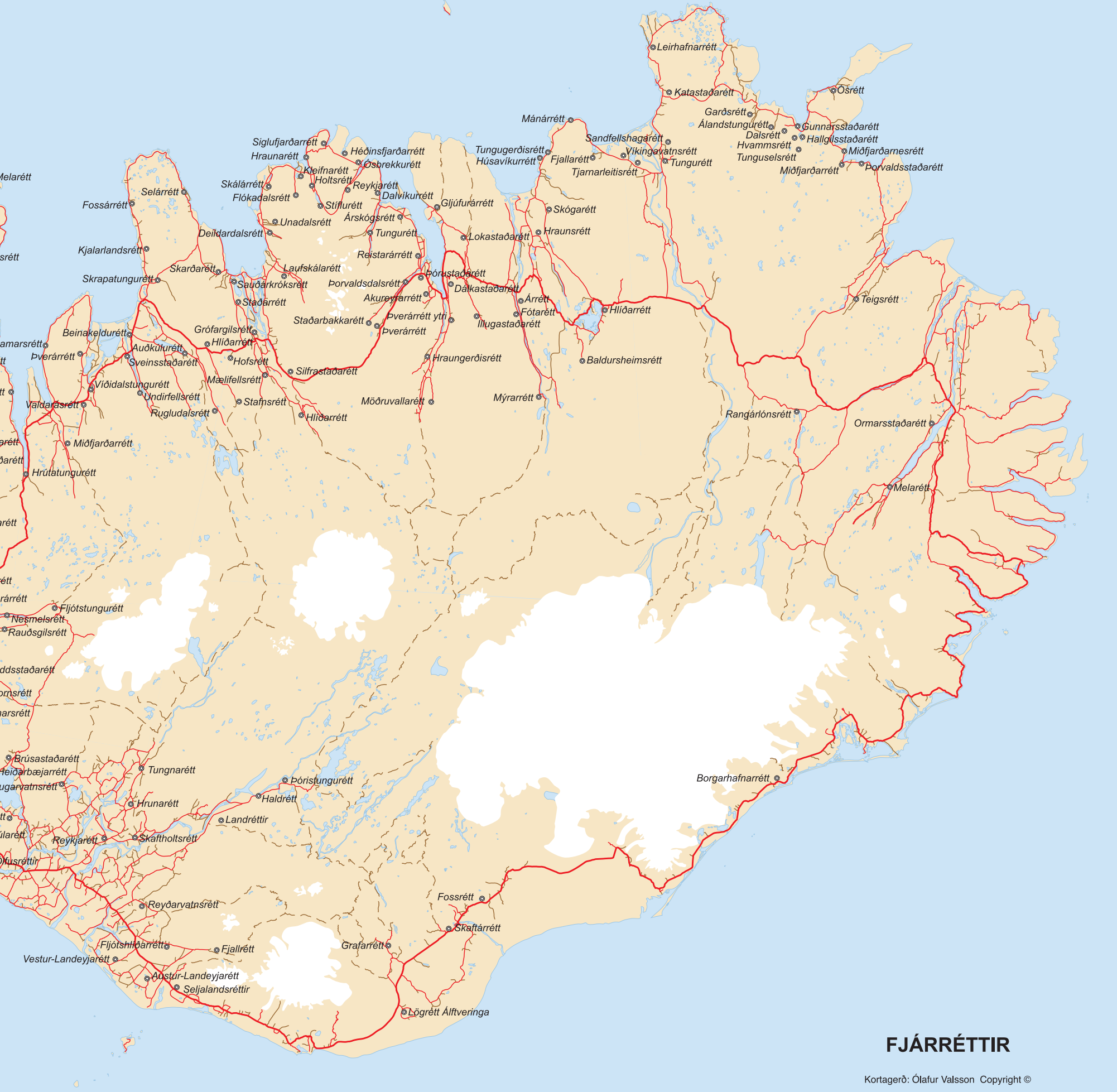
Upplýsingar um dagsetningar rétta birtast hér á opnunni, skipt eftir lands-lhutum en í stafrófsröð innan hvers

landshluta. Listi yfir helstu stóðréttir á landinu er birtur á blaðsíðu 27.

Leiði til heimamanna

Rétt er að minna á að villur geta slæðst inn í lista af þessu tagi og eins geta náttúruöflin orðið til þess að breyta þarf tíma­setningum á smalamennsku og þar með réttarhaldi. Eru lesendur því hvattir til að hafa samband við heimamenn á hverjum stað til að fullvissa sig um réttar dag- og tíma-setningar.

Upplýsingar um viðbætur og leið-réttingar sendist á netfangið tb@bondi.is. Uppfærslur á listanum eru gerðar jafnóðum og eru aðgengi-legar á vef Bændablaðsins, bbl.is./TB

FJÁRRÉTTIR

Kortagerð: Ólafur Valsson Copyright ©

Norðausturland

Árrétt í Bárðardal	✓	sunnudaginn 4. sept.
Álandstungurétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði		sunnudaginn 18. sept.
Baldursheimsrétt í Mývatnssveit, S.-Þing.	✓	sunnudaginn 4. sept.
Dalsrétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði		laugardaginn 17. sept. kl. 7.00
Dálkstaðarétt á Svalbarðsströnd, S.-Þing		laugardaginn 10. sept.
Fjallalækjarselsrétt		sunnudagurinn 11. sept.
Fótarétt í Bárðardal	✓	mánudaginn 5. sept.
Garðsrétt í Þistilfirði		sunnudagurinn 11. sept.
Gljúfurarétt í Grýtbakkahr., S.-Þing.		sunnudaginn 11. sept. kl. 9.00
Gunnarsstaðarétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði		laugardaginn 17. sept. kl. 8.00
Hallgilsstaðarétt á Langanesi		mánudaginn 12. sept.
Hliðarétt í Mývatnssveit, S.-Þing	✓	sunnudaginn 4. sept. kl. 10.00
Hraunsrétt í Aðaldal, S.-Þing.		sunnudaginn 11. sept. kl. 10.00
Hvammrétt í Svalbarðshreppi í Þistilfirði		laugardaginn 17. sept.
Húsavikurrétt		laugardaginn 10. sept. kl. 14.00
Illugastaðarétt í Fnjóskadal S.-Þing.	✓	sunnudaginn 4. sept. kl. 9.00
Katastaðarétt í Núpasveit, N-Þing.		sunnudaginn 11. sept. kl. 8.30
Leirhafnarrétt í Núpasveit, N-Þing		sunnudaginn 18. sept. kl. 9.00

Lokastaðarétt í Fnjóskadal, S.-Þing.	sunnudaginn 11. sept. kl. 9.00
Mánárrétt á Tjörnesi	sunnudaginn 11. sept.
Miðfjarðarnesrétt á Langanesi	mánudaginn 12. sept.
Miðfjarðarétt	laugardaginn 24. sept.
Mýrarrétt í Bárðardal, S.-Þing.	✓ laugardaginn 3. sept. kl. 8.00
Ósrétt á Langanesi	sunnudaginn 18. sept.
Sandfellshagarétt í Óxarfirði, N.-Þing.	mánudaginn 12. sept.
Skógarétt í Reykjahverfi, S-Þing.	laugardaginn 10. sept. kl. 14.00
Svalbarðsrétt	sunnudaginn 11. sept.
Tjarnarleitisrétt í Kelduhverfi, S-Þing.	sunnudaginn 18. sept. kl. 9.00
Tungugerðsrétt á Tjörnesi	laugardaginn 10. sept.
Tungurétt í Óxarfirði, N.-Þing.	sunnudaginn 11. sept.
Tunguselsrétt á Langanesi	mánudaginn 12. sept.
Viðikersrétt í Bárðardal, S-Þing.	sunnudaginn 28. ágúst og laugardaginn 3. sept.
Vikingavatnsrétt í Kelduhverfi, S-Þing.	laugardaginn 17. sept. kl. 17.00
Þorvaldsstaðarétt, Langanesbyggð	sunnudaginn 25. sept.

Austurland

Melarétt í Fljótadal, N.-Múl.	laugardaginn 24. sept.
Ormarsstaðarétt í Fellum, Fljótshlíðaréði	sunnudaginn 25. sept. kl. 13.00
Teigsrétt, Vopnafirði	sunnudaginn 4. sept., seinni réttir 11. sept.

Suðausturland

Borgarhafnarrétt, Suðursveit, A-Skaft.	laugardaginn 10. sept. um kl. 15
Fossrétt á Siðu, V.-Skaft.	laugardaginn 10. sept. kl. 13.00
Grafarétt í Skaftártungu, V.-Skaft.	laugardaginn 10. sept. kl. 10.00
Lögrétt Álfþvinga í landi Holts og Herjólfsstaða	Upplýsingar liggja ekki fyrir.
Skaftárrétt, V.-Skaft.	laugardaginn 10. sept. kl. 9.00

Suðurland

Austur-Landeyjaréttir við Miðey, Rang.	sunnudaginn 18. sept.
Brúsastaðarétt í Þingvallasveit, Árn.	sunnudaginn 18. sept. kl. 17.00
Fjallrétt við Þórólfsfell, Rang.	mánudaginn 12. sept.
Fljótshlíðarétt í Fljótshlíð, Rang.	sunnudaginn 18. sept.
Fossvallarétt við Lækjarbotna	sunnudaginn 18. sept. kl. 11.00
Haldréttir í Holtamannafrétti, Rang.	sunnudaginn 11. sept. Kl. 9.00
Heiðarbæjarrétt í Þingvallasveit, Árn.	laugardaginn 17. sept. kl. 15.00
Hraðastaðarétt í Mosfellsdal	sunnudaginn 18. sept. kl. 13.00
Hrunaréttir í Hrunamannahr., Árn.	föstudaginn 16. sept. kl. 10.00
Húsmúlarétt við Kolviðarhól, Árn.	laugardaginn 17. sept. kl. 14.00

Kjósarrétt í Kjós	sunnudaginn 25. sept. kl. 15.00. Seinni réttir sun. 16. okt. kl. 15.00
Krýsuvikurrétt v. Suðurstrandarveg, Gullbr.	laugardaginn 24. sept. kl. 13.00
Landréttir við Áfangagil, Rang.	fimmtudaginn 22. sept. kl. 12.00
Laugarvatnsrétt, Árn.	sunnudaginn 11. sept. kl. 16.00
Reyðarvatnsréttir á Rangárvöllum	laugardaginn 17. sept. kl. 11.00
Reykjaréttir á Skeiðum, Árn.	laugardaginn 17. sept. Kl. 9.00
Selflatarrétt í Grafningi	mánudaginn 19. sept. kl. 10.00
Seljalandsréttir undir Eyjafjöllum, Rang.	laugardaginn 17. sept. og sunnudaginn 18. sept.
Selvogsrétt í Selvogi, Árn.	sunnudaginn 18. sept. kl. 9.00
Skaftholtsréttir í Gnúpverjahreppi, Árn.	föstudaginn 16. sept. kl. 10.00
Tungnaréttir í Biskupstungum	laugardaginn 10. sept. kl. 9.00
Vestur-Landeyjaréttir við Forsæti, Rang.	sunnudaginn 18. sept.
Þóristunguréttir, Holtamannafr., Rang	sunnudaginn 18. sept. kl. 10.00
Þórklostustaðarétt í Grindavík	laugardaginn 17. sept. kl. 14.00
Ölfusrétt í Reykjadal, Ölfusi	sunnudaginn 18. sept. kl. 16.00

ORG ættfræðipjónusta:

Skráir nú ábúendasögu allra bændabýla á landinu

— Allt háð persónuverndarlögum sem stofnandinn vill láta breyta að hætti hinna Norðurlandanna

ORG ættfræðipjónustan vinnur nú að skráningu á ábúendum allra býla á Íslandi. Í sumum tilvikum nær skráningin aftur á sautjándu öld. Í heild eru nær 800 þúsund einstaklingar þegar skráðir í gagnagrunn fyrirtækisins.

Stofnandi ættfræðipjónustunnar, Oddur F. Helgason, virðist ódrepandi í áhuga sínum á ættfræði. Þótt málin virðast stundum flókin og erfið, þá gefst hann aldrei upp og vísar þá gjarnan í seiglu sjómanna, en sjálfur stundaði hann sjómennsku um langt árabil á gömlu síðutogurum. Hann vinnur nú öllum stundum að gagnaöflun sem engan endi mun taka. Oddur segist vonast til að fyrirtækið verði gert að ættfræðisetri og sjálfseignarstofnun sem verði í eigu þjóðarinnar. Sjálfur hefur hann ekki riðið feitum hesti frá þessum rekstri í fjárhagslegum skilningi. Þannig setti hann allt sitt að veði fyrir þennan málstað sem endaði með því að hjónin töpuðu íbúð sinni. „Við áttum bara góða að sem hjálpuðu okkur að kaupa hana aftur.“ Hundruð milljóna króna bónusar að hætti sumra bankastofnana verða því trúlega seint á dagskrá hjá ORG ættfræðipjónustu.

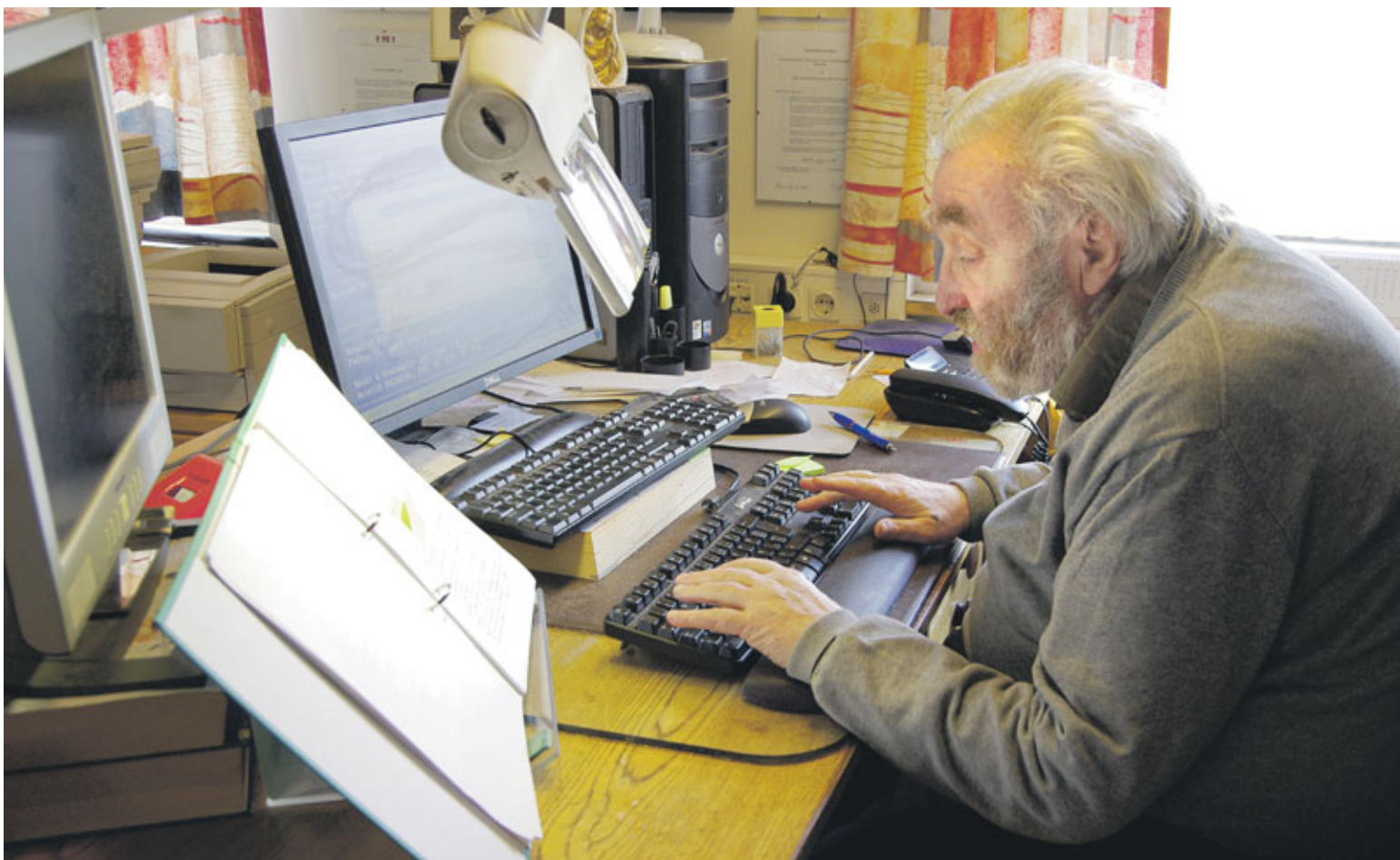
Við enda neyðarbrautar

Ættfræðipjónustan er til húsa í gömlu þjónustumiðstöð Íþrótt- og tómstundaráðs Reykjavíkur við Skeljanes í Skerjafirði. Það stendur nánar tiltekið við vesturenda neyðarbrautarinnar svokölluðu á Reykjavíkurflugvelli, sem lokað hefur verið en samt er enn harkaleg er deilt um.

Skráning ábúenda í sveitum allt aftur á sautjándu öld

Oddur segir að nú sé verið að vinna að skráningu ábúenda á sveitabæjum í Eyjafirði og koma í tölvutækt og samrekjanlegt form. Ekki verður þetta landsvæði þó látið duga. Upplýsingarnar liggja víða í bókum og skýrslum og því ljóst að það er gríðarleg vinna að slá allar þær upplýsingar inn í tölvukerfi ORG. Tíðindamaður Bændablaðsins kíkti í heimsókn til Odds, en þá var Kristján Unnar Ellertsson að aðstoða hann við innslátt upplýsinga.

„Við erum búnir með Norður- og

Oddur F. Helgason að skrá ábúendur á bæjum í Eyjafirði.

Myndir / HKr.

Suður-Þingeyjasýslur og langt komnir með ábúendatal Eyjafjarðarsýslu, eða allt aftur til 1703. Við ætlum að sjálfsögðu að búa til ábúendaskrá af öllu landinu. Þarna get ég svo séð á fljótlegan hátt hverjir hafa búið á viðkomandi jörðum og hvenær,“ segir Oddur.

Hann segir að enginn geti sett upp slíkan gagnagrunn nema að hafa til þess tilskilin leyfi frá Persónuvernd. Óheimilt er því að setja gagnagrunninn á Internetið og getur því enginn valseð óhindrað um gagnagrunninn. „Annars erum við hjá ORG tilbúnir að vinna með öllum sem treysta okkur og við treystum, en því miður hefur orðið misbrestur á því í gegnum tíðina, einkum við einn aðila,“ segir Oddur.

Ströng persónuverndarskilyrði

Oddur segir að ströng skilyrði Persónuverndar geri það að

Oddur F. Helgason og Kristján Unnar Ellertsson, sem aðstoðar Odd við skrásetninguna inn í tölvukerfi ORG.

verkum að einstaklingar á Íslandi geti einungis rakið gögn um skyldleika út frá sjálfum sér.

„Þetta er vegna innleiðingar á persónuverndarlögum Evrópusambandsins. Það er arfur frá nasistatímanum í Þýskalandi og til að koma í veg fyrir að hægt sé að leita uppi hópa fólks eftir skyldleika eða öðru í gagnagrunnum í pólitískum tilgangi. Þannig gátu nasistarnir gengið að gyðingum vegna sérstaks nafnakerfis sem þeir notuðu.“

Vill að sótt verði um undanþágu og lögunum breytt

ORG ættfræðipjónusta sérhæfir sig í ættakningum og söfnun allra þeirra ættfræðigagna sem Íslendinga varðar, þar með taldir Vestur-Íslendingar. Oddur segir að innleiðing ESB regluverksins í persónuvernd gangi þó fulllangt. Vill hann því að fengin verði undanþága frá regluverkinu til að breyta lögunum, líkt og gert hefur verið hjá hinum Norðurlandabjóðunum sem og á Írlandi, Skotlandi og Bretlandi.

Oddur segir að lagabreyting geti auðveldað fólki mjög að afla sér upplýsinga um sínar ættir. Sem dæmi nefnir hann að þegar útlandingar hafi samband og biðji um að rekja tengingar þeirra á Íslandi, þá hafi þeir þann hátt á að gefa viðkomandi bara beint

Ættfræðipjónustan er til húsa í gömlu þjónustumiðstöð Íþrótt- og tómstundaráðs Reykjavíkur við Skeljanes í Skerjafirði.

samband við þann ættingja sem finnst. „Sama er þegar Íslendingar eru að reyna að finna ættingja sína í útlöndum.“

Telur Oddur mikilvægt að fá fólk af erlendum uppruna sem hér býr til að gefa upplýsingar um sig og sinn uppruna. Einnig Íslendinga sem flytji erlendis. Það auðveldi afkomendum þeirra síðar meir að rekja tengslin. Dæmi um mikilvægi þessa eru afkomendur Íslendinga í Norður- og Suður-Ameríku og þar á meðal Brasilíu. Um þá hefur ORG verið að búa til sífellt heillegri mynd í sínum gagnagrunni.

Stuðst við ritaðar heimildir fyrri tíma

Að sögn Odds hefur aðaláherslan verið lögð á söfnun framætta og

hefur þar verið stuðst við ritaðar heimildir fyrri tíma, s.s. kirkjubækur, manntöl, dómabækur, skiptabækur, skuldaskrár og legorðsreikninga. Mikil vinna hefur verið lögð í að afla gagna, ekki síst handrita, alls staðar að á landinu, og á ættfræðipjónustan ORG nú mikið og gott bókasafn sem að mörgu leyti er einstakt í sinni röð. Ef einhvern vantar upplýsingar um ættir sínar, þá eru Oddur og hans fólk reiðubúin að aðstoða við slíkt. Var hann t.d. ekki lengi að rekja saman skyldleika ritstjóra Bændablaðsins við hann sjálfan.

ORG-ættfræðipjónustan hefur átt gott samstarf við ýmsa í gegnum tíðina, bæði opinberar stofnanir og einkaaðila eins og sjá má á Facebooksíðu ORG og heimasíðunni www.orghf.is.

/HKr.

Það er kannski engin hraðritun í gangi hjá kappanum enda er nákvæmni þáð sem öllu máli skiptir.

Sjávarleður hf.

Til sölu eru eignir Protabús Sjávarleðurs hf. að Borgarmýri 5, Sauðárkróki, Nánar tiltekið er um að ræða eftirtaldar eignir:

Fasteignin Borgarmýri 5, Sauðárkróki, fastanr. 213-1301 og 1302, verksmiðjuhús á einni hæð byggt 1969 og 1975 samtals 3.968 m²

Þá eru til sölu lausafjarmunir sútunarverksmiðjunnar, s.s. áhöld og tæki til fullvinnslu á skinnnum og roði o.fl. auk lagers af sjávarleðri, mökkaskinum, gærum, húðum og hráefnum.

Óskað er eftir tilboðum í ofangreindir eignir, annað hvort í heild eða að hluta. Áskilinn er réttur til að hafna öllum tilboðum. **Tilboðsfrestur er til og með 15. sept.**

Nánari upplýsingar veita Einar Sigurjónsson, hdl., Suðurlandsbraut 4, Reykjavík, sími 5200-900, einar@logmannsstofan.is. Ágúst Guðmundsson löggiltur fasteignasali Suðurgötu 3, Sauðárkróki s. 453-5900, fasteignir@krokurinn.is og Björn Guðmundsson löggiltur fasteignasali hjá Fasteignasölu Byggð Akureyri s. 464-9950, byggd@byggd.is

ÓSKUM EFTIR STARFSFÓLKI

Dagvinna
Kvöldvinna
Helgarvinna

Umsóknir berist á
umsokn@vidir.is

VÍÐIR

Heiðrún

nýtt skýrsluhaldskerfi í geitfjárrækt

Nú er hægt að skila skýrsluhaldsgögnum beint í gegnum netið og byggir Heiðrún á sama viðmóti og Fjárvís. Þeir sem ekki skrá á netinu geta skil- að inn skýrslum og starfsmenn RML sjá um að skrá inn gögnin. Nánari upplýsingar gefur Eyjólfur Ingvi Bjarnason eyjolfur@rml.is.

Til að sækja um aðgang þarf að gerast notandi að Bændatorgi á www.bondi.is

Nánari upplýsingar og aðstoð veita Hallveig Fróðadóttir hf@bondi.is og Guðlaug Eypórsdóttir ge@bondi.is

Verðskrá

Árgjald (1-10 gripir)	3.110
Árgjald (11-50 gripir)	7.510
Árgjald (51 + gripir)	15.500
Stofngjald	15.500

Ef sótt er um aðgang að Heiðrónu fyrir áramótin þarf ekki að greiða stofngjald og árgjald verður fyrst innheimt fyrir árið 2017.

Geitfjáreigendur eru hvattir til að kynna sér skýrsluhaldskerfið og nota það!

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins
Sími 516 5000
www.rml.is

Kynntu þér úrvalið á idnvelar.is

IDNVELAR ehf. | Smiðjuvegi 44-46 | 200 Kópavogur | Sími 414 2700 | idnvelar@idnvelar.is | idnvelar.is

Dagblöð Tímarit

PRENTSNID

895 1133
ingvi@prentsnid.is

»TDK 80« MEÐ STURTUR Á ÞRÍJA VEGU

MEÐFÆRILEGUR OG HENTAR VIÐ ALLAR AÐSTÆÐUR

Léttur og burðarmikill

Allt á fullan kraft!

Hægt að fá
upphækkunir
á hliðar

RAG - import export · Helluhraun 4 220-Hafnarfjörður
Tel + 354 565-2727 · Mobile + 354 892 7502 · Email: rafn@rag.is

www.fliegl.com

Landsbanki

Verkefna-og rannsóknarsjóður Fljótsdalshrepps og Landsbankans

Verkefna-og rannsóknarsjóður Fljótsdalshrepps og Landsbankans auglýsir eftir umsóknum um styrki úr sjóðnum árið 2016.

Veittir verða tveir aðalstyrkir kr. 300.000,- og ef stjórn ákveður svo, verður einnig veittur einn verkefnastyrcur kr. 100.000,-. Sjóðsstjórn getur ákveðið þegar umsóknir liggja fyrir að eingöngu verði veittir styrkir til aðalverkefna ársins og hækka þá þær styrkuppþæðir í kr. 350.000.

Heimilt er að fella úthlutun ársins niður telji sjóðsstjórn engar umsóknir hæfar.

Úthlutað er til verkefna sem tengjast Fljótsdalshreppi, eða verkefna sem sjóðsstjórn telur að nýtast muni sveitarfélaginu. Háskólanemar með lögheimili í Fljótsdalshreppi sem sækja um fyrir verkefni sem metin eru hæf af sjóðsstjórn, hafa forgang umfram aðra umsækjendur.

Umsóknum skal skila á skrifstofu Fljótsdalshrepps, Végarði, 701 Egilsstaðir, fyrir

23. september 2016, eða á netfangið fljotsdalshreppur@fljotsdalur.is.

Nánari upplýsingar og umsóknareyðublað er að finna á heimasíðu Fljótsdalshrepps www.fljotsdalur.is

Skólabókarmýtan um hæsta fjall í Danmörku stenst illa vísindalega skoðun:

Himmelbjerget lagt undir fót

Allt frá því ég var barn hefur mig langað að ganga á Himmelbjerget í Jótlandi. Draumurinn rættist í sumar þegar ég heimsótti vinafólk mitt sem býr í Arhus í Dammörku.

Aðkoman að Himmelbjerget á bíl er átakalaus og ekkert sem bendir til að haldið sé á hæð sem að ég lærði í barnaskóla að væri hæsti punktur Danmerkur, 147 metrar yfir sjávarmáli. Frá bílastæðinu er hægur gangur á toppinn, líklega 300 metra leið með lítils háttar hækkun sem maður tekur vart eftir.

Þrátt fyrir háðsglósúr samferðafólks míns sló hjartað í mér hraðar þegar við nálgumst toppinn enda var ég í fyrsta skiptið á ævinni að komast á topp hæsta tinds nokkurs lands í heiminum. Guðjón Rúdólf Guðmundsson, vinur minn, glotti einkennilega til mín þegar ég náði sigri hrósandi á toppinn og lýsti því yfir að aldrei áður hefði ég verið jafnstoltur og aldrei áður hefðu mínar hálf-dönsku rætur staðið jafn djúpt í fold föðurlandsins. Karlmennskustoltið hreinlega skein úr augum mér og úsaði úr hverri svitaholu.

„Þú heldur það,“ sagði Guðjón og hló. Samferðakonu minni, Guðrúnu Helgu Tómasdóttur, sem átt hefur það til að ganga á Esjuna áður en hún mætir til vinnu á morgnana, þótti heldur ekki mikið til afreksins koma.

Ótrúlegt útsýni

Frá bílastæðinu liggur þægilegur malarstígur að toppi Himmelbjerget. Stígurinn er umlukinn háum og tignarlegum beykitrám en þegar nær dregur er opið svæði og á toppnum er lágur turn hlaðinn úr rauðum múrsteinum.

Útsýnið af Himmelbjerget er meira en búast má við. Hæðin er öll skógi vaxin og hlíðar hennar sem snúa frá bílastæðinu, norður og vestur, eru furðubrattar og þaðan má með góðum vilja líta á Himmelbjerget sem fjall.

Frá toppnum er fallet útsýni yfir Julsø-vatn og til Silkeborg og fjöldi göngu- og hjólastíga er í skóginum umhverfis Himmelbjerget.

Útivistarsvæði dönsku þjóðarinnar

Himmelbjerget á sér sérstakan stað í hjarta margra Dana. Skáldið og presturinn Steen Steensen Blicher, sem lést 1848, á mestan heiður af því að gera hæðina að vinsælum útivistarstað á fyrri hluta nítjándu aldar. Eigandi landsins setti upp greiðasölu og rukkaði fyrir aðgang að svæðinu. Kristjáni áttunda þótti ófært að almenningur

Vant fjallafólk. Guðrún Helga Tómasdóttir og Guðjón Rúdólf Guðmundsson blésu ekki úr nös eftir að hafa gengið á Himmelbjerget. Myndir / VH

þyrfti að greiða fyrir útivist á staðnum og krafðist þess að aðgangur að Himmelbjerget yrði öllum að kostnaðarlausu um alla framtíð. Landeigandanum til mikillar mæðu. Árið 1840 keypti kóngurinn hæðina og við það jukust vinsældir hennar til muna sem útivistarsvæðis.

Rauði múrsteinsturninn á toppi Himmelbjerget var opnaður almenningi árið 1875. Hann er 25 metra hár og var reistur fyrir

samskotafé frá almenningi sem tók tæpan áratug að safna.

Við enda regnbogans

Samkvæmt gamalli danski alþýðutrú stendur Himmelbjerget skammt frá öðrum enda Bifrastar, regnbogans sem er brú milli Miðgarðs, mannheima, og Ásgarðs, bústaðar ása, samkvæmt norrænni goðafræði. Goðið Heimdallur, sem er hvítastur

Aðkoman að Himmelbjerget á bíl er átakalítil og ekkert sem bendir til að maður sé á leiðinni upp á hæðina, sem ég lærði í skóla að væri hæsti punktur Danmerkur.

Vinirnir komnir á toppinn. Hér eftir er allt niður á við.

Greiðasala við rætur Himmelbjerget.

ása, gætir brúarinnar og því oft á ferð við Himmelbjerget.

Í sjöunda sæti

Mér urðu sárgrætileg vonbrigði þegar Guðjón Rúdólf sagði að sjálft Himnabergið væri langt frá því að vera hæsti punktur Danmerkur. Seinna komst ég að því að útvaldir eru búnir að vitað þetta frá 1847, alveg sama hvað stendur í landa-

Karlmennskustoltið leyndi sér ekki eftir að ég lagði Himmelbjerget.

fræðibókum frá því ég var í barnaskóla.

Hæsti tindur Danmerkur heitir Møllehøj og er 170,86 metrar yfir sjávarmáli. Í öðru sæti er Yding Skovhøj, 170,77, Ejler Bavnehøj er í þriðja sæti, 170,35 metrar. Lindbjerg í fjórða sæti og gnæfir 170,08 metra yfir sjávarmáli, Magretelyst Sø er í fimmta sæti, 169,78 metrar á hæð. Því næst kemur Vistofte, 169,44 metra að hæð og á eftir því er Himmelbjerget, ekki nema 14,7 metrar að hæð og í sjötta sæti sem hæsti punktur Danmerkur.

Þrátt fyrir að barnsdraumur minn hafi reynst sneypuför er ég samt stoltur í danska hluta hjartans yfir því að hafa lagt Himnabjargið að baki. /VH

Útsýnið af Himmelbjerget yfir Silkeborgarvatn er meira en búast má við, enda var bætt 25 metra háum útsýnisturni ofan á hæðina árið 1875.

Vestnorrænn stuðningur við regnhlífarsamtökin Systur:

Hyggjast stuðla að vinnslu á bandi úr mislitri ull af stuttrófufé

— Áform um að koma á fót litlum spunaverksmiðjum og nýta mislita ull í Færeyjum, á Grænlandi, Íslandi og í Noregi

Lilja Rafney Magnúsdóttir, alþingismaður og fulltrúi í Íslandsdeild Vestnorræna ráðsins, lagði fram tillögu um stuðningsyfirlýsingu við regnhlífarsamtökin Systur á ársfundi ráðsins í Qaqortoq á Suður-Grænlandi á dögunum.

Ráðið samþykkti tillöguna og mun hún verða til að greiða fyrir áformum Systra um að koma á fót smáspunaverksmiðjum til vinnslu á ull, einkum mislitri, í þeim löndum þar sem fé af norræna stuttrófu-

Lilja Rafney Magnúsdóttir í ræðustól á Hótel Qaqartoq á Grænlandi.

kyninu er að finna. Íslenski fjárstofninn er af þessum uppruna og einnig fé í Færeyjum, á Grænlandi, í Noregi og á Gotlandi.

Regnhlífarsamtökin Systur hyggjast stuðla að vinnslu á bandi úr mislitu ullinni sem verði unnið í smáum spunaverksmiðjum.

Þessar ullarvinnslur verða smáar í sniðum hver og ein en með því að tengja starfsemi þeirra saman er unnt að mynda öflugan framleiðslu- og viðskiptagrundvöll og stuðla að vöruþróun.

Ullarbandið, sem framleitt verður á vegum Systra, verður hvorki blandað erlendri ull né gerviefnum og lögð verður áhersla á að láta hina sérstöku eiginleika ullarinnar njóta sín sem best.

Með réttri nýtingu ætti að vera unnt að gera verðmæta vöru úr hráefni sem nú er vagnýtt en til þess þarf verulegt þróunarstarf.

Stuðningur Vestnorræna ráðsins við fyrirtælinir Systra um ullarvinnslu er því mikilvægur.

/KS/HK/

Styrkir til rannsókna og þróunarverkefna í nautgriparækt

Framleiðnisjóður landbúnaðarins auglýsir hér með eftir umsóknum um styrki til rannsókna og þróunarverkefna í nautgriparækt samkvæmt verklagsreglum Bændasamtaka Íslands um ráðstöfun fjár til rannsókna og þróunarverkefna í nautgriparækt, sbr. auglýsingu nr. 702/2014.

Umsókn skulu fylgja eftirfarandi upplýsingar:

- Yfirlit um tilgang og markmið verkefnisins
- Listi yfir alla sem eiga aðild að verkefninu
- Tímaáætlun verkefnisins
- Fjárhagsáætlun verkefnisins.
- Hvernig verkefnið nýtist nautgriparæktinni.
- Hvar og hvernig niðurstöður verða kynntar

Umsóknafrestur er til 1. október n.k

Reglur um styrkina og umsóknareyðublöð er að finna á www.fl.is/prounarfe

Aðeins er tekið við umsóknum á eyðublöðunum sem þar er að finna

Umsóknum skal skilað til Framleiðnisjóðs landbúnaðarins, Hvanneyri 311 Borgarnes, merktum: umsókn um þróunarfé.

Nánari upplýsingar veitir Þórhildur Þorsteinsdóttir, framkvæmdastjóri Framleiðnisjóðs landbúnaðarins; thorhildur@fl.is

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyri – 311 Borgarnes
Sími 430-4300

Regn- og hlífðarfatnaður

Dynjandi býður upp á hlífðar- og öryggisfatnað sem uppfyllir ströngustu kröfur.

Hafðu samband. Við veitum þér faglega aðstoð.

DYNJANDI
allt fyrir öryggið

Skeifunni 3h. Sími: 588 5080 ll dynjandi.is

Aukahlutir frá Trima á tilboði

Dæmi um verð:

Flexibal rúllugreip

Verð 195.000 kr.

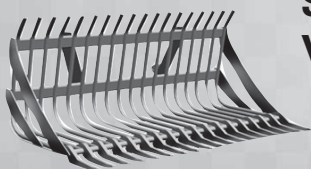
án virðisaukaskatts
með festingum

Unigrip rúllugreip

Verð 224.000 kr.

án virðisaukaskatts
með festingum

Steinagreip 200

Verð 192.000 kr.

án virðisaukaskatts
með festingum

VÉLFANG

VERKIN TALA

Gylfaflöt 32 • 112 Reykjavík • Sími 580 8200 • www.velfang.is
Frostagata 2a • 600 Akureyri • www.claas.is

ALLAR VÖRUR SENDAR FRÍTT

MEÐ ÍSLANDSPÓSTI

hvert á land sem er!

**BLEK TÓNER
PRENTARAR
RITFÖNG PAPPÍR**

PRENTVÖRUR

www.prentvorur.is

Gamli traktorinn

Leader – gulur, rauður og grænn

Fjöldi framleiðenda á dráttarvélum á síðustu öld er ótrúlegur. Þrátt fyrir að sumar hafi aðeins verið framleiddar í tugum eða nokkur hundruð eintökum er saga þeirra áhuga-verð. Leader er dæmi um dráttarvél sem framleiddar voru af litaglöðum feðgum.

Á fjórða áratug síðustu aldar stunduðu feðgarnir Lewis og Walter Brockway búskap auk þess að reka lítið verkstæði og vera umboðsmenn fyrir Chevrolet-bifreiðar í Chagrin Falls í Ohio-ríki í Norður-Ameríku.

Árið 1937 reyndu feðgarnir fyrir sér í dráttarvélasmið og settu saman lítinn fjögurra hjóla traktor með fjögurra strokka Chevrolet-mótor og girkassa úr sams konar bíl. Traktorinn þótti hentugur smátraktor og næstu þrjú árin sérsmiðuðu feðgarnir um tuttugu slíka á ári eftir pöntun undir heitinu American Garden Tractor Co. Heiti traktoranna var annaðhvort American eða Leader eftir því hvernig lá á feðgunum. Dráttarvélnar áttu það þó allar sameiginlegt að vera rauðar á litinn og áberandi.

Leader-nafnið ofan á

Í byrjum fimmta áratugarins varð nafnið Leader ofan á þegar feðgarnir stofnuðu Leader Tractor Company í Auburn í Ohio-ríki. Markmiðið með stofnun fyrirtækisins var að hanna og framleiða stærri og öflugri dráttarvél.

Þrátt fyrir að vera stærri og öflugri líktist fyrsta típa nýju dráttarvélnanna þeim minni í útliti fyrir utan það að vera dökkgrænir á litinn en ekki rauðir.

Árið 1943 setti fyrirtækið á markað nokkra stóra þriggja hjóla traktora sem að þessu sinni voru gulir að lit og með rauðum felgum. Model A, eins og týpan kallaðist, var með sex strokka Chrysler-vél, aðeins er vitað til að ein slík hafi varðveist til dagsins í dag.

Samhliða því framleiddi fyrirtækið traktor með fjögurra strokka Chevrolet-vél sem kallaðist Model B. Árið 1945 var framleiðsla á

Chevrolet-vélunum hætt og skipt yfir í vélur sem hétu Hercules IXB og voru einnig fjögurra strokka. Þeir traktorar voru rauðir að lit.

Ekkert pósthús

Brockway-feðgar voru stórhuga en salan takmörkuð. Þrátt fyrir að ýmsir hefðu áhuga á að kaupa sér Leader-dráttarvél gekk illa að hafa samband við framleiðendurna. Undir grillinu á traktorunum stóð „Made in Auburn Ohio“ og vitað er að fjöldi bænda sendi bréf til fyrirtækisins í Auburn Ohio. Hægur málsins var aftur á móti sá að það var ekkert pósthús í Auburn og fæst bréfanna bárust á áfangastað.

Model D

Árið 1947 tók Model D við af Model B. Metnaðurinn við sölu á þeirri týpu var mikill og sagt er að sá traktor hafi verið sá algengasti á landbúnaðarsýningum í Ohio árið sem hann var kynntur. Raunin var samt sú að Model D var nánast kópía af Model B nema hvað grillið var öðruvísi og undir því stóð „Made in Chargin Falls Ohio“. Enda var þar pósthús.

Fjárhagserfiðleikar og þrot

Tveimur árum síðar, 1947, var fyrirtækið komið í fjárhagsvanddræði og yfirtekið af lánastofnun og sett í þrot.

Feðgarnir voru þrátt fyrir það

ekki af baki dottnir og keyptu gamla járnsmiðju og hófu framleiðslu á dráttarvél sem fékk heitið Brockway. Sú dráttarvél var stærri en Leaderinn og fánleg með bensín eða dísilvél. Þær voru dökk-gular að lit og með skærrauðum felgum. Tæplega 500 slíkir voru framleiddir þar til framleiðslunni var hætt árið 1959. /VH

Utan úr heimi

Búa til ótrúlegan mat úr jurtaríkinu

Fyrirtækið IMPOSSIBLE FOODS, eða Ótrúleg matvæli, var stofnað árið 2011 og eru Google Ventures og Bill Gates meðal fjárfesta að fyrirtækinu. Fyrr á árinu kynnti fyrirtækið fyrstu vöru sína á markaði, ótrúlega hamborgarann, sem lítur út fyrir að vera úr 100% nautahakki en er í raun eingöngu búinn til úr hráefnum úr jurtaríkinu.

Lífefnafræðingurinn og frumkvöðullinn Patrick O. Brown stofnaði fyrirtækið Impossible Foods í Bandaríkjunum, sem samanstendur af vísindamönnum, verkfræðingum, kokkum, bændum og fleira fólki sem vinna að því, að þeirra mati, að umbreyta alþjóðlega matvæla-kerfinu til hins betra. Í dag starfa 125 manns hjá fyrirtækinu við að framleiða matvæli án þess að nota til þess dýr. Fyrsta vara fyrirtækisins, ótrúlegi hamborgarinn, var kynntur í sumar í New York og síðar í fleiri ríkjum Bandaríkjanna. Viðtökurnar eru framar vonum, segja forsvarsmenn fyrirtækisins, sem stefna á útrás með vörur sínar.

Frá jörðinni, til jarðarinnar

Hugmyndafræði Patrick O. Brown er að fólk elskar kjöt en margir berjast við hvernig það er búið til og það álag sem framleiðsla þess hefur á umhverfið. Að auki eykst alþjóðleg eftirspurn sífellt eftir kjöti svo eitt-hvað þurfti að gera og hugsa upp á nýtt að mati lífefnafræðingsins.

„Við ákváðum að gera eitthvað mjög girnilegt sem kjötætur myndu elska og því kynntum við fyrstan til leiks hinn ótrúlega hamborgara. Kannski er þetta bragðbesti hluturinn sem hefur verið framleiddur sem mun breyta heiminum. Hamborgarinn er búinn til úr hráefnum úr jurtaríkinu og lítur út eins og venjulegur hamborgari, en það sem meira er og mikilvægast, að hann bragðast eins og kjöt,“ lýsir Patrick og segir jafnframt:

„Þetta er afrakstur yfir fimm ára vinnu við hamborgararannsóknir þar sem hráefnið er greint niður í frumeindir og við náum að líkja eftir kjötinu að fullu. Það sem er einnig mikilvægt er að okkar hamborgarar eru án hormóna og sýklalyfja eða aðskotafna frá sláturhúsum. Vegna þess að við vinnslu þeirra kemur ekkert dýr við sögu þá notum við 95 prósent minna land við framleiðsluna, 74 prósent minna af vatni og 87 prósent minni losun gróðurhúsalofttegunda. Þetta er borgari frá jörðinni, til jarðarinnar.“

Mjólkurvörur næst á dagskrá

Á fimm ára tilraunaferli hins ótrúlega hamborgara unnu starfsmenn fyrirtækisins að því að greina

„Heimurinn elskar kjöt og við búum til kjöt sem elskar heiminn til baka“ eru einkunnarorð Impossible Foods, sem kynntu fyrstu vöru sína í sumar, ótrúlega hamborgarann. Myndir / Impossible Foods

Ótrúlegi borgarinn lítur út fyrir að vera úr 100 prósent nautahakki en svo er þó ekki, enda hamborgarinn eingöngu búinn til úr hráefnum jurtaríkisins.

hvernig venjulegur borgari lítur út, hvernig hann lyktar og hvernig hann bragðast svo hægt væri að gera hann úr hráefnum úr jurtaríkinu.

Með því að einangra ákveðin plöntupróteín, fitur og næringarefni og að endurskapa bragð, áferð, lykt og næringarefni nautahakks varð hinn ótrúlegi hamborgari til á endanum. Einnig uppgötvaði rannsóknarteymið á tímabilinu hvaða sameind lætur kjöt bragðast eins og kjöt. Rannsóknirnar gera það einnig að verkum að nú getur fyrirtækið framleitt allar kjöt- og fiskvörur ásamt nokkrum tegundum mjólkurvara úr jurtaríkinu. Mjólkurvörur eru einmitt næst á dagskrá sem framleiðsluvörur fyrirtækisins.

Hamborgarinn er búinn til úr nokkrum hráefnum eins og hveiti, kókosolíu og kartöflupróteíni ásamt heme-próteininu sem er hið magnaða innihaldsefni sem lætur borgarann líta út og bragðast eins og girnilegt kjötmeti. Heme-próteinið

gefur borgaranum kjötbragðið og rauðan lit. Innihald borgarans er allt valið sérstaklega með tilliti til þess að hafa prótein, fitur og önnur næringarefni sem líkja sem mest eftir bragði, áferð og næringarefni nautahakks. Borgarinn er 100 prósent úr jurtaríkinu en er með hveitipróteíni og inniheldur því glúten.

Ferlið byrjar hjá bændum

Forsvarsmenn fyrirtækisins hafa mætt bæði velvilja og efasemdarröddum vegna starfsemi þess. Til að mynda hefur umræðan um erfðabreytt og unnin matvæli borið á góma.

„Við notum erfðabreytt ger til að búa til heme-próteinið og við byrjum í raun í ferlinu á gerinu sem er svipað því sem notað er til að búa til belgískan bjór. Síðan notum við plöntugen til að gefa því möguleika á að framleiða blóðrautt prótein sem er lykilinnihaldsefni í borgurunum okkar. Þessi vinnsluáferð á gerinu er betri fyrir umhverfið í staðinn fyrir að byrja ferlið á sojabanaurótum sem krefst mikils landsvæðis og losunar á jarðvegskolefnum út í andrúmsloftið,“ útskýrir Patrick og segir jafnframt:

„Hráefnin sem við notum til að búa til hinn ótrúlega borgara byrja hjá bóndanum fyrir utan hemepróteinið. Borgarinn verður í svipuðum verðflokki og venjulegur hamborgari og markmið okkar er að komast á alþjóðamarkað með vöruna því við höfum trú á að til því fleiri neytenda sem við náum með boðskapinn því betra fyrir jörðina okkar.“ /ehg

Hlýnun jarðar:

Sjávarmál hækkaði um 8 sentímetra frá 1992

Hnattfræðingar á vegum geimvísindastofnunarinnar Nasa segja að hlýnandi veðurfar á jörðinni og bráðnun íss hafi valdið talsverðri hækkun sjávar síðustu 50 ár. Hækkunin frá 1992 er 8 sentímetrar.

Vísindamenn Nasa segja að ekkert bendi til að hægja muni á hækkun sjávar í bráð og að flest bendi til að hún eigi eftir að aukast á næstu árum.

Árið 2013 spáði nefnd á vegum Sameinuðu þjóðanna því að hækkun sjávar fyrir næstu aldamót gæti verið á bilinu 0,3 til

Hækkandi sjávarstaða hefur mikil áhrif á allt líf við sjávarsíðuna. Auk þess verður ölduhæð meiri og áhrifa þeirra gæti lengra inn í land í stórvíðrum.

0,9 metrar. Nýja rannsóknir og vísbendingar benda til að hækkunin muni verða við hærri mörk spárinnar.

Auk þess sem hækkun er örari núna en fyrir 50 árum.

Í umfjöllun Nasa segir að hækkun sjávar sé ekki sú sama alls staðar í heiminum. Þeir gera ráð fyrir að hún verði mikil í Kyrrahafi á næstu árum og að það eigi eftir að hafa umtalsverðar afleiðingar í för með sér fyrir íbúa á vesturströnd Bandaríkjanna.

Hækkandi sjávarstaða hefur mikil áhrif á náttúru og allt líf við sjávarsíðuna, auk þess verður ölduhæð meiri og áhrifa þeirra gæti lengra inn í land í stórvíðrum. /VH

Kornsekkir og plastinnlegg

- Eigum til á lager mismunandi stærðir kornsekkja sem eru fullopnir að ofan og með eða án losunarops í botni.

- Bjóðum einnig upp á sterk plastinnlegg sem henta fyrir kornsekkina.

Legur:

- Eigum til flestar gerðir af legum á lager – vottuð gæði.

Brettatjakkar/Vinnuborð:

- Mjög gott úrval af brettatjökkum og vinnuborðum á lager. Brettatjakkar málaðir, galvaniseraðir og ryðfrír.

Efnavara:

- Höfum einnig mjög breiða línu í efnavörum, smurefnum, koppafeiti ofl. Erum einnig með vottuð smurefni fyrir matvælaðnað.

Leitið upplýsinga hjá okkur:

Bakverk

Bakverk heilðsala ehf.

Tunguháls 10
110 Reykjavík
Sími: 517 2220

www.n1.is facebook.com/enneinn

Vertu klár í réttirnar!

DUNLOP stígvél Purof Professional

Vnr. 9655 D460933

Hentug stígvél við margskonar aðstæður. Létt með höggdeyfi í sóla. Endast vel og gott að þrifa þau. Græn. Stærðir: 37 - 48.

Kuldagalli

Vnr. 9643 12000

Kuldagalli vatteraður með cordura efni á álagsflötum. Rennilásar á skálmum. Hægt að taka hettu af. Stærðir: XS - 5XL. Grár/svartur.

Öryggisvesti

Vnr. 5790 691935*

Öryggisvesti HI VIS m/rennilás, vottað samkvæmt sýnileikastaðli. Til í gulum lit.

COFRA nitrildýfðir hanskar Flexynit

Vnr. 7151 G007 K100

Vandaðir bómullarhanskar með sterkri NITRA-X húð. Olíuþolnir og henta í allan iðnað. Litur: Grænn með svörtum lófa. Stærðir: 9, 10 og 11.

Regnjakki

Vnr. A414 69118*

Regnjakki EN471 320 GR vottaður samkvæmt sýnileikastaðli. Stærðir: S - 3XL. Til á lager í gulu og appelsínugulu.

Regnbuxur

Vnr. 9655 D460933

Regnbuxur EN471 320GR vottaðar samkvæmt sýnileikastaðli. Stærðir: S - 3XL. Til á lager í gulu og appelsínugulu.

Verslanir N1 um land allt

Akureyri s. 440 1420 • Grindavík s. 426 8290 • Höfn s. 478 1940 • Ísafjörður s. 456 3574
Klettagarðar s. 440 1330 • Ólafsvík s. 436 1581 • Patreksfjörður s. 456 1245
Reyðarfjörður s. 474 1293 • Reykjanesbær s. 421 4980 • Vestmannaeyjar s. 481 1127

Hluti af vetrarverkunum

N1

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

EYJALIND

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Gúmmíbelti
- Fyrir smágröfur

CFMOTO

MEST SELDU FJÓRHJÓLIN Á ÍSLANDI 2015 OG 2016

CFORCE 800

Götuskráð 4X4 tveggja manna með innspýtingu, tveggja cylindra, spili, dráttarkúlu, stillanlegum gasdempurum, háu- og lágu drifi, driflæsingum, rafmagnsstýri og sætisbaki

Verð 1.766.129,- án Vsk.

Verð 2.190.000,- með Vsk.

CFORCE 450

Götuskráð 4X4 eins manna með rafmagnsstýri, innspýtingu, spili, dráttarkúlu, háu- og lágu drifi, driflæsingum og stillanlegri fjöðrun.

Verð 966.935,- án Vsk.

Verð 1.199.000,- með Vsk.

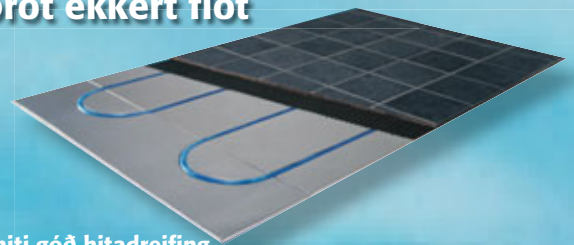
Samkvæmt tölum frá Samgöngustofu eru CFMoto mest seldu fjórhjólin á Íslandi árin 2015 og 2016.

Nítró sport / Kirkjulundi 17 / 210 Garðabæ / Sími 557 4848 / www.nitro.is

Gólfhitakerfi

Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hitasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límðar beint á gólf
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringas ehf.

Helstu nytjadýr heimsins

Úlfaldar hafa í þúsundir ára verið notaðir sem burðardýr og flutt varning eins og krydd og reykelsi frá hinu dularfulla austri til Vesturlanda.

Úlfaldar – skip eyðimerkurinnar

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Heitið úlfaldi er samheiti yfir kameldýr og drómedara sem flestir þekkja af áberandi hnúð eða hnúðum á baki dýranna. Úlfaldar eru harðgerða burðardýr sem flutt hafa vörur yfir eyðimerkur heimsins í aldaradör.

Sagt hefur verið um úlfalda að þrátt fyrir að skaparinn hafi tjaslað þeim saman úr afgangum þegar hann bjó til dýrin þá séu þeir íbúum eyðimerkurinnar það sama og hestar, kindur og kýr. Allt í senn reiðskjótí, mjólkurkúr og uppspretta kjöts.

Fjöldi úlfalda í heiminum árið 2015 var tæplega 28 milljón, samkvæmt tölfraðideild Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna, FAOSTAD. 23,5 milljón úlfaldar eru sagðir vera í Afríku, 4,2 í Asíu en það sem upp á vantar er dreift um Evrópu, Ástralíu og Norður-Ameríku.

Sé horft til einstakra landa eru flestir úlfaldar í Sómalíu, tæplega 7,5 milljónir, 5 milljónir í Súdan, 2,6 milljónir í Kenía, 1,8 milljónir í Níger og 1,6 milljónir í Tsjad.

Drómedari og kameldýr

Úlfaldar eru ættkvísl innan úlfaldaættar en til þeirrar ættar teljast einnig lamadýr (*Lama glama*), gvanadýr (*Lama guanicoe*), alpakkadýr (*Vicugna pacos*) og vikúnjadýr (*Vicugna vicugna*).

Drómedari (*Camelus dromedarius*) er tegund úlfalda með einn hnúð á bakinu en kameldýr (*Camelus bactrianus*) eru úlfaldar með tvo hnúða. Úlfaldar með tvo hnúða skiptast í villta og ræktaða sem kallast baktrían kameldýr en drómedarar finnast eingöngu aldir. Hátt í 90% af úlföldum í heiminum eru drómedarar.

Líffræði og aðlögun

Úlfaldar eru vel aðlagðir að lífinu

á heitum svæðum og eyðimörkum. Þeir eru klaufdýr með þykkar klaufir og flata þófa sem varna því að langir fætur þeirra sökkvi í sandinn í eyðimörkunum sem er helsta búsvæði þeirra. Úlfaldar eru með þykkar augnabryr, löng augnahár og mikið þykkt háir í eyrum og nefi sem varnar því að sandur eyðimerkurinnar fylli vit þeirra.

Líkamshiti úlfalda er breytilegur. Við sólarupprás er hann um 34° á Celsíus en hækkar jafnt og þétt yfir daginn og er um 40° á Celsíus við sólarlag en fellur síðan yfir nóttina niður í 34 °C aftur. Í höfði dýranna er flókið æðakerfi sem heldur jöfnu hitastigi og blóðflæði til heilans.

Stærstur hluti útgufunar frá úlföldum er tekinn upp í þykkar feldinn og kemur þannig í veg fyrir vökvatap. Feldur úlfalda skiptir litum eftir árstíðum og er ljós og endurkastar ljósi á þeim árstíma sem sólir er hæst á lofti.

Fæða og forðasöfnun

Úlfaldar eru grasbítar og éta nánast allan gróður hvort sem hann er með stórum þyrnum, þakinn salti eða visnað lauf. Þeir jórtra harðgerða fæðuna og hafa þrískiptan en ekki fjórskiptan maga eins og flest jörturdýr. Úlfaldar geta náð 50 ára aldri og fullvaxinn úlfaldi getur verið 1,85 metri á hæð við herðakamb en góðir tveir metrar efst á hnúðinum.

Fullorðinn úlfaldi vegur milli 400 og 600 kíló en holdaúlfaldar sem ræktaðir eru til kjótfraðleiðslu geta vegið allt að einu tonni.

Hnúðar úlfalda er að mestu fita og forðanæring sem dýrin umbreyta í næringu þegar lítið er um fæðu. Í hverjum hnúð getur verið allt að 36 kíló af fitu, allt eftir stærð dýranna.

Úlfaldar geta drukkið um einn fjórða af þyngd sinni í einu, 100 til 250 lítra eftir þyngd dýranna, og getur vatnið enst dýrinu í marga daga þegar þeir ferðast langar leiðir milli vatnsbóla. Úlfaldar geyma vatn í sekkjum sem liggja út frá maganum. Blóðkorn úlfalda eru ólíkt blóðkorn-

Á meðan breska heimsveldið var og hét og inn í heimsstyrjöldina fyrri héldu Bretar úti varðsveitum hermanna á úlföldum í Palestínu, Egyptalandi og á Síaníaskaga.

Leikarinn Peter O'Toole í hlutverki sínu sem Arabíu-Lawrence.

um í öðrum spendýrum, ekki hringlaga heldu sporöskjulaga. Lögun úlfaldablóðkornanna gerir það að

verkun að þau geta tekið upp meira vatn en blóðkorn annarra spendýra án þess að rifna.

Úlfaldar geta þolað allt að 30% vatnstap úr líkamanum en fá úlfaldar ekki fæðu og vatn í langan tíma slappast hnúðarnir og lafa ef vatnsbirgðir líkamans klárast.

Nýting úlfalda á vatni í líkamanum er reyndar svo góð að þvag þeirra er eins og þykkt sýróp og skíturinn úr þeim svo þurr að hægt er að nota hann sem eldivið strax eftir losun.

Mökun og burður

Úlfaldar eru hjarðdýr og í hverri hjarð eru mörg kvendýr sem er stjórnað af ríkjandi karldýri. Karldýr sem ekki safna í kringum sig kvendýrum mynda hjarðir piparsveina. Dýr í hjarðum heilsast með því að blása framan í hvert annað.

Í hálsi úlfaldafola er líffæri sem kallast dulla og er sekkur sem karldýrið fyllir af lofti og setur út um munninn þegar það sýnir yfirburði sína gagnvart öðrum karldýrum og karlmennsku gagnvart kven-dýrum. Útblásinn dullusekkur fullorðins karldýrs líkist einna helst stórrí bleikri og bólginni tungu eða hreðjum sem lafa út um froðufellandi munn dýrsins af karlmennsku og frygð.

Úlfaldadama í látum sest á fjóra fætur á jörðina framan við kavalerin sem síðan fer á hana, aftanfrá, nánast á fjórum fótum líka. Folinn fær sáðlát þrisvar til fjórum sinnum við hverjar samfarir. Merar úlfalda ganga með í 13 til 14 mánuði og kasta yfirleitt einu folaldi sem verður kynþroska á sjötta ári.

Polin og spretthröð

Kameldýr eru ekki jafn fljót að hlaupa og drómedarar en á spretti geta þeir náð allt að 65 kílómetra hraða á klukkustund og hlaupið talsverðar vegalengdir á um 40 kílómetra hraða enda eru dýrin skreflöng. Að öllu jöfnu fara drómedarar yfir á 8 til 14 kílómetra á klukkustund og geta hlaupið í 18 klukkustundir samfleytt. Vitað er um drómedara sem hafa hlaupið í 28 klukkustundir á dag í nokkra daga í röð.

Heimkynni

Náttúruleg heimkynni kameldýra eru í Mið-Asíu þar sem þau finnast frá Túrkménistan austur og norður til Mongólíu. Kameldýrin eru sterkbyggð og harðgerð dýr og mikið notuð sem burðardýr.

Heitið kameldýr er upprunnið úr latínu og grísku, camelus og kamēlos, en á hebresku heita þau gāmāl.

Drómedarar finnast aðallega í norðanverðri Afríku og í Arabíu sem húsdýr og eru nytjar af þeim þær sömu og af kameldýrum. Sagt er að á Arabíuskaga séu notuð um 160 mismunandi orð yfir úlfalda.

Talsvert af drómedörum finnast í óbyggðum Ástralíu þar sem þeir hafa dafnað vel eftir að þeir voru fluttir þangað af mönnum sem burðardýr á 19. öld.

50 milljón ára þróunarsaga

Elstu minjar um úlfalda eru frá Norður-Ameríku og benda til þess að þeir hafi verið komnir fram á sjónarsviðið fyrir um það bil 50

Í hálsi karlúlfalda er líffæri sem kallast dulla og er sekkur sem karldýrið fyllir af lofti og setur út um munninn þegar það sýnir yfirburði sína gagnvart öðrum karldýrum og karlmennsku gagnvart kvendýrum.

Úlfaldadama í látum sest á fjóra fætur á jörðina framan við kavalerin sem síðan fer á hana nánast á fjórum fótum líka.

milljón árum. Þessir frumúlfaldar sem kallast Protylepus voru á stærð við ketti og lifðu í skógum. Beinaleifar benda til að úlfaldar hafi verið á stærð við kindur fyrir um 35 milljón árum. Fyrir þremur til fimm milljón árum náði útbreiðsla norður-amerísku

úlfaldanna til Suður-Ameríku og þar hafa þeir þróast í það sem við köllum lama- og gvanadýr í dag. Útbreiðsla úlfalda náði einnig yfir Beringssund til Asíu og Arabíu þar sem þeir hafa vaxið talsvert á þróunartíma sínum og aðlagast lífi í eyðimörkinni.

Kameldýr í Kanada

Árið 2006 fundust í Kanada bein kameldýra sem varpa nýju ljósi á þróun þeirra. Fram til þessa hefur verið talið að kameldýr (Camelops hesternus) sem lifðu í árdaga í Norður-Ameríku hafi verið náskyld lamadýrum í Suður-Ameríku. Kjarnasýrur úr fyrirnefndum beinum benda aftur á móti til að kameldýrin hafi verið skyldari kameldýrum í Asíu en lamadýrum Suður-Ameríku. Rannsóknir á beinum kanadísku kameldýranna benda til að þau hafi einangrast frá nútíma ættingjum sínum í Asíu fyrir um 10 milljón árum og þróast á sinn hátt.

Tamdir úlfaldar

Stærstur hluti úlfalda í heiminum í dag er taminn og þeir fáu, 1.400 dýr, sem eftir eru og teljast villtir er að finna í Góbí-eyðimörkinni.

Fornleifarannsóknir benda til að úlfaldar hafi verið nýttir til matar frá því á tíundu öld fyrir Krist en að ekki hafi verið farið nota þá sem reiðskjóta og burðardýr fyrr en 3.000 árum fyrir okkar tímatal. Talið er að

drómedarar hafi fyrst verið tamdir í Sómalíu og á suðurodda Arabíu. Aftur á móti er talið að fyrstu kameldýrin hafi verið tamin í Mið-Asíu og Íran.

Úlfaldar hafa í í aldaraðir verið burðardýr og flutt varning eins og krydd og reykelsi frá hinu dularfulla austri til Vesturlanda. Oftar en ekki lá leið úlfaldalestanna um verslunarleiðir eyðimarka og skipti fjöldi dýra í hverri lest oft hundruðum og jafnvel þúsundum. Úlfaldalestir eru stundum kallaðar skip eyðimerkurinnar.

Vegna styrkleika síns hafa úlfaldar allt fram á okkar dag verið notaðir í hernaði og heilu riddaraliðssveitirnar í Afríku og Mið-Austurlöndum hafa riðið úlföldum.

Rómverjar beittu úlfaldasveitum við landvinninga sína bæði sem reið- og burðardýrum. Úlfaldar eru stærri og sterkari en hestar þannig að hestar sem lentu saman við úlfalda í bardaga fældust auðveldlega.

Á meðan breska heimsveldið var og hét og inn í heimsstyrjöldina fyrri héldu Bretar úti varðsveitum hermanna á úlföldum í Palestínu, Egyptalandi og á Síaníaskaga. Á seinni hluta nítjándu aldar var innann Bandaríkjahers sérþjálfuð úlfaldahersveit sem hafði aðsetur í Kaliforníu og landamæraverðir á Indlandi ríða enn úlföldum á eftirlitsferðum.

Mjólk, kjöt og húðir

Úlfaldamerar eru mjólkaðar og mjólkinn höfð til drykkjar og búin til úr henni jógúrt. Mjólkinn strokkast illa til smjörgerðar og nýttist illa við ostagerð en úr henni má búa til ágætan ís. Mjólkinn er svo þykk að hún er stundum kölluð fljótandi kjöt. Hún er næringarrík og inniheldur minna af fitu og laktósa en kúamjólk.

Vegna stærðar sinnar gefur skrokkur af fullvöxnum úlfalda af sér talsvert magn af kjöti, 250 til 400 kg, sem þykir herramanns matur. Kjöt af stórum holdaúlfalda getur verið hátt í 800 kíló. Eftirsóttustu bitarnir eru framparturinn, rifin og lundirnar. Fitan í hnúðinum þykir einnig lostæti. Kjöt af gömlum úlföldum er sagt vera ólseigt en mýkist við suðu. Blóðið er járnríkt og stundum drukkið hrært saman við mjólk.

Hamborgarar úr úlfaldakjöti eru vinsælir á skyndibitastöðum í heimalöndum úlfaldanna og í Ástralíu er það haft í lasanja. Húðir úlfalda eru sniðnar í tjöld, töskur, klæði og skæði og hárið er nýtt til vefnaðar.

Úlfaldar í trúarbrögðum og alþýðuspeki

Eins og gefur að skilja tengjast úlfaldar trúarbrögðum í Mið-Austurlöndum á ýmsan hátt. Úlfaldakjöt er halal sem sem þýðir að þeir sem fylgja íslam að máli mega neyta þess. Gyðingar líta aftur á móti ekki á úlfaldaafurðir sem kósher og því ekki hæft til neyslu.

Samkvæmt fornri lækningaspeki á Arabíuskaga er úlfaldaþvag sagt hafa lækningamátt. Í sérverslunum sem gera út á alþýðulækningar er það sums staðar selt sem lyf og drukkið gegn sjúkdómum eins krabbameini og astma og til að auka kynorkuna. Einnig er það sagt gott til hárfvotta, ekki ólíkt því sem var sagt um kúahland hér á landi.

Í Markúsarguðspjalli 10:25 segir og haft eftir Jesús: „Auðveldara er úlfalda að fara gegnum nálarauga en auðmanni að komast inn í Guðs ríki. Þetta er svo endurtekið í Mattheus 19:24 og einnig haft eftir Jesús: „Sannlega segi ég yður: Torvelt verður auðmanni inn að ganga í himnaríki. Enn segi ég: Auðveldara er úlfalda að fara gegnum nálarauga en auðmanni að komast inn í Guðs ríki.“

Ekki má heldur gleyma því að fólk er oftast ekki tilbúið að búa til úlfalda úr mýflugu að öþörfu.

Hátt í 90% af úlföldum í heiminum eru drómedarar.

Úlfaldar geta drukkið um einn fjórða af þyngd sinni í einu, 100 til 250 lítra eftir þyngd dýranna, og getur vatnið enst dýrinu í marga daga þegar þeir ferðast langar leiðir milli vatnsbóla.

Einungis um 1.400 villt kameldýr finnast í heiminum.

Bruggsmiðjan á Árskógssandi 10 ára í september:

Óraði ekki fyrir þessum vexti þegar við byrjuðum

– segir Agnes Sigurðardóttir, framkvæmdastjóri og einn eigenda

„Mig óraði aldrei fyrir því þegar við hófum þessa vegferð að fyrirtækið myndi vaxa með þessum hætti, nokkuð hratt en örugglega, og við sjáum ekki fyrir endann á vextinum,“ segir Agnes Sigurðardóttir, einn eigenda og framkvæmdastjóri Bruggsmiðjunnar á Árskógsströnd. Bruggsmiðjan fagnar 10 ára afmæli 30. september næstkomandi og verður haldið upp á daginn með viðeigandi hætti.

Sérstakur afmælis Kaldi kemur þá á markað og verður í sölu í október. Það er framkvæmdahugur í Bruggsmiðjufólki, til stendur að byggja tvö ný hús til viðbótar þeim sem fyrir eru, annars vegar vöruhús og hins vegar hús undir það sem kallast Bjór-spa, sem er nýjung hér á landi og mun án efa hleypa nýju og annars konar lífi í ferðaþjónustu á Eyjafjarðarsvæðinu.

Bruggsmiðjan sem staðsett er ofan við höfnina á Árskógssandi var fyrsta fyrirtækið í hópi lítilla brugghúsa hér á landi og ruddi þannig brautina fyrir þá sem á eftir komu. Bruggsmiðjan er fjölskyldufyrirtæki, auk Agnesar og eiginmannsins, Ólafs Þrastar Ólafssonar, er einn sonur þeirra, Sigurður Bragi Ólafsson, aðalbuggmeistari hennar og fleiri úr fjölskyldunni starfa við fyrirtækið, en starfsmenn eru 12 talsins.

Viðtökur fram úr björtustu vonum

Fyrir 10 árum, í september árið 2006, var framleiðslugeta Bruggsmiðjunnar 170 þúsund lítrar á ári. Vörumerki hennar er Kaldi og eru gerðirnar af margvíslegu tagi. Viðtökur á markaði fóru strax í upphafi fram úr björtustu vonum að sögn Agnesar þannig að fljótlega var farið að huga að stækkun.

„Við höfum á okkar 10 ára ferli stækkað fyrirtækið fjórum sinnum, fyrst eftir þrjú ár jukum við fram-

Það er gjarnan mikið fjör í Bruggsmiðjuhlaupinu.

leiðslugetuna upp í 330 þúsund lítra og þóttumst nokkuð góð,“ segir hún. Byggt hefur verið við húsakynni, en verksmiðjan var í fyrstu í 380 fermetra húsnæði og hefur öðru eins verið bætt við. Síðast í fyrra, sumarið 2015, var ný bygging tekin í notkun. Jafnframt hefur verið aukið við tækjabúnað, gömlu tækjunum skipt úr fyrir nýrri og öflugri og þá er ekki langt síðan ný kútavél var keypt „og það var algjör bylting fyrir okkur,“ segir Agnes.

Nú þegar 10 ára afmælið er framundan eftir fáa daga stend-

ur mikið til, framkvæmdir hefjast innan tíðar við tvö ný hús á svæðinu. Annars vegar verður að sögn Agnesar hafist handa við byggingu 270 fermetra vöruskemmu. „Það er afar brýnt fyrir okkur að fá meira rými undir okkar vörur hér á svæðinu og algjör nauðsyn að ráðast í þessa byggingu,“ segir hún.

Bjór-spa rís innan tíðar

Þá eru eigendur Bruggsmiðjunnar í startholunum og ætla sér á næstunni að taka fyrstu skóflustungu að nýrri

byggingu sem hýsa mun svonefnt Bjór-spa. Fyrirmyndin er sótt til Tékklands og einnig Slóveníu þar sem slíkt á vinsældum að fagna.

„Þetta er nýjung hér á landi og verður hið fyrsta sinnar tegundar á Íslandi. Með þessu færum við okkar starfsemi að hluta til nær ferðaþjónustunni á svæðinu og væntum þess að eiga við þá atvinnugrein gott samstarf til framtíðar. Ég hef ekki ástæðu til að ætla annað en að bjór-spa muni falla í kramið hér á landi líkt og raunin er annars staðar þar sem slíkt er í boði,“ segir Agnes.

Alls verða sett upp 7 baðkór, sérsmíðuð úr Kambala-við sem fluttur er inn frá Ghana í Afríku. Baðkórinn verður fyllt af ungum bjór, geri, vatni og humlum, en þessi blanda þykir fara einstaklega mjúkum höndum um húð og hár þess er nýtur baðsins. Gestum er upplagt að liggja um 25 mínútur í baðinu, slaka vel á í 20 mínútur á eftir og helst ekki fara í sturtu fyrr en 4 tímum eftir baðið.

„Við stefnum að því að hefja framkvæmdir nú í haust og ætlunin er að reisa húsið fljótt og örugglega og taka það í notkun við fyrsta tæki-

Agnes Sigurðardóttir, einn eigenda og framkvæmdastjóri Bruggsmiðjunnar á Árskógsströnd, bjóst ekki við svo örum vexti þegar verksmiðjan var gangsett árið 2006. Bjórinn Kaldi er nú vel þekkt vörumerki á Íslandi. Myndin til hliðar af hjónunum, Ólafi Presti Ólafssyni og Agnesi, var tekin í júní 2010.

færi,“ segir Agnes. Auk þaðkaranna verða einnig settir upp útipottar við húsið og þar verður veitingastofa sem tekur um 70 manns í sæti.

Verksmiðjan keyrð allan sólarhringinn

Þegar horft er til næstu ára segir hún fyrirsjáanlegt að ýmsu þurfi að bæta við, nýr ketill er til að mynda á óskalistanum, en sá gamli sem keyptur var notaður þegar Bruggsmiðjan hóf starfsemi er einn helsti flöskuhálsinn þegar kemur að því að auka framleiðsluna. Fyrirtækið framleiðir nú um 650 þúsund lítra af bjór árlega, en það hefst með því að keyra verk-smiðjuna allan sólarhringinn.

„Við erum með næturvaktir hjá okkur, þetta hefst ekki öðruvísi. Við sulega hefur verk-smiðjan stækk-að, eftirspurnin eftir okkar vöru hefur aukist og við mætum því með þess-um hætti,“ segir Agnes. Það gefur augaleið að nokk-ur kostnaður hlýst af því að halda verksmiðjunni á fullum dampi allan sólarhringinn, en tæki og bún-aður sem til þarf svo auka megi fram-leiðslu kosta líka sitt.

Aldrei hægt að reikna allt sem upp á kemur inn í áætlanir

Hún bætir við að eigendur horfi til framtíðar, „ég hef aldrei verið mjög dugleg við að gera margra ára áætl-anir, en auðvitað eigum við í hand-raðanum plan um uppbyggingu og hvernig við ætlum að standa að henni. Það er ljóst að við þurfum á næstu 5 árum að endurnýja bruggtækin sem og kælitankana. Þetta er allt saman heilmikil fjárfesting, líklega upp á 60 til 70 milljónir króna, en við höfum alla tíð haft að leiðarljósi að stíga varlega til jarðar, taka eitt skref í einu og það hefur reynst okkur farsælt,“ segir Agnes.

Hún sér fyrir sér að þegar Bruggsmiðjan verður 15 ára hafi þessu takmarki verið náð auk þess sem stækkun verði þá komin í 980 þúsund lítra framleiðslugetu.

„Það held ég að sé alveg passlegt, við stefnum ekki á að fara yfir millj-ón lítra, þá yrðum við ekki lengur í flokki lítilla brugghúsa, en þar viljum við endilega vera. Það er að mínu mati góð eining og við stefnum að því. Mér finnst þó mikilvægt að vera ekki of stíf í einhverri áætlanagerð og það er aldrei hægt að reikna allt inn í áætlanir sem settar eru á pappír. Fæstir hafa örugglega reiknað hrúnið inn í sínar áætlanir svo dæmi sé tekið, það koma oft upp einhverjir utan-aðkomandi þættir sem alls ekki eru fyrir séðir.“

Íslendingar góðu vanir

Íslendingar tóku Kalda vel frá fyrsta degi og segir Agnes að eftirspurn hafi aukist jafnt og þétt eftir því sem árin líða. Síðustu ár hefur erlendum ferðamönnum sem sækja landið heim fjölgað gríðarlega og þeir vilja fyrir alla muni bragða á framleiðslu heimamanna.

„Það sem ég tel að skipti mestu þegar kemur að vinsældum t.d. Kalda er íslenska vatnið, það er uppistaðan í okkar vöru og við erum svo lánsöm að hafa aðgang að mjög góðu vatni úr Sólarfjalli ofan Árskógssands. „Íslendingar vilja, að því er mér finnst, kaupa íslenskar vörur, en þær verða að standast samanburð þegar kemur að gæðum.

Við erum góðu vön bæði í mat og drykk, hvort sem um er að ræða fisk, kjöt, grænmeti eða bjór. Íslendingar kjósa þessar vörur umfram þær inn-fluttu ef kostur er,“ segir Agnes. „Það eru gæðin númer eitt, tvö og þrjú sem skipta sköpum.“

Hvert áfallið á fætur öðru

Agnes ferrúman áratug aftur í tímann og

rifj- Bruggsmiðjan á Árskógssandi.

Mynd / HKr.

Bruggtækin eru eins og fínasta stofustáss.

ar upp hvernig ævintýrið um Bruggsmiðjuna hófst. Staða fjöl-skyldunnar hafði breyst, Ólafur, sem starfaði sem skipstjóri með góðar tekjur, varð fyrir slysi og meiddist mikið á fæti. Þau eiga fjögur börn og bæði það elsta og yngsta áttu við veikindi að stríða.

„Þetta var mjög erfitt tímabil, hvert áfallið á fætur öðru dundi yfir,“ segir Agnes sem sjálf veiktist, fékk heiftarlega sýkingu sem aldrei fékkst skýring á, en eflaust má rekja til álags. „Ég vissi eiginlega ekki hvað var í gangi hjá okkur, fannst þessu aldrei ætla að linna.“

Fréttaskot og boltinn fór að rúlla

Í apríl árið 2005 sá Agnes örstutt fréttaskot í sjónvarpinu þar sem rætt var við Dana sem sett hafði upp lítið

brugghús og taldi að þau gætu átt framtíð fyrir sér sem valkostur við stóru bjórframleiðendurna.

„Ég kveikti strax á þessu, hljóp út í garð til Ólafs, sagði honum frá og viðraði þá hugmynd hvort við ættum ekki að slá til. Hann tók undir og sagði að vel mætti skoða málið, en á þessum tíma var ljóst að hann þyrfti að finna sér léttari vinnu því hann var alls ekki á þeim buxunum að hætta störfum þótt hann væri með hálfónýtt hné. Ég hringdi líka í pabba sem ég hef alltaf tekið mikið mark á og hann tók þessu líka vel og fannst ómaksins vert að kanna hvort grundvöllur væri fyrir þessu. Þá fór boltinn að rúlla,“ segir Agnes.

Gæfuspor að horfa til Tékklands

Þau leituðu fyrir sér á netinu sem í

þá daga var hægvirkt og langt í frá að hægt væri að finna þar jafnmikið af upplýsingum og nú. Úr varð að þau fóru til Danmerkur og skoðuðu nokkur lítil brugghús þar í landi. Komust þau að því í ferðinni að þeim sem gekk best höfðu einhverja tengingu við Tékkland og veðjuðu sjálf á þann hest. – „Það var okkar gæfuspor,“ segir Agnes, en næsta ferð var einmitt farin þangað og nutu þau aðstoðar ræðismanns Íslands þar í landi í ferðinni. Þau kynntust brugg-meistararum David Masa í Tékklandi og varð úr að hann kom til Íslands þegar fyrirtækið hóf starfsemi. Hann starfaði hjá Bruggsmiðjunni í þrjú ár og hefur um árin komið af og til. Hann var einnig lærimeistari sonar þeirra, Sigurðar Braga, sem nú er bruggmeistari fyrirtækisins.

Ljón í veginum

Agnes segir að ýmis ljón hafi verið í vegi þeirra áður en verskmiðjan hóf starfsemi, en illa gekk framan af að útvega fjármagn.

„Bankamenn sáu ýmis tormerki á þessu og voru tregir að lána, kannski hafa þeir eftir á að hyggja vitað meira en við almúginn hvað fram undan var í íslensku fjármálalífi. Mörgum þótti hugmyndin góð, en okkur var bent á að heppilegra væri að starfrækja fyrirtækið í þéttbýli, á Akureyri eða í Reykjavík, vegna flutningskostnaðar. Mér fannst þeir vanmeta landsbyggð-ina, en við vildum vera hér á okkar heimaslóðum og varð ekki haggað með það. Mér fannst það styrkur að vera utan alfaraleiðar og það hefur komið á daginn,“ segir Agnes. Það fór loks svo að Sparisjóður

Norðlendinga sem var og hét veitti félaginu fyrirgreiðslu.

„Allt saman gekk þetta svo vel þegar hjólin fóru að snúast,“ segir Agnes. „Við vorum á handbremsunni fyrstu árin og þegar hrúnið skall á haustið 2008 vorum við því svo vön að það voru okkur engin viðbrigði að halda takinu áfram föstu.“

Lán Bruggsmiðjunnar hækkuðu umtalsvert í hrúninu, en engin niður-greiðsla fékkst á þeim. „Við skulduð-um ekki nægilega mikið til að fá fyrir-greiðslu, komumst í gegnum þennan hildarleik af eigin rammleik og ég er afskaplega stolt af því.“

Von á 12 þúsund gestum í ár

Auknar tekjur fengust m.a. með auk-inni framleiðslu og sölu en einnig hafa þau Agnes og Ólafur tekið á móti miklum fjölda gesta í Bruggsmiðjuna. Bæði er um að ræða landsmenn, fólk úr nærsveitum í óvissu- eða starfs-mannaferðum og eins hafa nokkrar ferðaskrifstofur viðkomu með sína ferðalanga þar. Agnes gerir ráð fyrir að á þessu ári muni um 12 þúsund manns koma við og skoða verksmiðj-una.

„Það eru margir forvitnir og fýsir að vita hvernig lítið brugghús úti á landsbyggðinni gengur. Það kom mér skemmtilega á óvart hvað fólki þykir gaman að koma til okkar,“ segir Agnes. Með tilkomu Bjór-spa stofunnar má svo gera ráð fyrir að gestafjöldinn aukist umtalsvert.

Áfengi á ekkert erindi í matvöruverslanir

Hún nefnir að rekstrarumhverfið sé frekar erfitt, áfengisgjald hér á landi er hátt og hækkaði um áramót, þá leggst skilagjald á framleiðsluna og virðisaukaskattur og er þá ekki allt talið, þannig leggja t.d. Vínbúðirnar 18% ofan á vöruna fyrir sig.

„Svo það segir sig sjálft að þetta er dýr vara, enda álagning mikil, en svona er þetta bara,“ segir Agnes. Spurð um álit sitt á því að selja áfengi í matvörubúðum svarar hún afdráttarlaust að hún sé á móti slíku fyrirkomulagi og tali þar sem móðir. „Ég segi hiklaust, áfengi á ekkert erindi í matvöruverslanir,“ segir hún og bendir á að í Vínbúðunum sé veitt góð og fagleg þjónusta þar sem starfsfólk miðli af þekkingu sinni og sé það til fyrirmyndar. Þá sé það kostur að fáir undir tvítugu reyni að fá afgreiðslu í Vínbúðunum, enda stíft beðið um skilríki þar á bæ. Meiri hætta sé á að ungmenni reyndu fyrir sér í stórmörkuðum.

„Það líta margir til okkar öfundaraugum vegna þess kerfis sem við erum með við afgreiðslu á áfengi. Að mínu mati ætti að halda í það kerfi, en vera má að það megi laga að einhverju leyti, t.d. að rýmka afgreiðslutíma ef það er málið. Mér finnst að við ættum alls ekki að rústa kerfi sem virkað hefur vel. En það má örugglega laga eitthvað til að koma til móts við kröfur viðskiptavina,“ segir Agnes. /MPÞ

Límtré

HÚS - BITAR - SÚLUR - ÞÖK

HAFÐU SAMBAND OG VIÐ FINNUM LAUSNINA SAMAN

| Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |

| Þverholti 2 | 270 Mosfellsbæ | Sími: 860 0264 & 696 0008 |

Karlamagnús – keisarinna með grænu fingurna

Kveð ég um kóng Pípin og Ólöfu dóttur hans stendur í gömlu, íslensku danskvæði sem sumir hafa reyndar sagt að sé sungið við færeyskt þjóðlag og er líklega eina íslenska lagið sem danskt hetjukvæði, „Paaskeklokken kimed mildt“ er tónsett við, ef marka má skrif séra Bjarna Þorsteinssonar.

En Pípin þessi átti enga Ólöfu fyrir dóttur, þ.e. ef átt er við Pípin stutta sem var kóngur yfir Frónkum um miðbik áttundu aldar. Með Bertu konu sinni og þar af leiðandi drottningu Franka meðan það varaði, átti hann tvær dætur að vísu en hvorug þeirra hét Ólöf. Einn son áttu þau konungshjónin líka. Sá hét Karl. Hann var fæddur í Hrútsmerkinu vorið 742. Um hann og kappa hans fjallar Karlamagnús saga sem Bjarni Vilhjálmsson ritstýrði og út kom í þrem bindum á vegum Íslendingasagnaútgáfunnar um árið 1950.

Sá texti er líklega mest raup og skrifaður sem innlegg í affþreyingariðnað síns tíma. Þar er ekkert sagt um plöntuáhuga og ræktunarfyrirskipanir hins mikla Karlamagnúsar. Heimilda af því tagi þarf að leita annars staðar.

Kóngur varð hann og keisari svo

Við fráfalið föður síns varð Karl kóngur Franka árið 768. En Karl var stórhuga með mikinn útrásarvilja og hvað skipulags-hæfileikana varðaði, hafa fáir staðið honum á sporði hingað til.

Rétt fyrir aldamótin 800 var hann búinn að leggja undir sig alla Vestur-Evrópu, frá Slésvík í norðri niður til Pýreneafjalla í suðri og frá Ermasundi í vestri til Adríahafs í austri.

Og sjálf Rómaborg í Lombarðalandi var í hans höndum með Vatikaninu og páfadómi innanborðs. Og páfinn sem þá var í Róm, Leó þriðji, var í dálitlum vandræðum um þetta leyti. Austan við hann voru samkeppnisaðilarnir í Býsantískaríkinu, sem töldu sig vera hina einu og sönnu arftaka Rómaveldis og kristins rétttrúnaðar, alltaf að abbast upp á hann og heima fyrir hafði hann lítinn styrk að sækja til liðsmanna sinna, sem höfðu jafnvel gert misheppnaða tilraun til að stinga úr honum augun og skera úr honum tunguna. Samsæri gegn áhrifamönnum er semsé ekki nýtt fyrirbæri.

Leó slapp naumlega frá þeim og leitaði á náðir Karls konungs, sem þá hafði aðsetur í Padeborn í Vestfalíu. Og Karl sá sér leik á borði. Hét Leó páfa vernd sinni og tryggð og fékk hann til að stinga upp á að endurreisa vestrómverska ríkið sem hafði verið sundrað af Gautum nokkrum öldum fyrr og krýna sig auðmjúklest til keisara þess. Með sig á keisarastóli gæti Leó bara ullað á rugludallana austan við Adríahafið og haldið heima-mönnum í skefjum. Og það varð eftir. Leó fór heim til Rómar hress í bragði með styrk Karls að baki sér. Og tók svo á móti honum þar með kurt og pí árið eftir og krýndi hann sem keisara hins endurreista

Karlamagnús - málverk Albrechts Dürer, gert á árunum 1511-1513.

Rómaveldis á jóladag árið 800.

Við þessi umskipti þótti tilhlýðilegt að keisarinna bæri rómverskt nafn. Því bar Karl eftir þetta heitið Carolus Magnus, sem síðan hefur verið umskrifað á margan máta í fjölda tungumála. Hér á landi tölum við um Karlamagnús hvenær sem hann berst í tal. En á þessum tíma var engum til að dreifa hér uppi á Íslandi sem mætt gat manninn. Eyjan hafði ekki einu sinni fengið varanlegt nafn. Það beið síðari tíma.

Að lesa og skrifa list er góð

Eftir að Karlamagnús var orðin keisari yfir svo gott sem öllu því landi sem nú er kjarninn í Evrópusambandinu, eftir Brexit, tók hann til óspilltra málanna við að innleiða samræmingar og heildaryfirbragð á öllu í ríki sínu. Ekki með reglugerðum frá rannsóknarnefndum eða öðru deildafargani eins og einkennir hina nútímalegu lýðræðisstjórn-

unarhætti Evrópusambands vorra tíma. Það var fjarri honum að finna upp á slíku, heldur beitti hann eigin hyggjuviti og skipulagshæfileikum. Hann virtist hafa augun alls staðar og ekkert fór framhjá honum. Minnstu smáatriði er vörðuð klæðaburð, borðhald og eldamennsku leiðrétti hann eftir getu með mildi en festu. Hann skipaði fyrir um almenna lestrar- og skriftarkunnáttu. Gat vel lesið sjálfur en komst aldrei upp á lag með skriftina. Reyndi þó mikið að æfa hana og var með vaxspjöld undir borðum til að þjálfa sig í íþróttinni hvenær sem tóm gafst til. En varð lítið ágengt. Enn eru varðveittar nokkrar af tilraunum hans. Og svo auðvitað mýgrútur af dálítið klunnalegum staðalundirskriftum hans, þótt oftast léti hann innsiglið nægja.

Að sjálfsgöðu hafði hann skrifa-ara í þjónustu sinni. Þeir höfðu nóg að gera, því frá Karlamagnúsi streymdu úttektir og fororðningar um allt milli himins og jarðar.

Oftast orðaðar sem mildilegar ábendingar sem enginn gat fengið af sér að fara ekki eftir. Allt var klippt og skorið, skýrt og augljóst. Enga lögfræðinga þurfti til að skýra út hvað í þeim fólst. Refsingar við óhlýðni voru ekki skráðar; menn gátu bara ímyndað sér óþægindin sem þeir myndu lenda í ef þeir hegðuðu sér ekki skikkanlega. Dags daglega minntu stjórnhættir hans á barnauppleði ábyrgs föður. Hann var ekki mikið að grípa inn í ef fólk fylgdi tilmælum hans í megindráttum. Engum þoldi hann þó að vaða reyk eða að tala í kring um hlutina í samtölum ('newspeak' hefur alltaf verið til!). Hann hlustaði vel og vildi staðreyndirnar umbúðalaust. Sjálfur var hann rökfastur í ræðu, ríflega meðalmaður á hæð, fremur grannholda og lá hátt rómur sem þótti nokkuð skrákur og hvínljóma. Styrkur hann byggðist á mannblendni og persónulegu tengslaneti. Ætli það sé ekki kallað á nútímamáli að hann hafi haft mikla viðskiptavild.

Skattheimta útheimtir skipulag

Karlamagnús hélt úti voldugum her og góðum vopnabúnaði og hikaði ekki við að beita honum til að verja ríki sitt eftir landvinninga sína út og suður á yngri árum. Eða jafnvel bara til að laga útlínur þess, rétt eins og duglegur bóndi sem hefur séð út betra girðingarstæði. Reyndar hélt hann hernum í góðri æfingu með því að siga honum af og til á einhverja náunga sem honum líkaði ekki við. En sjálfur hélt hann sig við annað á meðan.

Vegna þess hve ríkið var stórt og víðáttumikið var Karlamagnús mikið á ferðinni og dvaldi sjaldan lengi á hverjum stað. Til eigin dvalar og íveru hafði hann nokkra tugi aðsetra vítt og breitt um ríki sitt. Ekki alltaf hallir, en samt ávalt vegleg hús með þaulræktuðum garði í námundanum. Aðsetrin voru í þorpum og bæjum sem voru einskona stjórnstöðvar og mynduðu skipulagt net um allt ríkið.

Umboðsmenn ríkisins sáu um skattheimtu eftir vel gerðum úttektum á hverju svæði, mannfjölda og burðargetu. Hver eign, hús og innanstokkmunir voru skráð. Eins bústofn, áhöld, ræktunarland og uppskera. Skattheimtan tók mið af því og tiltekið hvað hver og einn ætti að leggja til skattsins. Karlamagnúsi var umhugað um góða verkmennt og kom með athugasemdir og ábendingar um það sem betur mætti fara. Það gildi bæði um aðferðir og töl sem gátu aukið afköstin og þar með bætt skattstofninn. Skattheimtan var samt drjúg en byggð á einhverskonar sjálfbærniþrunni. Aldrei var krafist meira en svo að almennum efnahag var haldið góðum og vaxandi. Framfarir og menning blómstruðu hönd í hönd og lögðu grunninn að

vesturevrópski menningu eins og við þekkjum hana nú. Aðeins Norðurlönd og Bretlandseyjar stóðu utan við hið vestrómverska ríki Karlamagnúsar. Og svo auðvitað Spánn og Portúgal þar sem Márar réðu lögum og lofum. Hann gafst upp á að eiga við þá.

Kristin kirkja og klaustur

Karlamagnús hafði lofað Leó páfa að breiða út kristni, sem var auðvitað af rómversk-kaþólsku gerðinni, um allt ríkið. Og hann var maður orða sinna, og slyngur söluaður hlýtur að vera, því að á þeim fjórtán árum sem hans naut við á stóli hins vestrómverska keisara var kristni komið á um allt ríkið. Eitthvað hjálpaði þó herinn til. Aðeins í nokkrum afdölum þybbuðust menn við og héldu sig við forna hætti. En svoem ekki lengi, því um það bil öld síðar var öll Vestur-Evrópa kristið landsvæði og rómverska kirkjan byrjuð að teygja sig yfir til Norðurlanda.

Og Karlamagnús bætti um betur með því að stuðla að og styrkja klausturuppbyggingar um allt ríki sitt. Klaustrin sá hann sem setur menntunar, líknar og félagsþjónustu. Fyrir svo utan bæna-starfseminna og kristnihaldið, sem kannski var nú aðaltilgangurinn, væri páfinn í Róm spurður. Og jafn praktískur sem Karlamagnús var í hugsun lagði hann marga til málanna um byggingu, umbúnað og frágang klaustranna. Einkum garðyrkjuhljóðina. Sjálfur var hann mjög áhugasamur um jurtir, ræktun þeirra og notagildi. Jafnvel svo að hann átti það til að henda sér á hnén til að róta í moldinni og huga að gróðrinum líkt og nafni hans Karl Bretaprins ber fyrir sig á okkar dögum.

Á þaki garðmeistarans skal húslaukur vaxa

Ekki lét Karlamagnús deigan síga með fyrirmælin þegar kom að garðyrkjunni. Eftir hann liggur listi yfir þær plöntur sem hann vildi hafa í görðum sínum. Þar nefnir hann yfir sjötíu tegundir jurtar af ýmsu tagi, skrautjurtir, matjurtir, kryddjurtir og lyfjagrös auk ávaxtatrjáa af öllum gerðum. Og garðyrkju- maðurinn skal hafa sérstakt hús til íbúðar í görðinum, sagði hann, því þá getur hann vakt að garðinn allan sólarhringinn. Og þakið á húsi hans á að vera vaxið húslauk (þaklauk).

Svipað fyrirkomulag og plöntuval fyrirskipaði hann við klaustrin. Útbreiðsla klaustranna, og sú ræktunarsaga sem fylgdi þeim, á sinn þátt í þeirri garðyrkju og þjóðmenningu sem enn er við lýði um alla Vestur-Evrópu að viðbættum þeim tegundum sem fóru að berast að eftir að Evrópumenn fóru að gera sér ferðir um aðra heimshluta. Vissulega hefur ræktunartækni fleygt fram með gróðurhúsum, tilbúnum áburði og öðrum tækniþýngum. En grunnurinn er í stórum dráttum hinn sami. Við erum enn að rækta þær tegundir sem Karlamagnús tiltók og mælti með á plöntulistum sínum fyrir tólf öldum. Jafnvel á Íslandi. Meira um það í næsta tölublaði.

Lesendabás

Samanburður á einu og öðru í ræktunarstarfi sauðfjár á Íslandi og í Noregi – seinni hluti:

Jón Viðar Jónmundsson
jvj101@outlook.com

Á minni ævi hef ég upplifað miklar breytingar í viðhorfum hjá búfjárkynbótafræðingum til frjósemi hjá sauðfé. Um 1970, þegar ég er í háskólanámi í Noregi, virðist það viðhorf nokkuð ríkjandi um allan heim að þetta væri eiginleiki sem vegna hins lága arfgengis yrði aldrei brotið blað með hefðbundnum kynbótaaðferðum fyrir. Síðan hafa menn lært að þetta er mesta rugl.

Minnst þess að Halldór Pálsson ræddi stundum um þetta sem hin döpru viðhorf. Á sjöunda áratugnum var tiskubylgjan að í þessum efnum næðust stóru skrefin með blöndun við ofurfrjósöm kyn sem alla jafnan voru um leið ákaflega kostasnauð um aðra eiginleika. Í sauðfé flæddu tvö sauðfjárkyn vítt um heim á þessum tíma. Þetta var Finniska féð og Romanov sem var sovéskt kyn af mislitu fé.

Menn fengu yfirleitt fram tilætláðan árangur í blendingstilaunum út um allar köppagrunDIR. Hins vegar held ég að óvída hafi orðið mikið framhald á þessari ræktun og nánast hvergi orðið grunnur að framhaldsræktun. Veit jafnvel ekki nema Romanov-féð sé að mestu útdautt vegna þess að í framhaldinu reyndist það virkasti miðill í heiminum við dreifingu á riðuveiki og mun nánast hafa dáið út í heimalandinu af þeirri ástæðu.

Finnska féð í Noregi

Norðmenn sóttu Finniska féð til nágranna sinna og gerðu ágætar tilraunir með það á tilraunastöð í Norður-Noregi. Þeir fengu fram líkar niðurstöður og aðrir. Í framhaldinu fóru þeir samt aðra leið en flestir.

Þessum blendingum var dreift víða og þannig var þetta fé ræktað inn í mörg gömlu kynjanna sem síðan mynduðu „Hvíta féð“ þeirra. Þannig mun mega rekja ættir nær allra Hvítu kindanna í Noregi í dag til Finniska fjárins. Það er ekki ósvipað og með þoku á Smyrlabjörgum hér á landi þó að frjósemisgenið sé að sjálfsögðu löngu týnt úr erfðamengi þessa fjár.

Lengstum var því trúað að frjósemisáhrif Finniska fjárins mætti rekja til almennra frjósemisýfirburða þess. Því kollvörpuðu Norðmenn fyrir tveim eða þrem árum eldri hugmyndum þegar þeir uppgötvuðu stórvirka erfðavísa að baki þessum eiginleika.

Því miður hefur mér enn hvergi tekist að finna nægjanlega gott vísindalegt yfirlit um rannsóknir þeirra til að geta skrifað endursögn hér í blaðið. Það takmarkaða efni sem ég hef komist yfir er enn of mótsagnakennt. Fyrir liggur samt að þeir segja að arfbeldnir ær gefi að jafnaði um 0,3 fleiri fædd lömb en ær án erfðavísisins. Engin ófrjósemisáhrif eru af geninu eins og við þekkjum fyrir þokugenið. Þannig eru arfhreinu ærnar sagðar skila um 0,7 fleiri lömbum fæddum en ær án gensins. Þessar niðurstöður fyrir eiginleikann að viðbótargenið skili meiru en fyrra genið er ekki alveg í takti við það sem þekkist um mælda eiginleika og hefur fengið mig til að kogleypa ekki niðurtöðurnar fyrr en ég kemst yfir ítarlegri rannsóknir.

Sú skiplagslausa blöndun sem átti sér stað með Finniska fénu í Noregi á því líklega verulegan þátt í þeirri frjósemisaukningu sem þeir hafa verið að mæla hjá norsku sauðfé á síðustu áratugum. Þetta hefur leitt til þess að skoðun norskra fjárbænda virðist almennt orðið sú að þeir hafi

Sauðfjárrækt í Noregi.

misst þennan þátt að vissu marki úr höndum sér og þurfi jafnvel að snúa þróuninni til baka í Hvíta fénu. Þeir hafa því ýtt úr vör ýmsum aðgerðum í ræktunarstarfinu fyrir þennan þátt. Ég neita því ekki að sumt af því virkar sem ófugmælavísa á mig og verður því gaman að fylgjast með þróun næstu ára hjá þeim. Frá haustinu í haust verður að arfgerðagreina alla hrúta sem teknir eru í afkvæmarannsóknir í hrútahringjunum (yfir 1500 lambhrútar). Verja þeir sameiginlegu fé til slíkra greininga sem kosta tæpar 5000 krónur á hvern grip. Öllum hrútunum sem greinast arfhreinir með Finniska genið skal slátrað. Ef valið stendur á milli hálfbræðra með líka ætternisspá ber frekar að velja þann sem er án gensins ef málið stendur þannig.

Ég held að eittvað eigi þetta eftir að ganga brösuglega hjá frændum vorum. Staða okkar með stýringu bænda sjálfra á dreifingu á þokugeninu með arfhreinum hrútum á sæðingastöðvunum hlýtur að vera fyrir alla bæði einfaldari og meira aðlaðandi en þessi ósköp.

Hrútahringirnir

Lengi hefur verið fundið að norsku hrútahringjunum að þeir krefjast mikillar vinnu. Reglur eru settar út og suður um alla mögulega hluti gagnvart framkvæmd. Áhugavert er að það er skylda allra í ræktunarráðinu að greiða atkvæði um allar þessar reglur og í fundargerð eru birtar niðurstöður um atkvæðagreiðslu hvers og eins ráðsmanns. Þeir virðast geta gengið beint inn í flokk Pírata hér á landi, það opnar eru niðurstöður. Ýmsar af þessum reglum hafa þegar verið nefndar en aðeins skal vikið að sumum öðrum. Skráning eiginleika er fyrsta atriðið sem áhersla er lögð á. Þar eru skráðir eiginleikar í skýrsluhaldinu flokkaðir í skylduskráningu eða frjálsa skráningu. Eiginleikar sem eru skylduskráning fyrir eru:

Fæðingarþungi lamba, spenastærð hjá ánum, þungi á fæti hjá lömbunum, förgunarástæður, sjúkdómaskráningar og fang ánnu.

Fyrir sláturlömb er að sjálfsögðu sjálfvirkir gagnaflæði um fallþunga lamba og kjötmat. Athygli vekur að þungi lamba við afreitarferð er nú orðinn valfrjáls eiginleiki með skráningu, en lengstum mun hann hafa vakið blendnar tilfinningar hjá ýmsum þátttakendum.

Reglur eru um lágmarksfjölda hrúta í prófun í hringnum sem eru sex hrútar. Þá er gerð krafa um sláturupplýsingar fyrir að lágmarki 25

afkvæmi undan hverjum hrúti af Hvíta kyninu og 20 hjá Spæl.

Lágmark er að í hverri hjörð sem með er í hringnum séu hið minnsta notaðir fjórir hrútar. Þá er krafa um lágmarksnotkun sæðinga og eru settar upp flóknar töflur þar um fyrir hringi af mismunandi stærð. Ein einföldun sem gerð hefur verið á kerfinu er að hringir fyrir eitt bú geta fengið viðurkenningu með lágmarksnotkun sæðinga. Virðist lágmarksnotkun sæðinga í hverjum hring vera um 30 sæddar ær.

Þá eru töflur um hámarksfjölda hálfbræðra sem rannsaka má í hverjum hring, einnig háð umfangi hringjanna. Gerðar eru lágmarkskröfur til hrútanna sem teknir eru til notkunar og er þar þýðingarmest ætterniseinkunn. Einnig er langur listi hrúta sem eru á bannlista um að synir þeirra fái aðgengi að prófunarhring.

Þetta reglumoð geta menn borið saman við þær reglur sem við höfum unnið eftir við okkar rannsóknir. Þegar ég vann að þessum rannsóknum fyrir um tæpum áratug og langan tíma áður var styrkur til þessara rannsókna yfirleitt um tveir milljónir á ári og voru bændur þá mjög oft að rannsaka á þriðja þúsund hrúta á ári. Þessi upphæð hefur eitt-hvað hækkað á síðustu árum en mun samt nokkuð innan við fimm milljónir á ári og þar af talsverður hluti aðeins til rannsóknarinnar á Hesti. Norðmenn birta hins vegar í þessari fundargerð sinni nákvæmar tölur um styrkveitingar vegna einstakra framkvæmda innan ræktunarstarfsins. Hrútahringirnir hjá þeim þar sem þeir gera ráð fyrir að prófaðir séu 1500 hrútar á ári fá hins vegar styrk til starfseminnar sem nemur um 55 milljónum króna þannig að talsvert virðist bera á milli um stuðning við verk bænda hér og þar.

Ræktunaráherslurnar

Á hverju ári eru áherslur eiginleika í heildareinkunnum sem reiknaðar eru í skýrsluhaldinu endurskoðaðar. Breytingar eru yfirleitt einhverjar gerðar á hverju ári. Þær eru ekki byggðar á nákvæmum útreikningum á hagrænu vægi heldur eru færð í umræðum rök með og á móti tilteknur breytingum og þær ákvarðaðar með atkvæðagreiðslu í framhaldi þess. Hjá Hvíta fénu eru breytingar smávægilegar.

Enn halda þeir samt áfram að lækka vægi frjósemi sem nú fær aðeins 3% vægi og er áherslan á þennan eiginleika nú aðeins ¼ af því sem var fyrir fjórum árum. Ljóst er að þessi eiginleiki hefur fengið

það lágt vægi að einkunn ræður engu um breytingar lengur. Breytingarnar sem verða koma vegna tilviljunarkenndra sveiflna á Finniska geninu í stofninum. Annars skiptast áherslur þannig á eiginleika:

Fallþungi 24%, skrokkgæði 29% (18% gerð, 11% fita), móðureiginleikar ánnu 39%, frjósemin eins og áður segir 3% og ullareiginleikar 5%, en þeir voru dregnir að nýju með í ræktunarmarkmið á síðasta ári og breytingar nú milli ára er eingöngu flutningur áhersla frá frjósemi á ull.

Eins og áður segir eru áherslur ögn breytilegar á milli kynja og fyrir okkur fróðlegt að skoða áherslur einnig hjá Spæl; Fallþungi 22%, skrokkeiginleikar 27% (20-7), móðureiginleikar 35%, frjósemi 12% og ull 3%. Við samanburð ber að hafa hugfast að Finniska genið er ekki dreift hjá Spæl.

Val ásetningshrútanna

Miklar og nákvæmar reglur eru um mat lambhrútanna sem valdir eru til ásetnings sem ekki er ástæða til að fjölyrða um. Þó að ég hafi aldrei verið viðstaddur lambhrútasýningar í Noregi hef ég út frá lestri á reglum fengið á tilfinninguna að skoðað sé hvort gripurinn sé laus við alvarlega annmarka á haus og fótum. Hann þarf að standast lágmarkskröfur varðandi ull. Annars virðist þetta að mestu uppröðun eftir ætternismati og þunga með hlíðsjón af vænleika á heimabúi lambsins.

Notkun ómmælingar þekkist ekki nema í lítilli kjötlinu af Texel kyni. Mat á holdfyllingu og gerð með átaki á lambinu hefur aldrei verið þjóðariþrótt Norðmanna.

Áhugavert er að ræktunarráðið gefur út mjög nákvæma og sundurliðaða töflu um verðmiðanir fyrir kynbótagripi. Ekki verður slíkt rakið hér aðeins nefnt að grunnverð á völdum ásetningshrútum er um 44000 auk þess sem verðuppbót kemur á hvert stig í ætternismati þegar það kemur yfir ákveðin mörk og er hún um 700 krónur fyrir hvert einkunnarstig. Eina verið sem virðist sambærilegt milli landa er

greiðsla fyrir hrúta sem valdir eru á sæðingastöðvornar.

Sauðfjársæðingar

Eins og áður segir þá er sæðingarstarfsemin öll rekin á vegum NSG í Noregi og reka þeir aðeins orðið eina slíka stöð í landinu. Í nákvæmri sundurliðun á reikningi koma fram allar heildarupphæðir sem tengjast þessu. Þetta er forvitnilegt að skoða í samanburði við okkur. Við samanburðinn ber að hafa í huga að heildarfjöldi sæðinga hefur síðari ár verið svipaður í báðum löndum þrátt fyrir verulegan mun í ærfjölda.

Norðmenn nota að mestu fryst sæði. Þá er hrútafjöldi á stöðvunum margfaldur miðað við það sem gerist hér og notkun eins og hjá meirihluta hrúta á stöðvunum hér óþekkt þar. Rekstur virðist þar eins og hér miðað við að beri kostnað við framkvæmdina. Heildarveltan hjá þeim í þessu starfi er um 85 milljónir samanborið við um 25 milljónir hér á landi. Eittvað er því samilega unnið hjá stöðvunum hérlandis.

Vera kann að einhver hluti sæðingarkostnaðar úti á búunum sé inni í norsku tölunum, þann kostnað bera fjáreigendur allan hér. Hann vitum við að er á stundum allnokkur en ekkert upp í þann mun sem er á kostnaði milli landanna.

Fjármögnun ræktunarstarfs

Í lokinn er fróðlegt að skoða heildarkostnað NSG til ræktunarstarfsins og bið menn þá að muna að stærsti þáttur þess, framkvæmd afurðaskýrsluhaldsins, er utan þessa ramma. Heildarveltan í þessum þætti hjá NSG er um 250 milljónir á ári og hefur verið þegar fjallað um nokkra útgjaldaliði.

Tekjur til starfseminnar er fróðlegt að skoða. Rúmar 100 milljónir þeirra koma sem beinn stuðningur frá landbúnaðarráðuneytinu norska, líklega í búnaðarsamningi þar í landi. Að auki þá koma um 40 milljónir af veltugjöldum af framleiðslunni ekki óáþekkt búnaðargjaldinu fræga hjá okkur. Stundum tala forystumenn landbúnað um jafnar stuðningsaðgerðir við bændur í öðrum löndum.

Að mínu viti er ýmislegt mjög forvitnilegt sem lesa má út frá þessum samanburði. Ég held að við getum alveg kinnroðalaust borið framkvæmd okkar í ræktunarstarfinu saman við það sem best gerist annars staðar í heiminum.

Samanburður á stuðningi sem norskir bændur fá til þessarar starfsemin er margfaldur í Noregi á við það sem íslenskir bændur fá. Að auki mun samanburður á afurðaverði hjá bændum þar og hér vera okkur mikið í óhag. Ég held að þangað hafi íslenskir sauðfjárbændur mögulega meiri þekkingu að sækja í þeim efnum en í ræktunarmálum.

Samanburður sem þessi styrkir mig í þeirri skoðun, sem margir erlendir sauðfjárræktendur hafa látið í ljós við mig á síðustu árum, að okkur hafi ef til vill tekist að byggja upp virkara og öflugra ræktunarkerfi en aðrar sauðfjárræktarþjóðir, að í þessu sé mögulega ákveðinn sannleikskjarni.

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Næsta blað kemur út 22. september

Utan úr heimi

Danskir svínabændur fara illa út úr viðskiptabanni

Forseti Rússlands, Vladimir Pútín, framlengir bann við innflutningi á mörgum vestrænum matvæla- tegundum fram til loka næsta árs. Þetta á sérstaklega við um mjólk- urvörur og kjöt og flestar aðrar fæðutegundir.

Bannið tók gildi árið 2014 í kjölfar viðurlaga frá Evrópusambandinu og Bandaríkjunum vegna innlimun-

ar landsins á Krímskaga í Úkraínu. Viðurlögunum verður aflétt þegar Rússar standa við sinn hluta vopna- hlés sem undirskrifað var í febrúar á síðasta ári milli þeirra og Úkraínu. Hömlurnar koma meðal annars illa við evrópska svínabændur og sér- staklega þá dönsku sem hafa tapað verulegum fjárhæðum á banninu ásamt sláturhúsum þar í landi. /ehg

Ímynd landbúnaðar breytt í augum yngra fólks

Kynslóðaskipti í landbúnaði eru greininni jafn mikilvæg eins og í öllum öðrum greinum til að viðhalda jafnvægi í matvælaframleiðslu heimsins.

Þó gerist það oft að unga fólkið, sérstaklega í þróunarlöndunum, er ekki eins áhugasamt um að starfa við landbúnað eins og foreldrar þeirra. Það sér slæmar horfur í greininni og að landbúnaður geti ekki skilað þeim arðbærum tekjum. Ungu fólkið lítur á landbúnað sem líkamlega krefjandi vinnu og gefur því lítið svigrúm til að þróa frama sinn innan greinarinnar.

Á sama tíma lifum við hraða tíma um allan heim þar sem þéttbýlismyndun heldur áfram að aukast á hverju ári og skilur eftir færri unga bændur á landsbyggð- inni. Alheimssamtök bænda (WFO) hafa áhyggjur af þróuninni og segja nauðsynlegt að laða að fleira ungt fólk í greinina. Þetta er orðin alþjóðleg áskorun. Sem dæmi er aldur á bændum sunnan Sahara- eyðimerkurinnar um 55 ár en mjög fá ungmenni á þessum slóðum taka þátt í bústörfunum með foreldrum sínum, þau leita í borgirnar til að fá annars konar vinnu.

Í þróunarlöndunum er ungt fólk um einn fimmti fólksfjöldans. Í Afríkuríkinu Úganda er 77% fólks- fjöldans undir 30 ára gamalt og hér er eldra fólk í miklum meirihluta sem starfar við landbúnað. Hér þurfa hagsmunaaðilar að breyta ímynd landbúnaðar gagnvart ungu fólki og gera þeim grein fyrir að hægt sé að nýta þekkingu innan landbúnaðar til fleiri atvinnutækifæra. Þannig gætu tækifærin falist í samskipta- tækni, matvælafræði, markaðsfræði, gæðastjórnun ásamt fleiri fögum. Því ættu, að mati Alheimssamtaka bænda, bændur og stjórn mála- menn að auglýsa landbúnað sem vitsmunalega örvandi grein sem getur gefið efnahagslega sjálfbærnan frama með nægum tækifærum innan greinarinnar. Einnig þarf að drifa unga bændur með inn í félagsstörf bænda til að innleiða þá enn frekar í greinina. Er það von samtakanna að með fjarskipta- og tölvutækni nútímans sé hægt að breyta þessari þróun hraðar en verið hefur til að gefa ungu fólki nýjan skilning á því hvað það þýðir að framleiða matvæli.

/ehg – Farmletter

Umræða um egg frá búrhænum á villigötum

Undanfarið hafa skapast heit- ar umræður í Danmörku milli fag- fólks annars vegar og verslanakeðja hins vegar um heilnæmi eggja frá búrhænum og nú ber svo við að verslanarisinn REMA 1000 ásamt fleiri verslanakeðjum munu eingöngu selja egg frá lausagöngu- hænum frá og með 2018.

Þykja mörgum að verslana- keðjurnar hreinlega ásæki bændur með búrhænur og er fagfólk margt hvert hneykslað á umræðunni því ýmis vandamál geta fylgt rekstri með lausagönguhænum.

Fleiri greinar og fréttir hafa birst vegna þessarar umræðu í Danmörku upp á síðkastið og er nú svo komið að fagfólk kallar eftir upplýstari umræðu um muninn á því að halda búrhænur og lausagönguhænur. Nú hefur dagvöruverslunin þar í landi gefið út að eftir 2020 muni ekki verða mögulegt að kaupa egg búrhænsna í matvöruverslunum.

Varúðarráðstafanir mikilvægar

Landbrugsavisen skrifaði um málefnið á dögunum og vitnar í Jens Peter Christensen, lektor við Kaupmannahafnarháskóla, sem er sérfræðingur í fiðurfjárslúkdómum. Jens segir skýrt að ekki sé hægt að tala um að ein framleiðsluaðferð sé betri en önnur; „Dýravelferð er ekki

eingöngu sólarljós og rými heldur einnig varúðarráðstafanir til að koma í veg fyrir sjúkdóma og háa dánartíðni.“ Það er einmitt há dánartíðni sem er ein af áskorunum hjá framleiðendum með lausagönguhænum og einnig í lífrænni ræktun. Þegar hæurnar eru frjálssar er hætta á að þær komist í snertingu við rándýr og þar af leiðandi sníkjudýr sem er líklegra að geti gerst til dæmis í lífrænni ræktun en þegar um búrhænsni er að ræða. Að auki er sú tilhneig- ing að kroppa í hver aðra og jafnvel drepa þær veikustu í hópnum útbreitt vandamál í lausagöngu.

Þarf að upplýsa neytendur

Jens leggur enn fremur áherslu á að upplýsa þurfi neytendur sem vita ekki alltaf hvað hugtökin þýða eða hvernig hver og ein ræktun fer fram. Það sé ljóst að hærra verð fáið fyrir egg lausagönguhænsna og í lífrænni ræktun en að sú staðreynd megi ekki koma niður á vali neytenda.

/ehg-landbrugsavisen

Stórum framleiðslustöðvum fyrir hauggas fjölgar stöðugt í Danmörku og oftast er reksturinn annaðhvort í eigu bænda eða orkufyrirtækja. Myndir / SS

Hauggasframleiðsla í Danmörku er í miklum vexti

Árið 1984 var fyrsta hauggasorku- ver Danmerkur tekið í notkun og þrjátíu árum síðar var fjöldinn kominn yfir 20 en þegar Danir tala um hauggasorkuver er átt við stórar gasverksmiðjur. Nú fjölgar þeim nokkuð hratt en skýringin felst í því að árið 2012 var hleypt af stokkunum metnaðarfullu verkefni en þá var sett upp áætl- un um margföldun á hauggas- framleiðslu í landinu.

Ríkisstjórnin setti á fót styrkja- kerfi svo komið yrði upp fleiri framleiðslustöðvum. Dönsk hauggasorkuver nýta að stærstum hluta kúamykju og svínaskít til að framleiða gasið en annar úrgang- ur er þó einnig nýttur eins og t.d. úrgangur frá heimilum. Hauggasið er oftast nýtt til raforkuframleiðslu og hitinn sem myndast við brennsl- una nýttur til húshitunar. Gasið má einnig hreinsa og nota í stað þess að nota jarðgas, þó svo að það sé ekki algengasta nýtingin til þessa. Áætlað er að framleiðslan árið 2020 verði þrefalt meiri en hún var árið 2012.

Mismunandi rekstrarform

Langflest fyrirtækin sem eru í gas- framleiðslu eru annaðhvort rekin af stórum orkufyrirtækjum eða sem samvinnufélög bænda og er fjöldi slíkra fyrirtækja nú á þriðja tuginn. Minni framleiðslustöðvar eru

Viða í Danmörku standa yfir framkvæmdir við stórar hauggasverksmiðjur sem geta tekið við úrgangi frá landbúnaði og reyndar viðar frá næsta umhverfi.

þó einnig til og er nokkuð um það að einstaka bú séu með sína eigin gasframleiðslu. Fyrsta slíka gas- framleiðslustöðin var tekin í notk- un á sjöunda áratugnum og í dag eru um fimmtíu slíkar einingar í rekstri í Danmörku. Þetta er ekki hátt hlutfall sé litið á fjölda bónda- bæja landsins. Ástæðan felst í því að sé framleiðslan heima á búum bændanna verður gasframleiðslan svo lítil að það þykir ekki sérlega hagkvæmt. Þess utan krefst það verulegrar nákvæmni að framleiða hauggas svo vel takist til og því þarf að stýra framleiðslunni afar vel. Það getur verið erfitt á minni búum og því er algengara að bændur taki sig saman og stofni samvinnufélög sem

sjá um framleiðsluna. Skíturinn er þá sóttur reglulega heim á búin af þar til gerðum tankbíl og hann kemur einnig fullur af afgasaðri mykju svo ferðin nýtist í báðar áttir.

Framleiða einnig úr seyru og sorpi

Þó svo að mestu umsvifin við hauggasframleiðslu sé frá stöðv- unum sem nota landbúnaðarúrgang þá eru einnig fleiri á þessum „mark- aði“. Þannig er til dæmis stór hluti skólps nýttur til gasframleiðslu og á slík notkun sér afar langa sögu en árið 1920 var í fyrsta skipti sett upp gasvinnsla við skólpsöfnun í landinu. Í dag eru um 60 slík gasver

Flutningabílar gegna mikilvægu hlutverki við rekstur hauggasframleiðslustöðva en þeir bæði keyra skít til og frá þeim búum sem standa að rekstrinum.

í landinu og auk þess er hauggas tekið af nærri 30 sorphaugum víða um landið, rétt eins og gert er t.d. í Álfsnesi á Íslandi.

Gerjast í 18–100 daga

Margir líkja hauggasframleiðslu við nákvæmnisfóðrun mjólkurkúa og það er alls ekki fjarri lagi að líkja þessu saman enda er í báðum tilfellum verið að fódra örverur. Þess vegna þarf að vanda til verksins og „mata“ örverurnar með réttu hlutfalli af hráefnum á réttum tíma við rétt hitastig.

Stærri gasframleiðslustaðirnir ráða vel við þetta með notkun á tölvubúnaði og fullkomnum mótunarbúnaði sem sér um að skammta bæði skít og önnur hráefni í gerjunartankana með mikilli nákvæmni. Minni gasframleiðslustaðirnir eru ekki eins vel tækjum búnir og kemur það niður á framleiðslunni. Þess vegna er gerjunartíminn afar ólíkur eftir framleiðslustýringunni, allt frá því að vera einungis 18 dagar og upp í 100 daga.

Nota einnig maís og rófur

Þó svo að skítur frá nautgripum og svínunum sé algengasta hráefnið til gasframleiðslunnar, þá eru bæði maís og sykkurófur einnig notaðar sem orkugjafir við framleiðsluna. Reyndar henta orkumiklar plöntur afar vel til gasframleiðslu en þar sem heppilegra er að gefa skepn-

um slíkt fóður hafa stjórnvöld í Danmörku sett takmörk á hlutfall plantna við framleiðsluna, eigi orkuverið að fá styrk.

50% landbúnaðarúrgangs í gasframleiðslu 2020

Í áætlun danskra stjórnvalda er gert ráð fyrir að 50% alls úrgangs frá landbúnaði fari til hauggasframleiðslu árið 2020. Áætlað er að það ár verði hauggasframleiðslan komin í 16 petajúl (PJ) en það svarar til um 4,4 milljarða kílóvatta sem er einmitt 50% af áætlaðri mögulegri hauggasframleiðslu landsins. Hvort þetta markmið náist er erfitt að spá fyrir um en víða um land standa nú yfir framkvæmdir við uppbyggingu á gasframleiðslustöðvum svo það er ekki talið útilokað að takmarkinu verði náð.

Ekki raunhæft án styrkja

Þó svo að margir telji að það geti ekki verið mikið mál að framleiða hauggas þá er kostnaðurinn við framleiðsluna umtalsverður og í samanburði við aðra orkuframleiðslu þá er hauggasframleiðslan einfaldlega verulega dýr. Þannig þarf t.d. framleitt rafmagn frá hauggasorkuveri að kosta tvöfalt meira en rafmagn sem er framleitt við brennslu á jarðgasi og því liggur í augum uppi að það þarf að styrkja þessa framleiðslu, eigi hún yfirhöfuð að fara fram.

Þarna hafa Danir sýnt í verki að þeir hafa mikla framtíðarsýn og því er þessi framleiðsla styrkt. Styrkjakerfið er reyndar frekar flókið en misjafnt er hve orkan er mikið niðurgreidd, allt eftir því hvernig gasið er nýtt o.s.frv. Styrkirnir gera það að verkum að ásókn er í að byggja upp þessi hauggasorkuverk og um leið minnkar neikvætt umhverfisálag danska landbúnaðarins enda gefur afgangur úrgangur takmarkað frá sér af gróðurhúsalofttegundum.

Breytt notkun í framtíðinni

Þegar líður á þriðja áratug þessarar aldar áætla Danir að notkunin á hauggasi muni breytast úr því að framleiða rafmagn yfir í það að gasið verði hreinsað og þá nýtanlegt sem hefðbundið jarðgas. Slíkt gas má þá nota sem orkugjafa á farartæki svo dæmi sé tekið. Ástæðan fyrir þessari breytingu felst m.a. í því að áætlað er að rafmagnsframleiðsla með vindmyllum og sólarcellum muni aukast verulega. Þess má geta að árið 2015 nam rafmagnsframleiðsla með vindmyllum í Danmörku 42% af heildarrafmagnsnotkun landsins en gert er ráð fyrir að þetta hlutfall fari í 60% árið 2025.

Snorri Sigurðsson
sns@seges.dk
Ráðgjafi hjá SEGES P/S
Danmörku

Framlög til jarðræktar og hreinsunar affallsskurða

Umsóknarfrestur framlengist til fimmtudagsins 21. september 2016

Matvælastofnun auglýsir eftir umsækjendum um jarðræktarstyrki vegna framkvæmda á árinu 2016. Opnað er fyrir rafrænar umsóknir á Bændatorginu. Upplýsingar um skráðar spildur og stafræn tunkort eru sóttar sjálfvirk í skýrsluhaldskerfið JÖRD. Umsóknarfrestur hefur verið framlengdur til 21. september 2016. Framlög til jarðræktar fara eftir verklagsreglum í reglugerð nr. 1221/2015 um greiðslumark sauðfjár á lögbýlum 2016, og reglugerð nr. 1220/2015 um greiðslumark mjólkur á lögbýlum og greiðslur til bænda verðlagsárið 2016, í VIÐAUKA II og III, um framlög til jarðræktar og hreinsunar affallsskurða. Skilyrði þess að verkefni njóti framlags er að fram fari úttekt sem úttektaraðilar búnaðarsambanda framkvæma eigi síðar en 15. nóvember 2016.

Aðeins er tekið við rafrænum umsóknum í gegnum Bændatorgið.

Nánari upplýsingar veitir skrifstofa búnaðarmála
Matvælastofnunar, Bændahöllinni v. Hagatorg, síma 530 4800.

Netfang: mast@mast.is.

Bændablaðið
Smáauglýsingar 56-30-300

Bústólpi

FÓÐUR OG ÁBURÐUR

Hágæða kúafóður

Próteinríkt fiskimjöl - Lífrænt Selen

VIÐ ERUM GÓÐIR Í VARMA

SABIANA

Vatnshitablásarar

- Sérlega hentugir fyrir hitaveituvatn
- Element með stálörum
- Afköst frá 7 kW upp í 75 kW
- Eins fasa og þriggja fasa
- Fáanlegir í 10 stærðum
- Hljóðlátir

VARMA & VÉLAVERK EHF.

Vandað og varanlegt

Knarrarvogi 4 104 Reykjavík Sími 585 1070 Fax 585 1071
vov@vov.is www.vov.is

Tæringarþolin HVÍT BÁRA!

fyrir allan matvælaíðnað

Venjuleg hvít bára til notkunar innanhús, hentar vel fyrir loft og vegg í matvælaíðnaði, í fjárhúsum, og í fiskvinnsluhúsnæði.

Auðvelt að þrifa, frábær ending.
Gott verð.

Ál er okkar mál

Fossaleyni 8 • 112 Reykjavík • Sími: 577 4100 • www.altak.is

Feldfjárrækt

Íslenska sauðfjárkynið býr yfir miklum fjölbreytileika hvað ýmsa eiginleika varðar og eru fjölbreyttir litir skýrasta dæmið þar um.

Með áralöngu vali hefur tekist að rækta fram sérstaka gæueiginleika hjá gráu fé í örfáum hjörðum hér á landi og hefur það verið kallað feldfé. Þessar kindur eru þó jafnmikið af íslensku bergi brotnar og allt annað sauðfé í landinu. Í þessari grein er farið yfir eitt og annað sem tengist íslenski feldfjárrækt.

Eiginleikar

Sérkenni íslensku ullaínnar er tvenns konar háraggerð, tog og þel og ólíkir eiginleikar þessara háraggerða. Almenn þykir eftirsóknarvert að þelið sé þétt og hlutfall þess í reyfinu hátt. Æskilegt er að togið sé fremur fínt en algengur galli á íslenski ull er gróf tog og fremur þunnt þel. Ullareiginleikar hafa almennt hátt arfgengi og tiltölulega auðvelt að breyta þeim með einstaklingsúrvali, þ.e. að velja bændur út frá útlitseinkennum gripanna.

Annað sérkenni íslenska fjárkynsins er hin mikla fjölbreytni lita. Erfðareglur lita eru vel þekktar hjá íslensku fé og með þá vitneskju að leiðarljósi á að vera auðvelt að fjölga fé í þeim litum sem óskað er eftir í viðkomandi hjörð.

Við ræktun á svokölluðum feld-eiginleikum er horft til annarra ullareiginleika en almennt er gert hjá íslensku fé. Þar er meginmarkmiðið að rækta fé með ullareiginleika sem gefa sútuðum gærum sérstakt útlit og eiginleika. Fyrirmyndin er grátt fé sem upprunnið er frá sænsku eyjunni Gotlandi á Eystrasalti, sem lengi hefur verið ræktað þar með loðskinnnaframleiðslu að meginmarkmiði. Í feldfjárrækt er sóst eftir því að háraggerðin sé sem jöfnust og hárin falli í sterka hæfilega stóra, gljáandi lokka sem ná alveg inn að skinni.

Hjá íslensku fé er þá reynt að auka hlutfall togs og að það sé jafnframt fínt, hæfilega hrokkið og gljáandi. Hér er æskilegt að þelið sé sem minnst því fin þelhárin vilja þófna þegar loðskinninn eru notuð í t.d. áklæði á stóla eða í flíkur. Litur kindarinnar skal vera sem jafnastur um allan bolinn og grár litur hefur verið nær alveg ríkjandi í þessari ræktun bæði í Gotlandsfénu og hér á landi.

Talsverð breidd er þó í þessum gráa lit sem sóst er eftir, allt frá mjög ljósgráum kindum og yfir í mjög dökkgráar. Steingrátt (milligrátt) hefur þó verið vinsælast í gegnum tíðina. Aðalatriðið er að litur hverrar kindar sé jafn um allan bolinn þannig að loðskinnið sé sem jafnast að lit.

Svartar kindur þarf oft að nota eitt-hvað með í þessari ræktun og góð svört skinn eru vel seljanleg. Svartar kindur geta verið nauðsynlegar í feldfjárhjörð til þess að grái liturinn verði ekki af ljós því arfhreinar gráar kindur eru ljósgráar og hjörðin gæti orðið of ljós með tímanum.

Golsóttar, botnóttar og flekkóttar kindur eru ekki æskilegar í þessari ræktun af augljósum ástæðum og sama á við um mórauðar kindur. Mórauðar feldgætur með jafnan lit geta þó vissulega verið fallegar en ræktun á gráu fé og mórauðu fer illa saman hvað hreinleika litar varðar.

Blöndun þessara lita skilar háu hlutfalli grámóræðu lamba auk þess sem hætta er á að litirnir spilli hreinleika litar hver fyrir öðrum. Ræktun á móræðu feldfé væri því í raun aðskilið viðfangsefni væri áhugi fyrir því.

Vel svartar kindur gætu einnig nýttst þar til innblöndunar stöku sinnum án þess að spilla móræðu litnum. Það væri þá gert til að ná í aðra eftirsóknarverða eiginleika sem hugsanlega vantaði í móræðu hjörðina s.s. góðan lokk eða betra byggingarlag.

Greinarhöfundur lærir að meta feldgæði á danski grundu.

Ull af Gotlandsfé er eftirsótt í hvers konar handverk og vísbendingar eru um að ull af íslensku fé sem ræktað hefur verið með tilliti til feldeiginleika sé einnig eftirsóknarverð. Ræktendur hafa nú þegar hafið vinnslu á ullarvöru af fé sínu og annað handverksfólk er farið að sækjast eftir þessari ull.

Sérstaðan umfram aðra lambsull liggur fyrst og fremst í meiri gljáa á bandinu og meiri mykt því togið á þessu fé er svo fínt. Þetta eru vissulega eftirsóknarverðir eiginleikar í handverksull.

Feldfjárrækt á Íslandi síðustu áratugi

Upp úr 1950 hækkaði verð á gráum gærum mjög mikið í Svíþjóð og víðar og voru íslenskar gráar gætur seldar þangað um árabíl. Þessi markaður hélst fram undir 1980 og fékkst allgott verð einkum framan af þessu tímabili. Þetta leiddi til þess að gráu fé fjölgaði talsvert í landinu. Þegar á leið stóðust íslenskar gætur ekki samkeppni við gætur af gráu Gotlandsfé.

Sveinn Hallgrímsson sauðfjárræktarráðunautur hafði þá frumkvæði að því að hvetja bændur til ræktunar á gráu fé með sem best feldgæði.

Sænskur sérfræðingur var fenginn til landsins til að meta feldgæði í gráu fé hér á landi og taldi hann að besta gráa féð með tilliti til þessa væri að finna í Strandasýslu og í Vestur-Skaftafellssýslu austan Mýrdalssands. Stofnuð voru nokkur feldfjárræktarfélag dreift um landið

Feldgæðamat á dönsku lambi af Gotlandskyni.

Lamb frá Melhól í Meðallandi með góð feldgæði.

Mynd / Sveinn Hallgrímsson

að frumkvæði Sveins en starfsemi þeirra stóð aðeins í örfá ár nema hjá nokkrum bændum í V-Skaft.

Teknir voru kynbótahrútar með tilliti til feldgæða inn á sauðfjarsæðingastöðvarnar og má þar nefna Lokk 81-816 og Feld 81-837. Verð á allri grávöru féll verulega á níunda áratug síðustu aldar og dró þar með úr áhuga bænda á feldfjárrækt.

Með dyggum stuðningi Sveins Hallgrímssonar og Einarssonar, héraðsráðunautar á Suðurlandi, héldu nokkrir bændur í Meðallandi ræktun feldfjár áfram og reyndu þar með að varðveita þann árangur sem búið var að ná í þessari ræktun. Þar má nefna Guðna Runólfsson í Bakkakoti og nú seinni árin Guðna Má Sveinsson á Melhól. Á allra síðustu árum hefur áhugi á þessari ræktun glæðst dálítið á svæðinu og er það ekki síst fyrir mikinn áhuga og frumkvæði Kristbjargar Hilmarsdóttur á Þykkvabæjarklaustri í Álftaveri.

Staðan í dag

Að frumkvæði Sveins Hallgrímssonar og áhugafólks um feldfjárrækt var tekinn kynbótahrútur með tilliti til feld-eiginleika, Gráfeldur 08-894, inn á Sauðfjarsæðingastöðina í Þorleifskoti haustið 2013. Slíkur hrútur hafði þá ekki verið í boði á sauðfjarsæðingastöðvunum í hátt á þriðja áratug.

Gráfeldur var í notkun í tvö ár en sl. haust var fenginn annar slíkur hrútur Lobbi 09-939. Þessir hrútar hafa fengið takmarkaða notkun enda fyrst og fremst ætlað það hlutverk að hjálpa sauðfjárbændum um allt land sem áhuga hafa til að ná inn í hjörð sína þeim sérstöku feldfjáreiginleikum sem til eru í íslenska fénu og nokkrir bændur í Meðallandi hafa varðveitt um árabíl. Þessir hrútar eiga nú orðið afkvæmi hér og þar um landið en mestan áhuga til þessa hafa sýnt nokkur bú í vestanverðri Rangárvallasýslu.

Fyrir um ári síðan óskaði áhugafólk um feldfjárrækt eftir aðstoð Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins við eitt og annað hvað þessa ræktun varðar. Má þar nefna, að efla kunnáttu við dóma á feldeiginleikum, utanumhald um skráningu þeirra dóma t.d. í Fjávís og um aðra aðstoð við þessa ræktun. Undirritaður fékk það hlutverk hjá RML að liðsinna þessum hópi sauðfjárbænda.

Nokkur orð um kynnisferð til Danmerkur

Í ágúst síðastliðnum fór ég ásamt Kristbjörgu Hilmarsdóttur og

Birkemosehus. Anne Hjelm tekur á eign sinni, besta Gotlandshrút Danmerkur 2015.

Sigurði Sverrisyni, bændum á Þykkvabæjarklausti í Álftaveri, í stutta ferð til Danmerkur. Tilgangur ferðarinnar var ekki síst að kynna þeim vinnubrögðum sem beitt er þar í landi við mat á lömbum af Gotlandskyni.

Í Danmörku eru ræktendur talsvert margir og hafa með sér samtök sem starfa nú í 12 undirdeildum um allt landið. Á heimsíðu samtakanna www.gotland.dk má nálgast ýmsan fróðleik um ræktun Gotlandsfjár og félagsstarf þessara bænda.

Á Gotlandi í Svíþjóð eru að sjálf-sögðu öflugasta og umfangsmesta ræktun Gotlandsfjár og eru þessir dönsku bændur í nánú samstarfi við svíana. Þeir fá t.d. sænska dómara til að dæma allra bestu gripina á árlegri yfirlitssýningu.

Leyfilegt var að kaupa kynbóta-hrúta frá Gotlandi til Danmerkur þar til fyrir tveimur árum að lokað var á flutning á lifandi dýrum milli landanna. Anne Hjelm Jensen, framkvæmdastjóri Félags danskra feldfjárræktenda, skipulagði þessa stuttu heimsókn okkar og fórum við fyrst á bú hennar, Birkemosehus, sem er nærri borginni Soró á Sjálandi. Anne og maður hennar eru með um sjötíu Gotlandskindur og reka jafnframt verslun á staðnum þar sem í boði eru margs konar skinn- og ullarvörur af Gotlandsfé.

Þeir sem vilja kynna sér nánar starfsemi þeirra geta skoðað www.birkemosehus.dk en þar var athyglisvert að koma.

Daginn eftir fórum við ásamt Anne á tvo bæi í grenndinni og fylgdumst með dönskum ráðunaut dæma lömb af Gotlandskyni. Stefnir er að því að dæma lömbin c.a. 120–130 daga gömul og þjónar matið fyrst og fremst þeim tilgangi að finna efnilegustu ásetningslömbin. Dæmdir voru fjórir þættir er varða feldgæðin og síðan gefin heildar-einkunn. Einkunnaskalinn var frá 1–5 og aðeins notaðar heilar tölur í öllu. Dæmdir voru eftirfarandi þættir:

1. Litur og þar var mikið lagt upp úr að litur hvers lambs væri sem jafnastur yfir allan bolinn.
2. Lokkun ulla þar sem lagt var upp úr að lokkarnir væru hæfilega stórir og lokkun byrjaði strax inn við skinn því flestar gæturnar eru loðklipptar í ákveðna hárallengd. Mikilvægt var einnig að lokkurinn legðist rétt og væri sterkur.
3. Háraggerð þurfti að vera sem jöfnust og hárin þurftu sem mest að leggjast saman í lokka og væru fin hár á milli lokkanna var það frádráttaratriði. Mikið var lagt upp úr góðum gljáa á hárunum og eftirsóknarvert að hárin væru málmgljáandi og dúnmjúk.

4. Þéttleiki feldar. Þar þurftu lokkarnir að standa sem þéttast saman þannig að hvergi sæi í skinnið.

5. Fimmta atriðið var svo heildar-einkunn sem virtist oftast vera meðaltal einkunna fyrri þátta en jafnframt heildarmat dómarans.

Jafnframt var holdfylling metin hjá hverju lambi og þeim gefin stig samkvæmt Europ-kjötmatsskalanum fyrir frampart, bak og læri. Út frá því var spáð fyrir um í hvaða gerðaflokk þau færu. Dæmi; frampartur 6, bak 6, læri 7= gerðarflokkur O+. Þótt feldgæðin séu aðalat-riðið í þessari ræktun er jafnframt reynt að leggja áherslu á að lömbin séu samilega gerð og fari helst í R-flokkana.

Hvert lamb var metið á u.þ.b. eins metra háum palli utandyra og stóð dómarinn við vinnu sína. Með þessu móti var mjög þægilegt að skoða ullina og raunar alla þætti hjá lambinu.

Þessi dagur var mjög lærdómsríkur og afslappað og skemmtilegt andrúmsloft hjá Dönum við lamba-dómana.

Hvað er fram undan hér heima?

Nú í október eru væntanlegar í stutta heimsókn hingað til lands, Anne Hjelm Jensen og Mailis Jepsen, sem er einn reynslumesti feldfjárdómari Dana. Þær stöllu ætla að skoða lömb hjá nokkrum feldfjárræktendum á Suðurlandi, leggja mat á feldgæði lambanna og aðstoða við að þróa áfram mat á feldgæðum hér á landi.

Æskilegt væri að ná betri yfirsýn yfir þá feldfjárrækt sem áhugi er fyrir að stunda hér á landi og að hægt verði að skrá og halda saman mati á þessum eiginleikum lamba með samræmdum hætti. Er skýrslu-haldsforritið Fjávís langæskilegasti vettvangurinn til þess. Mikilvægt er einnig að hafa góða yfirsýn yfir aðra afurðaeiginleika í feldfjárrækt s.s. frjósemi, mjólkurlagni ána og kjötgæði þótt megináherslan liggja í feldgæðum sem jafnframt virðast um leið gefa eftirsóknarverða ull í handverk.

Engin ástæða er til annars en að ær í feldræktun séu bæði frjósamar og mjólkurlagnar og stefnt skal að því að þær skili lömbum í gerðarflokkinn R í það minnsta, þannig að tekjur af dillakjötinu séu eðlilegar. Að lokum eru bændur sem áhuga hafa um allt land hvattir til að horfa eftir þeim einkennum feldfjár sem lýst hefur verið í þessari grein. Ef til vill leynist einhvers staðar efniviður sem síðan má styrkja með notkun sæðinga en líflambasala er ekki leyfð úr þeim varnarhólfum þar sem feldfé er helst að finna í dag.

Árni Brynjar Bragason

ráðunautur í sauðfjárrækt
ab@rml.is

Lesendabás

Fáein orð í ljósi erfiðrar stöðu sauðfjárbænda

Sauðfjárbændum brá eðlilega á dögum þegar sláturleyfishafar gáfu út fyrstu afurðaverð hausts-
ins fyrir dilka- og ærkjöt.

Ég tel að við sauðfjárbændur þurfum ekki að láta okkur bregða svo mjög við þessa stöðu því að við höfum, að mínum dómi, skapað hana sjálfir á undanföllum árum.

Gleymum ekki til hvers kvótinn var settur

Menn mega aldrei gleyma til hvers „kvótinn“ var settur á á sínum tíma. Það var vegna offramleiðslu og birgðavanda í greininni. Sem betur fer leystist úr því og jöfnuður skapaðist um langt skeið. Um leið og ástandið var orðið betra vildi stéttin óðar færa ríkisstuðninginn æ meira yfir á framleiðsluna.

Ég sat í stjórn Landssamtaka sauðfjárbænda í allmörg ár og var-
aði ætíð við þessum tilfærslum, það myndi kalla á offramleiðslu á ný og lægra afurðaverð í kjölfarið. Ég efast um að nokkur muni eftir þessum við-
vörunarorðum mínum enda þóttu þau heldur íhaldssöm á þeim tíma og fengu lítinn hljómgrunn.

Afurðastöðvarnar hafa þurft að tappa af birgðum

Þrátt fyrir að sum sauðfjárræktar-
svæði eigi undir högg að sækja hvað varðar þéttleika búsetu þá eru skil-
yrði til framleiðslu enn svo mikil í landinu að afurðastöðvarnar, sem hafa staðið sig vel í því að taka við öllu sauðfjárinleggji, hafa þurft að tappa af birgðum á útflutningsmark-
aði sem gefa lágt verð í flestum til-
fellum.

Nýlega tilkynntu Norðmenn að þeir tækju lítið sem ekkert kjöt þetta haustið. Þó hefur Noregur verið sá útflutningsmarkaður sem hefur gefið besta verðið í gegnum tíðina. Eftir

Baldur Grétarsson.

standa markaðir sem greiða mun lægra verð. Samtímis er að safnast upp kjöt í landinu og slíkt hefur alltaf þýtt lækkun á heildsöluverði sem skilar sér beint til bænda í lægra afurðaverði.

Komið að hagræðingu hjá afurðastöðvunum

Nú er svo komið að afurðastöðvarnar lifa ekki lengur nema til hagræðingar komi. Þetta var viðbúið. Stærri fyrir-
tækin með fjölbreyttari rekstur hafa getað hagrætt milli greina en þau minni eru komin á ystu mörk.

Maður heyrir nú um hundruð tonna af óseldu kjöti, hundruð þús-
unda af óselðum gærum. Það eru vondar fréttir, en beinar afleiðingar þess að ekki var gætt varúðar, heldur hvatt til framleiðslu með öllum til-
tækum ráðum, s.s. síhækkuðu ásetn-
ingshlutfalli.

Það er betra að taka skell með lægra afurðaverði einu sinni eða svo, heldur en að fá ekki greitt vegna þess að afurðastöð hefur orðið gjaldþrota. Þetta þekkjum við framleiðendur einnig af reynslu.

Skrefið stigið nánast til fulls þótt hættumerkin blikki

Í nýjum búvörusamningi er skref-
ið stigið nánast til fulls þrátt fyrir hættumerkin sem alls staðar blikka. Leggja skal niður greiðslumark og hafa stuðninginn að mestu leyti framleiðslutengdan.

Það er svoleiðis með okkur Íslendinga að okkur er tamt að gæta ekki hófs þegar vindar blása byr-
lega. Menn hafa orðið drjúgir í söfn-
un á greiðslumarki, sem og fjölgun fjár þegar svo ber undir. Blandaða stuðningskerfið reyndist farsælt til að halda jafnvægi. Nú er jafnvægið að bresta og afleiðingar láta ekki á sér standa.

Þótt einhverjir hygðust hætta búskap við þessar aðstæður, er það erfitt þegar greiðslumark er óselj-
anlegt um þessar mundir og afurða-
verð í sögulegu lágmarki. Viðbúið var að þetta ástand skapaðist. Þetta er þróun sem því miður hefur verið stefnt að í langan tíma eða allt frá því að síðast leystist úr langvarandi birgðavanda. Þeir sem eldri eru í stéttinni muna vel erfiðleikatímanna þar á undan og það hlýtur að renna á menn tvær grímur ef slíkt ófremdar-
ástand ætlar að endurtaka sig.

Sígandi lukka er best

Nú þegar landið okkar er fullt af ferðamönnum um allar grundir ættum við að kynna þeim gæði lambakjötsins með öllum ráðum.

Gísli Einarsson fréttamaður sagðist í morgunútvarpi 31. ágúst sl. ekki vita um neinn matsölustað sem sérhæfði sig í lambakjöts-
réttum, en nefndi dæmi um slíka í mörgum öðrum kjöttegundum, grænmeti og fiski. Ferðamenn koma og fara. Þegar þeir fara aftur til síns heima kynna þeir fyrir öðrum það sem gott þótti úr ferðalaginu. Það

er sterk auglýsing. Þetta er leið sem við eigum að nýta okkur og stuðla þannig að aukinni neyslu á íslenska lambakjötinu hér og erlendis. Sígandi lukka er best segir máltækið.

Sauðfjárbændum má ekki fækka mikið meira

Ég vona sannarlega að sauðfjár-
framleiðsla komist aftur í jafn-
vægi þrátt fyrir erfiðleika um stund og varhugaverða stefnumót-

un fyrir framtíð greinarinnar. Sauðfjárbændum má ekki fækka mikið meira. Það kallar á alvarlega búseturöskun og í kjölfarið enn frekari holskeflu á innfluttu kjöti sem fáir hagnast á nema verslunin í landinu. Skoðum söguna og sýnum hyggindi til viðgangs sauðfjárrækt-
inni í landinu.

Íslensku bændastéttinni óska ég velfarnaðar í framtíðinni.

*Baldur Grétarsson
Kirkjubæ á Fljótshéraði*

Styrkir til rannsókna og þróunarverkefna í sauðfjárrækt

Framleiðnisjóður landbúnaðarins auglýsir hér með eftir umsóknum um styrki til rannsókna og þróunarverkefna í sauðfjárrækt samkvæmt verklagsreglum Bændasamtaka Íslands um ráðstöfun fjár til stuðn-
ings við kennslu, rannsóknir, leiðbeiningar og þróun í sauðfjárrækt, sbr. auglýsingu nr. 703/2014.

Umsókn skulu fylgja eftirfarandi upplýsingar:

- Yfirlit um tilgang og markmið verkefnisins
- Listi yfir alla sem eiga aðild að verkefninu
- Tímaáætlun verkefnisins
- Fjárhagsáætlun verkefnisins.
- Hvernig verkefnið nýtist sauðfjárræktinni
- Hvar og hvernig niðurstöður verða kynntar

Umsóknarfrestur til 1. október n.k.

Reglur um styrkina og umsóknareyðublöð er að finna á www.fl.is/prounarfé

Aðeins er tekið við umsóknum á eyðublöðunum sem þar er að finna

Umsóknum skal skilað til Framleiðnisjóðs landbúnaðarins, Hvanneyri 311 Borgarnes, merktum: umsókn um þróunarfé.

Nánari upplýsingar veitir Þórhildur Þorsteinsdóttir, framkvæmdastjóri Framleiðnisjóðs landbúnaðarins; thorhildur@fl.is

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyri – 311 Borgarnes
Sími 430-4300

Styrkir til rannsókna og þróunarverkefna í garðyrkju

Framleiðnisjóður landbúnaðarins auglýsir eftir umsóknum um framlög til rannsókna- eða tilraunaverkefna samkvæmt 5. gr. í samningi um **starfsskilyrði framleiðenda garðyrkjuafurða**, frá 12. mars 2002, með síðari breytingum.

Framleiðnisjóður annast vörslu umrædda fjármuna, auglýsir eftir umsóknum og sér um greiðslu framlaga. Styrkir vegna rannsókna/tilrauna geta numið allt af 50% heildarkostnaði við rannsóknina/tilraunina. Einungis er veitt framlög til rannsókna eða tilrauna sem nýtast íslenskri grænmetisframleiðslu.

Umsóknarfrestur er til 1. október n.k

Reglur um styrkina og umsóknareyðublöð er að finna á www.fl.is/prounarfé

Aðeins er tekið við umsóknum á eyðublöðunum sem þar er að finna

Umsóknum skal skilað til Framleiðnisjóðs landbúnaðarins, Hvanneyri 311 Borgarnes, merktum: umsókn um þróunarfé.

Nánari upplýsingar veitir Þórhildur Þorsteinsdóttir, fram-
kvæmdastjóri Framleiðnisjóðs landbúnaðarins; thorhildur@fl.is

Framleiðnisjóður landbúnaðarins
Hvanneyri – 311 Borgarnes
Sími 430-4300

Fiskeldi útlendinga

Að undanfögnu hefur Gunnlaugur Stefánsson í Heydölum haft uppi þörf viðvörunarorð í Fréttablaðinu og Bændablaðinu um yfirvofandi, varanlegt og óafturkræft tjón á lífríkinu við Ísland verði fiskeldið ekki skikkað til að ganga sómasam-
lega um lífríkið. Ekki hefur staðið á svörum frá forsvarsmönnum þaðan enda vasar hinna erlendu eigenda djúpir.

Því miður hafa svörin verið held-
ur ómálaefnaleg. Þeir skauta alfarið framhjá því að ræða hið margvíslega tjón sem starfsemi þeirra mun valda ef ekki verður gripið í taumana. Alvarlegast og siðferðilega óverj-
andi er yfirvofandi óafturkræft tjón á lífríkinu. **Hvernig dettur hinum erlendu eigendum í hug að þeir komist upp með að ganga þannig um náttúru landsins?** Og vaða í leiðinni yfir þá sem byggja afkomu sína á einstakri náttúru, ferðaþjónust-
unni, smábátasjómönnum og fleirum?

Erfðamengun

Rannsóknir hafa sýnt að erfðasam-
setning norska laxastofnsins sem nýttur er í eldinu er mjög frábrugðin erfðasamsetningu náttúrulegu stofn-
anna sem þróað hafa árbúsundum saman í ám landsins. Stroklaaxar úr eldi ganga upp í ár í allt að nokkur hundruð kílómetra fjarlægð, hrygna þar og brengla erfðamengið sem aðlagð er viðkomandi árkerfi og valda í framhaldinu viðkomubresti. Um þetta eru vísindamenn sammála. Fiskeldið með hinum framandi norska stofni er enn hættulegra lífríkinu hér við land en í Noregi þar sem íslenskir laxastofnar eru erfða-
fræðilega svo fjarskyldir norskum

Yngvi Óttarsson.

stofnum. Norskur eldisstofn fékkst fluttur inn til landsins fyrir 30 árum gegn loforði Landssambands fisk-
eldisstöðva um að hann yrði aldrei nýttur í kvíaelði við Ísland, aðeins landeldi. Það loforð hafa eldismenn svikið rækilega og dæmi hver fyrir sig um innrætið.

Stroklaaxar

Sleppingar úr eldinu eru staðreynd. Bæði getur verið um minni sleppingar að ræða svo sem þegar skrúfa fôður-
báts rakst í net kvíar í Berufirði nýlega og fjöldi fiska fann gatið, og allt upp í að einstök eldiskví gefur sig í heilu lagi með allt að 200.000 norskum eldislökum. Mat Veiðimálastofnunar er að fyrir hvert tonn framleitt í eldi megi að jafnaði reikna með einum stroklaxi. Þannig muni árlega sleppa 100.000 stroklaaxar úr fyrirhuguðu 100.000 tonna eldi við Ísland. Mun fleiri en árlegur fjöldi veiddra laxa af náttúrulegum uppruna.

Staðreyndir frá Noregi

Eldisaðilar í Noregi gáfu upp um 300.000 stroklaxa árið 2014 en Hafrannsóknastofnun Noregs álítur raunfjölda stroklaxa vera tvöföld til fjórföld sú tala. Vísindamenn telja því að árlega sleppi um ein milljón stroklaxa úr eldi í Noregi, nálægt einum laxi fyrir hvert tonn sem fram-
leitt er. Staðreyndirnar tala sínu máli og óraunhæft að gera ráð fyrir lægra sleppihlutfalli í eldi hér við land vegna erfiðs sjólags, lagnarðarisá, mögulegs hafíss og annarrar óáran.

Nú er svo komið að náttúrulegir laxastofnar í Noregi hafa látið veru-
lega á sjá. Heildar stofnstærðin er innan við helmingur af því sem hún var fyrir 30 árum og stofnum í ein-
staka ám ýmist verið eytt eða þeir í stórhættu. Niðurstöður nýrrar rann-
sóknar norsku náttúrufræðistofn-
unarinnar (NINA) sem birtar voru á þessu ári sýna að tveir af hverj-
um þremur náttúrulegum stofnum í Noregi eru orðnir erfðafræðilega
bren glaðir af völdum stroklaxa úr eldi. Þarf frekari vitnanna við?

Í ljósi þessara alvarlegu afleiðinga hafa Norðmenn hafið tilraunir með ófrjóan eldislax en auðvelt og ódýrt er að gelda eldislax með því að þrýstímeðhöndla hrognin. Eldið með ófrjóa fiskinn hefur gengið á kaldari svæðum í Noregi. Því ætti að vera vandalítið fyrir eldið hér á landi að nýta þessa tækni. Ekkert frumkvæði er að sjá í þá átt.

Náttúruunnendur, almenningur og stjórnkerfið verða að grípa í taumana og koma í veg fyrir að fiskeldið valdi varanlegu og óafturkræfu tjóni á íslenskri náttúru.

Yngvi Óttarsson

Solis frá Indlandi:

Nýr kostur í litlum dráttarvélum

Í byrjun ágúst þáði ég boð um að skoða Solis-dráttarvélar á Hvolsvelli sem er ný tegund hér á landi. Þegar ég kom austur og skoðaði þrjár stærðir af Solis-dráttarvélum brast á ausandi rigning.

Ég tók smá „montring“ á tveim stærstu vélunum, en lét mér nægja að labba á spariskónum hring í kring um þá smæstu þar sem hún var húslaus, sætið rennblautt og ég í sparibuxunum.

Litla vélin, húslaus og 26 hestöfl

Á sýningarsvæðinu voru tvær vélar af minnstu gerðinni sem eru með 26 hestafla vél frá Mitsubishi. Vélarnar voru eins fyrir utan hjólbörðana, en önnur var á flotmiklum hjólbörðum sem oftast eru nefnd grasdekk sem henta vel fyrir golfvelli og viðkvæman gróður. Hún var með ámoksturstæki og „bakkó“-moksturstæki, aukabúnað sem hægt er að fá hjá Solis. Hin vélin var á hefðbundnum dráttarvélardekkjum og tækjalaus.

Sökum ausandi rigningu prófaði ég ekki þessa litlu vél og lét mér nægja að gangsetja hana svona rétt til að heyra hljóðið í Mitsubishi vélinni. Þessi litla vél getur lyft 600 kg með ámoksturstækjunum. Hægt er að fá vélina með húsi og þannig útbúin tel ég þessa litlu vél vera vænlegan kost fyrir gangstétta-mokstur fyrir sveitarfélög. Sé vélin tekin húslaus með moksturstækjum ætti hún að henta sumum vel til að moka út úr haughúsum þar sem lofthæð er lítil, gæti jafnvel hentað í stað liðléttings. Solis með 26 hestafla mótór er 1.055 kg að eigin þyngd og kostar frá 1.630,000 án tækja.

75 hestafla vélin

Miðstærðarvélin er með 3.700 rúmsentímetra (cc) vél sem skilar 75 hestöflum. Hámarkshraði er 32 km hraði á klukkustund.

Allur búnaður er frekar einfaldur og lítið rafmagnsdót sem þarf að hafa áhyggjur af að bili fyrir utan miðstöð sem er kraftmikil og var fljót að hreinsa móðuna af rúðunni sem myndaðist þegar ég settist rennandi blatur inni í vélinni áður en ég gangsetti hana.

Húsið virðist vera vel hljóð-einangrað, lítið hljóð barst frá mótörnum inni í vélinni. Úr húsinu er gott útsýni og trufla póstar lítið útsýni fram fyrir vélina. Litill gluggi er aftan á vélinni sem gerir manni auðveldara að fylgjast með þegar verið er að tengja vagn á dráttarbeislið, eða tæki við þritengið. Lyftigetan á þritenginu er 2.500 kg. Glussadælan dælir 45 lítrum á mínútu.

Aflúrtak er fyrir vagnabremsur aftan á vélinni. Hér er um að ræða vel útbúna vél sem kostar að grunnverði frá 3.760.000.

90 hestafla vélin

Stærsta vélin sem ég skoðaði er fjögurra strokka með 4.085 cc. mótór sem skilar 90 hestöflum. Ég tók smá hring á vélinni með frekar þungan vélarvagn aftan í henni.

Þegar ég fór af stað á vélinni í

90 hestafla Solis-vélin virkar frekar lítil miðað við sumar aðrar sambærilega kraftmiklar dráttarvélar.

Myndir / HLJ

Gott aðgengi er til að þjónusta mótörana á Solis-dráttarvélunum.

Rafmagnsbúnaður er í lágmarki og ekkert verið að flækja hlutina með tókum sem ekki eru bráðnaðsýnilegir.

Litla vélin hlaðin tækjum, á grasdekkjum, með moksturstæki og aflúrtakstengt grófubakkó.

Úr sætinu á 75 hestafla vélinni sést vel niður á þritengibúnaðinn út um neðri afturgluggann úr ökumannssætinu.

grasinu í fyrsta gír fannst mér stór vélarvagninn furðu léttur í drætti og þegar ég skipti um gír fannst mér vél renna vel í gírana og vera þægileg í akstri, speglar góðir og allt útsýni úr vélinni gott.

Inni í húsinu fannst mér ég heyra aðeins meira í mótörnum en í 75 hestafla vélinni. Það hljóð hvarf þó

alveg þegar ég var búinn að kveikja á útvarpinu, enda skila hátalararnir fyrir aftan ökumannssætið góðum hljómburði. Þessi vél virkar frekar lítil miðað við að hún sé 90 hestafla mótór, en er útbúin öllu því sem sambærilegar dráttarvélar að svipaðri stærð hafa.

Grunnverðið á vélinni er

Solis-vélarnar fjórar sem ég skoðaði komu mér á óvart fyrir einfalda og látlæsa hönnun.

Miðstöðin var við fyrstu sýn mesti rafmagnsbúnaðurinn og öryggjaboxið á góðum stað.

3.990.000 en Solis útvegar lán til dráttarvélaþinga allt að 80% í 7 ár. Allar nánari upplýsingar er hægt

að nálgast á aðgengilegri vefsíðu fyrirtækisins á vefslóðinni www.solis.is.

Bændablaðið smáauglýsingar 56-30-300

Næsta blað kemur út 22. september

Veljið rétta fatnaðinn í smalamennskuna

– Það nýjasta er upphitaðar nærbuxur og hitaplattar til að setja innan klæða eða í vettlinga og skó

Að mestu hefur eftirfarandi texti komið fyrir hér í þessum pistlum áður. Nú er sá tími árs sem margir fara á fjöll í smalamennsku og því ekki úr vegi að fara aðeins yfir klæðnað sem hentar.

Svo vitnað sé til orðalags í bókinni Ferðamennska og rötun, sem gefin var út af Slysavarnafélaginu Landsbjörg þar sem farið var yfir hentug fót til útivistar, segir þar nokkurn veginn orðrétt:

„Engin bómull ætti að fara með til fjalla, gallabuxur, bolir, nærföt og sokkar úr bómullarefni eiga ekkert erindi á fjöllum, bómullarföt halda verst hita ef þau blotna, bómull dregur í sig raka og einangrar þá ekkert.“ Til er mikið af góðum fatnaði og sokkum sem einangra vel, jafnvel þótt blaut séu. Fyrir skömmu fór ég fjallaferð í roki og rigningu og varð þess áskynja að ferðafélagi minn var skjálfandi af kulda í byrjun dags, en ástæðan var blautur bómullarbolur og í næsta fjallaskála fór hann úr bolnum og í ullarbol innstan klæða og var fljótur að ná úr sér skjálftanum.

Íslensku ullarfötin standa alltaf fyrir sínu

Góð ullarnærföt standa alltaf fyrir sínu og ekki mikil svitalykt af ullar-

fötum. Regnfötin eru ómissandi, en endilega notið sem mest áberandi regnföt því þegar regnfatnaðar er þörf er almennt ekki gott skyggni og betra að vera í appelsínugulu regnfötunum frá 66 sem sjást svo vel.

Sokkar og skófatnaður er jafn breytilegur og úrvalið mikið. Að vera blautur og kaldur á fótunum er manni alls staðar kalt og því mikil nauðsyn að vera vel útbúinn til fóta. Flóran í góðum sokkum er mikil, en mér hefur reynst vel sokkar úr efni sem heitir „neopren“, sama efni og er í blautbúningum kafara). Þó maður blotni verður manni ekki kalt. Ullarsokkar úr hreinni íslenskri ull eru þó alltaf gulls ígildi. Margir eru farnir að nota sokka sem nefnast sel-skinssokkar og eru vatnsheldir og mjög hlýir.

Aldrei fara á fjöll nema með aukasokka og aukavettlinga

Misjafnt er hvernig menn búa sig til ferða, en ég fer oft hálendis dagsferðir á minni mótormeri og alltaf eru a.m.k. tvenn aukasokkapör, aukavettlingar og það nýjasta í bakpokanum er síðu upphituðu nærbuxurnar og fullhlaðin rafhlaða sem ég skrifaði um í fyrrasumar.

Aldrei fer ég án litla sjúkrapakkans, hann fylgir mér í allar fjallaferðir. Að lokum, ég hef kynnst því að detta á hausinn. Mín verstu meiðsli urðu þó þegar ég féll af hjólinu en var þó á minni hraða en margur smalahesturinn nær. Alltof oft sér maður hestamenn hjálmlausa í smölun og einnig hef ég séð

smala á fjórhjóli án hjálms. Förm jákvæð inn í smalamennskuna þetta árið og notum þann öryggisbúnað sem völ er á. Það er ómurllegt að heyra fréttir af slysum við smala-

mennsku. Nýjasta leynivopn mitt fæst í ýmsum útivistarvörubúðum og eru nokkrir pakkar af tá-, vettlinga- og búkhiturum sem gott er að setja í skó, vettlinga og á bók ef allt verður

blautt. Þessir hitaplattar gefa ágætis hita í nokkra klukkutíma. Ég setti svona í skóna mína blauta og kalda í síðustu viku og fór í skóna í blautum sokkunum og þetta virkaði fínt.

Vinnuþjarkur!

TRAKTOR SEM LÉTTIR ÞÉR STÖRFIN

GRZZLY 700 EPS FJÓRHJÓL MEÐ TRAKTORSSKRÁNINGU

Ný útgáfa með dráttarspili, LED ljósum og 26" dekkjum. Aukin burðargeta og lækkaður þyngdarpunktur gerir gott hjól enn betra. Verð frá kr. 1.990.000,- m/vsk.

Þjóðum einnig vandaðar fjórhjólakerrur í öllum stærðum. Verð frá kr. 149.900,- m/vsk.

BJÓÐUM ALLA ALMENNA VERKSTÆÐISÞJÓNUSTU!

Tímapantanir í síma 540 4900

YAMAHA

Kletthálsi 3 | 110 Reykjavík | sími 540 4900

www.yamaha.is

ARCTIC TRUCKS

EXPLORE WITHOUT LIMITS

KROSSGÁTA Bændablaðsins

	45	FUGL	KANTUR	SKOLLANS	TVEIR EINS	FLYTJA		STILLA	ADFALL	SKILJA	BYLGJA
	ÓSJÁLF-RÁTT										
	MANNA					ÆTTAR-SETUR					
	HÁMA				SEFAST						
					ANDVARP						
	DRÆLA-SALA							MUNDA			
	PYNGJA							TÆPUR			
		GYÐJA	KAMBUR			ÞEFJA					SVIF
			Í RÖÐ			ÁTT					
SLANGA									SAGGI	SKÍFA	
NÁLÆGÐ											
TVEIR EINS			BLÓM			SAFNA SAMAN					
			PINNI			MARR					
		BLÖKK				DÚTLA					PENINGAR
		ROTNUN				ÁN					
ÓVISSA								SKRIFA			
								INNSIGLI			
SNUG					MERGÐ				FARVEGUR	TVÍHLJÓÐI	
					FARFA					VEIDAR-FÆRI	
NAFNBÓT						HNETA					Í RÖÐ
						KOMAST					
		SNÚINN									
MINNKA				Á FÆTI		KEYRSILA					

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

44	STÆBA	LEGGJA AF	STÓKUM	LISTA-MAÐUR	FAÐMLAG		LOGA	RÍKI Í AFRIKU	YNDIS	RÖÐ
SVYRTI-LEIÐUR	S	M	E	K	K	L	E	G	U	R
PYRIR-BÓDI	T	E	I	K	N		STRIK-SETT	L	Í	N
BEITA	A	G	N		ROTNÁ-TOLLSVIK	Ú	L	D	N	A
PUDRA-HNÖÐ	F	R	U	S		S	A	E	Ð	A
	F	H	L	A	M	M	ÍLÁT-ÁTT	G	L	A
JAÐNOKI	J	A	F	N	I	PÓTA	HLEIÐA-SMÁ-MJAKA	Y	S	T
JURT	A	R	F	I	O	R	G	A	LINGEÐJA-TÍÐUM	M
RÖNVERSK-TALA	L	M	HEITI-KRYDDA	T	I	T	I	L	SKÍÐI-LAUS-UNGDÖMUR	O
TEKIFÆRI	L	A	G		DRAUP-GÖÐ	L	A	K	ÞJÁLFOH-PENINGAR	Æ
	S		R	Ó	M	HVIÐA	K	A	S	T
HVER	H	V	A	Ð	A	Í VIBBÓT-HVÍLD	A	U	K	
FRÓÐUR	L	E	S	I	N	N	SAGGI-Í RÖÐ	R	A	K
RÍKI Í ARABÍU	Í	R	A	N		SVIF	Á	T	A	
TVEIR EINS	Ð	Ð	O	F	A	N	I	Ð	U	R

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Líf og lyst

BÆRINN OKKAR

Jörðin er staðsett í Norður-Þingeyjarsýslu. Upp úr 1980 keyptu þeir bræður Gunnar Björnsson og Björn Víkingur Björnsson jörðina af foreldrum sínum. Ráku þeir félagsbú í sameiningu til 2004 en þá tóku Gunnar og Anna reksturinn á leigu og reka hann síðan.

Gunnar er fæddur og uppalinn í Sandfellshaga en Anna er fædd og uppalin í Svíþjóð. Hún flutti hingað 1999. Úti í Svíþjóð eiga þau Gunnar og Anna um 60 hektara skógarjörð sem þau yrkja einnig. Hefur það verið upplýfting frá amstri búrekstrar hér á Íslandi, að grísjá og gróðursetja skóg í Svíþjóð.

Býli: Félagsbúið Sandfellshaga 2.

Staðsett í sveit: Anna Englund og Gunnar Björnsson reka búið í dag. Bróðir Gunnars og mágkona eiga helminginn af jörðinni á móti þeim.

Ábúendur: Ásta Arnbjörg Pétursdóttir og Arnar Árnason.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Börn okkar eru fjögur talsins. Flest eru þó flutt úr heimahúsi. Eldri dóttirin, Lotta, og hennar maður eru að byggja sér hús hér í túnjaðrinum. Yngri dóttirin, Sanna, býr erlendis tímabundið en var að kaupa með okkur nágrannajörð og ætlar sér helst að fara í einhvern búskap á næsta ári. Eldri sonurinn, Elvar, býr nú til reynslu á Bíldudal á Vestfjörðum. Yngri sonurinn, Bensi, var að hefja nám í VMA á Akureyri.

Snúlli er heimiliskötturinn sem þykir ákaflega gott að borða. Þrír border-collie hundar, Lukka, Von

Börnin Sanna, Lotta, Bensi og Elvar.

og Loppa yngri. Síðan hefur búið hjá okkur sænsk stúlka, Frida, sem hjálpar til við búskapinn þegar hún er ekki í vinnu.

Stærð jarðar? Jörðin er 9.800 hektarar að stærð. Óskipt með Sandfellshaga 1.

Gerð bús? Blandað sauðfjárbú þar sem við vinnum talsvert utan heimilis. Anna hefur unnið undanfarin ár í Þjóðgarðinum í Ásbyrgi yfir sumarið og Gunnar er lítið heima í febrúar og mars þegar hann er við fósturtalningar í sauðfé víða um landið. Eins erum við með um 40 hektara af skógrækt sem við erum u.þ.b. að klára að gróðursetja í.

Fjöldi búfjár og tegundir? Núna erum við með um 500 kindur, nokkra nautgripi og um 15 hross. Stefnan er að fjölga nú í haust upp í 700 kindur vegna kaupa okkar á nágrannajörðinni. Sennilega ekki gáfulegt að fjölga þegar verð á

lambakjöti til okkar bænda er á hraðri niðurleið. Verðum bara að vona að það fari upp aftur.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Hefðbundnir vinnudagar hjá okkur eru sennilega mjög fáir. Auðvitað er fénu gefið kvölds og morgna yfir vetrartímann en öll verk sem þarf að vinna eru bara unnin.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Flest öll störf við búið þykir okkur skemmtileg. Þó eru ákveðin tímabil sem við höfum meira gaman af en önnur svo sem fengitíð, sauðburður og haustvinnan. Leiðinlegast er sennilega að þurfa að vakta tún og nýræktir fyrir gæsa-ágangi.

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Svipaðan og nú þótt líklegast verði komin einhver ferðapjónusta inn í reksturinn.

Sandfellshagi 1 og 2.

Mynd / Otto Gunnarsson

Hvaða skoðun hafið þið á félagsmálum bænda? Mættu vera virkari og samstaða og samheldni bænda mætti vera miklu meiri. Þannig myndum við ná meiri og betri árangri í að gera íslenskan landbúnað öflugri og arðsamari.

Hvernig mun íslenskum landbúnaði vegna í framtíðinni? Íslenskur landbúnaður hefur upp á svo margt að bjóða. Það hvernig okkur tekst að viðhalda honum í sátt við land og þjóð mun ráða mestu um framtíðina.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í útflutningi íslenskra búvara? Það hefur verið talað um það í marga áratugi að finna góða og arðsama markaði erlendis og hefur það litlu skilað.

Að einn aðili sæi um útflutning væri sennilega best. Þá væru þessi látlausu undirboð sláturleyfis-hafa á móti hver öðrum ekki inni í myndinni.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Mjólkurvörur, soðin egg, álegg og grænmeti. Slátur og hangikjöt er einnig vinsælt.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Grillað lambakjöt og ærfillé.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Það er nú svo margt eftirminnilegt. Það sem stendur þó upp úr er þegar við tókum rafstöðina á bænum í gagnið. Hún þjónar allri bæjartorfunni eða 5 íbúðarhúsum.

Eins þegar við byrjuðum með fósturtalninguna og fórum að fara um allt land og hitta margt gott og skemmtilegt fólk.

Einnig þegar við tókum nýju sauðburðaraðstöðuna í gagnið og að sjá árangur af uppgræðslu mela á jörðinni sem við höldum áfram með eftir að faðir Gunnars byrjaði á því fyrir 1980 – og svo mætti lengi telja.

MATARKRÓKURINN – BJARNI GUNNAR KRISTINSSON MATREIÐSLUMEISTARI

Í leit að besta lambaborgaranum

Lambaborgari er oft of kryddaður með jurtum og kryddi. Þegar borgarinn er mótaður er nauðsynlegt að hnoða varlega og pressa svo, því stundum endar lambaborgarinn í laginu eins og kjötbolla eða kjöt-hleifur.

Lamb er bragðgott frá náttúrunnar hendi svo ekki þarf miklar viðbætur varðandi krydd til að gera fullkominn borgara.

Val á vöðvum fyrir besta borgarann er breytilegt eftir smekk hvers og eins. Sumir vilja 20 prósent fitu, sem er fituþröstantan sem margir sækir sækjast eftir að hafa í hakkinu. Venjulega er tekið gott kjöt frá bóg og eða frampart.

Fituinnihaldið er mismunandi eftir því hvar kjötið er tekið af skrokknum.

Lambalærisvöðvar

Staðsetning: Af læri.

Fituinnihald: Miðlungs. Það fer eftir því hversu vel það er snyrt, það getur verið allt frá nánast fitulaust að hóflega feitum vöðvum.

Bragð: Hreint, milt og bragðgott. Gjarnan er tekið kjöt neðarlega af lærinu þar sem það er bragðmest. Það er meira bragð í seigari vöðvum.

Sirloin eða afturpartur

Staðsetning: Sirloinsteik kemur frá bakhluta dýrsins, þar sem læri mætir hryggnum.

Fituhlutfall: Mjög lágt.

Bragð: Milt og gott.

Skanki

Staðsetning: Kjöt af fótum.

Fituhlutfall: Miðlungs.

Bragð: Mjög sterkt og bragðríkt

Bógur

Staðsetning: Framan á öxl lambsins.

Fituhlutfall: Hátt.

Bragð: Mjög gott jafnvægi á milli fitu og kjöts. Getur farið alveg út í að vera mjög feitt.

Það eru nokkur lykirlráð við að hakka kjöt, jafnvel þegar kjötið er saxað með beittum hnif á skurðar-bretti.

1. Halda öllu köldu

Það má setja hakkavélina í frysti áður en þú notar hana og setja snyrt kjöt í frysti í um 15 mínútur áður en kjötið er hakkað.

2. Meðhöndlið varlega

Það versta sem þú getur gert er að hnoða með látum svo úr verði kjötfars eða hnoða of lítið þannig að allt fellur í sundur. Best er hnoða varlega og móta borgarana með hreinum höndum

og pressa svo með spaða eða hamborgarapressu til að ná fullkomnum borgurum.

3. Þjappið svo borgarinn verði ekki kúla eða kjötbolla.

4. Kryddið bara á yfirborðinu því salt dregur kjötsafann úr kjötinu. Dragið að salta þangað til síðast í framleiðslunni.

Saltið byrjar að leysa upp prótein í kjötinu og myndar farsáferð, sem er gott fyrir pylsur en ekki borgara. Oftast er best að halda sig við fá bragðefni til að bæta við hakkið, en þó getur verið gott að bæta við kúmen, hvítlauk, rósmarín, mintu – eða einhverju slíku.

Grillið

Þegar grilla á borgara ætti að leggja áherslu á að kjötið sé stökkt að utan-verðu en að í miðju hans sé áferðin mjúk, safarík og liturinn bleikur. Það þýðir að grilla þarf þykka borgara lengur en þunna og láta þá hvíla þar til kjötið hefur kólnað aðeins. Forðist að það kvikni í kjötinu.

Besta leiðin sem ég veit um til að stjórna eldinum er að minnka súrefnið. Ná upp hita og svo loka öllum loftopum. Svo er hægt að slökkva í eldtungum með vatni í flösku.

Meðlæti gæti til dæmis verið fetastur, sneið af rauðlauk, avócadó, gott tómatsalsa og chili-majónes. Eða annað það meðlæti sem fólk kann að meta.

Önnur aðferð til að gera lambaborgara er að lemja lamba-ribeye með buff-hamri.

Epla- og berjamylnukaka (crumble)

Ekkert er betra en að tína ber og henda í úrvals *crumble* að breskum sið og eru eplin notuð til að fá jafnvægi á móti sýrunni í berjunum.

Hráefni

- crumble-mulningur
- 120 g hveiti
- 60 g sykurl
- 60 g ósaltað smjör við stofuhita, skorið í bita

Fyrir berja- og epla-compote

- 300 g epli
- 30 g ósaltað smjör
- 30 g hrá sykurl
- 115 g blönduð ber

¼ teskeið malaður kanill
Vanilludropar eftir smekk.

Aðferð

Hitið ofninn í 190 gráður. Í stórrí skál, blandið saman hveiti og sykri. Bætið smjörinu við og nuddið hveitinu á með fingurgómunum, til að fá ljósa aðferð. Passið að vinna ekki blönduna of mikið. Stráðið blöndunni jafnt yfir bökunarplötu og bakið í 15 mínútur eða þar til þetta er orðið ljós-brúnt.

Fyrir epla-*compote*. Skrælið eplin, takið kjarnann úr og skerið eplin í tveggja sentimetra teninga. Setjið smjör og sykurl í meðalstóran pott og bræðið saman yfir miðlungs hita. Eldið í um 3 mínútur eða þar til blandan verður ljós-karamelluð. Hrærið eplunum saman við og eldið í þrjár mínútur. Bætið berjum og kanil við og eldið í þrjár mínútur í viðbót. Fjarlægjið af hita og látið hvíla fyrir samsetningu í fallegri skál. Til að framreiða. Bætið nokkrum skeiðum af heitum ávöxtum í ofnfasta skál, setjið svo *crumble*-mulning á toppinn. Þetta er því næst hitað í ofni í um fimm til tíu mínútur. Berið fram með vanilluís.

Lesendabás

Lúpínan — besti vinur bóndans

Við landnám var Ísland kjarri vaxið milli fjalls og fjöru. Við þurfum ekkert að efast um að koma okkar hingað í þetta viðkvæma umhverfi varð til þess að óblið náttúruöflin fengu liðsauka við að eyða gróðri. Það var ekki bara kjarrið sem hvarf og gróður sem eyddist heldur hrundi frjósemi þess landsins sem enn er gróið

Ég held að hér áður hafi bændur og ráðunautar fallið í þá gryfju mjög víða að ofmeta beitarþol. Það varð til þess að í sumum sveitum var byggt yfir fleira fé en var skynsamlegt miðað við ástand landsins. Fé fækkaði síðan mikið svo það hlýtur að vera undantekning og staðbundið ef það er allt of margo margt fé í dag. Það sem var enn verra hér áður er að við vanmátum möguleika landsins til að skila margfaldri uppskeru með því að gera við gróðurfarið og endurreisa frjósemina í það sem hún var.

Nú á að rýna í gömul gögn og mæla enn og aftur til að reikna út hversu stór gróðrauðlindin er í dag. Fyrirverandi landgræðslustjóri segir hreint út að mælingar á beitarþoli séu úrelt vísindi. Það kemur þannig ekkert annað út úr gömlum gögnum og nýjum mælingum en að landið er víða illa farið og hægt væri að margfalda uppskeru.

Að gera landið betra en það nokkru sinni

Miklu líklegra til árangurs er að viðurkenna hversu gott Ísland er og setja stefnuna á að endurheimta fyrri landgæði, jafnvel gera landið betra en það nokkru sinni var. Ef við eigum gamlan ryðgaðan bíl sem við ætlum að halda gangfærum lengi enn þá verðum við að gera hræið upp. Við getum valið að gera eða gera ekki upp bíl en með Ísland er ekkert val. Ef við nálgumst verkefnið út frá þessu sjónarhorni, eltum gæðin, þarf að gera langtíma- og síðan skammtímaáætlanir um landbætur.

Skógrækt hugsar 100 ár fram í tímann. Sauðfjárrækt á að gera það líka. Þannig að eftir 100 ár ætti Ísland að vera gósenland til beitar. Bæði fyrir miklu fleira fé en við höfum í dag og þar að auki gæti verið hér á landi öflugt holdanaútaeldi mikið til byggt á beit eins og var hér fyrst eftir landnám. Hvert hlutfall mela er í dag á ákveðnu svæði skiptir ekki öllu máli. Melar eru jú möguleiki til að bæta landið.

Nú er hjá mér allskonar land, bæði gott beitiland og líka ógrónir melar, ekki ósvipað og Íslandið okkar er mjög víða. Jörðin er um 7.000 hektarar (ha). Við höfum haft um 850 ær en höfum innan við 500 fullorðnar ær í dag. Ef landið væri allt eins og mig dremmir um að það verði, algróið með kjarri, skógi og opið land á milli, ætti sumarbeit 1.500 fjár og 150 nautgripa að vera í góðu lagi.

Til að skýra betur út frá hverju ég kemst að þessum niðurstöðum þá er best að byrja á móanum. Hér sunnan við bæinn er dalur, þar er birkiskógur, kjarr og mólendi. Inni í skóginum er mjög gott beitiland með grasi og blágresi. Utan við skóginn er krækiberjamóinn. Lyngið er þarna vegna þess að jarðvegurinn er ófrjósamur. Hann er uppskerulítill og það þarf varlega áætlað 5 ha af krækiberjamóa á móti 1 hektara af skóglendi fyrir tvílembuna. Birkið er í mikilli sókn út á móann.

Þegar birkið nær sér á strik eykst frjósemi jarðvegs. Fyrst hverfur krækilyngið og bláberjalyng og gras taka við. Með tímanum og eftir því sem birkið vex verður grasið og blómjurtir ráðandi í skógarbotninum. Tegundum fækkar en uppskeran til beitar margfaldast. Birki og víðir eru hér mjög víða í sókn þannig að

Þetta er Vörðuásinn sem var gróðurlaus, grýttur, brattur og þurr melur sem ekki hefði verið mögulegt fyrir okkur að rækta nema með lúpínu. Við beitum hann á haustin og það eru oftast 30–50 kindur þarna hvert sinn sem við rekum heim að haustinu.

Í upphafi skal endinn skoða. Þarna er sýnishorn af draumalandinu, kjarri vaxið land með opnu graslendi á milli. Land sem bæði er gott til beitar og útiveru.

það blasir við að stór hluti af landinu hér um slóðir var víði vaxið og miklu frjósamara land en það er í dag. Eins og öðrum gróðri geta fylgt kjarrinu ýmis vandræði.

Í dag eru til tæki sem tengja má við venjulega traktora sem tæta birki niður í spæni, jafn auðveldlega og á svipuðum hraða og eins og það tekur að tæta móa (wood mulchers). Það þarf að halda stígum opnum og það er engin ástæða til að skógurinn sé samfelldur. Móinn varð til vegna ániðslu og tekur gagngerum breytingum þegar landið batnar.

Það eru til nokkrar leiðir til að breyta ógrónum melum og illa förnur gróðurlendi í frjósamt beitiland. Hvaða leið sem valin er til að gera land frjósamara mun gjörbreyta gróðurfarinu, jafnvel landslaginu. Við höfum prufað nokkrar leiðir við landgræðslu og af öðrum leiðum ólöstuðum hefur lúpínan sáð með grasfræi reynst áberandi langbest. Það kemur líka í ljós á gervitungla-myndum að það er fyrst og fremst þar sem lúpína hefur verið notuð að það sé hægt að sjá framfarir í gróðurfarinu.

Í grýttan jarðveg og rofabörð

Sem dæmi um hvernig við höfum notað lúpínuna ætla ég að taka þjóstaðastykkið. Það er 80 ha. Þegar við byrjuðum var helmingurinn misgrýttir melar, helmingurinn móar frá velgrónum yfir í flagmóa. Móarnir voru í torfum með ótrúlega mörgum kílómetrum af rofabörðum.

Við girtum svæðið 1993 og

létum jarðýtu ryðja niður börðunum. Landgræðslan sáði lúpínu með grasfræi og örlitlu af áburði í skárri helminginn af melunum og við sáðum með kastdreifara í grýttari helminginn og notuðum sand til að drýgja fræið. Svæðið var mikið til friðað í 5 ár. Það hefur síðan verið beitt einkum á haustin. Þó eru þarna alltaf 20–25 ær yfir mestan hluta sumars. Í dag er svæðið mikið til gróið, rofabörðin líka og melarnir sem áður voru ónýtir til beitar eru í dag úrvals beitiland og uppskeran í heild margföld miðað við það sem hún var.

Uppspera í lúpínuökrum er á við áborin tún

Rannsóknir sýna að uppspera í lúpínuökrum er á við áborin tún (Rala 189). Kindurnar éta lúpínu en þurfa annan gróður með til að þrífast. Það er ekki síður og sums staðar miklu frekar allt grasið og annar gróður sem hefur komið með lúpínunni sem skapar beitina. Þegar líða tekur á haustið og kominn er snjór standa ærnar og naga eggja-hvíturíka útsprungna belgina. Birki á afar erfitt með að fóta sig á ófrjósömum melum og ef það gerist vex það yfirleitt mjög hægt. Sú frjósemi sem kemur í melana með lúpínunni gerir öðrum íslenskum plöntum kleift að koma í kjölfarið. Einhver myndi vilja nefna kerfil sem vandan fylgifisk, en hann er betri fódurjurt en lúpínan og verður ekki vandamál í sauðfjárhaga.

Gróðurfarið í móunum er líka að breytast. Þeir eru að verða frjósam-

ari. Það er meira gras í þeim og ýmsar íslenskar jurtir sem ekki sáust eru þarna í dag eins og til dæmis birki, loðvíðir og nokkrar tegundir blómjurtar. Ef lituð er á allt svæðið er gróðurfarið í dag fjölbreyttara en það var, þökk sé lúpínunni og þeirri ofgnótt beitar sem hún skapar. Við sem sauðfjárbændur gleðjumst nú að sjá tugir kinda dögum saman á sumum melanna þar sem varla nokkurn tíma stoppaði kind áður. Svo eru þeir til sem vilja ekki að lúpína sé notuð við þessar aðstæður.

Hefur sparað 16 milljóna króna virði af áburði

Við höfum ræktað mikið upp með fræi og áburði og getur það gefið ágætan árangur en ef við veltum fyrir okkur hvað mikið hefði þurft af fræi og áburði til að ná viðlíka frjósemi í þessa 40 ha og lúpínan hefur skilað þá hefði túnskammtur af áburði (400 kg/ha) í tíu ár ekki skilað jafn góðum árangri. Með dreifingu 40.000 kr x 40 ha x 10 ár = 16 milljónir sem lúpínan hefur sparað. Það liggur líka í augum uppi að lúpínuræktun er vistvæn ræktun. Áburðurinn er framleiddur með kolum og olíu, fluttur með ærnum kostnaði og mikilli olíu og síðan dreift með enn meiri kostnaði og olíu. Ef við ættum að ná frjósemi í alla okkar mela, 1600–2000 ha með fræi og áburði gæti þá reikningurinn litið svona út: 1600–2000 ha x 40.000kr. x 10ár. = 640–800.000.000 kr. Fræ og áburður er mjög góð blanda til að rækta rofabörð og minni svæði en það verða alltaf takmörk á þeim peningum sem bændur hafa og geta fengið þannig að lúpínan ætti að vera fyrsta val ef við erum í alvöru að hugsa um að ná fram þeim beitar-gæðum sem Ísland getur boðið upp á. Í Rala 207 er gert mikið úr því að tegundum fækki þegar lúpínan ræktar landið. Það er til dæmis tekið dæmi af Ássandi sem fyrir lúpínuna voru 24 tegundir með mosum og öllu en aðeins 4% landsins gróið. Eftir að lúpínan hafði lokað landinu og það var 99% gróið voru tegundirnar 16. Það er þetta hugarfar að það sé vont að landið grói og verði frjósamt sem hluti náttúrufræðinga hefur sem við megum ekki gleypa sem sannindi. Þetta eru trúarbrögð sem lítil ef nokkur vísindi eru bak við. Við verðum að hugsa í lausnum sem duga á vandann.

Hér er líka 20 ha melur, Klaufargerðismelurinn, sem við

ræktuðum upp með lúpínu fyrir 20 árum. Það er kjarr og skógur í nokkurri fjarlægð en á milli lúpínunnar og skógarins er krækiberjamói. Þessi mói á ekki framtíðina fyrir sér. Ekki vegna þess að lúpínan sé að kaffæra hann heldur vegna þess að birkið er að taka hann yfir. Þarna verða engin krækiber þegar hin mjög svo ágenga tegund birki verður eftir nokkur ár orðin ráðandi tegund. Ef til vill ættum við að fá sjálfbóðaliða til að tæta upp birkið svo landið haldist ófrjósamt til að krækiberin fái þrífist? Það er ekki líklegt að ekki verði nóg af krækiberjum á Íslandi en einhverjir verða sjálfsgætt að fara á nýjar slóðir til að tína. Þar fyrir utan verður berjaflóran sífellt fjölbreyttari og meira af berjum, allskonar berjum, eftir því sem gróðurfar batnar.

Þegar úthverfi Reykjavíkur og nágrennis voru að byggjast um og eftir 1970 lamdi suðaustanáttin svo á húsunum að minnstu sprungur mígláku og rúður í gluggum dúuðu þannið að límt var á þær teip til að þær splundruðust ekki inn á gólf. Núna eftir að trén eru komin er vond austanátt eins og stíf gola. Mannvist er allt önnur. Það er og verður allt önnur mannvist og dýravist líka hér í sveitinni með trjám og kjarri. Án trjáræktar náum við aldrei hámarks-uppskeru. Meiri skógur betra land. Ef það eru einhverjir sem ættu að vera í fararbroddi í skógrækt þá eru það sauðfjárbændur.

Ekki er allt sem sýnist

Verksmiðjuframleiðsla er að verða ráðandi í framleiðslu á kjöti í heiminum. Í bókinni „Farmageddon - The true cost of cheap meat“ kemur mjög vel fram að kjöt sem framleitt er í verksmiðjum er oftast í raun miklu dýrara í framleiðslu en verðmiðinn í súpermarkaðunum segir. Þessi framleiðsla er oftan en ekki langt frá að vera sjálfbær. Það kemur að því að þjóðir heims neyðast til að breyta þessum framleiðsluaðferðum sem eru að rýra landkosti og eitru mannvist stórra hópa til að framleiða óholla vöru (bókin er til á Amazon).

Sauðfjárrækt dagsins í dag á ekki bara að snúast um að framleiða kindakjöt heldur ekki síður um að bæta landið og búa það undir framtíðina. Þótt þær aðferðir sem við notum í dag eins og að sá lúpínu, planta trjám, sá fræi og áburði, notkun á móði og búfjáráburði gefi oft ágætan árangur, þá er án nokkurs vafa hægt að stórbæta árangur með rannsóknum og þróun tækniúnaðar. Þeim peningum sem nú á að verja í að meta eymdina væri betur varið í að þróa ódýrari og skilvirkari aðferðir til að gera Ísland upp.

Markvissar aðgerðir skapa töfra

Því er stundum haldið fram að nóg sé að friða land fyrir beit og þá breytist melar og móar í draum eigandans. Vissulega getur friðun breytt miklu og er sums staðar sjálfsögð en oft gerist lítið áratugum saman þótt land sé friðað. Þegar saman fer friðun og markvissar aðgerðir eins og að sá lúpínu og planta skógi gerast töfrar. Hvort einhverjir melar þurfi að bíða nokkra áratugi er aukaatriði ef það er í gangi áætlun sem nær til þeirra innan nokkurra áratuga. Það er mikilvægara að halda landinu í byggð til að flyta fyrir uppgræðslu.

Útflutningi á kindakjöti á verði sem skilar bóndanum lægra verði en bændur t.d. í Skotlandi fá fyrir sitt kjöt, ætti að hætta strax og nota stuðninginn, sem fer í þennan útflutning, frekar í að undirbúa landið fyrir framtíðina.

*Gunnar Einarsson
Daðastöðum*

White-Westinghouse
- amerísk gæða heimilistæki

11 kg purrkari

- Öflugur > 4500w element
- Tekur 11 Kg - Tengist barka
- Stórt op > auðvelt að hlaða

RAFVÖRUR
DALVEGI 16c - 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 - WWW.RAFVÖRUR.IS

BRIGGS & STRATTON

Mótorar og varahlutir á lager
Hröð og góð þjónusta
Dreifingaraðili **BRIGGS & STRATTON**
á ÍSLANDI
MHG VERSLUN EHF 544-4656 - MHG.IS

Hyundai 210 beltagrafa, árg. 2004.
Notkun 6.100 vstd, verð án vsk.
6.600.000

Terex 880 traktorsgrafa, árg. 2005.
Notkun 3.340 vstd, verð án vsk.
3.500.000

CLAAS Celtis, árg. 2005, notkun
4.600, Verð án vsk: 4.500.000

John Deere 5720 árg 2005.
Notkun 4600 vst. Verð án vsk kr.
4.200.000,-

McHale 991 C pökkunarvél, árg.
1999, verð án vsk. 600.000

VÉLFANG

Vélfang – Gylfaflöt 32 – Reykjavík
Sími 580-8200 og 840-0827
www.velfang.is

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | Netfang: augl@bondi.is | Veffang: www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.100 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 5.200 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 12:00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Frystivagn með alopunur öðru megin.
Verð 2 m. + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Beislisvagn, 3ja öxla. Lokaður kassi.
Verð 1500 þ. + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

M Benz G300D, 5 cyl., dísil. Gott kram.
Árg. 1987. Verð 1600 þ. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Skyjack III 3226 rafmagnslyfta. Verð
800 þús. + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Brynningartæki. Úrval af brynningar-
tækjum frá kr. 5.900 m. vsk. Brimco
ehf., www.brimco.is, Flugumýri 8,
Mos., s. 894-5111. Ópið kl.13-16.30.

Skóbursti fyrir utan heimilið eða
vinnustaðinn. Galv. grind með góðum
burstum. Verðið er aðeins kr. 8.500:-
m. vsk. Sendum um land allt. Brimco
ehf, Flugumýri 8, Mosf., s. 894-5111.
Ópið frá kl.13-16.30, www.brimco.is

Kerrur á einum og tveimur öxlum,
með og án bremsu, ýmsar útfærslur,
breiddir og lengdir. Gæðakerrur –
Góð reynsla. Íslensk smíði. Brimco
ehf., Flugumýri 8, Mosf, s. 894-5111.
Ópið 13-16.30, www.brimco.is

Frystivagn með hálfopnanlegri hlið.
Verð 1600 þ. + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Fjölplógur á JCB. Verð 600 þ. + vsk.
Uppl. í síma 894-8620. Facebook:
Bíla og Vélasala.

Snjóttönn á vörubíl. Verð kr. 500 þ.
+ vsk. Uppl. í síma 894-8620. Face-
book: Bíla og Vélasala.

Gamalt antik borð úr ljósri eik. Borð-
platan er flísalögð. Tilboð. Uppl. í
síma 898-8656.

Til sölu bátur með nýjum 40 h utan-
borðsmotor B: 210 cm. L: 560 cm.
Mótor er Tohtsu 40 hp 2014. Keyrður
10 tímar. Verð 1,5 milljónir. t-póstur:
gudei71@gmail.com gsm: 695-2661.

Til sölu Ursus Z-543/A. Þessi vél er
með netbindibúnaði og garnbindingu.
Þetta er ný vél. Tilboð 1.850.000 án/
vsk. Frekari uppl. í síma 577-1200
eða 841-2121, vignir@stjornublikk.is

Case W14 FH0319 til sölu. Upp-
tekin skipting, vökvakerfi yfirfarið,
rafmagn yfirfarið, góður ljósabún-
aður, en bremsur í ólagi. Fylgihlutir:
skófla, gaflar, snjóttönn og hífigálgi.
Kr. 800.000 + vsk. Uppl. í netfangið:
helga.je@simnet.is

Arctic Cat 550, árg. 2015. Rafmagns-
stýri, spil, hiti í handföngum framan
og aftan og margt fleira. Ekið 350 km.
Verð 1.350 þ. Sími 896-5789, Atli.

Til sölu pallur 2,45 b, 4,80 l með loft-
vör og lausum álborðum. Sturtutjakk-
ur og róla fylgja með. Borð til að setja
að innanverðu fyrir gróft efni fylgir
með. Nýbúið að laga bita ofl. Uppl. í
síma 898-2883.

Polaris Sportsman 800 fjórhjól. Ekið
2700 km. 2008, árg. Vel með farið.
Xenon ljós. Bighorn dekk. Auka dekk
fylgja. Tengi fyrir GPS tæki. Kolpin
bensíntankur. Nýr rafgeymir. Nýs-
smurt og yfirfarið af umboði. Ásett
1.150.000 kr. stgr. Uppl. í síma: 848-
6218, Egill.

Willerby Winchester 38x12 feta
stöðuhýsi, árg. 2004. Verð 4.290 þús.
2 herb. Tvöfalt gler, galvans grind,
Gasmiðstöðvarkynding (ofnakerfi),
gasofn í stofu, ísskápur og frystir 220
v., stærð 11,5 m x 3,74 m, um 40 fm.
Vel með farið hús. Uppl. í síma 660-
7747 - Fleiri myndir á www.stoduhysi.
is - Skoða skipta á hjólhýsi.

Carnaby Roxburgh 38x12 feta stöðu-
hýsi, árg. 2003. Verð 3.990 þús. 2
herb. Tvöfalt gler, galvans grind,
Gasmiðstöðvarkynding (ofnakerfi),
gasofn í stofu, ísskápur og frystir 220
v., stærð 11,5 m x 3,74 m, um 40 fm.
Vel með farið hús. Uppl. 660-7747
- fleiri myndir á www.stoduhysi.is -
Skoða skipta á hjólhýsi.

Hitachi 1,8 tonn, árg. '07 n/1500 vst.
Verð 2 m. + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

KRAFTVÉLAR

Bjóðum uppá fjölbreytt
úrval aukahluta frá Álö,
baggagreipar, skóflur, gaflar
og margt fleira.

álö

Dalvegur 6-8 • 201 Kópavogur • Sími 535 3500
Draupnigata 6 • 603 Akureyri • Sími 535 3526
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

UPPSTOPPUN

KRISTJÁN FRÁ GILHAGA
SÍMI 892-8154

Drekagili 9 • 603 Akureyri
hreidrid@simnet.is

VR Sumarhúsasmíði

Sumarhús
Gestahús • Garðhús
Geymslur • Flutningur

Pípulagnir
Efniðsala

Sími 898 1598

Facebook: VR Sumarhúsapjónustan
Netfang: vrsumarhus@gmail.com

Tímarit
Dagblöð

PRENTSNIÐ
895 1133 • ingvi@prentsnid.is

Hyundai HX220L
Árg 2016, 300 tímar
Fleyglagnir, hraðtengi
900mm spyrnur, flott vél
Verð 17,900,000 + vsk

Dieci Apollo 25.6
Nýr ónotaður, lyftigeta 2,5tonn
Lyftihæð 5,78m, lípur og nettur
Verð 7,600,000 + vsk

Caterpillar 442E
Árg 2007, 5,100 tímar, servo
Hraðtengi framan og aftan,
2 afturskóflur, góð dekk, ný máluð.
Verð 5,500,000 + vsk

JCB 3CX
Árg 2000, ca 7,000 tímar
Hraðtengi framan og aftan
2 afturskóflur, servo
Verð 3,000,000 + vsk

Case 621B
Árg 1996, 9,000 tímar
Hraðtengi, smurkerfi
Ný dekk,
Verð 3,300,000 + vsk

John Deere 6420 SE
Árg 2005, 4,000 tímar
110 hestöfl, nýleg dekk.
Verð 4,500,000 + vsk

M.Benz 2635
Árg 2000, ekinn 390,000km
6x4, krókheysi og 1 pallur
Verð 4,300,000 + vsk

MAN 35-430 8x4
Árg 2005, 252,000km
Sörting pallur, nýleg dekk
Verð 6,000,000 + vsk

Uppl. í síma
893-8424 / set@velafl.is
og á 694-3700 / gk@velafl.is
www.velafl.is

Ál kerrur af ýmsum stærðum og gerðum

Gerð: Humbaur 1339.
Burður: 1300kg
Pallur: 3.03x1.5m
Verð m/VSK og skráningu: 450,000,-

Gerð: Humbaur 2331
Burður: 2500kg
Pallur: 3.03x1.5m
Verð m/VSK og skráningu: 560,000,-

Gerð: Humbaur 2630
Burður: 2000-2500kg
Pallur: 4.1x1.85m
Verð m/VSK og skráningu: 795,000,-

Gerð: GET 125. Húsdýra og 4-5 hestakerra.
Burður: 3500kg
Pallur: 3.6x1.8m
Verð m/VSK og skráningu: 1,550,000,-

Smíðjuvegi 40 gul gata. Kópavogi.
Veitum upplýsingar í síma: 517 7718.
Heimasíða: www.topplausnir.is

Toyota GX, árg. '08, ekinn 220 km. 3 M. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Til sölu ZETOR 3511 traktor, árg. '71, með ámoksturstækjum. Þarfnast smá aðhlynningar. Verð 250 þús. Uppl. í síma 894-2905.

Til sölu Borsini Lars Ek model. Verð kr. 800 þús. Uppl. á netfang: heidurs-menn@gmail.com

Til sölu Borsini Super Star. Verð kr. 1.400. Uppl. á netfang: heidurs-menn@gmail.com

Brimco kerra. 2ja öxla kerra. L. 4,20 mtr., br. 2,07 mtr. heildarburðarg. 3.500 kg. Nýskráð 02.2011. Verð kr.1.100.000,- m.vsk. Ný kr.1.425.000,- Skipti á minni kerru möguleg. Brimco ehf., Flugumýri 8, Mosf., s. 894-5111. Opið frá kl.13-16.30, www.brimco.is

Vel með farið sófasett með áklæði sem hægt er að taka af og þvo, einnig 3 hvít borð til sölu. Uppl. í síma 699-0930.

Honda ZRV, árg. des. '99. Ekinn 150 þús. Skoðaður '17. Í mjög góðu lagi. Verð 650 þús. Uppl. í síma 662-4619.

Til sölu Suzuki Grand Vitara •2005 árg. • keyrður 131.000 • Fjór hjóladrífinn • Leður • Ssk. Nánari uppl. í síma 858-9139.

Vinnuskúr smíðaður úr timbri, með innréttingu og kojum. Hentar vel sem vinnuskúr, staðsettur í Rvík. Tilboð óskast. Uppl. í síma 660-8940.

Bílalýftur. 2ja pósta bílalýftur, 3,2, 4,0 eða 5 tonn, ýmsar útfærslur. Síðasta pöntun á afgreiddum lyftum fyrir áramót er á næstunni. Verðið frábært og gæðin góð. Sýningarlyfta á staðnum. Brimco ehf., Flugumýri 8, Mosf., s.894-5111, opið frá kl.13-16.30, www.brimco.is

Grand Cherokee Laredo, 3,7 l, árg. 2005. Ekinn 162.000 km. Taka þarf upp vél. Tilboð óskast. Uppl. í síma 860-0816.

Til Sölu Toyota Land Cruiser 90, árg. 1997. Góður bíll, ekinn 317 þ. Átta manna. Dráttarkúla. Uppl. í síma 892-2119.

Sherco klifurhjól. Tilvalið í smalamennsku. Kemst upp bröttustu fjöll. Mjög lítið notað og gott hjól. Uppl. í síma 892-1675.

New Holland TS 110A árg. 2006 til sölu. Notkun 5000 tímar. Uppl. í síma 865-5746.

Doosan D25S-5 dísil, 2012, keyrður 58 tíma, 3,3L. Yanmar. Fullt frílyft, þrefalt mastur, hliðarfærsla. Fjaðrabúðin Partur, sími 585-2500 & 567-8757.

Vara- og aukahlutir í flestar gerðir af kerrum. Sérpöntum ýmsa hluti. Sendum um land allt. Brimco ehf. Sími 894-5111, www.brimco.is. Opið frá kl.13.00-16.30.

Benz Sprinter, árg. 2003. Ekinn 870 þús., 20 sæta. Verð 3.3 millj. Þetta er er ekki vsk bifreið. Uppl. í síma 892-8585.

Man L2000, ekinn 265.000, girkassi og kúpling, ekinn ca 40.000. Nýtt loftjöfnunarkerfi fyrir loftpúða að aftan, fjaðrir að framan, vél: 220 hö. Burðargeta 4360 kg. Dekk 235/75R17,5. Flutningskassi utanmál (metrar) L= 5,34 B; 2,55 H; 2,10 Uppl. gefur Þorsteinn í síma 692-9003.

SOLIS 90 3,990,000+vsk
Með tækjum og skóflu 5.180.000+vsk
SOLIS 60 3,660,000+vsk
Með tækjum og skóflu 4.760.000+vsk
SOLIS 50 2,750,000+vsk
Með tækjum og skóflu 3.850.000+vsk
Tilbúðir til afhendingar.
Solis.is, sími 841 1200 & 841 7300.

SOLIS 26 1.630.000+vsk
Með tækjum og skóflu 2.340.000+vsk
Með tækjum og bakkói 3.130.000+vsk
Solis.is, sími 841 1200 & 841 7300.

BELMAC 9500 Litrar
Verð 1.833.000kr+vsk

Vallarnaut.is, sími 841 1200 & 841 7300.

24m3 malarvagnar 2 eða 3 öxlar.
Verð 2 öxlar frá: 4.248.000 + vsk
Verð 3 öxlar frá: 4.748.000+vsk

Vallarnaut.is, sími 841 1200 & 841 7300.

Vélavagn burðargeta 16Tonn.
Verð með skráningu og mæli 2.500.000 +vsk

Solis.is, sími 841 1200 & 841 7300.

www.solis.is
www.vallarnaut.is
solis@solis.is
vallarnaut@vallarnaut.is

Solis.is, sími 841 1200 & 841 7300.

Scania 4x2 árg. '01, ekinn 725 þús. Alopnanleg hlið, allur á lofti. Verð 1500 + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Tveir 10 feta WC gámar. Verð 800.000 stk. + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Kranzle þýskar háprýstidælur í úrvali. Búvís. Uppl. í síma 465-1332.

Framleiðum og eigum á lager krókheysisgrindur með eða án gámalása, sterkar og ódýrar. Verðdæmi: 6 m. löng án gámalása, grunnuð, kr. 280 þús.+vsk - hægt að fá málaðar -. Með gámalásnum, máluð, kr. 380 þús.+vsk. Vagnasmiðjan.is - Eldshöfða 21, Rvk. Uppl.í símunum 898-4500 og 894-6000.

Metar-Fact taðdreifari, 6 tonna. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Taðklær. Breidd 150 cm, kr. 239.900.- án vsk. Breidd 180 cm, kr 269.000.- án vsk. Taðklær, breidd 120 cm, væntanlegar fyrir áramót. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Haughræur galvaníseraðar með eik-arlegum. Búvís ehf. Sími 465-1332.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Agro-Watt), www.sogaenergyteam.com - stærðir : 10,8 kw – 72 kw. Stöðvarnar eru með eða án AVR (spennujáfnara). AVR tryggir örugga keyrslu á viðkvæmum rafbúnaði t.d mjólkurþjónum, tölvubúnaði, nýlegum rafsuðum o.fl. Hákonarson ehf. Uppl. í síma 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Traktorsdrifnar dælur í mörgum útfærslum og stærðum á lager. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum, fyrir magnðælingu á vatni, skolpi, sjó, olíu. Háprýstar dælur fyrir vökvun og niðurbrot í haughúsum. Slöngubúnaður með hraðkúplingum, flatar barkar á frábæru verði, 2" – 3" – 4". Allur búnaður fyrir vökvun á ræktunarsvæðum. Haugdælur með vacuum búnaði. Aðrir aflagjafar : rafmagn, bensín / dísil, glussaknúnar (mjög háprýstar). Við sérhæfum okkur í öllu sem viðkemur dælum fyrir iðnað og heimili. Gerum einnig við allar dælur. Hákonarson ehf. Uppl. í síma 892-4163, hak@hak.is, www.hak.

Vökvunarbúnaður fyrir ræktunarsvæði í mörgum útfærslum. Sjálfvirk slöngukefli eða lausar slöngur með kúplingum. Sjálfsgandi traktorsdrifnar dælur. Bensínknúnar dælur með Honda móturum, allt að 4" dísildrifnar dælur í mörgum stærðum. Hákonarson ehf. Uppl. í síma 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Háprýstipvottadælur fyrir allan iðnað. Öflugar og vandaðar dælur á frábæru verði frá Comet, www.comet-spa.com - aflagjafar; rafmagn, Honda bensín, Yanmardísil, aflúrtak á traktor. Heitt og kalt vatn, mikið vatnsflæði og þrýstingur allt að 500 bar. Hákonarson ehf. Uppl. í síma 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Háprýstibúnaður fyrir stíflulosun í skolp og drenörum. Getum útvegað þennan búnað í mörgum útfærslum og styrkleikum. Fyrir rör frá 30 mm upp í 900 mm. Háprýstislöngur allt að 150 metrar á lengd, 3/8", 1/2", 5/8", 3/4". Bensín / dísil, vatnsflæði allt að: 132 l / min @ 3000 Psi. Búnaður á sérsmíðuðum vagni með þrýstibremsum eða á stálgrind. Búnaðurinn hentar einnig vel fyrir öflugan háprýstipvott. Vandaður og hentugur búnaður fyrir sveitafélög og verktaka. Hákonarson ehf. Uppl. í síma 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Innihærur fyrir gripahús. Rafdrifnar: 7,5 kw, 9,2 kw, 11 kw glussadrifnar: 8 kw, 60 l / min., 120 bar. Vinnudýpt: 130 cm skrúfa : 200 mm. Hákonarson ehf. Uppl. í síma 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Háprýstibúnaður fyrir heitt vatn. Þrýsingur allt að 500 Bar @ 30 l / min. Hákonarson ehf., netfang : hak@hak.is, sími 892-4163, www.hak.is.

Hliðgrindur. Vandaðar stækkanlegar hliðgrindur frá 1,0-6,0 mtr. í tveimur þéttleikum. Einnig fáanlegar í föstum lengdum. Allar lokur og lamir fylgja. Brimco ehf. Sjá á www.brimco.is, Flugumýri 8, Mos. Sími 894-5111. Opíð kl. 13.00-16.30.

Renault Midliner M210 1997, ekinn 188 þ. m/lyftu, dísil, bíll í góðu ástandi. Tilboð óskast, skoða skipti. Uppl. í s. 892-4927 og 453-5124, Bjarni Haraldsson.

Patura spennar í úrvali. P1 er bæði fyrir 12 v. og 230 v. 5 km. drægni. Frábært verð aðeins kr. 29.900.- Mikið úrval af öðrum rafgirðingarvörum. Skoðið Patura bækling 2015 á www.brimco.is - Brimco ehf., Flugumýri 8, Mosf. Sími 894-5111. Opíð kl.13.00-16.30.

Geymslutjald til sölu. 150 fm. Röðer 75 Alu gerð. Lengd 20,0 m x br. 7,5 m, hæð 4,85 m og veggthæð 3,5 m. Gott skjól fyrir vetrarveðrinu. Uppl. í s. 861-3840.

Til sölu lokuð kerra. Ytri mál kassa (lxbxh) 262x150x163 cm. Innri mál kassa (lxbxh) 258x148x157 cm. Afturhurð (bxh) 137x152 cm. Verð: 628.525 kr. + vsk. Búvís ehf., sími 465-1332.

Hringgerði til að nota úti sem inni. Frábær við tamninguna. Engin verkfæri við uppsetningu. Brimco ehf., Flugumýri 8, 270 Mosf., opíð 13-16.30, sími 894-5111, www.brimco.is.

Rafstöðvar með orginal Honda-vélum. Eigum til nokkrar stærðir á lager. Stöðvarnar eru frá ELCOS Srl á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf., www.hak.is, s. 892 4163, netfang: hak@hak.is.

Lambheldar hliðgrindur. Breidd 4,27 m, hæð 1,10 m. Möskvastærð 10 x 15 cm. Verð fyrir 1 stk. 24.900 auk vsk. Verð 2-4 stk 22.900 auk vsk. 5 stk eða fleiri 19.900 auk vsk. Uppl. í síma 669-1336 og 899-1776, Aurasel ehf.

1000 L tankur til sölu á 12.500 kr. Það var grasáburður í honum. Er með þetta í Kópavogi. Nánari uppl. í síma 833-7002, Víðir.

Tilboð 2.490.000 kr. Nissan qashqai 2012 dísil, bsk. Ekinn 134 þús km. Ný dekk, nýtt í bremsum. Nánar í síma 833-7002, Víðir.

Tilboð óskast: Scania árgerð 1993. Ekin 606.xxx, mótór ekinn frá uppteikt ca 120.000. Uppl. í síma 899-1046.

Heybindivél, New Holland 370 fæst gefins gegn því að vera sótt. Er staðsett á vestjörðum. Ekki verið notuð í nokkur ár en verið geymd innandyrá og var í góðu lagi við síðustu notkun. Uppl. í síma 660-3306.

JCB 527 skotbómulyftari skófla og gafflar, notaðir 4000 vst., árg. '08. Verð 4 m + vsk. Uppl. í síma 894-8620. Facebook: Bíla og Vélasala.

Yanmar SV100
Rótortilt, 3 skóflur
Mjög vel útbúin vél.
Upplýsingar í síma 660-6051

Yanmar SV18
Ný til á lager, 2 tonn
Upplýsingar í síma 660-6051

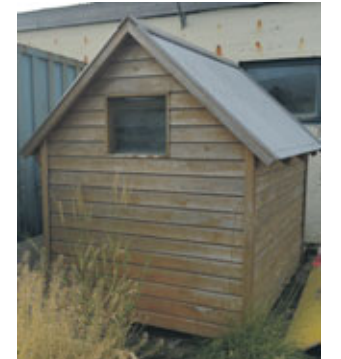

Liebherr A900 hjólagrafa
2005 árg
2 skóflur þarf af ein tilt.
Vökvahraðtengi
Upplýsingar í síma 660-6051

Indeco vökvafleygar og aukahlutir á grófur
Upplýsingar í síma 660-6051

Uppl. í síma 660-6051.
MERKÚR
merkur.is

Skúr með innréttuðum hillum, heppilegur t.d. á byggingarstað fyrir smáverkfæri o.s.frv. Óska eftir tilboðum. Uppl. í síma 899-1046.

Til sölu Chevrolet Silverado LTZ 2500 Duramax, árg. 2007, ek. 98 þ., pallhús, tölvukubbur ofl. ofl. Verð 5,2 millj. Nánari uppl. í síma 861-9101.

Gler-sandblásturs-sandur til sölu Fínleiki 0,2-0,5 mm. 80 pokar til sölu á tilboðsverði 2.750 Uppl. í síma 660-6111.

BÆNDUR & GANGNAMENNI! VERIÐ Í ÖRUGGU SAMBANDI MEÐ MOTOROLA VIÐ LEITIR.

TVÆR VANDAÐAR
TALSTÖÐVAR Í PAKKA

MOTOROLA T41 PMR FLOTT Í FRÍÐ OG LEIKINN KR. 7.980

PMR 446 ÖPÍÐ KERFI
ALLT AÐ 4 KM DRÆGNI
8 RÁSIR
SKANNAR Á MILLI RÁSA
LCD SKJÁR
BELTISKLEMMI OG ÖLNLIÐSÓL
ALKALINE RAFLÖÐUR (FRÖGGA 0001)

MOTOROLA T61 PMR FYRIR ÚTIVISTINA OG SPORTIÐ KR.13.400

PMR 446 ÖPÍÐ KERFI
ALLT AÐ 4 KM DRÆGNI
8 RÁSIR OG 121 UNDIRRÁS
SKANNAR Á MILLI RÁSA
5 HRINGITONAR
LCD SKJÁR
HANDFRJÁLS BÚNAÐUR
ROOM MONITOR (BARNAPÍA)
BELTISKLEMMI OG ÖLNLIÐSÓL
ENDURHLAÐANLEG RAFLAÐA NIMH.
HLEDSLUSTÖÐ
TEKUR LÍKA ALKALINE RAFL. (FRÖGGA 0001)

MOTOROLA T80 EXTREME PMR FYRIR ÞÁ SEM VILJA FARA LENGRA KR.23.400

PMR 446 ÖPÍÐ KERFI
LED VASALJÓŠ
ALLT AÐ 410 KM DRÆGNI
8 RÁSIR OG 121 UNDIRRÁS
SKANNAR Á MILLI RÁSA
LCD SKJÁR
VEÐURBOLIN
HANDFRJÁLS BÚNAÐUR
10 HRINGITONAR OG VIBRINGUR
ROOM MONITOR (BARNAPÍA)
BELTISKLEMMI OG ÖLNLIÐSÓL
ENDURHLAÐANLEG RAFLAÐA NIMH.
HLEDSLUSTÖÐ
TEKUR LÍKA ALKALINE RAFL. (FRÖGGA 0001)

SÍÐUMULA 28 108 REYKJAVÍK SÍMI 5105100
f / ISMARICELAND · WWW.ISMAR.IS

Scania R480

Árgerð: 2007
313.000 km.

Verð: **6.900.000,-** án vsk

Mercedes Benz Actros 2543

Árgerð: 1997 - 794.000 km.

Stálpallur með hliðarsturtum

Verð: **2.900.000,-** MED vsk

Benazzato 194-S

Byggingarkrani - Árgerð: 2004

17m krókhæð, 24m bóma

Verð: **4.000.000,-** án vsk

Volvo FH12, 480

Árgerð: 2006
510.000 km

Verð: **6.500.000,-** án vsk

Komatsu PC340LC-6

Árgerð: 1998

13.600 vinnustundir

Verð: **5.700.000,-** án vsk

Komatsu PC130-8

Árgerð: 2011

5.192 vinnustundir

Verð: **7.550.000,-** án vsk

Dino 180XT

Til á lager!

Eigum til á lager:
Nýja og notaða Club Car vinnubíla
Bæði rafmagns og diesel.

Vinnuvelar

Kistumel 2 • 116 Reykjavík
Sími 480 0444
vinnuvelar@vinnuvelar.is
www.vinnuvelar.is

Til sölu Cat 305, 5 tonna beltagrafa, árg. 2008, vst. 2900. Verð 4,6 millj. + vsk. Nánari uppl. í síma 861-9101.

Til sölu rafstöð FG Wilson 32 kw, Ford mótör, árg. 1981, notuð sem varaafli til 2011, ca 55 klst. Verð, tilboð. Nánari uppl. í síma: 861-9101.

Til sölu færanleg heykögglaferksmiðja. Óskað er eftir tilboði í færanlega heykögglaferksmiðju. Verksmiðjan er staðsett í Eyjafirði, ein sinnar tegundar og hefur starfað samfellt frá 1979. Auk hefðbundinnar köggulunar á heyi hafa á síðustu árum verið gerðar ýmsar tilraunir með aðrar afurðir til úrvinnslu: Þurrkun á heyi og hálmi, köggulun á hálmi til undirburðar, söxun m/mölnun á hálmi til undirburðar, köggulun á grisjunarvið (lerki og stafafuru). Vakinn er athygli á að samkvæmt tilraunarniðurstöðum er hægt að ná umstalsverðum vaxtarauka hjá kálfum þegar fóðað er með heyköggul. Einnig nýttast þeir afar vel fyrir gemlinga og sem sauðburðarfóður. Hér er um að ræða mjög spennandi tækifæri fyrir drifandi aðila. Allar nánari uppl. fást hjá Stefáni í síma 893 7426.

Lagerhreinsun. Múrboltar, snittteinar, sjálfborandi skrúfur, þéttiborðar, tape, skinnur, rær, klamsarör, tappar, hnoð, sjálfborandi skrúfur, mótasetur, ofnar og ýmisskonar dót. aðeins - 300 kr. per/kg. Gúmmí kaplar 5 leiðara 3. fasa ýmsar gerðir. Aðeins 500 kr. per/kg. Uppl. í síma 660-1065, Hrólfur.

Lyftigeta allt að 1 tonn. Búvís Sími 465-1332.

Léttur á fóðrum

Peugeot 206 – Árgerð 2004

Sjálfskiptur –ekinn 103 þúsund.

Talsvert mikið endurnýjaður, m.a. ný head-pakkning og tímareim. Er á góðum dekkjum Ásett verð 480-520 þús. – fæst á 300 þús. Upplýsingar í síma **662-3061**

Sandblásturstæki til sölu, nýlegt og vel með farið, lítið notað tekur 100 kg. Verktakar Magni ehf. Uppl. í síma 660-6111.

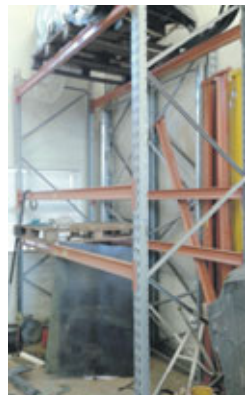
Traustur og ódýr vinnumaður. Búvís. Sími 465-1332.

DEKURBÍLL. Til sölu Nissan Qashqai, árgerð 2008. Bíllinn er sérlega vel með farinn og ekinn aðeins 109.000 km. Tilboðsverð 1.950. þ.kr. Uppl. í síma 865-3304.

Til sölu kassi sem passar á ameríska pickup bíla s.s. Ford F250, Silverado 2500 o.fl. Verð tilboð. Allar nánari uppl. í gsm: 8619101.

Brettarekkar til sölu 3x350 kg, 3 metr- ar lengd, hæð 3,5 metrar, 6 stand- andi stoðir + 22 slár. Uppl. í síma 660-6111.

Infrarauðir saunaklefar. Goddi.is, Auðbrekkur 19, 200 Kópavogur, sími 544-5550.

6 Trimo gámaeiningar, stærð 3 x 9 m. Samtals 162 m². Innbú fylgir. Bar/ morgunverðarsalur, eldhús, þvottahús, 4 herbergi, sturtur og klósett. Uppl. í síma: 853-8010 eða senda skilaboð til mirjam@ytralón.is

Valiant V-570 með 90 hp Mercury utanborðsmótör og kerru. Bátur og vél eru bæði 2006 árg. Notkun er í kringum 190 klst. 2.900.000 kr. strg. Uppl. í síma 661-1600.

Kerra árg. '09, stærð 2,5 x 3 metrar, vökvabremsur, fjaðrir, burðargeta 2700 kg, tekur 4 heyrúllur. Verð 490 þús+vsk. Uppl. í síma 895-3366.

Ford Ranger, árg. '00, ekinn 299.000 km. Nýleg dekk skoðaður 17. Verð 340.000. Uppl. í síma 899-1718.

Til sölu 25 lengdarmetrar af tvöföldum Hunnebeck mótum. Nýlegur krossviður á stærri flekunum. Verð 4,9 m + vsk. Uppl. í síma 869-7523 og torsteinsson@gmail.com

VW Passat, árg. '01. Ekinn 166.000, nýskoðaður, Nýjar bremsur og dælur, ný dekk o.fl. Einn eigandi frá upphafi. Góð kaup. kr. 375.000. Uppl. í síma 821-1145.

Til sölu Webber CR6 jarðvegspjappa, notuð 200 vinnustundir, verð 790 + vsk. Vélin er 412 kg og þjappar 50 kn. Uppl. í síma 869-7523 og torsteins-son@gmail.com

Eigum til eitt nýtt Polaris Sportsman 570 X2 fjórhjól með palli. Hjólið er torfæruskráð með rafmagnsstýri og mótorbremsu og leysir af hólmi hið vinsæla 800 hjól frá sama framleiðanda. Hagkvæmt, lipurt og fjölbætt fjórhjól á hagstæðu verði. Hentar bæði sem vinnubjarkur og frístundtæki. Aðrar útfærslur hjóla einnig í boði. Cobolt Verkstæði ehf, Freyjunesi 6, 603 Akureyri, sími 461-1500. cobolt@cobolt.is

Scania 141, árg. '77, með hiab 195 krana, fjarstýringu og grabba. Mikið af varahlutum fylgir, mótör, girkassi, drif og búkki. Einnig 10 þús. lítra vatns-tankur með dælu og greiðu. Uppl. í síma 895-7958.

Kraftvélar fara um landið

Í samstarfi við Lykil fjármögnun

Erum á ferðinni um landið að sýna nýjustu tækin frá Weidemann og Iveco.

Verðum með ýmsar útfærslur af Weidemann liðléttingum og skotbómum, ásamt fjölbreyttu úrvali Iveco atvinnubifreiða, þar sem helst má nefna nýja Iveco Daily 4x4, bæði óbreyttur og 40" breyttur frá Arctic Trucks

Verðum á eftirtöldum stöðum:

Selfoss / FB Selfossi	12.sept - Mánud.	kl. 10:00 - 12:00
Hella / Pakkhús Helli	12.sept - Mánud.	kl. 13:00 - 14:00
Hvolsvöllur / N1	12.sept - Mánud.	kl. 15:00 - 16:00
Vík / N1	12.sept - Mánud.	kl. 18:00 - 19:00
Kirkjubæjarklaustur / N1	13. sept - Þriðjud.	kl. 10:00 - 11:00
Höfn / N1	13. sept - Þriðjud.	kl. 14:00 - 16:00
Djúpivogur / N1	13. sept - Þriðjud.	kl. 18:00 - 19:00
Breiðdalsvík / Bláfell	14. sept - Miðvikud.	kl. 09:00 - 10:00
Stöðvarfjörður / Bílastæði Fjarðarbraut	14. sept - Miðvikud.	kl. 11:00 - 12:00
Fáskrúðsfjörður / Hafnarsvæði	14. sept - Miðvikud.	kl. 13:00 - 14:00
Reyðarfjörður / Pósturinn	14. sept - Miðvikud.	kl. 15:00 - 16:00
Eskifjörður / Smábátahöfn	14. sept - Miðvikud.	kl. 17:00 - 18:00
Neskaupsstaður	14. sept - Miðvikud.	kl. 19:00 - 20:00
Egilsstaðir / Rafey	15. sept - Fimmtud.	kl. 10:00 - 12:00
Vopnafjörður / Félagsheimilið	15. sept - Fimmtud.	kl. 14:00 - 16:00
Þórshöfn / N1	15. sept - Fimmtud.	kl. 17:00 - 18:00
Kópasker / N1	15. sept - Fimmtud.	kl. 19:00 - 20:00
Mývatn / N1	16. sept - Föstud.	kl. 10:00 - 11:00
Húsavík / Eimskip verkstæði	16. sept - Föstud.	kl. 13:00 - 15:00
Grenivík / N1	16. sept - Föstud.	kl. 17:00 - 18:00
Akureyri / Kraftvélar	17. sept - Laugard.	kl. 10:00 - 14:00
Dalvík / N1	17. sept - Laugard.	kl. 15:00 - 16:00
Siglufjörður / Hafnarsvæðið	17. sept - Laugard.	kl. 17:00 - 18:00
Sauðárkrókur / KS Vélaverkstæði	18. sept - Sunnud.	kl. 10:00 - 12:00
Blönduós / N1	18. sept - Sunnud.	kl. 14:00 - 16:00
Hvammstangi / Hafnarsvæðið	18. sept - Sunnud.	kl. 17:00 - 18:00
Drangsnes / N1	19. sept - Mánud.	kl. 10:00 - 11:00
Hólmavík / N1	19. sept - Mánud.	kl. 12:00 - 14:00
Ísafjörður / N1	19. sept - Mánud.	kl. 18:00 - 19:00
Suðureyri / Hafnarsvæðið	20. sept - Þriðjud.	kl. 10:00 - 11:00
Þingeyri / N1	20. sept - Þriðjud.	kl. 12:00 - 14:00
Flateyri / Bót	20. sept - Þriðjud.	kl. 15:00 - 16:00
Tálknafjörður / Hafnarsvæðið	21. sept - Miðvikud.	kl. 10:00 - 11:00
Patreksfjörður / N1	21. sept - Miðvikud.	kl. 12:00 - 14:00
Brjánslækur	21. sept - Miðvikud.	kl. 16:00 - 17:00
Reykhólar / N1	21. sept - Miðvikud.	kl. 19:00 - 20:00
Búðardalur / N1	22. sept - Fimmtud.	kl. 10:00 - 11:00
Stykkishólmur / Olís	22. sept - Fimmtud.	kl. 14:00 - 15:00
Grundarfjörður / Hafnarsvæðið	22. sept - Fimmtud.	kl. 16:00 - 17:00
Ólafsvík / Orkan	22. sept - Fimmtud.	kl. 18:00 - 19:00
Borgarnes / N1	23. sept - Föstud.	kl. 10:00 - 12:00
Akranes / N1	23. sept - Föstud.	kl. 13:00 - 14:00
Kópavogur / Kraftvélar	23. sept - Föstud.	kl. 16:00 - 20:00

Komdu, skoðaðu og reynsluaktu

Skotbómur

Liðléttingar

Iveco 4x4

Sendibíll

Vinnuflokkabíll

Lykill
fjármögnun

KRAFTVÉLAR

IVECO

WEIDEMANN

Dalvegur 6-8 • 201 Kópavogur • Sími 535 3500
Draupnigata 6 • 603 Akureyri • Sími 535 3526
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is